

Nordjyllands Fugle 2021

Nordjyllands Fugle 2021

ISSN 2245-4810

Rapport nr. 58 fra Nordjyllands Fugle

© 2022 Nordjyllands Fugle

Fotografisk, mekanisk eller anden gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Årbogen bedes citeret således:

Christophersen, H. (Red.) 2022: Nordjyllands Fugle 2021. – Rapport nr. 58 fra Nordjyllands Fugle.

Udgivet af:	Foreningen Nordjyllands Fugle Burholt 16, 9560 Hadsund www.nordjyllandsfugle.dk
Kasserer:	Torben Nielsen, Burholt 16, 9560 Hadsund Telefon 2057 7035, mail: tni@pc.dk Konto: 1551 6211771 / MobilePay: 512950
Pris:	Kr. 160,- + evt. forsendelse
Illustrationer:	Jens Frimer Andersen (akvareller, omslag + artikel side 46-49)
Fotografer:	Albert Steen-Hansen, Alex Sand Frich, Anders Brinkmann, Darren Wilden, Dorte & Flemming Sørensen, Erik Christophersen, Frans Ritter, Frits Rost, Hans Christophersen, Hans Henrik Larsen, Henrik Haaning Nielsen, Henrik Pedersen, Jan Skriver, Jens Kirkeby, Jens Kristian Kjærgård, Johan Henrik Funder Castenschiold, Jørgen Kabel, Jørgen Peter Kjeldsen, Karsten Bach, Knud Pedersen, Lara Chrenkova, Lars Bo Jacobsen, Lars Grøn, Lars Paaby, Luise Rindom, Mette Berg Hansen, Poul Erik Sperling, Rune Sø Neergaard, Skagen Fuglestation, Søren Skov, Tonny Ravn Kristiansen, Torben Andersen
Tilrettelæggelse:	Hans Christophersen
Fotoredaktion:	Lars Grøn
Korrektur:	Hans Christophersen, Henrik Hald Nørgaard & Tscherning Clausen
Layout:	Jørgen Peter Kjeldsen/ornit.dk
Trykning:	Trykkeriet Friheden, Nors
Oplag:	450 eks.

Sponsorer

Nordjyllands Fugle takker for økonomisk støtte til årbogen fra:

**AAGE V.
JENSENS
FOND**

HALS NØRRESKOV

Indhold

Forord Hans Christophersen	2
ARTIKLER	4
Vejret i Nordjylland 2021 <i>Lars Mogensen</i>	4
Anders Papes bogsamling er havnet i Nordjylland <i>Poul Erik Sperling</i>	7
Skagen Fuglestation 2021 <i>A Brinkmann, H Christophersen, SS Christiansen & K Pedersen</i>	8
Ringmærkning Skagen Fuglestation 2021 <i>Redaktionen</i>	18
Vejlerne 2021 i ord og billeder <i>Henrik Haaning Nielsen</i>	20
Lille Vildmose 2021 <i>Thorkild Lund & Hans Christophersen</i>	24
Sangsvanen i Nordjylland <i>Henrik Møller Thomsen</i>	28
Turteldue er blevet sjælden <i>Hans Christophersen</i>	30
Kongeørn 2021 <i>Hans Christophersen & Jan Tøttrup Nielsen</i>	32
Op og ned for Rådyr i Lille Vildmose <i>Jan Skriver</i>	35
Ny oversigt over dyr i Nordjylland <i>Kurt Prentow</i>	38
Nyt om Stor Hornugles bevægelser (fra GPS-logger) <i>Lars Bo Jacobsen</i>	40
Riderne på Bulbjerg, antal og ynglesucces <i>Thomas Bregnballe, JP Kjeldsen & TE Holm</i>	42
Sorthalset Lappedykker og dens manglende trofasthed <i>Esben Sloth Andersen</i>	46
Om en ringmærket Stenvender på langfart <i>Jan Skriver</i>	50
Sjælden gæst ved Vilsted Sø: Rødvinget Braksvale <i>Thomas Siig</i>	51
Ringmærkning af Tredækkere <i>Simon S. Christiansen</i>	52
Ringmærkning af Lille Stormsvale <i>Simon S. Christiansen</i>	54
En Prærietranes turné rundt i Nordjylland <i>Jørgen Peter Kjeldsen</i>	56
Stellersand besøger Hirsholmene <i>Frede Jacobsen</i>	60
Ikke Lundsanger, men Grøn Sanger i Ellekrattet <i>Alex Sand Frich</i>	61
Første Nordjyske Hvidkindet Værling <i>Karsten Bach og Kari Ganeser</i>	62
Rødstrubet Sanger ved Nørre Rubjerg <i>Per Christensen</i>	63
Asiatisk Rødrygget Svale, første i Danmark <i>Claus Brostrøm Nielsen & Simon Christiansen</i>	64
En højst uventet Gulnæbbet Glente passerer Skagen <i>Michaëla Berdougou</i>	66
Skagens første, Danmarks femte Rosenterne <i>Jens Kirkeby</i>	68
Vestlig Bjergløvs. i Skagen <i>Sebastian Klein og Jonas Pedersen</i>	70
GTW - Gorm Thyge Wæhrens portræt <i>Poul Erik Sperling</i>	72
ARTSGENNEMGANG	74
Indsenderliste	160
Alfabetisk arts-index	175

Redaktion

Esben Sloth Andersen	6037 9080	sloth9520@gmail.com	Svømmeænder-delvist, lappedykkere, spætter, træløbere og fuglekonger.
Thorkil Brandt	3025 5304	thorkilbrandt@gmail.com	Gæs.
Anders Brinkmann	2840 2714	anders_brinkmann@hotmail.com	Lommer, Stormfugle, kjover, "mejser", store droslor, fluesnappere og finker og værlinger.
Morten Christensen	2545 9753	mch1895@gmail.com	Svaler og sangere.
Hans Christophersen	2371 3154	hach@mail.dk	Sejlere, rovfugle, traner, Silkehale, Stenpikker, korrektur, tilrettelæggelse.
Tscherning Clausen	2327 1434	tctscherning@gmail.com	Korrektur.
Lars Grøn	2987 8228	larsnaturfoto@gmail.com	Fotoredaktion.
Klaus Anker Hansen	6140 2522	klausankerhansen@gmail.com	Gøg og smådroslor.
Anton Thøger Larsen	2869 1373	rangerdanmark@gmail.com	Storkefugle, vadefugle del 1, svømmesnepper og pibere.
Johnny Laursen	2338 4320	bruunlaursen@mail.dk	Hjemmeside.
Thorkild Lund	5126 3679	thorkildlund86@gmail.com	Redaktion af artikler.
Peter Manstrup	2054 0120	p.manstrup@gmail.com	Vagtel, Natravn, skrigefugle, Pirol og lærker.
Torben Nielsen	2057 7035	tni@pc.dk	Skarv og Sule, falke, kasserer.
Henrik Nystrup	2849 7618	henrik.nystrup@netmail.dk	Duer og ugler.
Henrik Hald Nørgaard	4030 6574	hhaldn@hotmail.com	Øvrige vadefugle. Korrektur.
Kurt Prentow	2233 9647	kurt@prentow.dk	Måger, terner, alkefugle, kærhøge, Sortstrubet Bynkefugl, Karmindompap og indsenderliste.
Albert Schmidt	2195 4453	lavskrige.7741@gmail.com	Vandhøns, bekkasiner, tornskader, kragefugle, stære og vipstjerter.
Poul Erik Sperling	2028 4405	pes@vildtfarmnord.dk	Artikler.
Henrik Møller Thomsen	2253 1576	henrida.kirk@gmail.com	Svaner og ænder.

Foreningen "Nordjyllands Fugle" er en selvstændig forening med nær tilknytning til Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdelinger i Nordjylland og Nordvestjylland. Foreningen har som sit primære formål at udgive en årbog på baggrund af fugleagttagelser fra det område, der dækkes af de to tidligere amter Nordjylland og Viborg suppleret med artikler fra samme.

Foreningen har nu udsendt årbøger i mere end 50 år, og vi forsøger til stadighed at holde et højt niveau, både indholdsmæssigt og layout-mæssigt. Fra at være en rapport, der var en slavisk gennemgang af alle arter, der var set i landsdelen i det forløbne år, har bogen gradvist forandret sig til en todelt sag, hvor artsbehandlingen er selektiv og bogens første del – artikeldelen – har fået mere og mere vægt. Således også i år, hvor antallet og omfanget af artikler er det hidtil største.

For et år siden skrev vi om en årbog i Corona-epidemiens skygge. Det var andet år i træk, at vi skrev sådan, og vi havde nok regnet med, at det ville være sidste gang. Tålmodigheden blev imidlertid sat på prøve endnu et år, idet også 2021 i perioder blev underlagt restriktioner, som begrænsede vores færden til de hjemlige græsgange. Det, at folk i nogen grad har været afskåret fra at rejse, sætter faktisk et markant præg på det materiale, der danner grundlaget for indholdet i bogen. Det gælder både flere af artiklerne, men især artsbehandlingerne i årbogen. Således er antallet af indtastninger i DOFbasen, som danner det primære grundlag for især artsbehandlingerne, det hidtil største – 315.000 indtastninger eller godt 10% flere end i 2020. Også antallet af indsendere er steget med 10%, så der nu er 1211 personer, der bidrager. Materialet fra basen er suppleret med oplysninger fra både Natur- og især Miljøstyrelsen/NO-VANA, DCE/Aarhus Universitet med flere.

Området med flest indtastninger i basen er dog ikke overraskende Skagen, hvorfra især Skagen Fuglestation og lokale folk foruden en lang række besøgende har indtastet næsten 20% af det samlede materiale. Et godt stykke herefter følger Vejlerne med knap 9% og Lille Vildmose og Nørreådalene med knap 5%. Så alt i alt er næsten 40% af materialet fra disse områder, hvilket er noget mere end året før. Områderne Skagen, Vejlerne og Lille Vildmose behandles i årbogen i særskilte afsnit.

Vejret sætter altid sit præg på fuglenes forekomst, således også dette år. Januar og februar blev efter nye standarder ret kølige og især i februar var der perioder med sne og isdække (på søerne). Marts blev ret lun, men et køligt og især i maj vådt forår fik betydning for ynglesuccessen for flere arter – ikke mindst rovfuglene. Da det varme vejr endelig indfandt sig ved overgangen til juni, betød det til gengæld et 'boom' af fåtallige og sjældne arter – ikke mindst i Skagen, hvor datoen 5. juni – udover at være Grundlovsdag – vil gå over i historien som noget helt specielt. Sommeren faldt i juli, mens august blev kølig. Efter et mildt efterår markerer december sig i den grad, i det den nordlige del af regionen lukker helt ned på grund af sne i månedens første dage, og også ved juletid kommer der kulde og sne-dække.

Nordjylland får tilføjet tre nye fuglearter og en ny underart, hvoraf den ene art heller ikke tidligere er iagttaget i Danmark, endsiøge Europa. Det gælder en Gulnæbbet Glente foruden de første fund af Prærietrange, Hvidkindet Værbling og en asiatisk underart af Rødrygget Sval. I årbogen kan læses finderberetninger om disse. Det gælder også flere andre fund herunder Rosenterne og Grøn Sanger, som begge er set i landsdelen en gang tidligere. Andre artikler omhandler Turtelduens dra-

matiske tilbagegang, drone-overvågning af Ride-kolonien ved Bulbjerg, GPS-mærkede Stor Hornugle, indvandringen af Sangsvane, ringmærkning af to usædvanlige arter som Lille Stormsvaler og Tredækker og nyt om et genfund af Stenvender i USA med flere. 'Personalia' omhandler denne gang en af årbogens tidligere 'chef-redaktører' – Gorm Thyge Wæhrens.

Om de nordjyske ynglefugle kan det nævnes, at der stadig etablerer sig nye ynglepar af Havørn, således er der nu 14 nordjyske par. Kongeørnebestanden står derimod i stampe, hvilket der kan læses om i en uddybende artikel. Miljøstyrelsen har i år optalt en stor del af de nordjyske par af Trane, en art der fortsat er i stor fremgang. Styrelsen har også optalt alle kolonier af terner, og her er det blandt andet glædeligt, at kolonien af Sortterne i Vejlerne for første gang i seks år har succes. Alle områdets ynglende Skestørke findes på Vår Holm i Limfjorden, til gengæld er kolonien her med 192 par rekordstor. Nordjylland har nogle få arter, der kun yngler her. Ud over Ride gælder det blandt andet Toplærke, der fortsat hænger ved med 'det yderste af neglene'. For Kirkeugle gælder det, at alle par på nær et er nordjyske. De har til gengæld et meget fint år med mange unger – dog primært i kraft af tilskuds fodring.

Omslaget er endnu engang prydet af en meget fin akvarel fra Jens Frimer. Alle rapportens mange tal og tekster suppleres endvidere af smukke fotografier, som dygtige fotografer stiller til rådighed. Imponerende at kvaliteten på den front til stadighed forbedres. Tusind tak for det.

Nordjyllands Fugle kan også følges på Facebook samt på www.nordjyllandsfugle.dk, hvor ældre årbøger også kan findes foruden mange artikler og en oversigt over fåtallige arters forekomst i landsdelen.

*Kirkeugle, Skørping, 5. juni 2021.
Foto: Lara Chrenkova.*

Vi forbeholder os ret til at udelade usædvanlige observationer i artsgennemgangen, herunder arter set i usædvanlige antal eller på usædvanlige tidspunkter. Det gælder specielt, hvis der ikke foreligger kommentarer/ beskrivelse i forbindelse med indtastningen.

Redaktionen siger hermed tak til alle, der på den ene eller anden måde har givet deres bidrag til rapporten. God fornøjelse.

*Spidsand, Ørhage, 23. september 2021.
Foto: Jens Kristian Kjærgård.*

Vejret i Nordjylland 2021

Stor Skallesluger, Løgstør Bredning, 18. februar 2021. Foto: Albert Steen-Hansen.

Af Lars Mogensen

Vinter

Januar blev forholdsvis kold i det nordjyske, som tilmed blev den koldeste egn i Danmark. Mest sol fik Vendsyssel med over 50 timer sammenholdt med mindst nedbør på landsbasis, ca. 50 mm. Der registreredes en del dage med isdøgn, især medio og ultimo januar kombineret med en del snedække, især i den nordlige og centrale del, mellem 7/1 og 20/1. Ingen storme blev registreret.

Februar Det nordjyske område, her især Vendsyssel, blev klart det koldeste sted på landsbasis med $-0,4$ grader i gennemsnit. Samtidig blev måneden relativt tør. Den centrale og nordlige del havde mere eller mindre fast snedække, 5-10 cm, indtil 18/2. Her indtrådte en kraftig mildning, som varede måneden ud. Ingen storme blev registreret.

Forår

Marts Måneden blev lidt lunere end normalt, omend den første halvdel af måneden havde 4-5 frostdøgn i Nordjylland. Solskinstimer lå lidt under normalen, ligesom nedbøren kom lidt under normalen. Månedens højeste vindstød blev registreret ved Skagen med 28,3 m/s 11/3.

April En ret kølig måned med op til 16 frostnætter i den sydligste del. Det blev samtidig en relativt tør måned med generelt under 25 mm nedbør i landsdelen. Samtidig blev Nordjylland det mest solrige område på landsbasis med 265 timer generelt. Ingen deciderede storme blev registreret.

Maj En meget nedbørrig måned, en af de vådeste målt hidtil, også på landsbasis. Samtidig blev det en af de koldeste maj måneder med et gennemsnit på under $+10^{\circ}$. Solen sås mest i den allernordligste del af Jylland. Månedens højeste vindstød kom stort set ikke over 20 m/s.

	Temperatur						Nedbør (mm)		Isdøgn	Frostnætter
	Dato	Min	Dato	Max	Middel	Normal	Øby	Normal		
Januar	16/1	-10,7	20/1	7,1	0,3	1,6	65,9	63,3	9	24
Februar	12/2	-17	22/2	12,2	-0,1	1,5	29,6	50,3	16	17
Marts	9/3	-8,6	31/3	16,7	4	3,3	62,8	46,4	5	16
April	27/4	-5,2	20/4	19,1	5,3	7,2	33,8	38,5	0	16
Maj	2/5	0,4	30/5	23,3	10	11,4	146,4	47,3	0	0
Juni	16/6	3,3	17/6	30,0	16	14,5	33	64,3	0	0
Juli	24/7	8,8	16/7	30,1	18,3	16,9	106,8	65,8	0	0
August	23/8	4,6	31/8	24,6	15	16,9	71,4	82,2	0	0
September	5/9	2,6	9/9	26,3	13,8	13,6	124,6	74,7	0	0
Oktober	13/10	-0,1	7/10	16,9	10	9,4	79,2	82,3	0	1
November	22/11	-3,9	19/11	12,6	5,8	5,5	44,1	70,3	0	9
December	27/12	-12,3	30/12	9,7	1,5	2,8	77	70,9	10	17
I alt/årliche værdier					8,3	8,7	874,6	757,1	40	100

Klimadata fordelt på måneder, målt i Øby, Nørreådal på en Davis Vantage Pro2 vejrstation i 2021, sammenlignet med DMI's klimanormal (den nye normal dækkende 1991-2020). Min- og max-temperaturer Øby med angivelse af dato, middeltemperatur Øby, middeltemperatur-normal, nedbør Øby, nedbør normal, isdøgn (Øby) og frostnætter (Øby).

Sommer

Juni På landsbasis blev juni varm, men i vores nordjyske område noget køligere med ca. 15° i gennemsnit. Dog kom der varm luft ind fra sydøst i midten af måneden, en periode som dog kun blev kortvarig. Tre sommerdage blev registreret på stationen i Øby. Måneden blev temmeligt tør med et normalt antal solskinstimer. Max vindstyrke blev 22,7 m/s.

Juli En varm måned med en del sol, i alt 235 timer i gennemsnit, noget højere end landsgennemsnittet. Ni sommerdage blev registreret på vejrstationen i Øby. Pænt med nedbør, visse steder med over 100 mm. Flere skybrud blev registreret i løbet af måneden. Månedens højeste vindstød på 26,4 m/s blev målt i Frederikshavn 6/7.

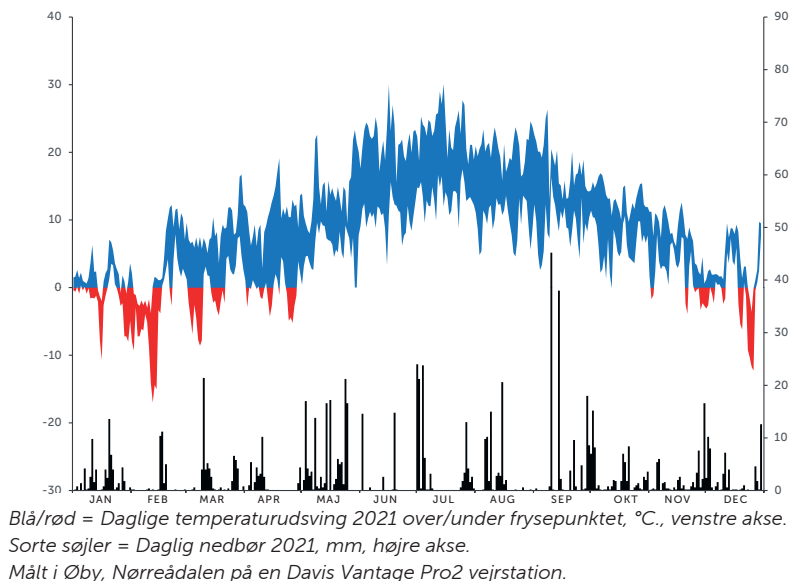
August Nordjylland blev den koldeste landsdel med omkring +15,3° i gennemsnit. Så en temmelig kølig sommermåned. Antallet af soltimer blev højest i det nordligste Jylland, men stadig omkring normalen. Ned-

børsmængderne var omkring det normale. Nedbøren faldt primært i første halvdel af måneden, herefter var det relativt tørt. Rolige vindforhold hele måneden.

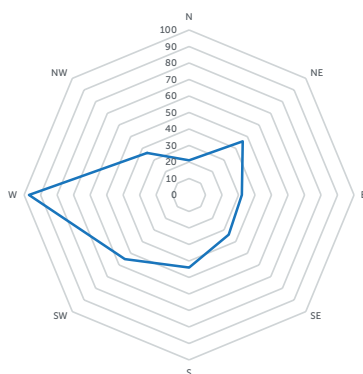
Efterår

September blev ret varm. Vi fik dog kun en gennemsnits-temperatur på +13,9° mod +14,5° på landsbasis. Til gengæld blev den relativt solfattig, især i Nordjylland, med 20% mindre sol end normalen. Nedbørsmæssigt blev september våd med 97,6 mm i gennemsnit hos os. Der faldt en del nedbør i dagene 11/9 og 15/9. Månedens højeste vindstød på 29,9 m/s blev registreret i Hirtshals 23/9.

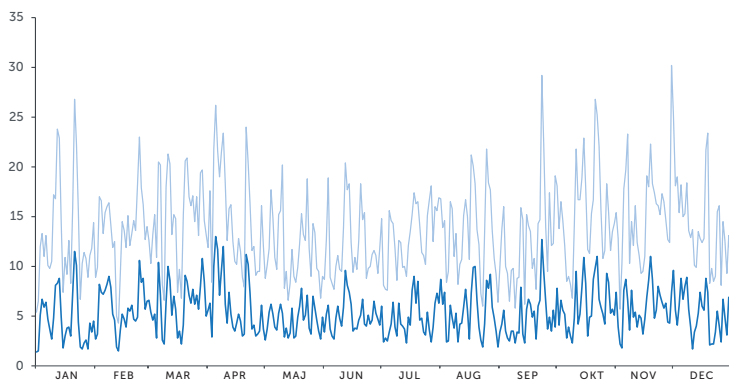
Oktober blev noget varmere end normalt, men med Nordjylland som den koldeste landsdel på landsbasis. Antallet af solskinstimer lå på det normale, dvs. ca. 100 timer. Nedbørsmængden (50-80 mm) lå ligeledes i den normale ende med det mest regnfulde døgn 3/10. Ingen særligt blæsende dage, mest vind i dagene 21-22/10.

Blå/rød = Daglige temperaturudsving 2021 over/under frysepunktet, °C., venstre akse.
Sorte søjler = Daglig nedbør 2021, mm, højre akse.
Målt i Øby, Nørreådalene på en Davis Vantage Pro2 vejrstation.

Vindrose som viser antal dage med dominerende vind i hver af de otte hovedvindretninger. Data fra Thisted Kommune 2021, kilde: DMI.

Daglig middelvind og maksimale vindstød, m/s. Data fra Thisted Kommune 2021, kilde: DMI.

*Pibeand, Skagen Nordstrand, 19. april 2021.
Foto: Søren Skov.*

November gav lidt mere varme end normalt, dog blev vi igen det koldeste sted på landsbasis (+6,2 °) med undtagelse af de mere kystnære områder. Antallet af solskinstimer var stort set normalt, men med flest i den nordlige del, som sammenlagt fik 52,5 timer mod normalt 53,8 timer. Nedbøren var lidt under det normale, omend Vendsyssel fik nær normale nedbørsmængder. Kraftigste vindstød, som var af orkanstyrke, blev registreret i Frederikshavn med 33,4 m/s 30/11.

Vinter

December Med +1,5° blev Nordjylland koldest på landsbasis. I alt blev der registreret tre isdøgn på stationen i Øby. Med 50,5 solskinstimer i gennemsnit fik Nordjylland mest sol på landsbasis med ca. 12% mere end normalen. Samtidig faldt der hos os mindst nedbør med 44 mm i gennemsnit. Det var dog ulige fordelt, og der faldt mere i den sydlige del med op til 77 mm på stationen i Øby. I begyndelsen af måneden faldt der store mængder sne fra Hobro og nordpå, så den nordlige del af områder var 'lukket ned' et par døgn. I juledagene faldt der også en smule sne i den sydlige del af området. Hirtshals fik det højeste vindstød, nemlig 31,3 m/s 1/12.

*Vandrikse, Lund Fjord, 12. februar 2021.
Foto: Albert Steen-Hansen.*

Anders Papes bogsamling er kommet til Nordjylland

Af Poul Erik Sperling

En meget stor samling af fuglebøger er kommet fra Paris til Nordjylland. Det er Anders Pape Møllers bøger og tidsskrifter, der har stået på Université Paris Sud, hvor Anders i en længere årrække har været professor. I forbindelse med hans pensionering fra universitetet ønskede han at donere bøgerne til Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN), og bøgerne er her i efteråret ankommet til Tved Gammel Skole.

Her kommer de til at stå sammen med Holger Søndergårds bogsamling af fugle- og naturbøger.

Anders' bøger og tidsskrifter fylder ca. 50 hylde-meter og de blev pakket i 120 flyttekasser, da de skulle med fragtmændene til Danmark. Hovedvægten er om ornitologi, men der er også meget om økologi, evolution og adfærdsbiologi.

Jamen hvem er da Anders Pape Møller? Han er født i Kraghede ved Tylstrup og Store Vildmose. Han var med til at starte forløberen for denne årbog og deltog meget aktivt i en årrække fra 1972 og fremefter. Han var hovedmanden bag den største bog om Nordjyllands Fugle, der udkom i 1978 og indeholdt alle data om fugleforekomster i Nordjylland, der kunne opstøves frem til og med 1974. Den er i øvrigt skrevet sammen med Uffe Gjøl Sørensen og undertegnede. Anders er uddannet bibliotekar og biolog og han har det meste af sit liv arbejdet og boet i Paris. Han har dog skrevet rigtig mange artikler til Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift samt skrevet en bibliografi over fuglelitteratur i Danmark (1981).

Han har også i arbejdet ved universitetet i Paris lavet mange undersøgelser af fuglene i området omkring Tjernobyl efter katastrofen med kernereaktorerne. Han besøgte området hvert år i en lang årrække og havde en gruppe ornitologer med derover til at fange fuglene, så han kunne undersøge hvilke forandringer, de havde fået efter ulykken.

Bøgerne fyldte så meget, at BFN har delt materialet, således at de har alle bøgerne på Tved Gammel Skole og alle tidsskrifterne er placeret i deres lokaler i Hummerhuset i Klitmøller.

Og hvad er så BFN? Holger Søndergård var en af os tre, der startede rapporten og Nordjysk Ornitologisk Kartotek, der i dag drives af Nordjyllands Fugle. Han læste på det tidspunkt til bygningskonstruktør i Aalborg og deltog aktivt i vores fuglearbejde heroppe. Efter sin uddannelse flyttede han til Hanstholm og startede Biologisk Forening for Nordvestjylland. Den eksisterer stadig og arrangerer mange ekskursioner, kurser og lignende i Thy og Mors. De har deres eget blad "Naturnyt" og eget bogforlag, de udgiver hvert år nye bøger især om planter og insekter.

Siden 1975 har de haft Hummerhuset i Klitmøller som foreningslokaler, det har dog været ramt af storme et par gange og er nu opført på ny af Thisted Kommune med lokaler til BFN og vindsurferklubben.

I 2015, hvor Holger Søndergård døde, fik BFN testamenteret hans bolig Tved Gammel Skole og hans bogsamling af naturbøger. Den drives i dag som Naturcenter Tved Gl. Skole især med aktiviteter for børn.

Der er adgang til bogsamlingen efter aftale med BFN, og Poul Nystrup Christensen er ved at lave en liste over alle bøgerne sorteret efter bibliotekernes nummersystem.

Det er formentlig Danmarks største samling af fuglebøger, der nu befinder sig i Nordjylland. Den næststørste er også her i Nordjylland, det er den DOF-Nordjyllands bibliotek har stående i Golfhuset i Aalborg, og den har rigtig mange af de nyere udgivelser af fuglebøger.

Dem er der adgang til den første onsdag i hver måned (minus juli).

Så Nordjylland er nu førende i Danmark hvad litteratur om fuglene angår.

Anders Pape Møller ved nogle af flyttekasserne (tv) samt Karen Luise Rindom og Poul Nystrup Christensen (th), der var i Paris og hjælpe med ved pakningen. Foto: Karen Luise Rindom.

Observationer ved Skagen Fuglestation 2021

Af Anders Brinkmann, Hans Christophersen, Simon Sigaard Christiansen og Knud Pedersen
- bestyrelsesmedlemmer for Skagen Fuglestation

*Havørn, Gåsegrib og våger, 6. juni 2021.
Skagen når det er bedst. Foto: Lars Grøn.*

Aktiviteter og materiale

Fra marts til november var der mange forskellige assistenter, som beboede fuglestationen og arbejdede med trækobservationer. Gennemsnitligt var der i denne periode et hold på fem unge mennesker, der dagligt var i felten for enten at ringmærke eller gennemføre træktællinger sammen med de lokale ressource-personer. Hertil kommer alle de gæstende observatører og DOFbase-indtastere, der har bidraget til en god dækning gennem sæsonen, særligt i forårsmånederne.

De titusindvis af bidrag i DOFbasen har muliggjort, at vi har kunnet sammenstille årets observationer, og publicere resultaterne heraf i denne artikel. Der skal lyde en stor og uvurderlig tak til alle de observatører, der har bidraget med nøjternt at indtaste i DOFbasen, eller har hjulpet fuglestationens frivillige i felten. Vi vil i denne henseende også gerne henlede opmærksomheden på dokumentet med "Retningslinjer for indtastning af rovfugle i DOFbasen", som fuglestationen sammen med lokale har udarbejdet. Den giver gode tips om rovfuglenes trækbevægelser og huskereglene til, hvordan dine rovfugletællinger kan registreres i DOFbasen (bl.a. med tidspunkt, trækretning m.m.), så det kan indgå i sammenstillingerne ved årets afslutning og hjælpe fuglestationens frivillige.

2021 blev et år hvor rekordmange Havørne fyldte himlen. Hele to Høgeørne lagde vejen forbi i foråret. En af dem på den samme dag som en Gåsegrib skruede op over Skagen, sammen med bl.a. tre Lille Skrigeørne. En meget overraskende Gulnæbbet Glente dukkede desuden op i starten af maj, mens en Kejsørørn lukkede rovfuglenes forårsfest i juni. Af de rigtig sjældne små-

fugle blev der i efteråret set en Grøn Sanger i Ellekrattet, mens foråret bl.a. bød på en østlig underart af Rødrygget Sval og en Vestlig Bjergløvsanger. Topskarv fortsatte den positive udvikling med mange fugle i marts, mens der senere kom rekordmange Islommer trækende ud af Kattegat. I maj var det næsten en daglig begivenhed at se Islom. Da sommeren indtraf, dukkede en Bonapartemåge op på havnen, og en ringmærket Rosenterne rastede på Grenen.

I gennemgangen af observationerne fra Skagen i 2021 er data primært hentet fra DOFbasen. Skæringsdatoen for indtastninger har været 31. december 2021. Nogle observationer, som ikke er indtastet i DOFbasen, men har været tilgængelige på Birdcall og andre medier, er også medtaget i årets oversigt, hvis forfatterne tilfældigt har fundet dem. Det er dog en ganske uoverkommelig opgave at indhente observationer fra en masse forskellige medier, hvorfor det er vigtigt at observationerne når frem til DOFbasen, hvis man vil sikre sig, at de indgår i materialet. Dags-, måneds- og årstotaler er udarbejdet efter samme princip som tidligere år. På den måde kan summeringerne mellem årene bedst sammenlignes. For dage med de største forekomster er der for nogle arter i rapporten tilføjet observationer, som har fulgt andre optællingsmetoder f.eks. intervaltællinger. For observationer af sjældne arter (SU-arter) gælder, at godkendte fund er markeret med (G). Endnu ikke afgjorte fund er markeret med (U) og ikke indsendte fund er angivet med (E). Betegnelserne gælder for fundenes status ved redaktionens afslutning i marts 2021.

Kongeørn og våger, Skagen, 30. maj 2021. Foto: Lars Grøn.

Observationer 1. halvår 2021

Rovfugle og falke

Tallene er som i tidligere år beregnet som summen af antal fugle pr. dag rensset for gengangere. Der er derimod ikke taget højde for eventuelle gengangere fra dag til dag. Dette gælder dog ikke for meget fåtallige eller sjældne arter som f.eks. Kongeørn, Lille Skrigeørn og Høgeørn, hvor der er tale om specifikke individer, som godt kan være observeret på flere datoer.

En totalsum på 14.454 rovfugle og falke i marts-juni 2021 placerer foråret over gennemsnittet (+24%) set i forhold til gennemsnittet for tiårsperioden 2011-2020 (11.646). Summen er periodens næststørste og kun overgået af 2018 med en sum på 16.855 (tabel side 123). Månedsoversigt over de bearbejdede og sammenstilte rovfugle- og falketal fra perioden marts-juni 2021 fremgår af tabellen side 122.

Sammenlignet med gennemsnittet for 10-års perioden 2011-2020 blev det for arterne Rørhøg, Blå Kærhøg, Hede- og Spurvehøg, Havørn, Rød Glente, Sort Glente og Musvåge et forår med mere end 10% over gennemsnittet. Specielt Havørn afveg markant med en forekomst på 162% over gennemsnittet. Dette afspejler fint den markante fremgang, arten udviser i Danmark i disse år. De fleste Havørne ved Skagen er strejffere som observeres på trækforsøg, og meget få observeres på regulært udtræk. Forekomsten af Musvåge toppede i maj (3.880) og mediandatoen var så sen som 17/5. De sene trækbevægelser af Musvåge udgjordes langt overvejende af 2K-fugle på trækforsøg.

Blå Kærhøg toppede forårstrækket 18/4 (63) og 19/4 (69). Begge dage var andelen af adulte hanner meget

stor med henholdsvis 18/4 (36) og 19/4 (21).

Foråret blev et gennemsnitsår for arterne Fiskeørn, Hvepsevåge, Kongeørn, Steppehøg, Tårnfalk og Lærkefalk med mindre end 10% afvigelse.

For fire arter – Duehøg, Fjeldvåge, Aftenfalk og Vandrefalk – blev trækket mere end 10% under gennemsnittet. Især Fjeldvåge optrådte meget fåtalligt med 53% under gennemsnittet. For Vandrefalk ser det ud til, at den stabile fremgang, som vi har oplevet gennem de seneste 20 år, er aftaget, men forekomsten har nu stabiliseret sig på et højt niveau i forhold til perioden før årtusindeskiftet.

Skema over rovfuglenes forekomst i år og de seneste ti år findes i artsgennemgangen.

Sjældne rovfugle

Højdepunktet var fundet af en adult Gulnæbbet Glente (U) på trækforsøg over den nordøstlige del af Skagen by og Storsig sent om eftermiddagen 2/5.

Fuglen overnattede i et grantræ ved Batterivej og næste morgen trak den måltret mod nordøst over Kattegat. Fotos viste, at det var samme fugl, som var blevet observeret i Holland i dagene 11-12/4 og ved den tyske nordsøskyst 15/4. Det drejer sig om det første fund for Europa af denne afrikanske art. Den blev tidligere betragtet som en race af Sort Glente, men er nu anerkendt som en selvstændig art. Gulnæbbet Glente er opdelt i to racer – nominatformen *Milvus aegyptius aegyptius* udbredt i NØ Afrika og det sydlige Arabien og *Milvus aegyptius parasitus* udbredt i det øvrige Afrika syd for Sahara, hvor den er en af de almindeligste rovfugle. Ssp *parasitus* er en intra-afrikansk trækfugl, hvor en del af

Kejserørn, Råbjerg Hede, 17. juni 2021. Foto: Lars Paaby (begge fotos).

bestanden overvintrer i Sydafrika november-marts og trækker nordpå i marts-april. Fuglen fra Holland, Tyskland og Danmark kunne bestemmes til ssp. *parasitus*. Det gule næb er diagnostisk for adulte fugle, mens ungfugle har mørkt næb. Ungfugle kan derfor let forveksles med Sort Glente og dermed også nemt overses, hvis de dukker op i Europa.

Omstændighederne omkring fundet er nærmere omtalt i en separat artikel.

Foråret blev også til et gensyn med sidste års fransk GPS-mærkede 2K hun Høgeørn (G) med farveringskoden "26". På nøjagtigt samme dato som i 2020 (20/4) dukkede den nu to år gamle (3K) fugl op over Skagen. Den gjorde et behersket trækforsøg forbi Storklit og ind over den nordlige del af byen sent om eftermiddagen og returnerede mod Hulsig Hede. Endnu en fransk GPS-mærket Høgeørn (G) blev opdaget fra Storklit hen på eftermiddagen 10/5. Fuglen – som var en 3K hun med farveringskode "3C" – nåede aldrig længere end til Skagen Klitplantage før den vendte om og tilsyneladende gik til overnatning i bevoksninger på den sydlige del af Hulsig Hede. Selvsamme fugl dukkede igen op i Skagen 5-6/6, hvor den begge dage gjorde trækforsøg. Denne fugl var i 2020 observeret i Jylland fra 27/4 til 3/5 og igen fra slutningen af juni 2020 til slutningen af februar 2021.

Fuglen er efterfølgende omkommet i Sydfrankrig i december 2021 ved kollision med en elmast eller elektrisk chok ved kontakt med el ledninger. Et tilbagevendende individ af Høgeørn i Skagen kendetegnet med farvering er også konstateret i april 2007 (2K), 2008 (3K) og 2010 (5K). Der er nu truffet fem forskellige individer af Høgeørn i Skagen. Fundene fordeler sig således: 17-18/5 1974 (4K+), 2/5 1995 (2K), 30/4 2007 (2K) og samme fugl 10-11/4 2008 (3K) og 7-9/4 2010 (5K), 20/4 2020 (2K) og samme 20/4 2021 (3K) og seneste 10/5 og 5-6/6 2021 (3K).

Skagens tredje Gåsegrib (G) blev set på trækforsøg 5-6/6. Det drejede sig om en 2K, og den gav begge dage fornem opvisning og sås flere gange boltre sig i luften i selskab med Havørne. Fuglen rastede også i grantræ

ved Storsig om eftermiddagen 5/6. Det første fund af Gåsegrib i Skagen var 24-25/5 1985 (2K) og det andet fund fra 23-25/5 2019 (2K). Fuglen fra 2021 blev efterfølgende set på Langeland 8/6 og derefter under et længere ophold på Samsø i perioden 16/6-22/7.

En Kejserørn 3K (U) blev opdaget på returtræk ved Flagbakken om eftermiddagen 16/6. Fuglen overnattede i Skagen Klitplantage. Næste dag om morgenen blev den igen set over den sydlige del af klitplantagen før den ved middagstid trak mod sydvest ned over Hulsig Hede og Råbjerg Hede.

Det var det ottende fund af Kejserørn i Skagen. Seneste var en 2K 24-26/4 2005.

Lille Skrigeørn blev set med tre fugle. Først en 3K på trækforsøg 30-31/5 og igen 5/6. Yderligere to fugle dukkede op 5/6, hvoraf den ene var en ældre fugl (3K+). Den anden blev ikke aldersbestemt. En af de tre fugle sås også i stor højde over Skagen 6/6.

Havfugle

For Islom (64) blev første halvår 2021 det største, som hidtil er registreret i Skagen. Det overgår med snæver margin 2018 (58). Månedsfordelingen var februar (1), marts (3), april (9), maj (50) og juni (1). Forekomstens mediandato blev 13/5, og største dage blev 13/5 og 22/5 (7). Hvidnæbbet Lom (8) heraf seks øst-trækkende fugle i perioden 20/4-26/5 og en enkelt fugl trækkende ved Grenen hhv. 14/1 og 22/1. Sortstrubet Lom (185) kulminerede i maj (118) med største dage 10/5 (10), 23/5 (11) og 27/5 (10). Det blev endnu et godt første halvår for Rødstrubet Lom (19.550). Som vanligt fandt hovedtrækket sted i april (9.176) og maj (5.049). Største dage blev 27/4 (1.260) og 7/5 (919).

Årets forekomst af Sule (35.102) var i den høje ende af skalaen. Månedsfordelingen var typisk med april (20.792) og marts (10.338) som de største. Forekomstens mediandato var 11/4, som også blev den markant største dag med 4.659 fugle.

Topskarv (118) havde et meget flot forår og er kun overgået af 2019 (166). Til gengæld blev der sat en ny dagsrekord med 35 trækkende fugle 8/3. Næststørste dag

Fiskeørn med hornfisk, Skagen, 21. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

blev 16/3 (25), hvor også den hidtil største flok Topskarver i Skagen blev set. Flokken var på 20 fugle, som trak mod nordvest ved Grenen. Marts (102) blev markant største måned. De øvrige fund fordeler sig med februar (3), april (11) og maj (2). Mediandatoen blev 16/3.

Mallemuk optrådte meget fåtalligt i dette halvår. I alt blot 542 fugle i perioden 2/3-15/6. Største dag blev 13/6 (145) og mediandatoen blev 8/5. Forekomsten bekræfter en mere og mere tydelig faldende tendens i antallet af Mallemukker i farvandet omkring Skagen. Der var blot en enkelt iagttagelse af Almindelig Skråpe med en nordvest-trækkende fugl 13/6.

To fund af sjældne pelagiske havfugle blev det også til i første halvår. Først en Sortbrynet Albatros 5K+ på træk ved Grenen 17/4 (G). Dette fund udgør det tredje godkendte fund af arten i Skagen. Det første fund er fra 25-26/5 2014 (adult) og samme fugl 17-18/7 2014. Andet fund er fra 8/10 2017 (4K+). En Atlantisk/Scopolis Skråpe rastede i to timer ved Grenen 15/6 (E) før den trak mod nordvest. Det er det første fund i juni af dette artkompleks i Skagen.

Der blev registreret otte Lunder, hvoraf de tre var dødfundne på Nordstrand i begyndelsen af marts. En afkræftet Lunde 2K kunne samles op på Grenen 14/3, men døde desværre på plejecentralen i Aalbæk. Der blev set tre fugle på træk ved Grenen henholdsvis 6/3, 17/3 og 19/3. Forårets sidste blev set så sent som 5/6 og var en adult i yngledragt. Den trak mod øst ved Grenen i en flok Sorttænder. Eneste fund af Søkonger var tre fugle trækkende mod sydøst ved Grenen 12/1. Forekomsten af Alk (2.372) var uden større overraskelser. Månedsfordelingen var: januar (591), februar (425),

marts (1.229), april (94), maj (24) og juni (9). Mediandato 3/3 og største dag 27/2 (398). Samme dag blev der talt 898 ved intervaltællinger, men uden angivelse af trækreretning. Lomvie (5.379) med flest i januar (3.622) og marts (1.043). Mediandato 22/1, som også blev største dag med 2.437 fugle.

Storkjove (30) havde et sløjt forår. Månedsfordeling med marts (4), april (14), maj (10) og juni (2). Største dag 11/4 (3) og mediandatoen blev 20/4. Så langt under rekordåret 2017 med 117 fugle i første halvår. Til gengæld blev det et ganske godt år for forårstrækket af Almindelig Kjove. I perioden 25/3-30/6 blev der noteret 272 fugle. Månedsfordelingen var marts (4), april (128), maj (123) og juni (17). Største dag blev 20/4 (17) og mediandatoen var 2/5. Den mørke form af Almindelig Kjove optrådte som den markant hyppigste på trækket i april. Af de med farveform angivne fugle på DOFbasen udgjorde mørk form 90%, hvor den lyse form kun udgjorde 10%.

I maj optrådte den lyse form hyppigere og udgjorde 41%, mens den mørke form stod for 59%. Da den mørke form er den dominerende i artens sydligste yngleområder i Europa og den lyse form i de nordligste yngleområder, er trækkets fænologi forskellig for de to farveformer. De nordlige bestande med mange lyse fugle trækker senere end de sydlige bestande med overvægt af mørke fugle.

Blot én iagttagelse af Mellemkjove fra foråret: 9/5 (3K+ lys form) trækkende mod øst ved Højen og Nordstrand. Ride (2.095) er få og skyldes delvis sporadisk dækning af havfugletrækket i januar-februar, hvor arten kan optræde talrigt i forbindelse med kraftig vind fra den vestlige

*Asiatisk Rødrygget Svale, Skagen,
2. juni 2021. Foto: Erik Christophersen.*

sektor. Vejret i februar var også præget af vind fra østlige retninger og vinterligt vejr. Månedsfordeling: januar (744), februar (22), marts (500), april (281), maj (448) og juni (100). Største dag 12/1 (404). Mediandato 7/4.

Øvrige mere bemærkelsesværdige observationer

Trækket af Sangsvane, der stort set forløb i marts, var meget koncentreret med hovedparten af fuglene på en enkelt dag, 13/3 2305, som er den største dag hidtil. De blev fulgt af blot ti Pibesvaner – halvdelen af forårets total. Det højeste antal af Sortand på en enkelt dag blev set 19/4 med 6563. To trækkende Nordisk Lappedykker 17/4 var forårets eneste.

Bemærkes skal det, at der for første gang 'nogensinde' ikke blev set Turteldue – et udtryk for den krise, som arten befinder sig i. 10/5 trækker en Alpesejler forbi Stor-klit (G) – det syvende fund fra Skagen. Plettet Rørvagtel blev hørt på mange dage i perioden 21/5 til 3/6 i området mellem Ellekrattet og Grenen – op til tre forskellige fugle. Året før blev arten ikke noteret.

Som vanligt ses en del Traner på træsk og trækforsøg. De største udtrækkende flokke var 1/4 26 og 16/5 21. Bedre huskes nok 8/5, hvor en Prærietran trak stik nord sammen med en almindelig Trane (G). Fuglen havde taget hele turen rundt fra Sverige via Sjælland til Nordjylland, hvor den blev set på flere lokaliteter for om morgenen denne dag at blive fundet ved Råbjerg Mose, hvorfra den lettede og forlod landet ved Grenen. Om Prærietranens rejse fra Sverige gennem Danmark og retur kan der læses i en særskilt artikel i årbogen.

Efter to år uden Sort Stork blev der i år set to fugle – 18/5 og 5-7/6. Foråret gav blot ni Hvid Stork – flest 27/5 5. Silkehejre blev set 5/6 2, mens Sølvhejre blev set på

mange datoer foråret igennem. Det er ikke muligt at give et bud på antallet af forskellige fugle. Der blev set op til tre fugle/dag. Skestork blev set på 11 datoer i perioden 24/4 til 5/6. De højeste antal var 24/4 og 21/5 – begge 4 og 1/6 6.

Klyde er halvsjælden i Skagen, men 4/5 trak en enkelt forbi. 2/6 trak en Pomeransfugl mod øst efter et kortvarigt ophold. Nævnes skal også 190 Sandløber optalt mellem Grenen og Nordstrand 13/2 og fra februar også op til 12 rastende Sortgrå Ryle på havnen. Temmincks-ryle blev set med 16 fugle 10/5. Et snedække i februar pressede en del Skovsnepper ud i mere åbent terræn. Nævnes kan 12 fugle i Ellekrattet 8/2. Tredækker blev set på to datoer i foråret – 10/5 og 16/5, begge på Grenen. Nævnes skal også 118 rastende Mudderklire ved Højen 9/5. Endelig skal nævnes en adult hun Thorshane, der 10/5 rundede Grenen og trak ind i Kattegat. Dværgmåge har været fåtallig og Sorthovedet Måge blev set på fire datoer i perioden 20/5 til 10/6. Uventet var det, at en 2K Bonapartemåge dukkede op 14/6 og blev set i to uger frem til 29/6 – primært i havnen (E). Det er tredje fund for Skagen. Kaspisk Måge blev set 5/2 1 ad. Højen og 31/3 1 3K Grenen. Gråmåge blev set med en 2K fugl på mange datoer i perioden 29/1 til 19/5. Det kan være samme fugl i hele perioden. En 3K Hvidvinget Måge rastede på Grenen 21/3 og 27/3. Rovterne optræder stadig mere hyppigt, og seks fugle blev set i perioden 4-18/6. Meget overraskende blev en adult Rosenterne fundet i en blandet terneflokk ved Grenen 26/6 (E). Der er tale om det første fund i Skagen og det femte i Danmark. Endelig skal det nævnes, at foråret bød på syv Dværgterner og fem Sortterner.

Mosehornugle blev set næsten dagligt fra ultimo april

til primo juni – oftest 1-2 fugle, men 25/4 og 14/5 3. En efternøler blev set 26/6. Slørugle er sjælden ved Skagen, men 2-28/1 holdt en Slørugle til i Den Tilsandede Kirke. Første Natravn blev set 11/5 ved Poul Egs Camping og herefter var der mange jagttagelser, primært fra Klitplantagen, men også på Grenen blev flere fugle set. 25/4 blev en helt usædvanlig tidlig Biæder set på Grenen. De næste dukkede først op en måned senere 27/5. Frem til 5/6 var der daglige observationer af op til tre fugle fulgt af enkelte i resten af juni. 28/4 og 2/5 blev Hærfugl set ved både Nordstrand og Grenen. Fra 20/4 til 2/6 blev der set ca. 20 Vende-hals, hvilket er flere end normalt – flest 30/4 og 8/5 med tre fugle. Grønspætte optræder meget fåtalligt ved Skagen, så tre fugle er flere end normalt.

En række mere eller mindre usædvanlige jagttagelser af diverse spurvefugle skal også nævnes. Pirol blev noteret i perioden 9/5 til 7/7. Samlet 30-40 fugle med de største dage 10/5 4 og 4/6 5. Toplærke ses kun sjældent uden for Hirtshals, men en fugl opholdt sig på Grenen i perioden 13-26/5 og 10/6. Op til fire Bjerglærker blev set på Grenen gennem hele maj måned frem til den sidste 1/6.

Som året før sås i begyndelsen af juni et større influx af Buskrørsanger og Skagen fik sin del med mindst fire fugle, 21/5 1 ringmærket Grenen (G), 4/6 1 Fyrvej (E) og 5/6 1 Jennes Sø (E) og 1 Reservatet (G). En Drossel-rørsanger blev hørt 19/5 på Grenen og ved Skarvsøen blev en fugl hørt i perioden 2-19/6. Året bød på hele tre Rødrygget Svale, 10/5 fløj en fugl forbi Storklit og 30/5 blev en set ved Grenens P-plads. Nøjagtigt samme sted – men to dage senere – rastede endnu en Rødrygget Svale her. Denne er dog noget anderledes med blandt andet mange striber på undersiden og hører givet til en af de østlige racer *japonica* eller *aurica*, som ikke tidligere er set i landet (U). 3/6 blev en Vestlig Bjerglærker fundet ved Grenen. Det lykkedes efterfølgende at

fange fuglen til stor glæde for mange tililende (G). 7/6 blev en Sibirisk Gransanger ringmærket ved Grenen. Også 2021 bød på en fin forekomst af Rosenstær, 4-6/6 blev der set 3-6 fugle foruden enkeltfugle ved Hulsig 6/6 og Grenen 12/6. Nordlig Blåhals blev set med blot to hanner ringmærket hhv. 13/5 og 14/5. Forekomsten af Lille Fluesnapper var med ca. 12 fugle i perioden 12-30/5 væsentligt større end i 2020. 10/5 blev der set måske 60 Broget Fluesnapper på forskellige lokaliteter i området. Det er flere end længe for en art, der er i markant tilbagegang. Tre fund af Hvidhalset Fluesnapper er usædvanligt, 29/4 1 han i Skagen by, 10/5 1 han Poul Egs Camping og 31/5 1 hun Grenen (U).

To trækforsøgende Rødstrubet Piber blev set på Grenen, 9/5 og 17/5. Desuden gav foråret fire Citronvipstjert – 1/5 1 hun R, 8/5 1 TF og 1/6 1 han R, alle Grenen foruden en hørt ved Skarvsøen 5/6. Sorttrygget Hvid Vipstjert blev set på seks datoer i perioden 25/2 til 9/6, hvilket er færre end året før. En ganske markant finke-dag var 18/4, hvor mindst 82.000 Bog/Kvækerfinke trak forbi. Eneste forekomst af Hvidvinget Korsnæb var 28/3 1 Skagen Klitplantage og 3/4 1 Grenen. I en kølig maj måned blev den første Karmindompap set 19/5. De største forekomster blev set omkring månedsskiftet maj/juni med op til seks fugle/dag. Foråret gav med 27/4 sen ankomst for den første Gulirisk, og der blev set yderligere blot seks fugle.

Forekomsten af Lapværling var meget fåtallig med blot 2-3 fugle i perioden med den første 16/3 og 2/5 blev en fugl set ved både Nordstrand og Højen Fyr. Blot én Hortulan blev set, den rastede på Poul Egs Camping 14/5 og understreger artens tilbagegang. To Dværgværling blev det til, 29/4 1 TF og 10/5 1 ringmærket. Endelig skal forekomsten af hele to Hætteværling omtales. Både 25/5 (G) og 6/6 (G) raster en han ved Grenen. Arten er hidtil set fem gange i Skagen.

Der kigges efter Citronvipstjert, Skagen, 1. juni 2021. Foto: Jens Kirkeby.

Observationer andet halvår

Havfugle

Skagen Fuglestations havfugletællinger i andet halvår af 2021 bestod af næsten daglige observationer fra sol-opgang og mindst fire timer frem i perioden fra 1. juli til 30. november.

Den faste observationspost var den yderste klitrække på Grenen benævnt "Verdens Ende 3". Enkelte dage med østenvind i oktober og november blev observationsposten flyttet til Nordstrand. De fleste dage blev havfugletællingerne foretaget af mindst to observatører.

For Rødstrubet Lom (3.101) blev forekomsten i andet halvår af 2021 noget under gennemsnittet for tiårspæriden 2011-2020 (4.823). Især november gav relativt få fugle, da der ikke blev observeret større kompensationsstræk af rastende fugle. Sortstrubet Lom (86) var over gennemsnittet, men med beskedne dagscifre på op til fire fugle. Islom (29) havde for andet år i træk et efterår over normalen, hvor oktober (10) og november (11) som forventeligt gav flest fugle. Hvidnæbbet Lom (4) var under normalen. Tre af de fire fugle blev bestemt til 2K, heraf sås en rastende i området 2-5/10. En adult i sommerdragt trak ind i Kattegat 13/10.

For Lille Stormsval (4) blev det et epokegørende år. Ikke kun fordi antallet var det højeste for Skagen nogensinde, men mere fordi det lykkedes ved hjælp af lokkekald at fange tre fugle i spejlet i slutningen af august og be-

gyndelsen af september. En af fuglene var ovenikøbet mærket med norsk ring. Denne begivenhed er omtalt nærmere andetsteds i årbogen. Stor Stormsval (16) blev taget blot med et eksemplar 26/9 udtrækkende fra Kattegat. Antallet af Mallemuk (610) var det laveste som hidtil er registreret i Skagen om efteråret og kun en tiendedel af gennemsnittet for tiårspæriden 2011-2020. Største dag blev 25/9 (162). Ved intervaltælling blev der rapporteret 193 2/8.

Sodfarvet Skråpe (16) optrådte derimod på gennemsnitsniveau. September var bedst med 11 fugle og største dag blev 26/9 (5). Almindelig Skråpe (15) bekræftede, at arten er blevet hyppigere ved Skagen i de senere år. Største dag blev 2/8 (3). Atlantisk/Scopolis Skråpe blev taget og fotodokumenteret fra båd i farvandet ud for Grenen 18/7 (G). Endnu en fugl blev set fra Grenen trækkende mod sydøst 23/9 (E).

I modsætning til efteråret 2020 (26.148) optrådte Sule (38.222) på et niveau lidt under gennemsnit. Hovedparten sås i september-oktober og største dag blev 25/9 med 2.506 talte fugle. En estimeret dagtotal baseret på intervaltællinger 24/9 gav 5.595 fugle.

Der blev set mindst 12 Topskarver i løbet af efteråret. Det blev lidt kompliceret at fastslå det reelle antal fugle, da op til seks 1K-fugle (11/9) rastede i Skagen Havn i perioden 10-28/9. Hertil fem fugle i oktober og en i december. Der var en enkelt observation af Thorshane

Art/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Gns
Rødstrubet Lom	6108	2595	2252	4382	9859	6603	4334	3453	3287	5359	3101	4823
Sortstrubet Lom	49	44	38	84	54	54	66	106	58	78	86	63
Stillehavslom	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	-
Islom	9	10	8	14	13	10	19	19	19	34	29	16
Hvidnæbbet Lom	7	3	7	6	8	2	7	9	6	23	4	8
Sortbrynet Albatros	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	-
Lille Stormsval	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	4	-
Stor Stormsval	0	1	1	0	2	0	1	3	1	5	1	1
Mallemuk	7431	14952	6345	7299	7828	4312	4470	3384	3113	1634	610	6077
Sodfarvet Skråpe	11	14	11	33	32	23	8	8	4	6	16	15
Atlantisk/Scopolis Skr.	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	-
Almindelig Skråpe	1	2	1	4	16	3	7	7	21	11	15	7
Balearskråpe	3	2	1	0	3	0	1	0	0	0	0	1
Sule	12945	29357	48075	30670	50679	55743	52012	53835	37929	26148	38222	39739
Topskarv	0	3	0	0	1	0	5	8	17	6	12	4
Thorshane	6	1	4	8	1	3	4	2	0	2	1	3
Lunde	3	2	0	2	1	7	4	4	0	2	4	3
Alk	34000	29951	23927	25086	36070	77505	27310	91938	71457	47867	23935	46511
Søkonger	687	35	54	64	72	19	15	64	123	52	45	119
Polarlomvie	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	-
Lomvie	4413	4276	484	14608	11705	9871	4403	6779	8027	11897	4814	7646
Lille Kjove	6	76	4	5	1	46	0	1	7	10	4	16
Almindelig Kjove	386	128	95	388	165	102	89	155	94	67	46	167
Mellemkjove	54	4	0	175	12	4	3	3	22	7	2	28
Storkjove	562	398	257	540	300	390	1841	1889	1659	708	1223	854
Ride	46682	11197	29137	17616	26147	35121	19663	21443	16096	14188	6980	23729
Sabinemåge	1	1	0	0	0	1	2	0	1	1	3	1

Havfugle, årlig sum ved Skagen i andet halvår (juli-december) 2011-2021, med gennemsnit (Gns.) for årene 2011-2020.

Lomvie, Grenen,
23. oktober 2021. Foto: Erik Christophersen.

trækkende sydøst ved Grenen 12/10. Alk (23.935) havde et efterår markant under gennemsnittet for perioden 2011-20 (46.211). Største dag blev 21/10 (6.184). Ved intervaltælling taltes 23/10 12.085. Også for Lomvie (4.814) blev forekomsten klart under gennemsnittet (7.646). Største dag for Lomvie blev 28/10 (448). Ved intervaltælling taltes 18/10 538. Et usædvanligt stort antal af døde og afkræftede Alke og Lomvier blev registreret på Nordstrand og Grenen i løbet af efteråret. De første fugle dukkede op i slutningen af september og de triste forhold fortsatte langt ind i oktober. Mange fugle blev indsamlet til nærmere undersøgelse. Fælles for dem alle var, at de var i en meget dårlig kondition og med ekstrem lav vægt. Der var næsten udelukkende tale om ungfugle (1K). Der var ikke tale om et lokalt fænomen, da der både i Sverige, Norge og Storbritannien blev meldt om samme massedød af udhungrede ungfugle af Alke og Lomvier. Teorier om fugleinfluenza er ikke blevet bekræftet ved undersøgelserne af de døde fugle. Derfor er det nærliggende at fastslå, at fødemangel er den primære årsag til problemerne for alkefuglene.

Søkonger (45) optrådte fåtalligt fra midten af oktober. Største dag blev 23/10 (22) og det var lidt skuffende, da der blev meldt om mange Søkonger i midten af oktober fra den jyske vestkyst. Lunde (4) blev observeret fra Grenen 27/9, 6/10 og 18/10. Endvidere en fra Kattegatkysten ved Fyrvej 28/12.

Der blev i efteråret rapporteret om flere iagttagelser af Polarlomvie i de indre danske farvande. Fra Kattegatbunkeren ved Grenen blev en nordøst-trækkende Polarlomvie iagttaget 13/11 (U).

Almindelig Kjove (46) fortsatte nedturen og optrådte i

det laveste antal på efterårstrækket som hidtil er registreret i Skagen. Største dag blev sølle fem fugle 26/9. Blot fire af fuglene er bestemt til ungfugle (1K), hvor den første blev set så sent som 13/9 og sidste 12/11. Den voldsomme nedgang i ynglebestanden på De Britiske Øer med en reduktion på ca. 80% gennem de seneste 20 år harmonerer med den tilbagegang vi oplever om efteråret ved havfuglelokaliteterne i Nordjylland og længere mod syd ved den jyske vestkyst.

Storkjove (1.152) optrådte i størst antal i august (907) med største dag 2/8 (213). Til gengæld var der færre end forventet i september (155) og oktober (65). Trækets mediantato blev da også så tidlig som 19/8.

Der var blot to iagttagelser af Mellemkjove – henholdsvis 4/10 1 ad, lys form og 18/10 1 ad, lys form, begge trak nordvest ved Grenen. Lille Kjove blev set 19/8 med 2 1K, hvor den sidste blev set sent på dagen og kunne være samme som rastede hele morgenen ud for Grenen 20/8. Sidste var en 1K trækkende ved Grenen 24/9. Antallet af Ride (6.980) var en halvering i forhold til 2020 (14.188) og den laveste sum fra andet halvår i de seneste 11 år. Igen et eksempel på en atlantisk havfugleart, hvor bestanden er i tilbagegang. Største dag blev 23/10 (1093), baseret på intervaltælling. I begyndelsen af august rastede en mindre gruppe Rider på Grenen. Flere af fuglene var farvemærkede og aflæsningerne af farveringene viste, at de alle var mærket på øen Nidingen ved den svenske vestkyst, hvor der findes en mindre ynglekoloni. En af fuglene var mærket som ynglende 4K+ han 2/7 2012 og altså mindst 13 år gammel.

Der blev observeret tre Sabinemåger fra Grenen på følgende dage: 23/9 1K og 26/9 1K rastende og trækkende nordvest og samme dag endnu en 1K mod nordvest.

Øvrige mere bemærkelsesværdige observationer

En Amerikansk Sortand 2K+ han (E) rastede i Ålbæk Bugt ud for Hulsig den 16-18/10 og 20/10, og en Brilleand 2K+ han blev set ved Grenen 12/7. En Vagtel blev hørt synge på Hulsig Hede 12/7, og en tidlig Nordisk Lappedykker rastede ved Grenens spids 13/9.

Op mod otte Sølvhejrer blev set i perioden 10/9-8/10. Flere var dog nok gengangere. 18/10 trak en Sort Ibis ned i Kattegat øst for Grenen. Det er første fund i Skagen siden 3. juni 1971.

Et usædvanligt sommerfund af Sortgrå Ryle blev gjort ved Grenen 31/7. 2/9 blev en Tredækker set ved Buttervej Industriområde.

På Grenen blev der set tre 1K Gråmåger på datoerne 7/11, 21/11 og 4/12. Kun en enkelt Hvidvinget Måge (1K) blev set på Grenen 23/11. Kaspisk Måge blev set på 27 forskellige dage i perioden 19/7-26/11 – primært på Grenen. Fordelingen var 24 1K, 7 2K, 4 3K, 3 4K og 13 adulte. Der er formentlig gengangere iblandt. Største dag var 7/10 med syv Kaspiske Måger.

I perioden 9/8-16/11 blev der observeret 35 Dværgråger ved Grenen (21 1K, 14 ad. og 1 usp.). Største dag var 16/11 7. Der blev kun gjort tre observationer af Sorthovedet Måge. Observationerne stammede alle fra Grenen og var fordelt på dagene 20/9 1 2K+, 23/9 2 2K og 25/9 3 (2 1K og 1 2K). 21/7 trak en Rovterne 2K+ forbi Grenen. Sortterne blev set ved Grenen med 21/7 1 ad. odr. og 22/9 1. Der blev gjort tre sene fund af Havterne i november med den sidste i Skagen Havn 17/11.

Af rovfugle blev en imm. Kongeørn set over Skagen By 24/7 og endnu én 3/9 – måske samme. 8/7 sås 35 Røde

Glenter, hvilket var det største antal i 2021 og største dagsciffer i Skagen siden den store invasion i slutningen af juli 2013 med rekorddagen 26/7 (210). 4/7 gjorde en Sort Glente (2K+) trækforsøg over Grenen. På fuglestationens båndoptager blev der registreret en Natugle på Grenen 1/9. Arten er ikke årlig i Skagen.

En Vendehele blev set ved Damsted 25/8 og en Grønspætte i Skagen By 26/10. 23/8 sås en Aftenfalk (1K) ved Grenen. En hunfarvet Pirol jagtede en Spurvehøg på Grenen 6-7/7. Pungmejsje blev set på Grenen tre gange med fordelingen 31/7 (2), 14/9 (2) og 28/9 (1). Flere svaler optrådte sent i Skagen i år. Således blev den seneste Digesvale set 29/10, Landsvale 27/11 og Bysvale 1/11.

Der blev kun fundet tre Hvidbrynet Løvsangere fordelt på 22/9 Grenen, 29/9 Højen Fyr og 7/10 Grenen. En Fuglekongesanger dukkede op på Grenen 6-7/11. Det er 16. fund for Skagen. I lighed med sidste år dukkede der en Brun Løvsanger (G) op i Reservatet 15-16/11. Det er andet fund for Skagen (og Vendsyssel). En sen Løvsanger blev set på Grenen 24/10 og formentlig samme fugl blev ringmærket 26/10. På Grenen blev fire Sibiriske Gransangere ringmærket på datoerne 9/10 (2), 25/10 (1) og 15/11 (1). Herudover blev fire set i feltet fordelt på fire datoer i november. En Grøn Sanger (G) blev fundet i Ellekrattet 7/9. Det er tredje fund i Danmark og andet for Skagen. Fuglen blev i øvrigt fundet i samme krat som forårsfuglen 27/5 2020. To Høgesangere blev ringmærket fordelt på 13/8 1 1K Grenen og 24/9 1 Jennes Sø. På Grenen blev der fundet en Rødtoppet Fuglekonge 26/9.

*Gransanger, Grenen,
13. september 2021.
Foto: Jens Kirkeby.*

Et usædvanligt sommerfund af en 1K Vandstær blev gjort 1-2/7. Fuglen opholdt sig i grøften ved Batteriskoven og overnattede i en nærliggende garage. Skagens seneste Grå Fluesnapper (1K) opholdt sig i Ellekrattet 5/11. 5/8 blev der ringmærket en Blåhals og én blev set i felten. Samme scenarie gjorde sig gældende 24/8, hvor tidspunkt og dragt karakterer antydede, at den ringmærkede fugl nok var af den nordlige race. En sen Ringdrossel rastede i Batteriskoven og på Bankes Marker 2/11.

7/10 rastede en Rødstrubet Piber på Grenen, og dagen efter (8/10) trak en Storpiber over samme lokalitet. Den første Bjergpiber dukkede op på Grenen 23/10, og de klart største dage blev 28-30/10, hvor der blev set op til 20 individer. Resten af året ud blev der set 1-4 individer, foruden 11/10 med 10. En Markpiber blev hørt over Grenen 20/9. Seneste efterårsfund var i 2019, og der før skal vi tilbage til 2012.

Efter den rekordstore Krognæb-invasion i 2019, syntes et nyt influks at være under opsejling, da Krognæb i tusindtal trak ned gennem Sverige. Kun en enkelt fugl nåede dog Skagen og Danmark, da den blev hørt kalde over Hulsig Hede 6/11 (E). Stor Korsnæb blev observeret på 15 forskellige datoer i perioden 15/8-16/11. De største observationer blev gjort på Grenen 30/10 (15) og 14/11 (13). Gulirisk blev observeret på datoerne 13/7, 16/8 og 6/11. Lapværling blev set på Grenen i perioden 24/9-15/11 med den største dag 18/10 (3). En enkelt Dværgværling på Grenen 25/9 blev efterårets eneste.

Ynglefugle

I Skarvsøen blev der talt maksimalt 91 aktive skarvreder. De fleste blev dog udsat for prædation af både Ræv og Havørn. Sidst i juni var kun 7-8 reder med store unger fortsat aktive. Af andre ynglefugle i Skarvsøen fik mindst fire par Blishøns unger på vingerne. Maksimum seks par Gråstrubet Lappedykker byggede rede eller rugede. Flere opgav dog og kun et par med unger blev set. Et par Knopsvaner fik også unger.

Op mod otte Rørdrum blev sammenlagt hørt i området Grenen, Reservatet, Storsig og Nedermose. Ud over tre par territoriehævdende Traner fordelt på lokaliteterne Reservatet og Nedermose (to par) har Miljøstyrelsen optalt 19 ynglepar på Skagen Odde, hvoraf seks på Hulsig Hede.

Op til otte Tejst er set i Skagen Havn i yngletiden, men det er uvist om fuglene har haft succes med yngel. Ved Stald Grenen fik et par af Skovhornugle tre unger på vingerne. Sidst der med sikkerhed blev konstateret udføjne unger af Skovhornugle i Skagen var i 2016. Der blev registreret Natravn på 12 forskellige lokaliteter på Skagen Odde, men der må have været betydeligt flere ynglefugle i området. Henning Schmidt, som følger ynglebestanden på Skagen Odde, rapporterede i DOF-basen op til 14 syngende hanner i Ålbæk Klitplantage 4/6.

Sortstrubet Bynkefugl blev registreret på flere forskellige lokaliteter. Når man gennemgår indtastningerne i DOF-basen giver det 16 lokaliteter med min. 20 par på Skagen Odde. Det dokumenterer det hidtil bedste år for Sortstrubet Bynkefugl som ynglefugl på Skagen Odde. Efter mange år uden Gråspurve i Det Grå Fyr ynglede arten nu igen her. Fuglene havde okkuperet de forladte bysvaler under gavlen på sidebygningerne.

Sortstrubet Bynkefugl, Reservatet, Skagen, 8. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Ringmærkning under Skagen Fuglestation 2021

Af redaktionen

Der er i denne årbog desværre ikke plads til oversigten over ringmærkning ved Skagen Fuglestation i år. I stedet henvises til en udførlig beretning af Henning Ettrup i fuglestationens årsskrift på www.skagenfuglestation.dk. Det kan dog kort nævnes, at der blev fanget 7786 fugle, hvoraf de 6868 blev mærket, 160 aflæst, mens 730 var genfangst af fugle, som allerede var fanget mindst én gang tidligere på sæsonen. Antallet er noget lavere end de 10.277 fugle, der blev fanget i 2020. Antallet af fangstdage var i 2021 næsten lige så stort som året før, og årsagen til det lavere fangsttal skal givet findes i, at året ikke bød på større invasioner, samt at mange arter havde en dårlig ynglesucces, hvilket kan aflæses af et lavt antal 1K-fugle i efteråret.

Blandt de fangede fugle var Rødhals med 700 mest talrig, fulgt af Løvsanger med 685 og Gransanger med 535 mærkninger. Nogle af de mest usædvanlige 'fangster' var af Bjergløvsanger, Tredækker og Lille Stormsval. Herom kan der læses beretninger andre steder i denne årbog.

Hovedparten af fuglene blev mærket ved 'Kabeltromlen' på Grenen i perioden 18. marts til 16. november. 36 forskellige personer deltog i mærkningen fra nogle få dage til flere måneder. Foruden de danske ringmærkere har der været mærkere fra Storbritannien, Tyskland, Litauen, Østrig, Frankrig og Italien.

Skærpiber, Det Grå Fyr,
31. oktober 2021.
Foto: Anders Brinkmann.

Ringmærkerne

Laima Bagdonaite, Rasmus Matthisen-Juhl og Jonas Pedersen
med Ringdrossel, Grenen, 23. maj 2021. Foto: Knud Pedersen.

Bjergvipstjert han, Grenen, 1. juni 2021. Foto: Knud Pedersen.

Dvärgværling, Grenen, 10. maj 2021. Foto: Jørgen Kabel.

Snespurv, Grenen, 30. oktober 2021. Foto: Anders Brinkmann.

Vejlerne 2021

Af Henrik Haaning Nielsen

Adult Vandrefalk, Bygholm Vejle, 19. februar 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Aage V. Jensen Naturfond og Institut for Bioscience, Aarhus Universitet har siden 2007 haft en samarbejds-aftale om overvågning af et udvalg af ynglefugle og ras-tende trækfugle i Vejlerne. Overvågningen af ynglefugle i Vejlerne har til opgave at bidrage til NOVANA-over-vågningen af ynglefugle, som er iværksat for at opfylde Danmarks forpligtelser i forhold til EU-fuglebeskyt-telsesdirektivet. Denne overvågning skal føre til samlede vurderinger af de enkelte arters bevaringsstatus i Dan-mark.

Året startede med mildt vintervejr og med mange ras-tende fugle. Imidlertid satte hårdt vintervejr ind i februar og Vejlernes vandområder frøs til og blev isdækkede. Foråret blev, på grund af store nedbørsmængder stærkt præget af høje vandstandsforhold. I løbet af sommeren faldt vandstanden støt i hele området, og lave vand-stande dominerede indtil oktober, hvor der særlig fra midten af måneden faldt meget nedbør, og vandstands-forholdene steg derfor ganske markant i Vejlerne.

Ynglefugle

Bestanden af Rørdrum gik tilbage efter et par års frem-gang, men det var ikke overraskende ovenpå den me-get kolde februar måned. I alt lød bestanden i år på 104 paukende hanner med de største koncentrationer i Bygholm Nord (36 paukende), Selbjerg Vejle (26 pau-kende) og Tømmerby Fjord (24 paukende). Sølvhejre-bestanden var i år stort set på niveau med sidste år, da 22 par ynglede (23 par i 2020). Til gengæld var yngle-fuglene fordelt på flere lokaliteter, både som enkeltpar

og i egentlige kolonier. Sølvhejrerne ynglede for sjette år i træk i Glombakskoven, resten var fordelt på fem steder i Tømmerby Fjords rørskov. Rørhøg ynglede med 44 par (56 par i 2020). Bestanden var stabil i Selbjerg Vejle med 13 par, mens der var tilbagegang særligt i Lund Fjord (et par i år; fem par i 2020) og i Bygholm Nord (ni par i år; 15 i 2020). Tranebestanden var i år på samme høje niveau som i 2020 med 16 par. Halvdelen af bestanden var, som vanligt, at finde i Bygholm Nord, mens der var et par i Lund Fjord, tre par i Selbjerg Vejle, et i Glombak, to i Tømmerby Fjord samt et i Læsvig. Alle par var at finde i rørskovene. Et par Havørne etablerede sig, og var tydeligt rugende ved Glombak, men des-værre opgav parret. Hættemågerne etablerede sig i hele 15 større og mindre kolonier. F.eks. var det bemærkel-sesværdigt hvordan flere par etablerede sig direkte på engstykker, hvor der var høj vandstand på grund af den rigelige nedbør i maj måned. Bestanden var stort set på samme høje niveau som sidste år med 3585 par (3703 par i 2020). Klyde ynglede med i alt 95 par (94 par i 2020). Heraf var de 39 par i de Vestlige Vejler. Havterne gik frem på Bygholmengen (artens eneste yngleplads i Vejlerne) til 17 par (seks i 2020). Desværre var der kun tale om yngleforsøg, da ingen af parrene havde yngle-succes. De bliver tilsyneladende præderet. For Vibe var der tale om en markant tilbagegang til 230 par på Byg-holmengen (i 2020 var bestanden 307 par), mens Stor Kobbersneppe oplevede en lille tilbagegang til 46 par samme sted (bestanden var i 2020 51 par). Stor Kob-bersneppe havde i år en klækningssucces på 24%. Et

Sølvhejre og Fiskehejre, Vesløs Vejle, 3. april 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

	2016		2017		2018		2019		2020		2021	
	Øst	Vest	Øst	Vest	Øst	Vest	Øst	Vest	Øst	Vest	Øst	Vest
Sorthalset Lappedykker	0	0	0	0	3	0	3	0	8	0	13	0
Gråstrubet Lappedykker	30	4	20	3	21	3	29	2	54	1	33	2
Rørdrum	100	33	74	23	59	29	87	30	99	29	77	27
Skestork	0	5-10	0	6	0	44	0	3	0	0	0	0
Rørhøg	30	13	28	10	33	14	34	14	43	13	29	15
Klyde	70	0	38	2	171	7	44	9	64	38	56	47
Vibe Bygholmeng	373		362		294		251		307		230	
Engryle	56	3	46	1	48	2	56	3	56	2	43-45	1
Brushøne	17	1	1	0	5	0	10	0	3	0	9	0
Stor Kobbessnepe	76	1	91	2	71	1	53	0	51	1	46	1
Rødben Bygholmeng	261		193		191		202		208		151	
Rødben Vesløs/Arup		68		55		29		67		37		68
Rødben Østerild Øst		27		11		11		12		9		8
Dværgrmåge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0-1	0
Hættemåge	3213	224	2950	49	3612	3	2464	259	3262	441	2802	783
Fjordterne	55	14	48	32	40	12	45	17	27	7	19	38
Havterne	37	0	10	0	37	0	7	0	6	0	17	0
Sortterne par	27	0	20	0	24	0	20	0	24	0	20	0
Sortterne juv.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	0
Plettet Rørvagtel	36	5	20	4	41	3	64	10	58	3	15	7
Trane	12	2	10	2	13	1	14	1	14	2	13	3
Sydlig Blåhals	23	4	19	4	16	0	22	4	23	4	28	5

Opaltale ynglefugle i Vejlerne 2016-2021, opdelt på Østlige og Vestlige Vejler.

Hjeile og Havørn, Bygholm Vejle, 2. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

par lavede desuden yngleforsøg i Vesløs Vejle. Arten har særligt efter 2017 oplevet en støt tilbagegang i Vejlerne. Bestanden af Rødben nåede det laveste niveau på Bygholmengen siden 1996 med 151 par (208 par i 2020). Til gengæld var der fremgang i Vesløs-Arup Vejle, hvor der i år ynglede 68 par (37 par i 2020). Engryle gik tillige tilbage på Bygholmengen til 43-45 par (56 par i 2020). Et par ynglede i Arup Vejle som det eneste i de Vestlige Vejler. Brushane fandtes kun på Bygholmengen, hvor ni hunner viste yngleadfærd. Den optalte bestand kan variere meget fra år til år. F.eks. var der tre hunner med yngleadfærd i 2020, ti i 2019 og fem i 2018. Sortterne etablerede sig et helt nyt sted i Bygholm Nord, ca. halvanden kilometer fra de gammelkendte ynglepladser i Kogleakssøen. Rederne blev placeret på mudrede flader med spredt vegetation af tagrør. I alt 20 par havde reder, men ugentlige kontroller af koloniens tilstand ved hjælp af drone viste at nogle par opgav (eller blev præderet), hvorfor der i to omgange sås en omfordeling af redeplaceringerne for en del af parrene. Den sidste gang, det kunne lade sig gøre at erkende rugende fugle på reder (inden ungerne klækning), var der 11 aktive reder (den 15. juli). Den 30. juli sås for første gang fem nyligt udføjne unger, der kortvarigt var i luften i forbindelse med en opflyvning der omfattede 20 adulte fugle. Den 4. august sås otte ungfugle. Den 11. august var kolonien forladt og samtlige fugle rastede i Lund Fjord, hvor også flere fodringer af ungfuglene blev set. I alt sås 16 adulte og 13 ungfugle, hvilket dermed blev årets glædelige resultat. Det er første gang i seks år, at det lykkes for Sortterne at få flyvefærdige unger. Der blev også i år udlagt kunstige redeflader til dem, men de blev igen ikke benyttet. Plettet Rørvagtel havde et udmærket år med i alt 22 piftende fugle. Årets første fugl blev registreret rekordtidligt den 31. marts, men særligt den kølige maj

måned har givetvis haft betydning for årets forekomst. Bygholm Nord og Vesløs Vejle var de vigtigste lokaliteter, hvor der også blev registreret piftende fugle i juli måned. Årets sidste blev hørt i Vesløs Vejle den 3. august.

Samtlige optalte ynglefugles bestande i 2021 fremgår af tabellen side 21.

Rastende fugle

På grund af meget koldt vejr, hvor samtlige vådområder frøs til i februar, samt køligt vejr en del af marts, blev antallet af rastende Pibeænder ret lavt. Forårsmaksimum blev nået med 3822 i april og i marts rastede 3200. I 2020 var forårsmaksimum 11.168 i marts. Krikand kulminerede i april med 7663. I 2020 talttes 14.870 i april. Efterårets tællinger gav bl.a. henholdsvis 7068 Pibeænder og 4089 Krikænder i oktober og 8062 Pibeænder og 7945 Krikænder i november. Skeand er blevet en art der fremviser betydelige antal i Vejlerne, særligt i efterårsmånederne. Årets maksimum blev nået i september med 1129 ex, heraf lå de 955 i Han Vejle. Knarand er tillige blevet meget talrig i efteråret, særligt i de Østlige Vejler. 781 ex blev talt i november. Bramgås dominerer efterhånden mere på Vejlerne enge og strandenge, især i det sene forår, mens Kortnæbbet Gås i højere grad benytter Vejlerne som en meget vigtig overnatningsplads. Bramgås sås med op til 20.275 i april og 15.080 i november, mens Kortnæbbet Gås sås med op til 4075 i marts og 14.300 i oktober. Hjeile optrådte, vanen tro, med meget store flokke, hvor op til 25.650 blev talt i oktober. Havørn bliver en stadigt mere markant del af Vejlerne og ses nu hele året rundt i området med op til ti forskellige fugle på en totaloptælling i foråret, mens der blev set hele 14 på totaltællingen i oktober – og 19 i november. Sølvhejre optrådte med op til 73 forskellige eksemplarer i september og

Dværgsnegås (og Bramgås og Kortnæbbet Gås), Bygholm Vejle, 26. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

tallet fremkom ved at tælle fugle der fløj fra overnatning i pilebuske i Bygholm Nord. Herfra fløj alle 73 fugle ud i løbet af 20 minutter før solopgang den 19. september. De fløj alle i enten nordlig eller sydlig retning. Dagen efter taltes 27 fugle i de Vestlige Vejler, og eftersom der ikke sås fugle flyve i den retning i forbindelse med overnatningstællingen dagen før, var der potentielt set 100 fugle i Vejlerne 19-20. september. Der er tidligere observeret kollektivt overnatningstræk til Tømmerby Fjord i de Vestlige Vejler. Skestorke og Traner sås igen i mængder i sensommer og efterår, med henholdsvis 134 og 528 eksemplarer. Sidstnævnte er ny rekordforekomst for Vejlerne. Rovterne og Odinslane havde et fint år i Vejlerne. Således sås der Rovterner næsten dag-

ligt i perioden ultimo juni-ultimo august med op til syv eksemplarer samtidig, mens seks forskellige Odinslans sås på Bygholmengen i løbet af efteråret. Blandt usædvanlige vadefugle sås i løbet af året bl.a. en Hvidbrystet Præstekrave i maj, to Kærløbere i august og en Sortgrå Ryle i august. Derudover blev der blandt de store fuglemængder fundet "rigtige" sjældenheder som Dværgsnegås, Rødhalsed Gås, Amerikansk Krikand, Amerikansk Pibeand, Lille Bjergand, Jagtfalk, Prærietran, Sortvinget Braksvale, Brun Løvsanger og Rosenstær. En Høgesanger sås den 8. november, og den 31. december blev fundet hele fire forskellige Sibirisk Gransangere i reservatet.

*Skægmejse, Bygholm Nord, 16. februar 2021.
Foto: Henrik Haaning Nielsen.*

Af Thorkild Lund & Hans Christophersen

Sølvhejre, Lille Vildmose, 21. december 2021. Foto: Frans Ritter.

Lille Vildmoseområdet omfatter Tofte skov i syd, Høstemark Skov i nord og så det såkaldte Mellemområde. Alle tre områder rummer som bekendt store dyr bag hegn. Skovene er ikke offentligt tilgængelige, bortset fra guidede ture, og overvågningen er her betroet en lille gruppe ornitologer. Mellemområdets rige fugleliv tiltrækker mange fuglekiggere, fylder derfor meget i DOFbasen og bidrager således til en omfattende dækning. Aktiviteten i 2021 har været på niveau med de foregående år og giver et godt grundlag for at sammenligne forekomsterne fra år til år.

Kongeørn og Havørn

Området huser som året før fem ørnepar. To par Havørne og tre (ud af fem danske) par af Kongeørn. Kongeørneparret i Høstemark Skov fik som de foregående fire år ingen unger. Det kan måske skyldes parrets høje alder (ca. 25K) og i efteråret ses muligvis kun hannen i parret. I Tofte Skov er der to par. Det ene får en unge, der ringmærkes og får påsat GPS. I november opholder fuglen sig fortsat i skoven. Det andet par får ingen unger i den ellers klargjorte rede. I efteråret foreligger der dog iagttagelser, der kan indikere, at parret har ynglet et helt andet sted – måske uden for moseområdet! Der er et par Havørne i begge skove. Hos Havørneparret i Høstemark kom der to unger på vingerne. Grensætningen i toppen er noget usædvanlig og det er derfor ikke muligt at komme op og ringmærke ungerne. Hannen er ringmærket ved Salten Langsø i 2014 og er let genkendelig, når den opholder sig ude i Mellem-

området. I Tofte Skov skete der det usædvanlige, at et par Stor Hornugle i perioder i foråret 'smed ørnene på porten' og overtog reden. Hverken ørne eller ugler fik i sidste ende noget ud af anstrengelserne.

Ynglefuglene i skovene

Udover ørnene er udvalgte arter af ynglefugle overvåget i skovene. Trane er de senere år i højere grad rykket ind i moseområder i skovene, og med nok tre par i Tofte og to i Høstemark, yngler måske halvdelen af områdets Traner i de hegnede 'skovområder'. Kombinationen af naturskov og nye afdriftsområder giver gode muligheder for spætterne. Sortspætte yngler som i 2020 i begge skove med to par i Tofte og et par i Høstemark. Også Grønspejtte yngler i begge områder med op til fem par i alt. Bestanden af Vendeheles synes at vokse år for år, nu med samlet mindst otte par, heraf de to i Høstemark. Et par Stor Hornugle har som nævnt holdt til i Tofte Skov og der er fundet gylp af arten i Høstemark. På natlyt er der hørt ni Natugler i begge skove. Natravn er kun registreret i Tofte med op til 12 territoriehævdende. Det skal også nævnes, at der ved brug af flagermus-detektor er registreret op til otte arter af flagermus i Høstemark. Bestanden af Huldue synes stabil, mens antallet af Hedelærke er svagt stigende med nok samlet syv par, heraf et par i Høstemark og de resterende i Tofte Skov. Især Tofte Skov er et vigtigt område for Rødrygget Tornskade, således godt 30 par her ud af samlet ca. 36 par i hele Lille Vildmose. Til slut et par arter der udviser klar fremgang, Sortstru-

bet Bynkefugl og Korttået Træløber. Førstnævnte findes nu med mindst otte par i Tofte Skov foruden enkelte udenfor. Korttået Træløber, der første gang blev registreret som sandsynligt ynglende i 2018 findes nu i Tofte Skov både i Bønderskov og på Bøgebakken og er for første gang også registreret i Høstemark Skov. Punkttællinger viser i øvrigt fremgang for arter som Rødstjert, Munk og Gransanger, mens Broget Fluesnapper er helt forsvundet. Her skal det også nævnes, at en Lille Fluesnapper opholder sig i Høstemark i 11 dage fra 28/5.

Birkese

Søen, der blev gendannet i januar 2018, er blevet fulgt nøje. Tilgroning af søens tre øer har siden det første år været et stigende problem. Efter at der sidste år var plejetiltag på to øer, har der i år kun været afgræsning med får på den østlige.

Vandstanden i søen har året igennem været højere end året før, hvilket har betydet bedre forhold for de fugle, der yngler på øerne, da der således har der ikke været prædation af ræv. Til gengæld har det medført færre vadeblader og dermed færre vadefugle.

Hættemågekolonien på de to østlige øer er ikke optalt med drone i år. Antallet af ynglepar er vurderet til mindst 3000 par. Der kommer et stort antal unger på vingerne. Sorthalset Lappedykker, som associerer med Hættemåge, etablerer kolonier ved begge øer. Etableringen sker i flere etaper, og så sent som i juni bygger fugle reder samtidig med, at andre har store unger. På den baggrund er det vanskeligt at optælle bestanden, som vurderes til cirka 40 par. Et pænt antal unger bliver flyvefærdige, og i juli ses op til 80 fugle i søen, hvoraf halvdelen er store unger. Til gengæld er Gråstrubet Lappedykker næsten forsvundet som ynglefugl, mens bestanden af Toppet med fem par er voksende.

En bred vifte af ænder har ynglet i søen, ret usædvanligt således både Krik- og Spidsand. Desuden har der ynglet et pænt antal Troldeænder, og i juli ses mere end 200 pull i søen.

Der ses år efter år en yderligere afmatning i antallet af ynglende vadefugle. Få præstekraver, Strandskader, Rødben foruden otte par Klyder.

Som en kuriositet skal det nævnes, at et par Skarver byggede rede i et udgået træ i søen. Det var dog en kort fornøjelse, da træet også bruges af rastende Havørne! I denne forbindelse kan det nævnes, at bestanden af Skarver i Tofte Sø nu er nede på 110 par.

Søen bruges også af et stort antal fugle – primært ænder og gæs – til rast og overnatning. Bortset fra Grågås er antallet af gæs dog vigende, hvilket også gælder vadefuglene. Til gengæld er forekomsten af svømmeænder i perioder stor. Først på året ses op til 5000 Gråænder og 2000 Krikænder i søen. Nævnes skal også op til 350 Hvinænder. I efteråret er det primært Pibeand, der dominerer med op til 4200 i oktober og på samme tid 2200 Krikænder. I oktober ses også op til 3200 Grågæs. Sølvhejre ses nu året rundt og Skestork ses med op til 86 fugle i august. Det voksende antal Traner i mosen afspejler sig i et rekordstort antal med op til 351 fugle i september.

Mellemområdet

Ynglefuglene er registreret af caretaker-gruppen suppleret af tællinger fra Miljøstyrelsen. Kun ét par Sangsvaner er der i området i år, som endda ikke får held med ynglen. En del oversomrende fugle ses, mens der til gengæld ses færre end normalt i vintermånederne. I begyndelsen af sæsonen ses en del Tranepar i området. Antallet af succesfulde par ender dog på omkring fem par (incl. Portlandsmosen).

Rørhøg har ikke en god sæson, og blot ét af 7-8 par får unger på vingerne. Syv par Sorthalset Lappedykker er der i området, der dog ikke har samme succes som fuglene i Birkese. Næsten alle områdets Gråstrubet Lappedykker findes i gravebanerne med ca. 50 par. Rørdrum synes at holde stand med 26 territorier registreret. Plettet Rørvagtel registreres blot enkelte gange og synes næsten forsvundet fra området. Til gengæld er der fortsat fremgang for Sydlig Blåhals med 17 registrerede territorier. Et par Pungmejser ved Lillesø tiltrækker sig megen opmærksomhed ved fødesøgningen og ved at plukke redemateriale af dunhammerne i tidsrummet 2/4-23/5. Yngleforsøget lykkedes dog ikke. På et tidspunkt er reden væk, enten blæst ned eller udsat for prædation.

Pungmejse,
Lillesø, 9. maj 2021.
Foto: Søren Skov.

*Rørhøg 1K, Lille Vildmose, 24. juli 2021.
En af de få rørhøgeunger, som kom på
vingerne i vildmosen i 2021.
Foto: Mette Berg Hansen.*

Lille Vildmose er en af de vigtigste overvintringspladser for den nordskandinaviske bestand af Tajgasædgæs. Løbende bestandstællinger, så vidt muligt med mindst en uges mellemrum, giver mulighed for beregninger af gåsedage (antal gæs x dage). I den forløbne sæson fra oktober 2020 til april 2021 er tallet for Tajgasædgæsene 101.635, hvilket er en nedgang fra 173.390 (og ikke 17.339, som der fejlagtigt er blevet angivet i NF 2020) i forhold til den foregående sæson. Ligeledes er der tale om en nedgang for Kortnæbbet Gås med 9.924, hvilke er det halve af den foregående sæson. For Bramgås med 152.054 og Blisgås med 48.685 har der været tale om mindre stigninger i antallet af gåsedage. De nævnte arter er alle træk- og vintergæster, hvorimod Grågæs

optræder som ynglefugl og som rasteplads for ikke-ynglende fugle hele året.

Maksimumforekomster og opgørelser over gåsedage supplerer hinanden. I tallene over gåsedage er efterårstallene i 2021/2022-sæsonen af gode grunde ikke medtaget. Maksimumforekomsterne vil kunne findes i afsnittet om gæs i artsgennemgangen, men det kan dog konstateres, at antallet af Tajgasædgæs i årets sidste måneder har været lavere end vanligt.

Usædvanlige forekomster

Nævnes skal også en række mere usædvanlige forekomster, heriblandt et par nye arter for mosen, hvilke bringer totalen for området op på 275 forskellige ar-

ter. Først i maj ses Sort Stork over Høstemark og Hvidvinget Terne er set gennem det meste af maj måned med op til to fugle. Omkring månedsskiftet marts/april gæster en Prærietranse mosen. 21-22/5 er en Kohejre på besøg og 5-8/6 høres Dværgøravgel. 17/10 står Hans Henrik Larsen med sit kamera i hånden ved Birkesø, da der lander en Sort Ibis i fotoafstand. Fem minutter senere flyver den videre. "Lad de sjældne fugle komme til mig".

	2017	2018	2019	2020	2021
Sangsvane	1	1	1	2	1
Atlingand	max. 3	max. 6	max. 6	max. 8	0-8
Gråst. Lap.dykker	51	55	96	68	51
Sorth. Lap.dykker	11	40	50	56	47
Huldue	12	12	12	12-15	12-15
Natravn	1	10	5	19	12
Plettet Rørvagtel	5	4	12	2	0-2
Vandrikse	30	60	75	60	30+
Trane	6	10	8	10	12
Rørdrum	15	17	29	24	27
Skarv	245	240	199	186	111
Klyde	1	30	60	5	8
Stor Regnspove	min. 4	min. 7	min. 6	6-10	6-10
Hættemåge	1050	1500	2500	4009	3000
Kongeørn	2	2	2	3	3
Rørhøg	3-4	8-10	9	8	7
Havørn	1	2	2	2	2
Sortspætte	1-2	1-2	2	3	3
Grønspejle	3-5	3-4	3-4	3-5	3-5
Vendehals	1-2	0	3-4	6	8
Rodr. Tornskade	30	34	30	35	38
Ravn	1	2-3	2-3	3	3
Hedelærke	2	2	1	5	7
Græsh.-sanger	15	9	15-20	12	11
Kortt. Træløber	0	2	3-4	3-4	5
Sydlig Blåhals	5	4	9	11	17
Sortstr. Bynkefugl	5-7	4-5	4-5	4	10

Udvalgte arter af ynglefugle i Lille Vildmose – antal par/territoriehævdende i perioden 2017-2021.

Rødben, Lille Vildmose, 25. april 2021.
Foto: Anders Brinkmann

Sort Ibis, Birkesø, 17. oktober 2021.
Foto: Hans Henrik Larsen.

Sangsvanen som nordjysk ynglefugl

Sangsvane pull., Skørbæk Sø, 23. juni 2021. Foto: Albert Steen-Hansen.

Af Henrik Møller Thomsen

I 2021 kunne vi opleve den tyvende ynglesæson for Sangsvane i Nordjylland og Danmark, og derfor er det et passende tidspunkt for en status over forekomsten i Nordjylland.

Op gennem halvfemserne blev der registreret et stigende antal oversomrende fugle i Nordjylland. Den svenske bestand var ekspanderet sydover, mens arten var indvandret i Tyskland (Grell 1998). Så på den baggrund var det ikke helt uventet, da det første danske ynglepar blev fundet i 2002 ved lokaliteten Moser ved Hede-gaarde. De første mange år var lokaliteten dog hemmeligholdt og omtalt som et ynglepar ved Navn Sø. Der nævnes i indledningen til 'Fugle og Dyr i Nordjylland 2002' følgende: "Sangsvane blev årets nye ynglefugl i det nordjyske, idet et par lykkedes med hele fem flyvefærdige unger. Måske kan det være starten på en ny epoke, idet arten jo for mange år tilbage var fast dansk ynglefugl". Og set her tyve år senere var det jo en meget profetisk udtalelse. Det fremgår ligeledes af årsrapporten, at parret fordrev et lokalt knopsvanepar fra ynglepladsen, hvilket også var tilfældet, da det andet par nogle år senere etablerede sig.

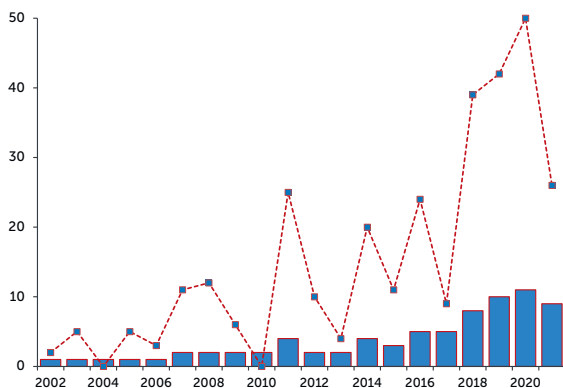
Der går en række år, hvor parret yngler regelmæssigt og får unger på vingerne, uden at der i øvrigt sker noget med den nordjyske bestand. Først i 2007 registreres det næste par ved Veggerby, efter at to gamle fugle året forinden har oversomret i den næved liggende Halkær Sø. Parret bliver landets andet ynglefund sammen med et par ved Bølling Sø i DOF-Østjyllands område og har siden da formentlig været landet mest produktive ynglepar med rigtig mange flyvefærdige unger på vingerne.

I perioden frem til 2010 fortsætter de to etablerede par med at yngle, indtil der i 2011 findes hele fire ynglepar, og dermed to nye lokaliteter. Det ene par er ved Suldrup Sø, hvor seks unger klækkes. Det blev aldrig afklaret, hvor det andet ynglepar stammede fra, men hen på sensommeren dukkede der et par op med unger i Lille Vildmose, som de lokale ikke mente stammede derfra.

På bagkant kan et gæt være, at yngel allerede på det tidspunkt er startet ved et af lokaliteterne ved Øster Do-ense, men det vides reelt ikke.

Herefter igen et par stille år med to ynglepar, indtil der fra 2014 og frem til starten af Atlas III bliver fundet en del ynglepar i områder, der normalt ikke er præget af den store ornitologiske aktivitet. I 2014 findes to nye ynglepar, og herefter er der fundet nye par hvert år, mens enkelte par ophører med at yngle.

Se graf over antal fund pr. år og antal klækkede unger:

Sangsvane ynglefugle i Nordjylland 2002-2021.

Søjler = Antal par, Kurve = Antal unger klækket.

I 2017 findes arten for første gang ynglende i Vendsyssel som en ret tilfældig motorvejsobservation af fem pulli ved et regnvandsbassin ved Høgsted langs Hirtshalsmotorvejen. Parret er siden genfundet én gang i 2019, men det kan ikke udelukkes, at det yngler årligt i området, der aldrig er blevet dækket grundigt.

Fra 2019 har bestanden for første gang rundet ti par i Himmerland og i 2020 hele 11 par, for i 2021 at falde til ni par.

Der er i dag fire områder i Himmerland med tætte koncentrationer, nemlig ved Veggerby hvor fem par har

Sangsvane ad. + pull., Skørbæk Sø, 22. juni 2021. Foto: Albert Steen-Hansen.

ynget indenfor en radius af ti kilometer fra den oprindelige ynglesø, området øst for Øster Doense samt Lille Vildmose og Siem området. Som det fremgår af kurven, svinger antallet af klækkede unger fra år til år, det er uvist hvorfor, og ligeledes har nogle par markant bedre succes med at få ungerne flyveklare i sensommeren. Parrene ved Moser ved Hedegaarde og Veggerby har således haft over 50 unger pr. lokalitet, der er nået frem til sensommeren, hvor ynglelokaliteterne typisk forlades i slutningen af august. Parret i Lille Vildmose har derimod blot bragt én unge på vingerne igennem seks år som ynglefugl trods god klækningssucces. Arten er aldrig truffet sikkert ynglende i DOF-Nordvestjyllands område. Der har dog været enkelte tilløb med oversomrende fugle blandt andet ved Brokholm Sø og

Viskum. Der er ligeledes set juvenile i sensommeren i Vejlerne, der dog er forekommet så sent, at der sagtens kan være tale om tilflyvende unger fra samme år fra enten Himmerland eller Vendsyssel.

Bestanden må forventes at stige i de kommende år, da arten kan yngle i mange år, og der samtidig er mange yngre fugle i landsdelen hen over sommeren. Igennem de senere år er mere end 100 fugle således set om sommeren i rapportområdet. Ligeledes kan det vel kun være et spørgsmål om tid, før bestanden breder sig til DOF-Nordvestjylland og DOF-Østjylland.

Litteratur:

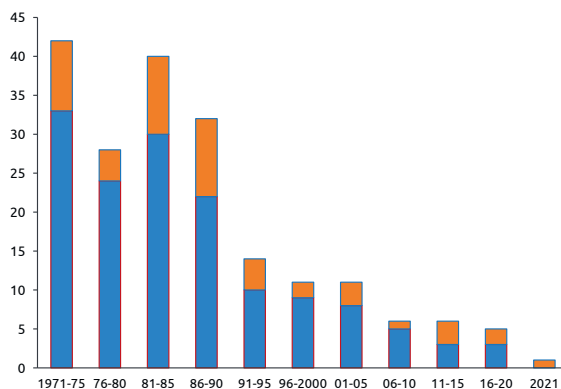
Grell M. B. 1998: Fuglenes Danmark. – G.E.C. Gads Forlag.

Sangsvane ad., Skørbæk Sø, 22. juni 2021. Foto: Albert Steen-Hansen.

Turteldue – fra fåtallig til sjælden

Af Hans Christophersen

Turteldue gennemsnitlig årlig sum af iagttagelser i Nordjylland, femårsperioder. Blå = Skagen, Orange = øvrige.

For første gang i den tid, der årligt er registreret træk ved Skagen (siden 1960'erne) er der ikke iagttaget Turteldue. Ja, faktisk foreligger der fra 2021 blot én iagttagelse af arten fra Nordjylland, ved Gårdene ved Vesterø Havn på Læsø den 1. juni. På den baggrund vil det være relevant at se på artens forekomst i området gennem årene med et forsøg på at sætte den negative udvikling i artens forekomst ind i en (lidt) større sammenhæng.

Artens udbredelse og status som dansk ynglefugl

Turteldue er udbredt fra Portugal i vest til Kina i øst med ret tætte koncentrationer i det centrale og sydlige Europa. Mod nord og nordvest går grænsen for artens udbredelse i den sydlige halvdel af England og Syd- og Sydvestjylland. Arten yngler ikke i Sverige men øst for i Estland, Letland og Litauen (EBBA2). Arten overvintrer i et bælte syd for Sahara primært i det vestlige Afrika. Herhjemme har arten sikkert ynglet i 1800-tallet, men først fra 1918 er der dog sikre beviser på ynglepar fra det sydlige Jylland (Løppenthin 1967). Arten har givet ynglet i landet siden da, men i hele perioden kun i det sydlige Jylland. Enkelte ynglefund uden for dette område kan omhandle tamfugle. Det skete således blandt andet ved Pandrup omkring 1960 (Møller 1978). Der har aldrig været tale om en stor dansk bestand. Dybbro (1976) angiver i 1971-74 cirka 18 par, mens der i 1980'erne blot var få angivelser af ynglepar. Til gengæld var der i 1990'erne tiltagende indvandring, og de fleste angivelser fra den periode nævner mere end 100 par (DATSY). I Atlas II blev bestanden vurderet til 100-135 par og så sent som i 2010-11 vurderer DATSY bestanden til 100-150 par (Nyegaard et al 2014). Umiddelbart efter i forbindelse med Atlas III ses dog en tilbagegang fra de 70-90 par, der blev registreret i det første Atlas-år (2014). Udbredelsen er opdelt i to primær-områder – i Sydvestjylland øst for Varde og i det vestlige Sønderjylland (ATLAS III/Vikstrøm 2020).

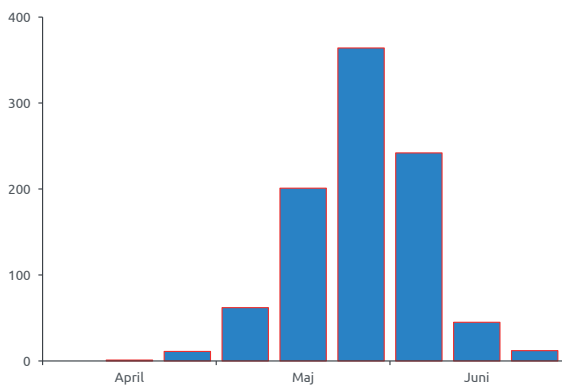
Ung Turteldue ved Det Hvide Fyr i Skagen 11. november 2016. Foto: Knud Pedersen.

Materiale

Baggrunden for denne artikel er iagttagelser indsendt gennem årene frem til ca. år 2000 til Nordjysk Ornitologisk Kartotek på de såkaldte NOK-kort og for de efterfølgende år indtastet i DOFbasen. De ældste kort i kartoteket er fra 1968. Indsendte observationer fra 1971 og fremad danner baggrund for analysen. Iagttagelser for de første år samt ældre fund er omtalt i Møller 1978. Kartoteket blev oprettet i 1971, og antallet af bidragsydere var dengang meget lavt. Det steg gradvist i de følgende år, hvor iagttagelserne blev suppleret med tal fra feltstationen i Vejlerne og materiale indsamlet af ornitologerne i Skagen. Det giver dog sig selv, at dette materiale er vanskeligt at sammenligne med de senere års indtastninger i DOFbasen, hvor alle (uanset bopæl) har haft mulighed for at bidrage. Det skal der tages højde for i det følgende, og det bidrager kun til at understrege artens tilbagegang.

Forekomsten i Nordjylland om foråret

Turteldue var i 1970'erne og cirka 20 år frem ikke ualmindelig som trækgæst oftest i det sene forår med langt de fleste fugle ved Skagen. I 1971 blev der set cirka 25, året efter knap 40 og i 1973 blev der set cirka 80 fugle i Nordjylland, hvor af cirka 70 ved Skagen med blandt andet 29/5 21 ex. på en mark ved Batterivej. Dette år holdt et par endda til i en periode ved Agger Tange, hvor de blev set parre sig, men nærmere et nordjysk ynglepar kom og kommer vi nok ikke. Selv om den følgende periode ikke nåede disse tal, fulgte der dog en række fine år derefter. Her kan blandt andet nævnes 1981 med 47 fugle (Skagen 30), 1982 60 (Skagen 46, hvoraf 27/5 14-18 ex), 1989 42 (Skagen 36) og det sidste år med mere end tyve duer, 1992 med 22, hvoraf halvdelen var fra Skagen. I denne periode var der sågar et fast område nær det nuværende Jens Væversvej, hvor arten ofte kunne ses, som blev kaldt 'turtel-markerne'. Fra andre lokaliteter skal nævnes følgende større fund, 17/6 1974 10 Tranum Strand, 2/6 1982 4 Rubjerg Knude, 31/5 1984 4 Agger Tange og 11/5 1985

Forårsforekomst 1971-2021 fordelt på 10(11) dages perioder.

4 Stensnæs. Som det ses, kan forekomsten af Turteldue i Nordjylland ikke direkte relateres til størrelsen af den danske ynglebestand, idet de store år ligger i tiden inden den største og for en tid stabile danske ynglebestand var etableret. Fuglene, der blev iagttaget i Nordjylland, skal snarere ses som europæiske fugle på forlænget træk i perioden, hvor artens udbredelse ekspanderede mod nordvest. Således er nogle blevet hængende, idet bestanden på de godt 100 par indfandt sig i de følgende år.

De følgende 30 år har forekomsten været fåtallig med en svag nedadgående tendens med antal på mellem to og tyve per år. Den udprægede koncentration af fugle ved Skagen er i samme periode aftaget noget, og forekomsten er blevet mere spredt over året med flere fund om efteråret (se herunder). Alle forårsfund ligger i perioden medio april (tidligste fund 10/4 1974 Hune) til ultimo juni med hovedparten omkring månedsskiftet maj/juni. Udvikling af den nordjyske forekomst om foråret set over femårs perioder fremgår af diagrammet ligesom fuglenes fordeling på forårsmånederne.

Efterår

Forekomsten af Turteldue i andet halvår har været betydeligt mere fåtallig og i højere grad haft tilfældighedens karakter. Desuden har flere Turtelduer opholdt sig på enkelte lokaliteter i flere dage, end det har været tilfældet om foråret. Endelig har fuglene i langt højere grad end om foråret været spredt på et stort antal lokaliteter. Turteldue er i andet halvår iagttaget i ca. 2/3 af årene med følgende månedsfordeling (antal i parentes): juli (24), august (14), september (10), oktober (8), november (3) og december (1). De største forekomster om efteråret har været 1983 (5), 1984 (4), 1998 (5) og 2015 (4), og de seneste forekomster 9-29/11 2016 1 Skagen og 28/11 til primo december 1991 1 Skagen. Tilbagegangen set i relation til den europæiske bestands udvikling.

Ifølge "Det Europæiske Fugleatlas" (Keller 2020) udviklede artens bestande i Europa sig positivt fra 1900-tallet og frem til 1980'erne. Fra 1989-2016 angives en moderat tilbagegang, der siden hen er blevet meget markant. Arten er gået tilbage med ca. 80% i perioden 1980 til 2015 (birdguides.com). Tilbagegangen synes størst i det vestlige Europa – mest markant i England. Her er bestanden gået tilbage med mere end 98% siden 1970'-

erne (125.000 par) og bare på fem år (2013-17) blev den halveret (ecowatch.com & operationturtledove.org). Også i det nordlige Tyskland er arten gået markant tilbage. I det hele taget ses der tilbagegang (som minimum) i hele det europæiske område.

Årsagerne til artens tilbagegang er flere. Bestanden i Europa og Rusland anslås i 2007 til 3-6 millioner par. Samtidig anslås jagt på arten primært i Sydeuropa til at omfatte 2-3 millioner Turtelduer – årligt! Det giver sig selv, at det kræver et stort overskud af duer, hvis det ikke skal medføre en nedgang i bestanden. I England angives et væsentligt problem også at være tilgangen af føde, som primært er korn. Efter at en stor del af afgrøderne er skiftet fra korn til majs, er ungeproduktionen næsten halveret. Sygdomme i bestanden er et andet problem, der analyseres i øjeblikket. Endvidere angives tab af egnede ynglebiotoper og ødelæggelse af egnede områder i vinterkvarteret som væsentlige faktorer. Lidt lys er der dog forude, idet der især i Frankrig og Spanien i disse år er væsentlige tiltag for at begrænse jagten på arten. I Frankrig er antallet af nedlagte Turtelduer faldet med 92% siden 2018 og ved nytår 2021 har den franske højesteret underkendt et forslag om "moderat afskydning" af Turtelduer, således at arten nu er totalt fredet. I Spanien blev jagt på arten forbudt i 2021. Der arbejdes i øjeblikket på at gøre jagtforbuddet mere permanent (operationturtledove.org).

Om det lykkes, så Turtelduen får mulighed for at reetablere noget af det tabte, vil de kommende år vise. Noget skal der ske, hvis vi ikke skal opleve et scenarie, der ligner det, der udspandt sig i Nordamerika med Vandreduen, der fra at være Nordamerikas mest almindelige fugl med en bestand på op mod 5 milliarder individer, uddøde i år 1900. Årsagerne var angiveligt jagt og ødelæggelse af yngleområder. Så galt går det dog næppe.

Referencer

- Atlasbasen 2021: Data for Turteldue fra Atlas I, Atlas II og Atlas III. – DOF.
- DOFbasen.
- Dybbro, T. 1976: De danske ynglefugles udbredelse (Atlas I). – DOF.
- Keller, V.S. m.fl. (red.) 2020: European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change (EBBA2). – Lynx.
- Løppenthin, B. 1967: Danske ynglefugle i fortid og nutid. – Odense Universitetsforlag.
- Møller, A.P. (red.) 1978: Nordjyllands fugle: deres yngleudbredelse og trækforhold. – Scandinavian Science Press.
- Nordjyllands Fugle 1971-2020: Årsrapporter 1971-2020. – Foreningen Nordjyllands Fugle. www.nordjyllandsfugle.dk
- NOK 2021: Kartotekskort for Turteldue 1971-2002 fra Nordjyllands Ornitologiske Kartotek knyttet til årsrapporterne Nordjyllands fugle.
- Nyegaard, T. m.fl. 2014: Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 1998-2012. – DOFT 108: 1-144.
- Vikstrøm, T. & C.M. Moshøj (red.) 2020: Fugleatlas: De danske ynglefugles udbredelse 2014-2017 (Atlas III). – DOF & Lindhardt og Ringhof.

Kongeørnen 2021

Med fem unger i år er der nu kommet 53 unger ud at flyve fra nordjyske reder siden 1999. Alligevel er udviklingen fortsat bekymrende.

Adult Kongeørn, Lille Vildmose, 5. april 2021. Foto: Mette Berg Hansen.

Af Hans Christophersen og Jan Tøttrup Nielsen

Fem par Kongeørne har ynglet i Nordjylland (og Danmark) i 2021, de tre i Lille Vildmose-området og de to resterende i Hals-skovene.

To par deles om **Tofte Skov og Mose**. Parret i den nordøstlige del af området byggede i året en ny rede (den tredje) og fik en unge på vingerne. Fuglen, der var en hun, blev ringmærket og påsat GPS 18/6. Den er siden set i området og har endnu ved årsskiftet den første større udflugt til gode. Umiddelbart så det ikke ud til, at parret i skovens sydvestlige del havde ynglet, idet deres ellers klargjorte rede ikke havde været i brug. Parret førte dog i yngleperioden en diskret tilværelse, og i begyndelsen af efteråret blev de set med en ungfugl flere gange. Så parret har givet ynglet et andet sted i området. Reden mangler dog at blive fundet. Ungfuglen ses i skoven året ud.

I **Høstemark Skov** har de samme to ørne dannet par i 21 år, men de seneste fem år er der ikke kommet unger. Det samme skete i år. Reden var klargjort, men mere blev det ikke til. Ørnene er henholdsvis ca. 24 og 26 år gamle, og måske er alderen ved at være et problem. Alt tyder således også på, at parret ikke længere er intakt. Måske er kun hannen tilbage, og fuglene er senest med sikkerhed set sammen i august. Vi afventer med spænding udviklingen i området.

I **Hals Nørreskov** findes det mest produktive par – både hvad angår ynglesucces, men så sandelig også, når det gælder bygning af reder. Siden ørnene begyndte at

yngle i skoven for 15 år siden, har de bygget 14 reder, og den nyeste, der blev brugt i år, ligger kun ganske få meter fra to andre reder. Parret får to unger i år – begge hunner. De forlader reden med en uges mellemrum omkring 1. juli og ringmærkes på jorden, efter at de har forladt reden, da træet er vanskeligt at bestige. De ses i skoven den resterende del af året. En 3K-fugl, der er født i skoven i 2019, opholder sig fortsat i skoven. Den fik beskadiget sin ene vinge som helt ung, da den styrtede ned sammen med reden. Fuglen kan flyve – om end ikke særlig godt – men kan tilsyneladende godt skaffe sig føde. Således var der i andet halvår hele fem ørne i skoven, et territorie på blot 6 km².

I den nærliggende **Hals Sønderskov** yngler to fugle, som begge er forsynet med GPS. De er begge unger fra Lille Vildmose fra 2015 (henholdsvis Tofte og Høstemark Skove). De får en unge på vingerne – en han, som bliver ringmærket 1/6. Ungen ses i skoven året ud.

I **Store Vildmose** er hannen fortsat uden mage. Der er kun kommet en unge på vingerne én gang på lokaliteten, det var i 2016. Han er fortsat meget aktiv i territoriet. En yngre ørn er dog jagttaget i området flere gange i løbet af året, men ingen pardannelse er jagttaget. Sidst på året dukker endnu en yngre fugl op, så tre fugle opholder sig i området.

Som sagt er der kommet 53 unger på vingerne i årene 1999-2021. Fordelingen ses herunder:

	Tofte Skov NØ	Tofte Skov SV	Høstemark Skov	Hals Nørreskov	Hals Sønderskov	Store Vildmose	Overgaard
Antal unger	9	6	14	19	3	1	1

Observationer på andre lokaliteter.

På Jyske Ås i Vendsyssel ses fra april og året ud en 2K ørn. Den ses flere gange flyve sammen med den GPS-mærkede ørn fra Tofte Skov 2019. Denne opholdt sig mere eller mindre fast i området frem til primo maj, hvor den i en periode bliver set ved Skårupgård ved Sindal, derefter atter en jagttagelse i august på åsen. GPS'en på denne fugl sender ikke. På en anden lokalitet i det nordlige Vendsyssel er der i maj-august set to imature Kongeørne sammen, og der har det meste af året været mindst én ørn fast på lokaliteten. Andre steder i landet er der heller ikke tegn på nye par. Det nærmeste, vi kommer, er en stationær adult fugl på Borris Hede gennem det meste af året.

Projekter i forbindelse med Kongeørne

Fødeprojekt: Der er indsamlet 135 byttedyr ved Kongeørnenes reder i 2021. To nye arter er registreret, to Stor flagspætte (begge nyudfløjne unger) og ultimo juli blev der taget en adult Stor Hornugle ved kongeørnereden i Hals Sønderkov. I reden hos parret i Tofte Skov NØ blev der fundet tre krondyrkalve, hvor i hvert tilfælde de to af dem havde en størrelse, hvor det må formodes at de var taget som ådsler, måske som rester efter et ulvemåltid. Siden maj har en ulv opholdt sig i skoven. Det formodes at Kongeørnen vil nyde godt af ulvens tilstedeværelse i form af rester/ådsler af ulvens byttedyr.

Redekamera: I 2020 påbegyndtes et projekt med overvågning af kongeørnereder med vildtkamera. Projektet er omtalt i Nordjyllands Fugle 2020, i Projekt Ørns årskrift for 2020 samt i en helsidesartikel i Jyllands-Posten den 6. december 2021. I år er kun en enkelt rede overvåget – Hals Sønderkov – som gav mange oplysninger om ungens og hunnens adfærd i reden. Kameraet har været aktivt fra 1/6 (ved ringmærkningen af ungen) til 7/10. Fra 1/6 til 24/6 blev der bragt 21 byttedyr til reden, heraf 11 Fasaner. Ungen fløj fra reden 16/6. Flere reder forventes overvåget i 2022.

GPS: Som nævnt bliver årets unge fra Tofte Skov NØ

påmonteret GPS og sammen med parret i Hals Nørreskov kan bevægelserne for disse tre fugle følges på <https://macroecology.ku.dk/dk/forskning/dansk-natur/foelg-de-danske-kongeoerne/>

To unger fra Tofte SV, E27 og E28 fra 2020, der også havde påmonteret GPS, bevægede sig ikke særlig meget efter at have forladt redeområdet. Begge unger opholdt sig sammen med forældrene i Tofte Moseområdet, som ligger nord og vest for skoven. 18/3 fløj E28 til Overgård syd for Mariager Fjords udmundning og opholdt sig der til sin død 2/6, mens E27 blev i området i Tofte Mose hvor den blev fundet død 21/5. Begge ørne bevægede sig mindre og mindre for til sidst at sende GPS-signal flere dage i træk fra samme position. Dødsårsagen for dem begge var sult. De var begge ekstremt magre og vejede ca. 1.9 kg mod normalt ca. det dobbelte.

Samlet konklusion

Skønt året med fem unger som sådan er tilfredsstillende, er der ingen positiv udvikling i bestanden af Kongeørne. Hvis parret i Høstemark Skov ikke længere er intakt, er der kun fire danske par Kongeørne i seks besatte territorier. Udover hannen i Høstemark, holder også hannen i Store Vildmose territoriet, og der er håb om nye parkonstellationer begge steder. Ellers er der ikke sikre tegn på en voksende bestand. Det er foruroligende med det store antal døde Kongeørne, der findes i Danmark. Ved af hjælp af DNA-profiler, ringmærkede fugle og GPS-sendere kan vi fastslå, at mindst 15 af de 53 producerede unger er registreret døde. Blandt ynglefuglene er mindst 15 døde i perioden 1998-2021. Disse tal indikerer en overdødelighed, som vi i de næste par år vil se nærmere på.

Tak til "overvågerne": Tscherning Clausen, Thorkild Lund, Ejner Flensted Jensen, Flemming Ahlmann og Anton Thøger Larsen.

Kongeørn 1K, Hals Nørreskov 16. oktober 2021.
Foto: Hans Christophersen.

Kongeørnefjer: Akvarel af Bjarne Golles.

*Kongeørn adult han, Høstemark, 3. november 2021.
Foto: Dorte og Flemming Sørensen.*

Op- og nedtur for rådyret

Tekst og fotos: Jan Skriver

Da Lille Vildmose i 2007 blev fredet, hvorefter genopretningen af mosens tabte natur etapevist gik i gang, fik en dynamisk udvikling af Mellemområdet ben at gå på og ekstra vingesus.

Mellemområdet, der ligger mellem Høstemark Skov og Mose i nordøst og Tofte Skov og Mose, der udgør den sydlige halvdel af Lille Vildmosefredningen, blev i løbet af få år et af Danmarks bedste områder for mange pattedyr og fugle.

Et væld af vandfugle indfandt sig i takt med stigende vandstand. Rørdrum, Rørhøg, Vandrikse og Gråstrubet Lappedykker brillerede med rekordhøje antal ynglepar for en dansk lokalitet.

På landjorden kvitterede Rådyret med en voksende bestand i takt med, at de nøgne, brune gravebaner og spagnummarker blev grønne med en bred vifte af vegetation. Senere kom Elge og Krondyr med i billedet, men det store hjortevildt udgør et særligt kapitel i fortællingen om naturgenopretningen i Lille Vildmose. Lad os derfor holde os til Danmarks mindste hjorteart, Rådyret.

Efter 2010/2011 lagde mange af mosens besøgende mærke til, at Rådyret havde kronede dage i Mellemområdet. Siden foråret 2013 har jeg hvert år i den første uge af marts på en morgentur ad præcis samme rute fra klokken syv og to timer frem talt Rådyrene, der på den tid af året færdes kollektivt i spring (flokke), inden de i løbet af april fordeler sig i terrænet og bliver territoriale.

Optællingerne er så vidt muligt lagt på frostdklare morgener, hvor dyrene er meget lette at tælle på græsfernerne. De er udført fra bil på kørevejene i Mellemområdet, hvor man har udsyn til alle Lille Vildmoses græsferner.

Når en græsferne er talt op, er der hurtigt kørt videre til næste fenne, så ingen rådyr er kommet med to gange i tællingen.

I 2013 lød det samlede antal Rådyr på Mellemområdets græsarealer på 138 dyr fordelt på cirka 25 spring. I 2016 toppede bestanden på mindst 228 Rådyr i det 2.100 hektar store Mellemområde. Både i marts 2014 og 2017 blev der talt spring på henholdsvis 43 og 44 dyr, hvilket var hidtil uhørte flokstørrelser for området.

Allerede i 2018 gik det tilbage for Rådyret i Mellemområdet, da maksimalt 145 blev talt fra kørevejene en tidlig morgen i marts. I 2019 lød facit på 110 dyr, mens det i 2020 faldt til 85 individer. Og i marts 2021 kom et lavpunkt på kun 25 talt på samme rute og på samme tidspunkt og årstid som tællingerne i 2016 og 2017. Med andre ord synes bestanden af Rådyr i Mellemområdet at være reduceret med cirka 90 procent i løbet af blot fem år.

Ifølge skovfoged Jacob Skriver, der har været driftsleder for Aage V. Jensen Naturfond i Lille Vildmose i en årække frem til 2021, skal flere faktorer i spil for at forklare Rådyrenes markante fremgang og senere lige så markante tilbagegang i Mellemområdet.

"De første år, efter at dræningen og produktionen af spagnum var hørt op i området, voksede en række plantearter, der er attraktive for Rådyr op. Der var ingen forstyrrelser eller jagt i Mellemområdet, så bestanden havde frit spil til at udvikle sig i takt med et øget udbud af føde", siger skovfogeden.

I dag er Mellemområdet i Lille Vildmose mindre tilgængeligt for Rådyrene, der bogstaveligt talt har mistet terræn til vandet. Birkesø er genskabt, hvilket for Rådyret har betydet 130 hektar mindre at søge føde på. Over store arealer af Mellemområdet er tætte skove af tagrør

I løb ved Grønvej, 2014.

vokset op, så urter og anden planteføde, som de nipper, er forsvundet. Ligeledes er flere arealer, som i årene efter fredningen blev attraktive for de små hjorte, i stigende grad præget af lysesiv med ringere fødeudbud til følge.

Hvad udsætningen af Elge og navnlig Krondyr har betydet for dem som den lille part i en eventuel konkurrence om føden er ukendt. I reglen hedder det sig, at Elgen i terrænet æder bark og blade i højden, mens Krondyret browser som en grovæder, og Rådyret nipper den finere planteføde.

I Thy er der en faldende bestand af Rådyr ifølge afskydningstallene fra regionens jægere, og Naturstyrelsens vildtkonsulent Tommy Hansen påpeger, at de voksende bestande af Krondyr og Dådyr i Thys klitplantager måske kan betyde noget negativt for Rådyret. Der er dog tale om gisninger.

Til gengæld ligger det fast, at danske jægere har nedlagt færre Rådyr de senere år. Arten er en af de mest skattede jagtobjekter i det danske landskab, og en nedgang i antallet af dyr til den årlige vildtudbyttestatistik giver et fingerpeg om artens bestandsmæssige status.

I 1941 kom den første landsdækkende statistik over vildtudbytter i den danske natur. Jægerne indberettede det år cirka 20.000 nedlagte Rådyr.

I årene op imod årtusindskiftet steg antallet af nedlagte Rådyr årligt til cirka 120.000. Og det blev skønnet, at der i Danmark levede flere end 500.000 af de små hjorte, da bestanden var på sit højeste. Den situation stod i skærende kontrast til 1800-tallets rovdrift på fugle og dyr. I flere egne af Danmark blev de ganske enkelt udryddet fra midten af 1800-tallet.

Efter gavmilde år omkring 2000/2001 er jagtudbyttet de senere år faldet, og i sæsonen 2020/2021 blev der kun indrapporteret knap 89.000 rådyr til statistikken. De fede tider er tilsyneladende ved at være forbi, ikke kun i Lille Vildmose, men også på nationalt plan.

Det var særligt fra midten af 1980'erne, at bestanden voksede i Danmark. Da fremgangen var på sit højeste, blev der fem procent flere Rådyr i Danmark fra år til år, og det er meget. De vintergrønne marker, der var led i den første nationale vandmiljøplan i 1986/1987, havde sammen med skovrejsninger formentlig æren for den markant voksende bestand fra 1980'erne.

Tænker man fire-fem årtier tilbage, lå store dele af det danske landbrugsareal efter høsten sort og nøgent i vinterhalvåret. Der var ikke noget at komme efter for Rådyr i det åbne land. I dag skal en vis procentdel af danske marker være bevokset om vinteren, og det øger fødevarer sikkerheden for hjortevildtet.

Tendensen i Lille Vildmose i disse år går i retning af, at Rådyrene fouragerer på landbrugsområderne udenfor fredningen og vildtheget, der omkranser Mellemområdet. Trafikken af dyr fra nabolagets stubmarker og arealer med vintersæd ind i det naturgenoprettede terræn er de fleste steder bliver væsentligt mindre eller ligefrem bremset, fordi tilgroningen som tidligere beskrevet i denne artikel ikke animerer dyrene til at bevæge sig fra kulturlandskabet ind i mosens våde verden af tagrør, lysesiv og tætte krat.

En lang række faunapassager gør det muligt for rådyrene at færdes frem og tilbage mellem fredning og dyrket land, men flere af passagerne er groet til og bliver ikke brugt.

30+ Rådyr i spring på stub, 2017.

Rådyrspring i februar 2018.

Ny oversigt over dyr i Nordjylland

Af Kurt Prentow

I 2021 har jeg udgivet en ny oversigt over pattedyr, krybdyr og padder i Nordjylland. Den er udgivet som webpublikation på tornbynatur.dk under "Artikler" i to afsnit: "Dyr i Nordjylland – generel del" og "Dyr i Nordjylland – artsdel". Brug evt. hjemmesidens søgefunktion. Oplysningerne om de enkelte arters forekomst er så vidt muligt opdateret til 2020.

Forhistorien er, at vi i redaktionen for den årlige rapport/årbog, der nu hedder Nordjyllands Fugle, sidst i 1980'erne besluttede at medtage – i mindre omfang end for fuglene – observationer af pattedyr, krybdyr, padder og sommerfugle i rapporten, og jeg skrev i nogle år om disse i rapporten.

Jeg fandt dengang ud af, at man måtte søge i mange forskellige kilder for at få oplysninger om dyrenes forekomst, og jeg besluttede, at jeg ville skrive disse oplysninger sammen. Det gjorde jeg, og jeg fik støtte fra det daværende Nordjyllands Amt til at udgive rapporten "Pattedyr i Nordjylland" i 1992.

Rapportens tekst lå i mange år som en fil på min PC, og jeg skrev løbende nye oplysninger ind. Jeg har nu redigeret og opdateret oversigten, ligesom afsnit om padder og krybdyr er tilføjet.

Nordjylland defineres i denne oversigt som det område, der i årene 1970-2006 omfattede Nordjyllands Amt.

Det drejer sig om Vendsyssel, Læsø og de øvrige Kattegat-øer, en del af Hanherred samt Himmerland, Livø og Egholm. Sagt på en anden måde indbefatter området stort set det nuværende Region Nordjylland med undtagelse af Thisted og Morsø kommuner.

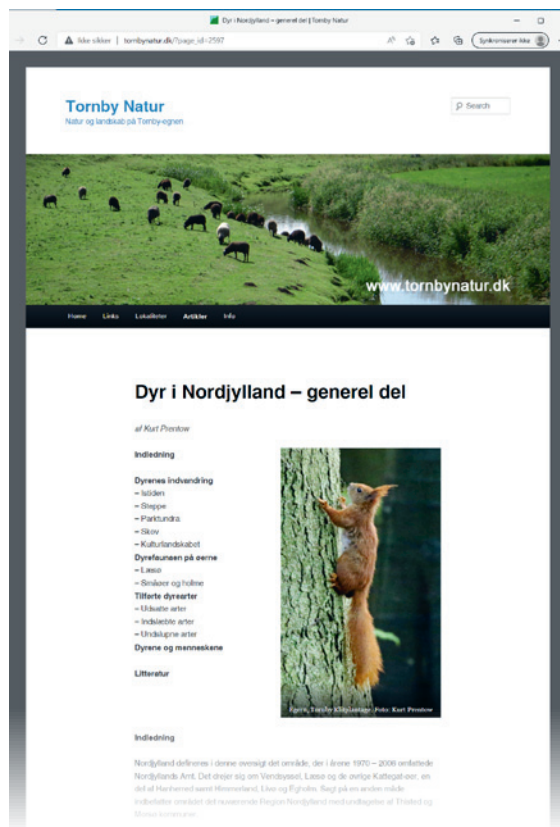
I oversigtens litteraturliste er nævnt de titler, hvorfra oplysninger direkte er anvendt i forbindelse med oversigten. Nyere titler, som ikke bidrager med væsentligt nyt i forhold til ældre kilder, er ikke medtaget. Motsat nævnes ikke alle smånotiser m.m., hvis hovedindholdet heraf er nævnt i en senere oversigtsartikel (som fx. Pfaff, 1943).

I årene 2003-2005 foregik den såkaldte Atlas-undersøgelse af pattedyrenes forekomst i Danmark. Jeg deltog selv i denne undersøgelse. Resultaterne er publiceret i "Dansk Pattedyr Atlas", som blev udgivet i 2007 (desværre glemte udgiverne at bringe en liste over projektdeltagere, hvilket ellers er god skik ved Atlas-undersøgelser). Atlas-bogen har naturligvis været en væsentlig kilde til opdatering af oplysninger om de enkelte arter siden forrige udgave af denne oversigt.

Hvad angår pattedyrenes indvandring og forekomst siden istiden kan stærkt anbefales "Danmarks Pattedyr fra Istid til Nutid" af Kim Aaris-Sørensen. Denne bog udkom i tiden mellem første og denne anden udgave af nærværende oversigt.

Ud over de skriftlige kilder, som nævnes i litteraturlisten, har kilder været publikationen Nordjyllands Fugle, hjemmesiderne "fugleognatur.dk" og "hvaler.dk", Facebook samt artikler og notiser i tidsskrifter som Flora og Fauna, Jæger m.fl. Hertil kommer mundtlige kilder i form af beretninger fra aktive folk i felten.

Det har været meget spændende at følge udviklingen i

forekomsten af de omhandlede arter i de forløbne 30 år. En af de mest positive historier er om Odder. Takket være tiltag som påbud om stopriste i fiskeruser, etablering af faunapassager under broer m.m. har Odder i dag en god og livskraftig bestand i Nordjylland. For 30 år siden var vi meget bange for dens fremtid.

En anden positiv historie – efter min mening – er genkomsten af Ulv i den danske natur. Der har ikke været så mange i Nordjylland endnu, men vi må håbe, at der kommer flere, og at vi vil formå at leve med denne oprindelige danske dyreart.

En art, der er kommet hertil helt af sig selv, er Nordflagermus, som blev opdaget på Frederikshavn-egnen i 2011 og har været her siden. Så er der arter, som har haft brug for en hjælpende hånd til at vende tilbage til os, nemlig Bæver og Elg. Bævere blev udsat ved Klosterheden syd for Skive i 1999, og enkelte har fundet vej til Nordjylland, hvor vi kan håbe på, at de bliver faste beboere. Elge blev udsat i Lille Vildmose i 2015 og ser ud til at klare sig fint. De er stadig under hegn, men måske får vi en dag en bestand i den frie natur?

I de seneste ti-tyve år har hvalerne været genstand for en del opmærksomhed, dels gennem projekterne "Fokus på hvaler" og Atlas-projektet Danmarks Pattedyr og dels gennem hjemmesiden hvaler.dk, der er videreført i Facebook-gruppen "Hvaler og sæler i Danmark". Denne opmærksomhed har gjort, at friluftsfolk som sejlere,

Spækhugger, Skagen, 3. april 2021. Foto: Erik Christophersen.

lystfiskere, fuglekiggere og andre naturbrugere har haft øget fokus på hvalerne. Hertil kommer, at mange i dag er i besiddelse af digitale kameraer/mobilkameraer, som gør det forholdsvis enkelt at dokumentere observationer, og herudfra artsbestemme de iagttagne hvaler. De sociale medier er også medvirkende til denne øgede opmærksomhed. Desuden er der ingen tvivl om, at der generelt forekommer flere og flere hvaler, især fra delfin-familien, i vore farvande, måske som følge af klimænderinger.

Som et eksempel på de øgede antal af hval-observationer kan nævnes, at der på én dag, nemlig den 20/1 2019 blev iagttaget følgende hvaler omkring Skagen: Spækhugger 5, Hvidnæse 8-10, Almindelig Delfin 1 samt Marsvin 1. En sådan koncentration af hvaler ville vi for 30 år siden ikke havde troet var mulig. Den 17/4 2021 havde mange observatører i Skagen en stor oplevelse, da en Pukkelhval gentagne gange sprang ud af vandet. Der er sandsynligvis unøjagtige oplysninger i oversigten, og jeg vil sætte stor pris på, om folk vil skrive til mig på kurt@prentow.dk med korrektioner og eventuel supplerende information. Det er min intention at holde oversigten så opdateret som muligt.

*Hvalros, Hirtshals, 7. marts 2022.
Foto: Erik Christophersen.*

*Odder, Birkesø, Lille Vildmose,
26. januar 2021. Foto: Søren Skov.*

Bevægelsesmønstre, raste- og habitatvalg hos Stor Hornugle undersøgt ved hjælp af GPS-logger

Tekst og fotos: Lars Bo Jacobsen

I 1984 ynglede Stor Hornugle for første gang i Danmark siden 1885. Siden har bestanden været stigende, og den genetablerede bestand vil potentielt udgøre et nyt toprovdyr i Danmark. Toprovdyr kan udgøre en nøgleart for opretholdelse af forskellige miljøer og derved have en rolle i naturbevaringen.

Da Stor Hornugle hovedsagelig er natakativ, ved vi kun lidt om dens adfærd og habitatbrug. Det er derfor svært at bedømme de potentielle virkninger den har som toprovdyr. På Zoologisk Museum, Københavns Universitet, besluttede vi derfor at undersøge bevægelsesmønstre og den rumlige adfærd i ynglesæsonen for tre voksne hunner af Stor Hornugle i henholdsvis Kongerslev, Ikast og Hostrup.

Fuglene blev sporet ved hjælp af GPS med en accelerationslogger, der registrerer, hvor ofte ugleen bevæger sig. Et accelerometer er en elektronisk sensor, der måler accelerationskræfter og derved overvåge ugleens bevægelser. Det registrer fysisk aktivitet og kan også bruges til at estimere energiforbruget. Kombineret med GPS-data er det et værdifuldt værktøj i f.eks. adfærdsforskning over længere perioder og i en større geografisk skala, som ikke kan dækkes af en observatør. Det gav os mulighed for at estimere tidspunktet for bevægelser – f.eks. hvor ofte den var i aktiv flugt, tidspunktet for adfærden, afstande til fourageringsområderne, habitatbrug og *homerange* (et *homerange* er det samlede område eller areal, hvor de færdes i løbet af hele

året. Mens et territorium er det område, der aktivt forsvares). GPS-loggerne blev monteret ved hjælp af et *backpack* seletøj af teflon (vægten på GPS var 47g plus seletøj). Hunnen i Kongerslev blev fanget den 8. maj, og på det tidspunkt vejede hun 2950 g. Det vil sige at loggeren udgjorde 1,7% af hendes kropsvægt, hvilket ligger under de maksimalt 5%, der er anbefalet. Hunnen i Ikast vejede 2700 g, og hunnen i Hostrup vejede 2100 g. Loggeren blev tømt for data via et VHF-link, en håndholdt modtager der kan hente data på op til 1.5 km fra ugleen. Data blev analyseret ved hjælp af Movebank, som er en gratis online database, hvor man kan have sin satellit- og GPS-data liggende, og som hører til på Max Planck Institute of Animal Behavior.

Uglerne begyndte at være aktive og bevæge sig væk fra redestedet fra klokken 17, inden det blev mørkt. De var længst væk fra reden mellem kl. 21 og 03. Deres *homerange* var i løbet af en 24 timers periode på omkring 15 km², men de brugte et mindre område på 11 km² til jagt. Størrelsen på et *homerange* hænger sammen med tilgængeligheden af bytte. De fundne størrelser er inden for de 12-20 km², som er rapporteret fra flere steder i Europa. I Spanien er der i områder med mange Kaniner fundet *homerange* på bare 2 km². Hunnen passer ungerne døgnet rundt i de første to uger. Tiden, hun tilbringer i eller nær reden, aftager derefter. Efter en måned forlades ungerne hele dagen og det meste af natten, og hunnerne begyndte at tilbringe

Fig. 1. Stor Hornugle 5K hun fra Kongerslev. Arten er flere år om at fælde alle svingfjer. Selv efter den fjerde fældning i deres femte sommer, kan nogle Stor Hornugler stadig have nogle eller i det mindste én, juvenil svingfjer tilbage. De kan aldersbestemmes helt op til 5K+ om efteråret og 6K+ om foråret.

Fig. 2. Seletøjet er ved at blive justeret. Det er lavet af teflon, som har den fordel, at det ikke bliver længere eller kortere, hvis det bliver vådt eller udsat for frost.

dagtimerne på 2-3 faste lokaliteter i nåletræsplantager og løvskov op til 3950 meter fra reden. Det var hunnen fra Hostrup, der dagrastede næsten 4 km fra redestedet. Hunnen fra Kongerslev dagrastede ofte i de nåletræsplantager, der ligger 700 meter vest for kridtgraven. Deres dagrastepladser lå ikke tættere på de lokaliteter, hvor de jagede, formentlig fordi en sikker rasteplads og gode jagtområder ligger langt fra hinanden i det åbne landbrugslandskab. Ungerne kan flyve efter 50-60 dage og kan jage selv, når de er 70 dage, men bliver i forældrenes territorium indtil oktober (fem måneder). Ungerne er uafhængige efter 20-24 uger. Uglerne fouragerede op til fem kilometer fra reden. Ud fra accelerations-data kan vi se, at de kun var i aktiv flugt i korte perioder, og ofte brugte anstandsagt (*sit and wait*-strategi). Fra solnedgang til solopgang brugte hunnen i Kongerslev kun 2,0% af tiden i aktiv flugt, og på 24 timers basis var det kun 0,6%. Aktiv flugt kræver meget mere energi end f.eks. svæveflugt og den energi, der kræves for aktiv flugt, stiger stejlt ved øget kropsmasse. Vores resultater viser, at Stor Hornugle sparer energi, når de fouragerer, hvilket indikerer, at de er mere energi- end tidsbegrænsede i ynglesæsonen. Hunnen fra Hostrup fløj op til 5 km fra reden for at jage i et havneområde og i nærheden af et rensningsanlæg. Det ser ud til at uglerne har nogle fokusområder, de jager i og bruger flere dage i træk. Både hunnen fra Kongerslev og Ikast jagede i de byer og industriområder, de ynglede nær ved. De tilbragte primært de

mørkeste timer i disse habitater. De brugte 0,5% af tiden i dagslys mod godt 13% af tiden om natten i byer og industriområder. Måske er byerne vigtige jagtområder, fordi både antallet og tilgængeligheden af bytte er høj og stabil, f.eks. hvor kolonier af Råger yngler og raster. Både hunnen fra Kongerslev og Ikast præderede mange Råger, som havde store kolonier og rastepladser tæt ved uglernes yngleplads, og man kan ud fra GPS-punkterne se, at de ofte færdedes i kolonierne. Udover i byer jagede uglerne især i åbne landskaber, sandsynligvis på grund af et reduceret antal byttedyr og tilgængelighed i mere skovklædte områder. Af de 11 forskellige naturtyper de brugte, var de tre mest benyttede byer/industriområder, agerjord og afgræssede områder. Ifølge spanske undersøgelser er der en positiv sammenhæng mellem antallet af flyvefærdige unger og arealet af åbent land omkring redestedet. I Sverige er opdyrkede områder og vådområder de to habitater, der forsyner yngleparrene med størstedelen af føden. Årsagen til Stor Hornugles succesfulde genindvandring er, at arten er meget tilpasningsdygtig, og kan tilpasse sig selv tæt på beboede områder, som f.eks. da et par ynglede på den gamle Eternitfabrik i Aalborg.

Fig. 3. Eksempel på data fra accelerometerloggeren. De tynde vertikale linjer viser to minutters intervaller. Movebank har et program, hvor man kan se dato og tidspunkt og lave statistik på hele datasættet. I det her eksempel har uglen været i aktiv flugt fem gange den 22. august mellem 00:44 og 01:44.

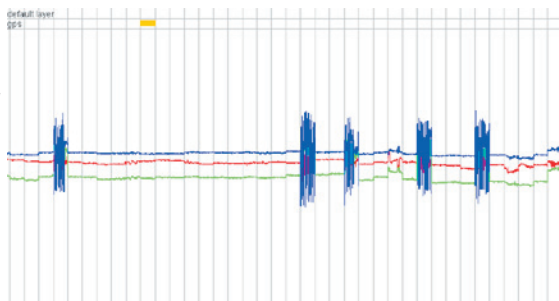

Fig. 4. Samlet antal GPS-positioner for Kongerslev-hunnen. Den blev fulgt i 123 dage, fra 8. maj til 8. september. Det gav 2959 GPS-positioner. Da hunnen i de første par uger af ungetiden mest opholder sig i eller nær reden, er der en overvægt af punkter omkring den hal, hvori de ynglede. Efter at ungerne er blevet et par uger gamle, deltager hunnen også i jagten. Under hele rugeperioden og de første to uger efter at æggene klækkede, er hannen eneforsørger. Bemærk at Kongerslev by og de omkringliggende gårde (med rågekolonier) er vigtige fourageringsområder. Lille Vildmose og Tofte Skov blev ikke besøgt fra maj til september.

Riderne på Bulbjerg:

Antal ynglepar og ynglesucces opgjort ved brug af drone

Af Thomas Bregnballe¹, Jørgen Peter Kjeldsen² & Thomas Eske Holm³

^{1, 3)} Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet

²⁾ ornit.dk

I knap 50 år har Bulbjerg været Danmarks mest stabile og vigtigste yngleplads for Ride. Bulbjerg er også Danmarks eneste fuglefjeld vest for Bornholm. Riderne har deres reder på den lodrette men ujævne og næsten 50 m høje væg af kalksten.

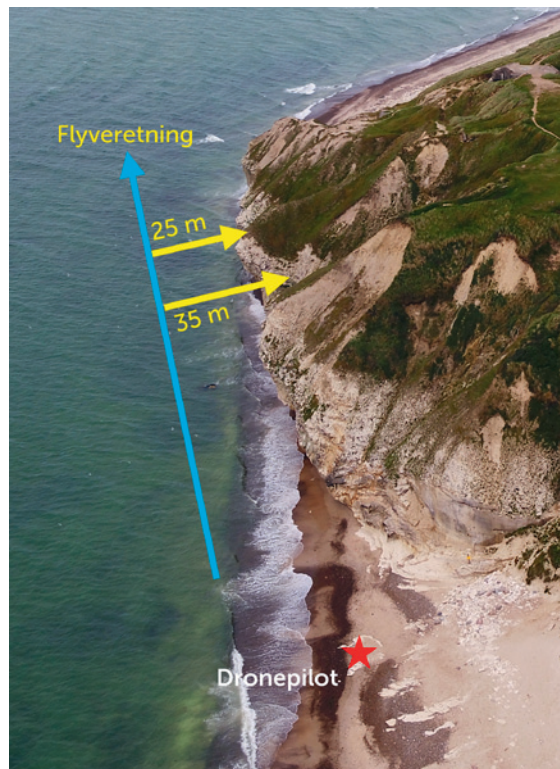
I en lang årrække kunne man ved lavvande stå under klippevæggen og se op på Riderne, og det gjorde det muligt at tælle deres reder. Men i de seneste knap 10 år har stranden under klippen været eroderet, og den ligger nu så lavt, at man stort set aldrig finder en dag, hvor man kan færdes under og så langt fra klippen, at man kan få et ordentligt kig op til Riderne. Vi har derfor i 2017 og 2021 afprøvet, om det var muligt at få en præcis opgørelse af koloniens størrelse ved at fotografere den fra en drone.

Fotograferingen og fuglenes reaktioner

Forud for fotograferingen i 2017 og 2021 havde Naturstyrelsen og luftfartsmyndighederne givet tilladelse til, at vi kunne gennemføre fotograferingen såfremt test-flyvninger viste, at fuglene ikke fløj fra rederne, når dronen kom ind på den afstand, hvorfra der skulle fotograferes.

I 2017 blev fotograferingen foretaget fra omkring kl. 19 den 17. juli. Flyvningen varede ca. 20 min. (inklusive batteriskifte). Det var den erfarne droneflyver Darren Wilden, der på vegne af Aarhus Universitet fotograferede, og Jørgen Peter Kjeldsen (JPK) holdt øje med Ridernes reaktion på dronen. Under flyvningen var der ingen tegn på, at Riderne lod sig påvirke af den flyvende drone. Efter fotograferingen satte JPK alle billederne sammen til ét samlet billede. Herefter blev det store billede gået minutiøst igennem på skærmen, og der blev sat en rød prik for hver rede med en fugl.

I 2021 blev kolonien fotograferet den 24. juni af Thomas Eske Holm fra Aarhus Universitet. Den benyttede drone var en DJI Matrice 210 med et DJI Zenmuse X5 kamera. Dronen blev sendt afsted fra stranden umiddelbart vest for Bulbjerg. Også i 2021 blev flyvningen påbegyndt omkring kl. 19:10 og varede i alt 20 min. I begge år valgte vi at foretage fotograferingen først på aftenen for at øge chancen for at få lys ind på klinten. Dronen blev først fløjet ud over vandet foran den vestlige del af kolonien med kameraet rettet mod kolonien. Flyvehøjden var da ca. 10 m. Dronen blev i første flyvning gradvist fløjet mod øst, mens der manuelt blev taget billeder med overlap, så alle Riderne med sikkerhed blev fotograferet. Da det var svært at forudsige fuglenes reaktioner, blev dronen i første vest-øst flyvning holdt 25-35 meter fra klippen (Figur 1). Da hele kolonien var blevet fotograferet, kunne det konstateres, at kun enkelte ikke-rugende fugle havde reageret på dronens tilstedeværelse. For at få den mest optimale fotokvalitet på trods af den

Figur 1. Første flyvning foregik i en lige linje fra vest mod øst. Dronen var her 25-35 meter fra fuglene, alt afhængig af hvor på Bulbjerg de sad. I anden flyvning var dronen 15-25 meter fra fuglene. Dronepiloten stod på stranden vest for Bulbjerg, så dronen kunne ses på hele flyvningen.

dårlige belysning (gråvejr), blev der også foretaget en anden flyvning. Her blev dronen fløjet ca. 10 meter nærmere, og der blev foretaget en øst-vest flyvning, hvor klippen blev fotograferet på ny. Fuglene var her 15-25 meter fra dronen. Flere rastende fugle, som ikke var ved reder, sås flyve op, da dronen var tættest på dem, men de landede hurtigt igen. Ingen af fuglene på rede så ud til at reagere på dronen, da den fløj forbi.

Som det fremgår af Figur 1 er der forskel på, hvor tæt dronen var på fuglene, alt afhængig af om de havde rede yderst (15 m fra) eller inderst (25 m fra). Samtidig er de yderste fugle fotograferet vinkelret på, mens andre er fotograferet mere fra siden. Jo tættere på og jo mere vinkelret på fugle, jo bedre billedkvalitet og jo flere detaljer af fuglene, rederne og ungerne kan man se. Ligesom i 2017 blev de fotos, der var taget fra dronen i 2021, sat sammen til et samlet billede. Også denne gang blev hver enkelt rede med en fugl prikket, så den samme rede ikke blev talt med to gange. Desuden blev

Figur 2. Eksempel på foto fra fotograferingen 17/7 2017 fra en del af kolonien med store unger på en stor del af rederne. Under optællingen er der sat en rød prik for hver rede.
Dronefoto: Darren Wilden.

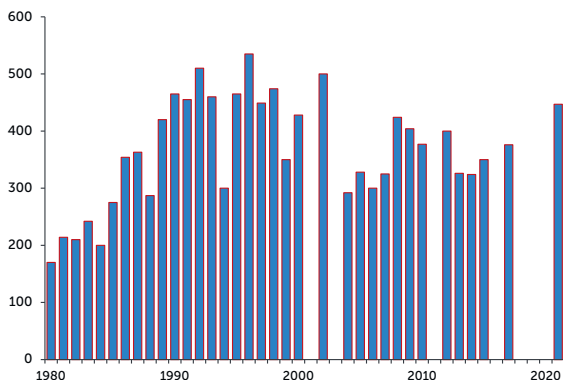
der lavet en optælling af de siddende fugle, der ikke sad i en rede. Vi medtog kun reder, hvor der tydeligvis var bygget en rede af tang. Så fugle, der bare sad på en "hylde", blev ikke kategoriseret som værende på rede. Det kan ikke afvises, at der kan være overset enkelte reder.

Antal ynglepar

I 2017 var der – da fotos blev taget den 7. juli – 355 reder med unger og/eller med mindst en voksen fugl i reden/på redekanten. Derudover var der dengang 21 reder, som så ud til at have været i brug i ynglesæsonen, men hvori der hverken sad en voksen fugl eller en unge, da fotoet blev taget. Ved inddragelse af de 21 reder nås en samlet opgørelse på 376 besatte reder for 2017.

I 2021 var der 438 reder med unger og/eller med mindst en voksen fugl i reden/på redekanten. Derudover var der ni reder, som så ud til at have været i brug, men hvori der hverken sad en voksen fugl eller en unge, da fotoet blev taget. Vi valgte at inddrage disse ni reder i opgørelsen over koloniens størrelse. Vi forestiller os, at de var blevet forladt efter, at æggene var gået tabt, eller ungerne var døde. Ved inddragelse af de ni reder når vi op på 447 besatte reder for 2021. Når vi sammenholder antallet af reder, der var eller havde været i brug i hver af de to ynglesæsoner, når vi frem til, at der i 2021 blev registreret 71 flere reder end i 2017.

Ved optællinger udført i tidligere år er der typisk kun inddraget reder, hvorpå der på optællingstidspunktet var mindst én fugl til stede. Desuden har det ved optællinger fra stranden under kolonien ofte været vanskeligt at se alle reder. I Figur 3 er udviklingen i kolonien vist for årene 1980-2021. I figuren indgår der også resultater fra optællinger, som ikke var helt dækkende og givetvis også noget upræcise. Hvis det lykkes at tilvejebringe detaljer om de enkelte optællinger, vil det være muligt at identificere hvilke af tællingerne, der bør inddrages i forsøget på at få et så troværdigt billede som muligt af udviklingen gennem de sidste 40 år.

Figur 3. Udviklingen i antallet af ynglepar af Rider på Bulbjerg 1980-2021. Optællingerne i de enkelte år er ikke foretaget på samme måde og på samme tidspunkt i ynglecycklus. Desuden er der stor variation mellem årene i præcisionen af optællingerne. Af disse grunde indgår der i figuren tællinger, som ikke er sammenlignelige.

Overordnet set har udviklingen været præget af fremgang fra 1980 til begyndelsen/midten af 1990'erne, hvor antallet nåede et maksimum på omkring 535 reder (Grell 1998). Efter årtusindeskiftet, hvor der yngede omkring 475 par (Meltofte & Fjeldså 2002), gik kolonien tilbage til 350 par i 2015 (i 2015 lavede JPK en præcis optælling på fotos taget nede fra stranden). Tællingerne fra 2017 og 2021 viser, at kolonien igen er begyndt at gå frem efter 2015. Dette mønster tegner sig også, selvom man fra dronetællingerne udelader reder, hvortil der på optællingstidspunktet ikke var knyttet en voksen fugl. Når der i ungetiden sidder en voksen fugl i en rede, hvori der ikke ser ud til at være unger, behøver det ikke at betyde, at der aktuelt var æg eller små unger i reden. Det forekommer således, at yngre fugle, som endnu ikke er aktive ynglefugle, slår sig ned og 'besætter' tomme reder uden, at der bliver lagt æg (Cadiou et al. 1994). Sådanne tomme reder kan være reder, der er forladt af forældrene, fordi æggene gik tabt, eller fordi ungerne døde mens de var små.

For 132 af de 304 reder, hvor der i 2021 ikke kunne ses unger, var der en voksen liggende fugl på reden, hvilket tyder på, at der var tale om en ynglefugl, der rugede på æg eller varmede små unger. Vi vurderer, at der for alle eller de fleste af disse 132 reder med voksne på reden (uden synlige unger) var tale om reder, hvori der var blevet lagt æg sent på sæsonen (måske fordi æggene i første forsøg gik tabt), eller hvor der var små unger i reden. På mange af de øvrige 174 reder, hvor antal unger var ukendt, stod fuglene og dækkede, så man ikke kunne afgøre, om der lå en unge bag/under dem – foruden at billederne nogle steder var så uskarpe, at det ikke kunne afgøres.

Udover fugle på reder kunne der i 2021 tælles 261 Rider omkring kolonien, hvoraf et fåtal (skønnet <5%) var 2K-fugle (dvs. yngre fugle der endnu ikke var gamle nok til at yngle).

Ynglesucces

I 2017 var det muligt at fastslå antal unger for størstedelen af rederne. Resultaterne af opgørelsen over antal unger i rederne fremgår af Tabel 1. Det ses, at der i 2017 var mange reder uden unger, hvilket formodes at skyldes, at æg og/eller unger var gået tabt i mange af rederne.

Ved gennemgangen af fotos fra 2021 blev der skelnet mellem reder, hvori der tydeligvis var unger, og øvrige reder. For reder med synlige unger blev antallet af unger forsøgt opgjort. I 2021 var det for mange reder ikke muligt med sikkerhed at afgøre antallet af unger. Det skyldes bl.a., at ungerne var forholdsvis små, da fotograferingen fandt sted. I flere tilfælde dækkede forældrene helt eller delvist ungerne, så man ikke kunne være sikker på, at alle tilstedeværende unger var synlige. På fotos fra 2021 kunne antallet af unger opgøres for i alt 93 reder. Men for 82 af de 85 reder med 1 unge i reden kunne det ikke afvises, at der bag/under den voksne fugl var yderligere 1 unge. For 304 af rederne kunne der ikke ses unger, eller det kunne ikke afgøres, hvor mange unger der var i reden. Formentlig var ungerne små og blev varmet af forældrene. Alternativt kan der have været tale om reder med æg eller tomme reder (hvor æg

	2017	2021
Antal unger	7. juli	24. juni
0	165	41
1	127	85
2	10	8
Usikkert	53	304
I alt	355	438

Tabel 1. Antallet af unger registreret i de reder, hvor der kunne ses unger. For 82 af de 85 reder, hvori der i 2021 kunne ses en unge, kan det ikke afvises, at der bag/under den voksne fugl var yderligere en unge. I 132 de 304 reder, hvor det i 2021 var usikkert, om der var unger, lå der en fugl på reden. Vi formoder, at der her var tale om forældre, der varmede små unger.

eller unger var gået tabt tidligere på sæsonen). Det er som nævnt muligt, at der på nogle reder var voksne fugle, fordi de var blevet "besat" af ikke ynglende fugle. Når andelen af reder uden unger var højere i 2017 end i 2021 kan det delvis skyldes, at flyvningen i 2017 fandt sted senere i ynglecycklus end i 2021. Vi ved ikke, hvorvidt der i 2021 omkom unger, efter fotograferingen fandt sted.

Både i 2017 og 2021 var der tydeligvis visse områder af kolonien, hvor der var unger i rederne, mens der i andre dele af kolonien var mange reder uden unger. I 2017 lå en stor del af de 21 forladte reder i et samlet område, der så ud til at være blevet overskyldet ved et kraftigt regnskyl. I 2021 fandtes de ni forladte reder spredt i kolonien.

Erfaringer i relation til fremtidig overvågning

Når formålet alene er at opgøre koloniens størrelse, vil målet som regel være at få et præcist tal for antallet af besatte reder på det tidspunkt af foråret, hvor der er flest besatte reder (antallet af besatte reder bør så vidt muligt opgøres som antallet af reder, hvortil der er knyttet et ynglepar, der som minimum når frem til at lægge æg). Antallet af besatte reder kan forventes at kulminere, når de tidligst startende ynglepar er sidst i rugefasen eller har små unger i rederne.

Når målet er at opgøre antallet af næsten flyvefærdige unger produceret pr. rede, hvori der blev lagt æg, et det bedst at opgøre antallet af unger pr. rede i tiden lige før de tidligst klækkede unger bliver flyvefærdige/begynder at forlade rederne.

Vi vurderer, at der tilvejebringes mest nyttig information, hvis man fremover tilstræber at foretage en tidlig såvel som en sen fotografering. Begrænser man sig til én fotografering, bør den finde sted i tiden lige før de tidligst klækkede unger begynder at forlade rederne. En potentiel ulempe ved at fotografere på dette tidspunkt er bl.a., at der da kan være usikkerhed forbundet med at afgøre hvilke reder, der tidligere på sæsonen var besat men var blevet forladt, fordi æggene gik tabt eller ungerne var døde. Vi mener imidlertid ikke, at det var specielt vanskeligt at afgøre om en rede (uden fugle) havde været benyttet i ynglesæsonen – reder fra tidligere år må formodes at være helt forvitrede af vejr og vind, og opbyggede reder af tang med tydeligt frisk slid er fra det aktuelle år.

Ride, Bulbjerg,
26. juni 2021.
Foto: Anders Brinkmann.

Referencer

- Grell, M.B. 1998: Fuglenes Danmark. – Gad.
- Meltofte, H. & J. Fjeldså 2002: Fuglene i Danmark II. – Gyldendal.
- Cadiou, B., J.Y. Monnat & E. Danchin 1994: Prospecting in the kittiwake, *Rissa tridactyla*: different behavioural patterns and the role of squatting in recruitment. – *Animal Behaviour* 47: 847-856.

Ustabile kolonier af Sorthalset Lappedykker i Nordjylland 1990-2021

Af Esben Sloth Andersen

Hættemågekoloni med Sorthalset Lappedykker N for Krapdiget i Bygholm Vejle, akvarel af Jens Frimer Andersen.

Hvis man kender en fuglelokalitet, så er det normalt let at forudsige næste års ynglefugle. Der er stort set tale om "same procedure as last year". Således forekommer Toppet Lappedykker år efter år i de samme søer, og der sker højest gradvise ændringer. Det gælder imidlertid ikke for **Sorthalset Lappedykker** (SHL). Denne art udviser en enestående mangel på trofasthed overfor sine ynglesteder. Der var således omkring 40 ynglepar (YP) i De Østlige Vejler i 2014 og 15, mens der ikke var YP i 2016 og 17. Det er derfor uklogt for fugleinteresserede at vente til næste år med at studere SHLs interessante yngleadfærd. Min artikel undersøger denne ustabilitet og dens årsager ud fra data for perioden 1990-2021. Det sker ud fra oplysninger i Nordjyllands Fugle og andre kilder (jf Andersen 2022).

SHLs yngleaktiviteter

SHL er på mange måder en typisk lappedykker, men arten har tilpasset sig en livsstrategi med ynglen i søer præget af ustabil føderigelighed, der klart adskiller den fra de andre europæiske arter af lappedykkere. Livsstrategien består i hurtigst muligt at udnytte en nyopstået føderigelighed, men også i ikke at satse alt på den enkelte ynglesæson. En adfærdstilpasning til denne livsstrategi er evnen til hurtigt at danne ynglekolonier.

Mens de andre lappedykkerarter aggressivt forsøger at forsvare et betydeligt yngleterritorium, så har SHL mistet denne aggressivitet og foretrækker ynglekolonier ved rigelige og derfor ustabile fødeforekomster. En anden adfærdstilpasning hos SHL er dens omfattende eftersøgning af særligt egnede ynglesøer. Hvis det først fundne område viser sig at være uegnet, kan medlemmer af kolonien fortsætte til nye ynglepladser – eller helt opgive årets yngleforsøg.

Kravet om stor føderigelighed kan findes opfyldt i lavvandede og næringsrige søer med en veludviklet vegetation af undervandsplanter. SHLs føde består primært af vandinsekter og deres larver samt små krebsdyr mv., mens småfisk som hundestejler spiller en mere begrænset rolle. En del føde indsamles på og nær vandoverfladen med det svagt opadbøjede næb. SHL henter også dyrisk føde knyttet til vandplanter og flydebladsplanter. Lettilgængelig føde er særligt vigtig for ungfuglene, der er overladt til sig selv i den sidste del af perioden, før de kan flyve bort fra ynglesøen godt seks uger efter klækningen. Men SHLs fødeemner efterstræbes også af udbredte smådyrsædende fisk som skalle. Disse fisk er endnu ikke blevet opformeret i de allerny-

este søer, men efterhånden bliver fiskene dominerende i fødekongkurrenzen med SHL. Afhængigt af lokale forhold kan denne konkurrence udvikle sig med forskellig hastighed, men i sidste ende får fiskene normalt overtaget i fødekongkurrenzen om insekterne – og SHL må opgive at yngle i søen.

Selv om et par af SHL kan yngle selvstændigt, så yngler langt de fleste i større eller mindre kolonier, der i Danmark næsten altid er knyttet til hættemågekolonier.

Hættemågerne er for SHL et tegn på, at der ikke er adgang for rovpattedyr (som normalt straks fører til mågekoloniens flytning). Desuden giver mågerne direkte beskyttelse mod krager, Sølvmåger og andre fugleprædatorer. Det tidlige og højlydte mågeforsvar giver nemlig en rugende SHL tid til at tildække æggene, før den glider ned under vandoverfladen. SHLs forkærlighed for at yngle i nyanlagte og næringsrige søer understøttes af, at Hættemågerne også er meget interesserede i dem. Forløbet ses tydeligst i nye lavvandede søer med rævesikre fugleøer. Allerede i det første år efter anlæggelsen kan der ofte etableres både en hættemågekoloni og en SHL-koloni.

SHL ankommer normalt til Nordjylland i begyndelsen af april, hvorefter fuglene søger efter en ynglesø med Hættemåger og stor føderigelighed. De kan faktisk begynde med parringsadfærd i en sø, før de beslutter sig for årets ynglested i en helt anden sø. Derfor er det klogt at fokusere på den begrænsede del af SHLs yngleproces, der går fra redebygningen til ungernes bortflyvning fra ynglesøen. Denne del af yngleprocessen varer godt ti uger: En uge til redebygning og æglægning, tre uger til rugning, tre uger til opfostring af afhængige unger på vandet, og tre uger til selvstændig ungeudvikling, før ungfuglene kan flyve bort fra søen. Redebygningen er synkroniseret indenfor kolonien, og den påbegyndes overvejende i første halvdel af maj. Yngleperioden afsluttes derfor normalt i midten af juli, men der kan også optræde en senere anden bølge af redebygning og de efterfølgende yngleaktiviteter.

Mulighederne for registrering af SHL adskiller sig kraftigt mellem tilgroede søer og søer med meget begrænset rørskov. I nogle nye og åbne søer (fx Birkesø og Juelstrup Sø) kan næsten alle rugende fugle på fugleøerne tælles med teleskop fra bredden. I disse og nogle andre tilfælde kan der også i omkring ti dage tælles dununger – ofte siddende på ryggen af den ene forældrefugl. Men i mange tilfælde er oversigtsforholdene så dårlige, at det sandsynlige antal YP må estimeres som halvdelen af det maksimale antal fugle i maj måned (i maj er der ikke nævneværdig fare for at medtælle ungfugle). Dårlige oversigtsforhold kan føre til en kraftig underestimering af antallet af YP, men der kan ikke gives et bedre skøn (medmindre man kan og vil forstyrre fuglene fra en båd).

Ustabil yngleforekomst i Nordjylland

I perioden 1990–2021 var der i alt 19 nordjyske søer og søkomplekser med SHL-kolonier. Søerne er vist på kortet. Hvis søerne i De Østlige Vejler samles til et søkompleks, var der i perioden yngleforekomst i fire gamle søer. Men billedet domineres af 15 nye søer, hvis oprettelsesår er angivet.

Nordjyske søer med SHL-kolonier på mindst fem par i perioden 1990–2021. De nyskabte søer er markeret med rødt og med året for deres oprettelse. De gamle søer er markeret med sort.

Gamle søer. Vejlerne er resultatet af et meget stort landvindingsprojekt fra slutningen af 1800tallet. Det mislykkedes heldigvis, og fra 1920'erne og fremefter har Vejlerne – med en lang række søer og sumpe – i perioder været et fantastisk område for vandfugle (Kjeldsen 2008). I 1930'erne vurderedes der i Vejlerne at være op til 150 YP af SHL, men senere skete der en delvis udtørring, og næsten alle SHL forsvandt. I meget af 1980'erne og 90'erne var der omkring fem YP, men så fik de nye ejere (Aage V. Jensen Naturfond) styr på vandstanden i den nordlige del af Bygholm Vejle. Det førte i 1998 til gunstige vilkår for Hættemåge samt et spring opad for SHL til 33–38 YP. Siden har yngletallet været meget svingende, og som nævnt faldt det fra 2014–15 til 2016–17 fra omkring 40 til 0 YP. Offentligheden har aldrig haft adgang til Vejler-reservatet, men der er efter ejerskiftet opsat en række fugletårne, der fungerer som "udstillingsvinduer" for Vejlernes søer og sumpe. For SHL er det centrale "vindue" Kærup Holme-tårnet med udsigt over Kogleakssøen. Her har der, med undtagelse af få år, siden år 2000 har været gode chancer for at se SHL. I 2021 var den største DOFbase-observation fra tårnet 33 ynglefugle og 10 dununger.

De tre andre gamle søer har kun rummet SHL kortvarigt i 1980'erne og 90'erne. Selv om der har været en del fugle i **Klejrtrup Sø** sydvest for Hobro (se kortet), er der ikke rapporteret SHL-unger fra søen. Den meget lavvandede **Halesø** nordvest for Klejrtrup har til gengæld en svingende vandstand, der har været gunstig for SHL. Fra Halesø findes oplysninger om ynglende SHL – herunder 22 ad. og 20 pull. i 1986 og 11 ad. og 7 pull. i 1999. Den sidste af de gamle søer er **Rød Sø** nordvest for Viborg med en meget artsfattig og ustabil fiskebestand. I 1999 observeredes et betydeligt antal ynglefugle og dununger. Det bør nævnes, at Hald Sø ved Viborg ikke er medtaget. I maj 1995 observeredes her omkring 25 SHL, der fouragerede på dansemyg, herunder 2–3 spillede par; men en uge senere var de alle væk.

Nye søer. Jeg kommer nu til de 15 nye søer, der fremgår af kortet. De er et udtryk for, at der især fra 1990'erne og frem til i dag har været, hvad man kan kalde sø-gen-

Tegning: Jens Frimer Andersen.

vindingsperioden. I denne periode ophørte indvindingen af søer, og der blev i stedet genetableret mange større søer. Mange af disse projekter tiltrak Hættemåger, og i de første år opstod næsten automatisk en rigelighed af de af SHL foretrukne smådyr, og i ganske mange tilfælde blev de ikke straks opspist af fisk. Det er et udtryk for, at de nye søer – i modsætning til de gamle – normalt gennemgår et typisk udviklingsforløb, som er beskrevet ovenfor.

I Vesthimmerland var der to store succeser. Den første var den genoprettede og lavvandede **Lovns Sø** ved Hvalpsund, som blev indviet i foråret 1995. I 1996 var der mange Hættemåger og 9 YP af SHL. SHL-tallet steg til 37 YP i 1997, mens der i 1998 optaltes op til 87 reder i søen. I 1999 blev det til mindst 40-50 par, men i 2001 var der højst 8 YP. Det synes at skyldes den betydelige økologiske ustabilitet i nye søer – specielt i dem, der er anlagt på tidligere dyrkningsjord med meget fosfor. Den anden succes i Vesthimmerland var et stort genopretningsprojekt, der ejes af Aage V. Jensen Naturfond. Det drejer sig om den meget store og lavvandede **Vilsted Sø**, hvor antallet af SHL i 2007 kunne estimeres til 20 YP – sammen med et stort antal Hættemåger. Tallet voksede til 42 i 2009 og 26 i 2011, men herefter gik det tilbage, og arten forsvandt stort set efter 2017.

I Salling og omkring Skive har SHL udnyttet fire nye søer. Den lavvandede **Brokholm Sø** i Salling blev genskabt i 1999, og i 2000 rapporteredes om 40 fugle. I 2001 var der 12 YP, og i 2003 var der 5-6 YP. Søen er altså kun blevet benyttet i en kort periode. Det samme gælder søen i **Rettrup Kær**. Denne nye sø vest for Skive var allerede oversvømmet i 2002, hvor der var 10 YP. Der var noget færre i 2005 og 2006. Det næste projekt er den gendannede **Grynderup Sø** i Salling fra 2010. I syden af denne lavvandede sø blev der i 2014 observeret flere end 50 YP. Derefter observeredes højst enkelte par i årene frem til 2016, og til slut var der ingen. Endelig kommer **Jordbro Engsø** øst for Skive. Denne lavvandede sø blev formelt genoprettet i 2017, men vandstigningen begyndte allerede i 2016. I dette år optaltes omkring 55 YP, og der var sandsynligvis over 50 YP i 2017 og 23 i 2018. Men i 2020 var der højst fem YP.

På Mors har to genoprettelsesprojekter haft betydning for SHL. I foråret 2017 var den lavvandede sø i **Biskær** i det nordøstlige Mors klar til indflytning, og resultatet var straks 2-3 YP. Det steg til 7 i 2018 og 17 i 2019 (Kjærgård 2020). I 2020 var der opstået et bedre alternativ, så yngletallet faldt til 5 YP i 2020 og 0 i 2021. Alternativet

var de nye lavvandede søer i **Erslev Kær** i midten af Mors, hvor føderigeligheden også gav anledning til en koloni af Skestork. I dette ret uoverskuelige område observeredes 6 YP i 2020 og 10 i 2021.

Ikke alle nye søer med SHL følger standardmønsteret. Naturgenopretningen fra 1998 af højmosen **Sønder Mose** i Viborg skabte en højere vandstand i søerne i moseområdet samt frit udløb til Sønder sø. Det varede flere år, før Hættemågerne indfandt sig, og de største forekomster af SHL kom meget sent: 13 YP i 2019 og omkring 5 YP i 2020. De trues af lokale ønsker om at bekæmpe "mågeplagen". Et andet atypisk eksempel er de to små fuglesøer i **Østerådalen Nord**, Aalborg. Genopretningsprojektet gennemførtes allerede i 1992 og de følgende år. Der er to fuglesøer på tilsammen måske 6 ha, der tilføres vand, når Østerå naturligt går over sine bredder, og det kan give anledning til føderigelighed. Der observeredes enkelte SHL-par fra 1997 og fremefter. I 2012 var der 6 på reder og senere samme år sås bl.a. 7 voksne med 4 dununger. I 2013 lå der 5 par i hættemågekolonien. Endnu en undtagelse fra standardmønsteret er den grund- og regnvandsbaserede **Juelstrup Sø** ved Støvring, der genoprettedes i 2011, og hvortil der hurtigt kom Hættemåger. I begyndelsen opnåedes langt fra den ønskede størrelse på grund af nedsivning til undergrunden, og senere førte en tørkebestemt vandstands-sænkning til, at der var adgang til den ellers rævesikre "mågeø". Det var først i 2016, at der etableredes en egentlig SHL-koloni med omkring seks YP. Herefter var max-tallene 13 YP i 2018 og 33 i 2020. Vandstandssvingningerne synes at have hjulpet SHL ved at forhindre en stor fiskebestand og ved at bidrage til en betydelig mængde af planter som fx vandpileurt.

Lille Vildmose rummer den største tilbageblevne højmose i Nordvesteuropa, og den rummede oprindeligt fire større søer, der på grund af kalkholdigt kildevand aldrig blev overgroet af højmosen. Allerede i 1760'erne blev disse søer dræned og ændret til enge. Senere blev betydelige dele af selve højmosen drænet og udsat for en omfattende tørvegravning. Senere opstod nogle ynglemuligheder for SHL, som jeg vil følge fra begyndelsen.

Det første ynglefund af SHL i Lille Vildmose blev gjort i **Lillesø**, der allerede i 1927 blev reetableret. Her fandtes i 1930 en hættemågekoloni samt 6 YP af SHL. Der forekom i Lillesø senere stadig SHL-kolonier med op til 14-16 YP i begyndelsen af 1950'erne og enkelte par i 1960'erne, hvorefter Lillesøs økologiske tilstand normalt blev for ringe for arten. I 1974 skabtes den anden genoprettede sø i Lille Vildmose. Den lavvandede **Tofte Sø** tiltrak straks Hættemåger og et enkelt YP af SHL. I resten af 1970'erne yngled SHL med op til fire par (1977), men derefter har der højst været sporadisk ynglen. Søen er nu klassificeret som brunvand med en artsfattig vegetation og fiskebestand (primært hundestejler). Det giver næppe basis for ynglende SHL i fremtiden.

Det er ikke kun reetableringen af tidligere søer, der har givet ynglemuligheder for SHL i Lille Vildmose. Alternativer opstod efterhånden som mosens meget store tørveudgravninger blev fyldt med vand. Det skete først i **Portlandsmosen**, og i forbindelse hermed fandtes i begyndelsen af 1970'erne enkelte YP af SHL, herunder 3-4

par med unger i 1972. Den storstilede naturgenopretning af tørvegravningsområderne begyndte efter Aage V. Jensen Naturfonds opkøb af dem i 2003. Hættemågerne svarede på den stigende vandstand med stadig større ynglekolonier fra 2009 og fremefter i Mellemområdet, specielt i den nordlige del af **de Vandfyldte Gravebaner** (DOFbasen 2022). Hættemågernes kolonier omfattede tuer og småer på åbent vand, og SHL yngled på tilsvarende områder, hvor det var meget svært at observere rederne. I 2011 sås et par af SHL, i 2012 var der fem YP (hvoraf tre sås på reder), og tallet kulminerede med formentlig mindst 13 YP i 2016.

Birkese var den tredje af Lille Vildmoses oprindelige søer, der blev genoprettet. Den 135 ha store sø med tre fugleøer havde sin første ynglesæson i 2018 efter lukning af afvandingskanaler og åbning af kanalen fra den fiskefattige Tofte Sø. I foråret 2018 kom de første Hættemåger til de sædvanlige kolonier i De Vandfyldte Gravebaner i den nordlige del af mosen, men der gik ikke mange dage, før en stor hættemågekoloni med ca. 1500 par etablerede sig i Birkese. SHL flyttede med, men der skete også en stor tilstrømning udefra. Mens der i de foregående år havde været godt 10 YP af SHL i den nordlige del af Vildmosen, blev det i 2018 til mindst 40 YP i Birkese. Antallet af par estimeredes derefter til 40-45 i 2019, 55 i 2020 og 40 i 2021.

Tilknytningen til Hættemågerne har været stærk. I begyndelsen af juni 2020 var der forstyrrelse af ræv på en af yngleøerne, og her var reaktionen at Hættemågerne flyttede til en anden fugleø. De allerede etablerede SHL opgav deres reder og byggede nye reder på Østøen. Denne aktivitet lokkede mange fugle udefra til en sen redebygning, så kolonien nåede op på 55 YP, men den sent påbegyndte yngleaktivitet medførte en lav ynglesucces. I 2021 er der konstateret et stigende antal ynglende Toppet Lappedykker, og det kan tyde på flere fisk, der konkurrerer med SHL om smådyrene. Det kan bidrage til at afslutte eksistensen af det for arten gunstige ynglehabitat i Birkese.

Perspektiver

Beskrivelsen af SHLs yngleforekomst i Nordjylland bekræfter indledningens påstand om SHLs enestående mangel på trofasthed overfor ynglesteder. Det gælder de gamle søer, men det er tydeligst ved de nyetablerede søer. Her er der en karakteristisk habitats dynamik, hvor SHL oftest meget hurtigt indfinder sig talrigt for at udnytte føderigeheden og den hertil knyttede eksistens af hættemågekolonier. Herefter er der i nogle få år et mere eller mindre svingende antal ynglepar. Og til sidst opgives ynglesøen fordi fødemængden falder og/eller fordi Hættemågerne flytter fra søen. Hvis vi set bort fra De Østlige Vejler, så er al ynglen af SHL i Nordjylland 2000-2021 sket i nyetablerede søer. Denne konstatering bør give anledning til bekymring for artens fremtidige tilstedeværelse i regionen – og i Danmark som helhed. Der er nemlig en naturlig grænse for mulige anlæg af nye søer. Det peger frem mod fornyelse af søer som en nødvendighed, hvis ynglemulighederne for SHL – og en række andre arter – skal opretholdes, når der efterhånden ikke er flere relevante arealer tilbage til nyskabelse af søer.

Fornyelse af en sø kan bl.a. opnås ved betydelige og velplanlagte vandstandsændringer, der til en begyndelse tilnærmer sig den naturlige fluktuation af vandstanden. Det kræver et opgør med den kunstige stabilisering af vandstanden i lavvandede søer i landbrugsområder. En sådan stabilisering kan være til gavn for landbruget, men den bidrager til at bringe søen fra en smådyrsvenlig klarvandedhed til en grønvandet tilstand uden næring for SHL. Hvis det skal undgås, kan der være behov for mere radikale udtørninger end den i landet naturlige sødynamik lægger op til.

Under den hidtidige skabelse af nye søer er dræn, grøfter, diger og pumpestationer normalt blevet stoppet, fjernet eller overladt til forfald – med De Østlige Vejler som en delvis undtagelse. På kort sigt kan der for kolonier af Hættemåge og SHL opretholdes en vandstand, der er tilstrækkelig til at hindre rovdyr adgang. Men på lidt længere sigt drejer det sig især om at begrænse bestandene af smådyrsædende fisk. Det kan mest radikalt ske ved fiskedrab gennem regelmæssig udtørring og genetablering af søerne. Den efterfølgende mangfoldiggørelse af smådyrene (herunder insekter og hundestejler) fremmes ikke kun af færre skaller og unge aborrer. I udtørningsperioden vil søbunden frigøre plantenæringsstoffer, der øger den efterfølgende opvækst af smådyr. Hvis sådanne udtørninger veksler mellem mange søer i Nordjylland eller Danmark, vil en bestand af SHL måske kunne springe fra sø til sø – og derved kunne opretholdes i fremtiden.

Referencer

- Andersen, E.S. 2022: Kolonier af Sorthalset Lappedykker i ustabile ynglehabitater i Nordjylland fra 1870'erne til 2021. – Under revision til DOFT
- Kjeldsen, J.P. 2008: Ynglefugle i Vejlerne efter inddæmningen, med særlig vægt på feltstationsårene 1978-2003. – DOFT 102: 1-240.
- Kjærgård, J.K. 2020: Biskæret på Mors – et vellykket naturgenopretningsprojekt. – Nordjyllands Fugle 2019: 32-35.

Tegning: Jens Frimer Andersen.

Stenvender med smag for både Agger og Amerika

Ung Stenvender ringmærket på Agger Tange blev to år senere aflæst på bredden af Lake Michigan i staten Wisconsin i USA.

Af Jan Skriver

En dag i slutningen af august 2019 satte ornitologen Arne Urvang, der er ringmærker for Statens Naturhistoriske Museum, en let metalring på det ene ben af en ung Stenvender, der var fanget i et net på Agger Tange ved Limfjordens vestlige munding.

Godt to år senere kom der en genmelding af vadefuglen fra den anden side af Atlanterhavet.

Stenvenderen, som Arne Urvang havde haft i hånden på tangen ved Limfjorden, var blevet set på McKinley Beach ved bredden af Lake Michigan i storbyen Milwaukee i staten Wisconsin i USA.

Ved hjælp af foto blev koden på fuglens ring aflæst og indrapporteret til Ringmærkningsadministrationen, Statens Naturhistoriske Museum i København.

Dermed blev der sat en tyk streg under den kendsgerning, at vadefugle, der yngler langt mod nord i arktiske områder, og som tilbringer vinteren under varmere himmelstrøg, hører til fugleverdenens absolutte langdistancetrækkere.

Rejsende fra Arktis til troperne

"Sandsynligvis var den få måneder gamle Stenvender i august 2019 mellemlandet på Agger Tange efter et træk over Nordatlanten fra en grønlandsk eller måske canadisk yngleplads", siger Arne Urvang, der som aktiv i Nordvestjysk Ringmærkergruppe har ringmærket et halvt hundrede Stenvendere de senere år på Limfjordstangen.

"Den unge stenvender har derpå overvintret langs den europæiske atlantiskhavskyst eller måske i Marokko eller et sted i Vestafrika. Næste forår er den sikkert trukket nordpå igen. Man kan så forestille sig, at den i sit tredje leveår har valgt en vestlig trækrute fra en arktisk yngleplads i Grønland eller Canada, og er fløjet sydpå til Nordamerika, hvorpå den er aflæst på en strand ved den store sø Lake Michigan", fortæller Arne Urvang, der understreger, at der er tale om gisninger al den stund, at man kun kender to af Stenvenderens positioner.

Der er 6.465 kilometer i direkte linje mellem Agger Tange, hvor Stenvenderen blev ringmærket som helt ung, og lokaliteten i USA, hvor den to år og tre måneder senere blev aflæst og gemt.

Stenvenderen er dog næppe fløjet direkte fra Europa over Atlanterhavet til USA, men har taget rejsen flere gange parallelt med Jordens længdegrader på sin vej mellem sommer og vinter og retur. Så det er blevet til ganske mange tusinde kilometer.

Også Stenvendere, der er ringmærket i Nordamerika, kan lægge vejen forbi Danmark. 26. august 1996 blev der i Vejlerne i Nordvestjylland aflæst en Stenvender, der blot 20 dage forinden var ringmærket på ynglepladsen på Ellesmere Island i det nordøstlige Canada. Og 11. maj 2002 blev en anden canadisk ringmærket Stenvender aflæst i Danmark. Der er cirka 5.000 kilometer i direkte linje fra Østcanada til Danmark. (Kilde: Dansk Trækfugleatlas, 2006, SNM, Københavns Universitet).

Stenvender fanget til ringmærkning, Agger Tange.
Foto: Johan Henrik Funder Castenschiold.

FAKTA OM STENVENDER:

Stenvenderen er forår og efterår en almindelig gæst i Danmark.

Forårstrækket mod nord kulminerer i april-maj, mens efterårets træk er mere langstrakt fra august til november.

Stenvenderen yngler cirkumpolart, altså i landområder hele vejen rundt om Nordpolen.

Den robuste vadefugl færdes så at sige hele kloden rundt.

Ny teknik med ultralet sporingsudstyr har afsløret, at Stenvendere, der har overvintret i Australien, foretager en 27.000 kilometer lang flyvning til Alaska for at yngle.

Fra Australien mod Alaska raster den i Kina, mens den efter sin yngletid i Arktis og retur til vinterkvarteret downunder raster på Marshalløerne i Stillehavet.

I Danmark er Stenvenderen en sjælden ynglefugl med en mindre bestand på Læsø.

Også Saltholm har huset ynglende Stenvender.

Rødvinget Braksvale ved Vilsted Sø

Af Thomas Siig

Vi er den 17. maj 2021 på tur rundt om Vilsted sø. Vi har få dagen forinden brokket os, Mikkel Rasmussen og jeg, over at der ikke er gode steder til vadefugle, ingen va-deflader. Vi har dog fundet en lille pyt på sydøst siden af søen, der ser lovende ud. Så det er min første tur til den nye pyt for at se, om der skulle være noget.

Jeg ankommer til pytten kl. 11:20 og scanner hurtigt området igennem for at se, om der er noget jeg skal kigge nærmere på. Jeg kan se toppen af et hoved, der stikker op mellem tuerne. Jeg er egentlig ikke i tvivl om, hvad det er jeg har fundet. En braksvale. Jeg ringer til Mikkel, siger at jeg har en braksvale, og han skal skynde sig til pytten. Udover dette sender jeg billeder til Anders Rasmussen og Hans Christophersen. De bekræfter begge, at der er tale om en braksvale. Der bliver ringet op fra begge og spurgt til, om jeg kan bestemme den yderlige. Det kan jeg ikke, da den på dette tidspunkt ikke har bevæget sig.

Jeg finder min fuglebogsapp frem, hvilket dog bliver besværliggjort af, at jeg hele tiden gerne vil have nogle bedre billeder af fuglen. Jeg skal dog lige have læst op på forskellen mellem sortvinget og rødvinget. Fuglen står stadig så dårligt, at jeg ikke kan bestemme noget som helst. Jeg melder fuglen ud som en Sortvinget Braksvale på birdalarm. Tre minutter senere ringer Henrik Haaning. Han er på vej og forventer at være der i løbet af 20 minutter. Han spørger ind til min præcise location. Jeg forklarer det så godt, det nu kan lade sig gøre. Mikkel Rasmussen ankommer derefter. Nu kommer der mere ro på. Der bliver taget billeder, stadig 'docu' gennem teleskop, og tjekket yderligere op på kendetegn. Vi står der i omkring et kvarter, hvor fuglen stort set ikke bevæger sig. Tre minutter før Henrik Haanings planlagte ankomst flyver fuglen. Nu er der panik. Vi står med en ikke bestemt braksvale, der 'tæsker' mod nordvest, imod Ranum. Vi følger fuglen, der flyver hen over midten af Vilsted Sø. Vi har stadig ikke fået et godt kik på undersiden. Jeg ringer til Henrik for at fortælle den nedslående nyhed. Vi kører efter fuglen. Vi ender

Rødvinget Braksvale, Vilsted Sø, 19. maj 2021. Foto: Lars Grøn.

ud på tangen i midten af søen, hvor vi genfinder den fouragerende på nordvestsiden af søen. Henrik skynder sig derover, mens vi andre bliver for at følge den, hvis den nu skulle rykke videre. På det her tidspunkt bliver jeg nødt til at ringe til mit arbejde for at sige, at jeg ikke kommer før jeg er 'færdig'. Min kollega, Jonathan, griner og mener, at jeg hellere må få gjort det, jeg nu er i gang med færdigt, da jeg lyder noget oprevet i det. Henrik Haaning ankommer til nordvestsiden. Han får stort set med det samme øje på fuglen. Han får taget nogle billeder. Og den bliver derefter bestemt og meldt ud som Rødvinget Braksvale.

Jeg tager på arbejde, men kommer forbi senere på dagen for at nyde den i aften solen. Den står fint på en pløjemark og ses flyvende.

Fuglen bliver i området i fire dage frem til den 20. maj, og mange tager turen til Vilsted Sø i den anledning. Der er tale om det fjerde nordjyske fund og det første siden 1995. Arten er udbredt i et bredt bælte fra det sydvestlige Europa over Nordafrika mod øst til Pakistan.

Rødvinget Braksvale, Vilsted Sø, 19. maj 2021.
Foto: Albert Steen-Hansen.

En, to, Tredækkere!

Af Simon S. Christiansen

Skagen Fuglestation lykkedes i slutningen af august og starten af september med at ringmærke fire Tredækkere ved Lindenborg i Himmerland over kun tre nætter med fangstforsøg. En ny metode der involverer lys, net-ketcher og termisk kikkert viste sig at bære frugt. At vi nu har vist, at det er muligt med målrettet fangst og mærkning af denne art, giver forhåbninger om, at vi i en ikke så fjern fremtid kan få større indblik i også ungfuglenes trækadfærd hos Tredækkerne.

Fuglestationen erhvervede i juli en termisk kikkert, som Friluftsrådet havde været så venlige at finansiere til brug i vores feltarbejde og formidling. Vi havde afprøvet kikkerten om natten på Grenen i forbindelse med at finde rastende fugle til ringmærkning. Det var ret sjovt at gå rundt her og nu også at kunne se f.eks. trækkende Strandskader på himlen og flagermus. Da der begyndte at blive observeret Tredækkere på nordjyske græsmarker besluttede jeg, at vi skulle prøve at teste den termiske kikkert på den art.

Jeg havde i nogle år tænkt lidt over, om ikke det kunne være muligt at fange og ringmærke Tredækkere, når de raster på danske marker om efteråret og havde også prøvet en enkelt gang med lygte og ketcher på en mark i Store Vildmose for et par år siden, hvor jeg vidste de rastede om dagen. Den nat fandt jeg dog ikke nogen. Rune Sø Neergaard har i mange år været god til at støve Tredækkere op under deres efterårstræk i ultimo august-primo september ved at trasker marker igen-nem, som han synes ser velegnede ud. Det har gennem årene givet mange observationer. Den 23. august kunne jeg se på DOFbasen, at Rune m.fl. havde registreret mindst 12 Tredækkere på en græsmark øst for Lindenborg i Lindenborg Ådal.

Rune beretter at fuglene blev trampet op på en 17 hektar stor græsmark med udsået engsvingel i en højde på ca. 30 cm. Tredækkerne var især koncentreret til et lidt vådere stykke ret tæt på Lindenborg Å. På samme mark noteredes ingen Dobbeltbekkasiner. Observationen af 12 Tredækkere den 23. august er formentligt den første observation, hvor der med sikkerhed er registreret over ti fugle i Danmark. Arten har dog utvivlsomt været meget mere almindelig tidligere. Således er der registreret flere hundrede skudte fugle per sæson alene i Vendsyssel i 1800-tallet (Jørgen Staarup Christensen *pers. med.*). Tidligere er der både i 2017 og 2018 registreret op til otte individer i Volsted Kær, som ligger ca. 12 km længere opstrøms (mod vest) i Lindenborg Ådal. Den 25. august fik jeg en aftale i stand, og vi tog derfor bilen sydpå og var klar på lokaliteten, da det var blevet mørkt. Vi gik ud på græsmarken, hvor der samme dag var blevet taget høslæt af landmanden. Fremgangsmåden var at gå nogle meter og tjekke med den termiske kikkert, om der var fugle at se. Hvis vi fandt en fugl, lyste vi med vores lygte for at blænde den, der hvor vi kunne se, at fuglen burde være og så sneg vi os ind på den med en net-ketcher, der skulle sænkes ned over fuglen. Det gik lidt trægt til at starte med. Vi fandt nogle Harer, en Ræv, Viber og en Sanglærke i kikkerten. Efter en

times tid var vi ved at opgive, men vi fik da øje på en lille varm prik i kikkerten. Størrelsesmæssigt lignede det Sanglærken fra tidligere, og vi gik derfor ikke så koncentreret frem mod fuglen. Pludselig fløj en større gryntende fugl op på stedet. Det var ikke en Sanglærke, men en Tredækker! Fuglen havde trykket så meget, at det kun var hovedregionen, der lyste op i den termiske kikkert, hvorfor den ikke så særlig stor ud. Nå, men kort tid efter fandt vi endnu en varm plet i kikkerten. Vi sneg os nærmere med lygten tændt på det sted, hvor fuglen skulle være. Vi kunne dog ikke se den i lygtens skær, før vi var få meter fra den – og jo det var en Tredækker! Den lå og trykkede i blæsten. Da vi var på en meters afstand, sænkede vi nettet over den. Fuglen blev herefter bragt tilbage til bilen, ringmærket, målt og vejjet, inden den blev sluppet og fløj væk. Vi forsøgte at fange flere og så/hørte mindst tre mere, men de fløj væk, inden vi nåede frem til dem.

Sen aften den 30. august gjorde vi endnu et forsøg. Det var en stille og stjerneklar nat. Fuglene trykkede ikke så meget som sidst, og var lettere at detektere. Derimod var de generelt mere observante og bevægede sig mere, når vi lyste på dem, hvorfor risikoen for, at de fløj væk var højere. Der var også kommet en del Dobbeltbekkasiner på marken i forhold til sidst, som var meget flyvske. Tredækkerne havde til vores held dog tendens til at blive stående på kortere afstand i forhold til Dobbeltbekkasinerne, og vi lykkedes således med at fange og ringmærke yderligere to tredækkere i den 1 ½ time, vi var ude.

Den 6. september var vi igen ude. Der var denne nat kommet en del flere Dobbeltbekkasiner til, og marken var blevet gødet. Varmen fra gødningen lyste op i kikkerten, så til at starte med var det lidt besværligt at skelne mellem, hvad der var fugl, og hvad der var lort. Vi fangede én Tredækker denne nat og så yderligere mindst tre individer. De var dog mere flyvske denne gang, så to af dem fløj op på lang afstand, måske motiveret af de mange Dobbeltbekkasiner, der lettede omkring dem.

Lidt historie

Indtil i år var der tidligere kun mærket følgende fem Tredækkere i Danmark: 21/8 og 22/8 1954 Vestamager, 31/8 1970 Aflandsbage, Amager, 12/10 1982 Christiansø og 5/11 2007 Fynshoved.

Fuglene fra 1954 og 1970 er Tredækkere mærket i forbindelse med den storstilede fangst og mærkning af vadefugle, der foregik på Amager i 50'erne-80'erne. Der blev her hovedsageligt brugt vadefugle-ruser som fangstmetode af ringmærkerne Nikolaj Mardal Jensen og Svend Christoffersen. Det har derfor angiveligt været fugle, der ligesom de øvrige vadefugle på stedet, er vandret ind i ruserne under fouragering.

Fuglen fra 1982 var en fugl, som John Faldborg mærkede på Christiansø. Den var en eftermiddag tilfældigt fløjet ind i et af spejlnettene, som ellers er målrettet fangst af småfugle. Fuglen fra 2007 er interessant både

Tredækker, Himmerland, 26. august 2021. Foto: Lars Grøn.

grundet det sene tidspunkt, men også måden den er fanget på. Mærkeren Lars Hansen fangede nemlig denne med lygte og net-ketcher, lidt som vi gjorde, men uden en termisk kikkert til hjælp.

Tredækkernes vilde træk til Afrika

I Sverige har forskere fra Lund Universitet fulgt adulte hanner af Tredækkere på deres rejse ved hjælp af loggere. På deres ynglepladser i midt-svenske moser er fuglene blev fanget og loggerne påsat fuglenes ben. Årene efter er mange af fuglene genfanget, og de data, der var gemt i loggerne, viste flere spændende ting. Bl.a. at ca. halvdelen af fuglene fløj non-stop fra ynglepladsen til Sahel-bæltet i Afrika! Det tog gennemsnitlig 64 timer at tilbagelægge 5.500 km for disse fugle, hvilket betyder en gennemsnitsfart på ca. 90 km/t. Andre individer tog sig længere tid om turen, og havde rasteområder i det nordlige Europa undervejs (Lindström *et al.* 2016). Når fuglene trak non-stop til Afrika, viste data i loggerne, at fuglene i gennemsnit fløj i en højde af 2.000 meter om natten og 4.000 meter om dagen. Det var desuden normalt at de i perioder var oppe på ca. 6.000 meter. En af fuglene nåede helt op på 8.700 meter over havets overflade (Lindström *et al.* 2021).

Spørgsmålet er så, hvordan ungfuglenes trækkadfærd er? Hvor hurtigt bevæger de sig sydover? Raster de undervejs og hvor længe? Hvor meget tager de på i vægt inden rejsen? Det ved vi ikke meget om. Desværre er loggere ikke velegnet som metode til at følge ungfugle, der fanges på rastepladser under trækket, da man er afhængig af at genfange fuglene årene efter for at få data ud af loggerne. Chancen for at det vil ske i et større

omfang på en rasteplads er meget lille. På ynglepladser, som vi ved, at de adulte fugle returnerer til, er loggere meget mere anvendelige. Satellitsendere vil derfor være en bedre metode til ungfuglene, men de er større og tungere og påsættes også fuglene på en anden måde end loggerne. I England har man dog succesfuldt mærket Gøge med satellitsendere med en vægt ned til kun 5 gram (Hewson *et al.* 2016), og Gøge er en del mindre end Tredækkere. I Estland har man i år mærket nogle Tredækkere med satellitsendere på yngleplads og efterfølgende kunnet følge dem til Afrika. Tanken om, at det kan blive en realitet også i en dansk kontekst, er derfor måske ikke så fjern igen.

Indtil det måske bliver muligt engang, er der dog meget ny viden at hente også ved almindelig ringmærkning under efterårstrækket. En koordineret og kontinuerlig indsats med fangst, mærkning, genfangst og måltagning af en større portion fugle, vil kunne bringe os nærmere svar på fuglenes adfærd på rastepladserne. Særligt interessant vil det være at genfange fuglene samme sted flere gange på en sæson for at undersøge, hvor lang tid de bruger på rastepladsen og måle deres udvikling i vægt. Flere af de fugle, vi fangede, havde en meget høj fedtprocent, hvilket kunne tyde på at de nærmede sig et tidspunkt, hvor de skulle på en længere rejse uden pause. Den tungeste fugl, vi fangede, vejede 235 gram og scorede maksimum på vores fedtskala (9). Den letteste vejede 184 gram med en score på 6. Det var sandsynligvis henholdsvis en hun og en han. Hunnerne er generelt større end hannerne og har et længere næb.

Stor tak til Rune Sø Neergaard for at bidrage med afsnit om nordjyske observationer af Tredækkere, for korrektur af artiklen og ikke mindst for at traske egnede lokaliteter igennem år efter år. Tak også til Jesper Johannes Madsen og Mikkel Lausten fra Ringmærkningscentralen på Statens Naturhistoriske Museum, Københavns Universitet for oplysninger om de ringmærkede Tredækkere i Danmark. Tak til Åke Lindström fra Lund Universitet for billeder og oplysninger om det svenske tracking-projekt. Tak til Michael Fink for at være et smut i DOF's billedarkiv. Tak til Lars Grøn for billeder, og ikke mindst tak til de unge på Skagen Fuglestation og gæstende fugekiggere i Aalborg-området for selskab i løbet af nætterne.

Referencer

- Hewson, C.M., K. Thorup, J.W. Pearce-Higgins & P.W. Atkinson 2016: Population decline is linked to migration route in the Common Cuckoo. – *Nature Communication* 7: 12296.
- Lindström, Å., T. Alerstam, P. Bahlenberg, R. Ekblom, J.W. Fox, J. Råghall & R.H.G. Klassen 2016: The migration of the Great Snipe *Gallinago media*: intriguing variations on a grand theme. – *Journal of Avian Biology* 47/3: 321-334.
- Lindström, Å., T. Alerstam, A. Andersson, J. Bäckman, P. Bahlenberg, R. Bom, R. Ekblom, R.H.G. Klaassen, M. Korniluk, S. Sjöberg & J.K.M. Weber 2021: Extreme altitude changes between night and day during marathon flights of great snipes. – *Current Biology* 31/16: 3433-3439.

Tæt på de små stormsvaler

Af Simon S. Christiansen

I 2021 lykkedes det for første gang i Danmark at fange og ringmærke stormsvale ved hjælp af spejlnet og afspilning af artens stemme om natten. Det har i mange år været brugt som en meget effektiv fangstmetode i andre lande – både på ynglepladserne, men også ved træksteder på f.eks. den norske og svenske vestkyst. Selv har jeg i 2013 været med til stormsvalefangst ved kolonien på Nolsoy, Færøerne, sammen med ringmærker Carsten Schultz. Vi fangede over kun to nætter omkring 800 Lille Stormsvale.

Men at komme tæt på arten på dansk jord med denne metode har været en svær nød at knække – lige indtil dette år. Den første fugl blev fanget og mærket natten den 22. august, efterfulgt af endnu en den 3. september. Den tredje og sidste fugl i sæsonen blev fanget den 5. september lidt over midnat – men denne havde allerede ring på andet steds fra! Udover stormsvalerne blev der også fanget og mærket en enkelt Sortgrå Ryle og en Sandløber i nettene på stranden, hvilket også er nogle ganske fåtallige arter i ringmærkningen.

Historien om den første

Om natten den 22. august omkring kl. 1 blev den første Lille Stormsvaler fanget på stranden nedenfor Det Grå Fyr og efterfølgende ringmærket. Vi fik derfor den sjældne ære at ringe og vække lokale folk midt om natten, til en god oplevelse.

Et par dage forinden var der danmarkrekord af Lille Stormsvaler ved Husby Klit i Vestjylland, hvor op mod 57 fugle blev set trække mod nord på én dag. Med dette in mente ringede Knud Pedersen til mig og foreslog om ikke Fuglestationen kunne prøve at gøre et fangstforsøg efter Lille Stormsvaler på Grenen, ligesom vi havde forsøgt tidligere år. I både 2018, 2019 og 2020 havde vi,

i forbindelse med fangst af terner om natten, også forsøgt at afspille lyd fra Lille Stormsvaler en håndfuld nætter, dog uden resultat. Det var prøvet fra både spidsen af Grenen, og fra stranden ved Det Grå Fyr. Det har dog også været en prioritering af, hvor energien skal lægges om natten på denne årstid, da vi før har satset meget på at udnytte de ofte få vindstille nætter til ternefangst og vadefuglefangst. Det lykkedes vi efter mange forsøg endelig at få resultat med året inden, efter vi bevægede os sydpå, ned til bl.a. Nordmandshage ved Hals.

Nå, men jo flere gange man prøver des mere øges chancen selvfølgelig for en stormsvaler i nettet. Der var jo stormsvale i farvandet, og der blev perfekt vindstille vejr til sådan en aktivitet. Desuden havde vi denne nat alligevel ikke mulighed for lave en ekspedition til Nordmandshage, og de unge på stationen var også klar på at gøre et forsøg. I tusmørket satte vi derfor to ret lange spejlnet op i forlængelse af hinanden ved høfderne lige nedenfor stationen. Det var lave net med kun to "lommer" (i stedet for normalt fire lommer), for at undgå at fuglene ser den øverste del af nettet op mod den lysere himmel. Derefter lagde vi to megafoner med lyd på jorden, i midten af netrækken, pegende i to retninger ud over havet. Derefter var det bare at vente og tjekke nettene hver halve time gennem natten.

Forventningerne var ikke høje hos mig, og stor var overraskelsen derfor, da Augustin Sticksel fandt en Lille Stormsvaler i den øverste netlomme! Derefter kom den hurtigt ud på meldesystemet Zello, og jeg ringede rundt til en håndfuld lokale, der nok godt vidste, hvad der ventede, da telefonen ringede. En af dem, jeg ringede til, var Oluf Lou, som var helt salig i stemmen. Han fortalte senere, at han havde set et stjernesud på himlen inden han faldt i søvn, og ønskede at vi ville lykkedes

Glade ringmærkere gør klar til fangst (Augustin, Robbie, Simon S. Christiansen og Henning). Foto: Skagen Fuglestation.

Lille Stormsval, Skagen, 22. august 2021.
Foto øverst: Knud Pedersen, foto nederst: Erik Christophersen.

Lille Stormsval, Skagen, 4. september 2021. Foto: Søren Skov.

med anstrengelserne. Uden at være overtroisk, er det måske alligevel en god idé at ønske noget, når man ser et stjernes kud – bare for at være på den sikre side! Stormsvalen blev taget ind i laboratoriet, hvor den blev mærket, målt, vejede og fotograferet. Ca. otte personer var mødt op til seancen, inden fuglen blev sluppet fri ved hofderne igen.

Stormsvalen fra Norge

Omkring midnat den 5. september gik den tredje Lille Stormsval i nettet, men overraskelsen var stor, da fuglen bar en norsk ring! Det første norske genfund af arten i Danmark.

I svarbrevet fra Ringmærkningscentralen på Københavns Universitet stod der, at fuglen var mærket en måned inden den 5. august ved Eigerøy Fyr i Rogaland, også omkring midnatstid. Ved Eigerøy er der en fuglestation, som bl.a. har bedrevet ringmærkning af forbi-trækkende stormsvaler siden 1991. I alt 360 Lille Stormsvaler er blevet mærket på denne lokalitet gennem årene af Sokndal Ringmærkningsgruppe sammen med yderligere 137 individer på omkringliggende lokaliteter syd for. Dertil kommer yderligere en hel del aflæsninger. Genmeldingsprocenten for de mærkede stormsvaler er høj. Ved Eigerøy genfanges således op mod en fjerdedel af de mærkede fugle andre steder, og tilsvarende er op mod en fjerdedel af fuglene, der fanges,

mærket andet steds forinden. Lidt sjovt er det derfor, at ringmærkerne ved Eigerøy aldrig har genfanget fugle, de selv har mærket, i årene efter.

Foruden genfangsten fra Skagen er der tidligere genfundet to Lille Stormsvaler indenfor det danske søterritorie. Begge var mærket på Shetlandsøerne. Den første omhandler en fugl mærket som unge den 8. september 1996, der samme år blev fundet den 7. oktober på olie-feltet Danfelt i Nordsøen. Den anden fugl var mærket den 9. juli 1996 og fundet (død?) på Rønmø den 5. oktober 1999 (Bønløkke et al. 2006).

Stor tak til Johan Tore Rødland og Bjørn Erik Paulsen fra Sokndal Ringmærkningsgruppe for info om stormsvalefangsten ved Eigerøy Fyr. Tak til Jesper Johannes Madsen på Ringmærkningscentralen for data på tidligere mærkede stormsvaler i Danmark. Tak også til Søren Skov, Erik Christophersen og Knud Pedersen for billeder af fuglene i Skagen, og ikke mindst tak til de mange interesserede der gæstede os de nætter, vi havde aktiveret nettene og til de unge assistenter på fuglestationen for deres udholdenhed.

Referencer:

Bønløkke, J., J.J. Madsen, K. Thorup, K.T. Pedersen, M. Bjerrum & C. Rahbek 2006: Dansk Trækfugleatlas. – Forlaget Rhodos A/S & Zoologisk Museum, Københavns Universitet.

En Prærietrane på turné til glæde for mange

Prærietrane, Avnø, 14. januar 2021.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen.

Af Jørgen Peter Kjeldsen

Da jeg på en NOVANA-tælling i de sydvestsjællandske fjorde og nor den 14. januar 2021 blev overrasket over en kaglene traneagtig "trompet-lyd" ved Avnø Fjord, slog det et øjeblik senere ned i mig, at det jo var her i området ved Vordingborg, Danmarks anden **Prærietrane** nogensinde var blevet set i nytårsdagene. Lyden var traneagtig, men alligevel ikke helt som vores egen Tranes lyd, dybere og mere "rullende". Og ganske rigtigt – det var denne lækre lille trane, der kom flyvende og slog sig ned på en mark tæt på – se billedet ovenfor. Jeg har ikke set arten siden for mange år siden i USA, så det var et fint gensyn – den er virkelig markant mere kompakt end vores egen Trane, kort- og tykhalset, og giver slet ikke det samme indtryk af en langlemmet fugl.

Fundet affødte selvfølgelig, at en hel masse mennesker satte sig i bevægelse for at opleve den sjældne gæst. Det er altid dejligt når de hits, man finder, kan blive delt med og glæde andre, og det må siges at være tilfældet her, hvor mange hundrede "besøgte" fuglen i de kommende dage. Det var i en af de mest hårde *Corona*-nedluknings-perioder, så Præietranen skulle nydes på god afstand – af de andre birdere! Den var tilmed genstand for et indslag i de lokale TV2-nyheder.

Det blev hurtigt kendt, at Præietranen havde opholdt sig i længere tid i Nordsverige i oktober/november 2020, inden den dukkede op her i Danmark. Fuglen blev dog ikke identificeret i Sverige; folkene på gården hvor den opholdt sig tog den for en ungfugl af almindelig Trane. Først efter offentliggørelse af billeder af den danske fugl blev den i Sverige "efterbestemt".

En Præietrane i Skandinavien må siges at være alvorligt på afveje. Sandsynligheden taler måske mest for, at den er kommet østfra fra Sibirien, fremfor over Atlanterhavet.

At dette fund omtales i en årbog som omhandler fugle i Nordjylland skyldes, at opholdet i Sydsjælland kun var indledningen til en længevarende odysse for den fine lille trane. Efter at Præietranen blev set på forskellige lokaliteter på Sydsjælland frem til 18. januar kunne det have været slutningen på historien. Men så dukkede fuglen op igen 31. januar meldt trækkende ved Melby Overdrev i Nordsjælland (Thomas Vikstrøm), hvor den efterfølgende sås rastende på Sølager Strandeng, men den var urolig og blev til sidst set flyvende forsvinde bag en pynt i nordvestlig retning. Fuglen var startet på forårstrækket!

Første Præietrane gæster nordjysk jord

Herefter gik der atter godt to uger uden livstegn, men så 17. februar slog Præietranen til igen – denne gang i Nordjylland, nærmere bestemt Gravlev Ådal. Dermed materialiserede en ny fugl sig på den nordjyske liste (og det var også et førstefund for Jylland i det hele taget). Ligesom på Sydsjælland kom den første melding på fuglen fra en lokal ikke-fuglekigger, Aage Langeland, der lagde et billede på Facebook og undrede sig over hvad det var, han havde fotograferet fra sin terrasse – hvilket naturligvis hurtigt blev omsat til alarm-meldinger på diverse meldesystemer. Hans Christophersen og Esben Sloth Andersen var på det tidspunkt, ved 11-tiden,

på fugletur nordvest for Gravlev Sø, da der indløb en melding om Prærietraner ved ... Gravlev Sø! – og de gik dermed glip af en gylden mulighed for et ædelkryds. Efterfølgende viste det sig, at andre lokale havde iagttaget fuglen allerede 14. februar. Selv om mange jyske fuglekiggere havde været på Sjælland og krydse arten på Danmarkslisten, blev dens ophold i Gravlev – og de efterfølgende nordjyske opholdssteder – et populært trækplaster for mange fuglekiggere. Fuglen blev til tider på det nærmeste mandsopdækket, selv om den af og til "blev væk" og kunne være svær at finde igen – og det i lange perioder. Sidste observation fra Gravlev var fredag den 19. februar om morgenen, hvor fuglen – ligesom dagen forinden – lettede og fløj nordpå. Om torsdagen var den vendt tilbage sidst på eftermiddagen for at overnatte ved søen, så fredag aften stod 80 forventningsfulde mennesker parat og ventede på at det samme skulle ske, men forgæves – Prærietranen havde igen søgt andre græsgange.

Gådefulde langvarige "forsvindinger"

Hvor disse græsgange måtte være, kan man kun gisne om. Måske det har været et sted i Himmerland, eksempelvis en af ådalene i Vesthimmerland, for nu gik der en hel måned hvor Prærietranen gik under radaren, før den 20. marts blev fundet af Tonny Ravn Kristiansen i Nørreådalene ved Viskum (hvilket han i øvrigt havde forudsagt 14 dage forinden at han ville gøre). Her rastede den i kanten af søen lige nedenfor kirken, indtil en Havørn kom forbi og fik Prærietranen og alt andet på vingerne. Den blev set flyve væk, men vendte dog tilbage igen og overnattede i ådalen – tilsyneladende kun for en enkelt nat, for den blev ikke rapporteret fra Nørreådalene igen.

Næste rapport kom en uge senere fra Lille Vildmose 27. marts, hvor Claus Rømer så den på en mark sammen med 28 Traner. I den kommende lange periode – både i

Hurtigt dukkede mange glade tilskuere op da Prærietranen blev fundet i Gravlev Ådal 17. februar 2021. Foto: Hans Christophersen.

👍 Stinne Aastrup, Henrik Haaning Nielsen og 305 andre 63 kommentarer 4 delinger

👍 Synes godt om

💬 Kommenter

🗑 Del

Alle kommentarer ▼

-

Steen Asbjørn Andreassen
Det kunne det da godt ligne 🐦 2
Synes godt om Svar Del 1 år
-

Daniel Johansen
Prærietraner ligner det 🐦 6
Synes godt om Svar Del 1 år
-

Jacob Døj Bjerg
Er det ikke den berømte prærie trane ? 🐦
Synes godt om Svar Del 1 år
-

Hjalte Benjamin Johansen
Det er en Prærietran, hvornår er det fra?
Synes godt om Svar Del 1 år 🐦 11
-

Aage Langeland
Hjalte Benjamin Johansen
Den er her nu
Synes godt om Svar Del 1 år
-

Hjalte Benjamin Johansen
Aage Langeland ok, hvor nærmere præcis?
Synes godt om Svar Del 1 år 🐦 1
-

Hjalte Benjamin Johansen
Aage Langeland jeg er sikker på at der er mange fuglekiggere der meget gerne vil se den
Synes godt om Svar Del 1 år 🐦 1
-

Morten Christensen
Aage Langeland hvor er her?
Synes godt om Svar Del 1 år

Da Prærietranens første opholds-
sted i Jylland blev
kendt, skete det
via et Facebook-
opslag.

Prærietrane, Vust Fjordholme, 14. april 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

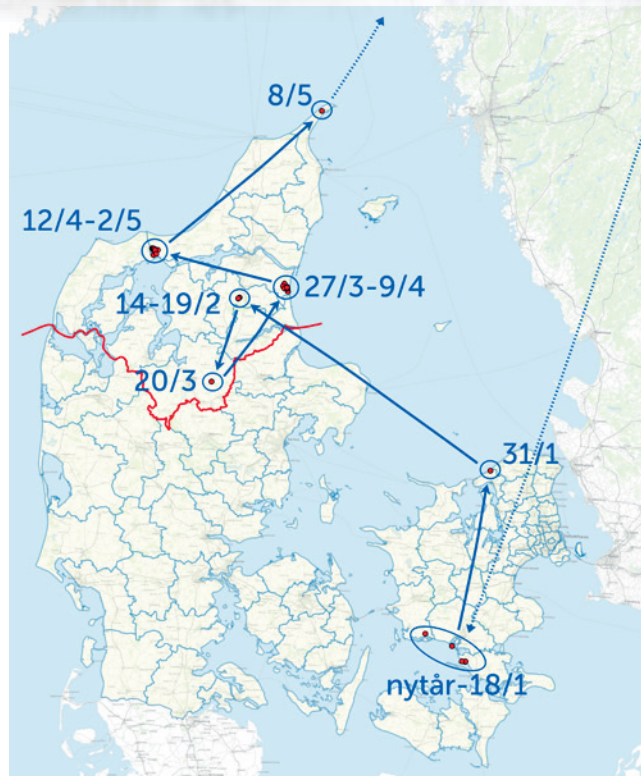
vildmosen og senere i Vejlerne – opholdt Prærietranen sig ofte sammen med dens større lokale slægtninge, og der er endda set, hvad der minder om kurtisering (med dans og trompeteren) mellem de to arter, ligesom aggressiv adfærd fra Trane mod den mindre Prærietrane er nævnt i adskillige kommentarer på DOFbasen.

Uanset om man er en dansk Trane eller en nordamerikansk/sibirisk Prærietrane byder Lille Vildmose på gode muligheder, så området holdt længe på Præietranen og den blev sidst set dér 9. april.

I Vejlerne hvor jeg bor havde vi lokale længe spurgt os selv "hvornår bliver det vores tur?", og det måtte jo nærmest ske – derfor blev de fleste nok ikke særligt overraskede, da den 12. april blev meldt fra Kraptårnet, set på Bygholmengen. Men ligesom igennem hele fuglens optræden i øvrigt viste den sig også her at være lidt svær at få styr på, og det var først efter at Henrik Haaning fandt den på en mark på Vust Fjordholme (hvor den holdt til i nogle dage), at jeg dagen efter igen fik kontakt til fuglen. Ganske vist langt ude i varmemilmetret, men glædeligt gensyn!

Man skulle tro at så stor en fugl var nem at følge, men dens lange "fraværsperioder" demonstrerer, at selv en fugl i tranefamilien sagtens kan gemme sig. I de perioder hvor den blev registreret dagligt var der alligevel hver dag flere timer hvor den var ude af syne. Mønsteret i Vejlerne var at den overnattede på Bygholmengen og fløj ud til fouragering i landbrugsområdet øst for engen sammen med Tranerne om morgenen – og så kunne den være svær at finde. Men da den under det meste af sit ophold i Nordjylland valgte nogle af de bedste og

Præietranens rute rundt i Danmark 2021 (kendte opholdssteder fra DOFbasen). Grafik udarbejdet af forfatteren.

Præietrane og Trane, Lille Vildmose, 5. april 2021. Foto: Lars Grøn.

mest overvågede lokaliteter, i det mindste som rasteladser i nattetimerne, var der næppe en eneste nordjysk ornitolog som ikke på et eller andet tidspunkt fik chancen for at hilse på den fine fugl. Mange så den indtil flere gange i løbet af de over fire måneder den valgte at opholde sig i Danmark. Selv er jeg godt tilfreds med mine to møder med fuglen, det er nok til at man begynder at føle at man kender den...

Farvel for denne gang

Præietranen blev også længe i Vejlerne, Danmarks bedste rastelokalitet for Trane, sidste observation her var 2. maj. Den sidste uge var der af og til dage, hvor den ikke blev set, måske fordi interessen blandt birderne var begyndt at dale, eller der skete for meget andet forårstræk...

Igen var der en lille uge uden observationer, før mange fuglekiggere i Skagen 8. maj kunne tage afsked med Præietranen, der først blev fundet rastende med tre Traner på Råbjerg Enge af Peter Manstrup. De lettede og trak nordpå klokken 9:35. Klokken 9:45 var Præietranen over Hulsig, klokken 9:57 var den over Flagbakken, og klokken 10:12 trak den mod nord over Grenen nu sammen med en enlig Trane, bevidnet af rigtig mange. Fuglekiggere der kom for sent til Råbjerg Enge måtte sætte efter den og nåede akkurat at se den over Grenen, inden den trak ud. En Præietrane med udpræget trækdraft passerede hurtigt Skagen!

Fem dage senere blev "vores" Præietrane så fundet rastende 580 km nordøst for Skagen i Härjedalen i Sverige, og fra 2. juni og hele sommeren igennem sås den først på Varangerhalvøen og senere ved Lakselv i det allernordligste Norge – sidste dato var 30. august. Måske var det samme fugl som 6. oktober sås i Finland som landets tredje fund.

Således nåede en enkelt fugl på afveje i løbet af 2021 at afstedkomme 586 observationer på DOFbasen, én på svenskernes artportalen.se og 42 på nordmændenes

artsobservasjoner.no – ganske imponerende. Og måske kan den vise sig at vende tilbage – det er set før med store sjældenheder. Nu er arten jo registreret igennem en hel årscyklus, og det kan meget vel tænkes at den genbesøger nogle af de samme lokaliteter i 2022. Der er jo i øvrigt som med så mange andre sjældenheder – dér hvor den normalt bor er den så almindelig, at den knap bliver ænset, men dukker den op langt væk hjemmefra, er det noget alle bare må se!

Hjemme i Amerika

Præietranens udbredelse dækker store dele af det nordamerikanske kontinent og det østligste Sibirien, hvor den spreder sig mod vest. Bortset fra delbestande og underarter helt mod syd (bl.a. på Cuba) som er standfugle og i nogle tilfælde trueede, er der for en stor del af bestanden tale om langsigtet fremgang, og det samlede antal skulle nu befinde sig i omegnen af 600.000 fugle. Der er således også udbredt jagt på arten (men kun på de trækkende delbestande). I amerikansk jagtforvaltning er bestandene delt op i "flyways" med hver sine tilpassede kvoter, så man har formentlig styr på at jagten ikke som sådan truer bestanden (selv om det kan være svært ud fra et europæisk perspektiv at forstå "behovet" for jagt på traner).

Det er ikke så mærkeligt at en så stor og markant fugl ligesom så mange andre trækfugle kan flyve forkert og havner på et fejlagtigt kontinent. Alligevel er der i betragtning af bestandens størrelse meget få fund i Europa, for nok er nogle traner langdistanceflyvere, men de har det åbenbart ikke helt godt med at flyve for lange strækninger over vand. Dog skal det nævnes at den nordjyske Præietrane uden tøven trak stik nord i retning af Norge, i stedet for den kortere rute mod øst til Sverige, som så mange fugle ellers følger i Skagen... Der er da også fund på Færøerne, Fair Isle og Shetlandsøerne (samme fugl?), så man kan nok ikke helt udelukke at Præietraner finder til Europa vestfra.

Stellersand på Hirsholmene

Stellersand, Hirsholmene, 18. marts 2021. Foto: Lars Grøn.

Af Frede Jacobsen

Syv kilometer nordøst for Frederikshavn ligger Hirsholmene, der består af fredede stenøer med et samlet areal på 45 ha. Hirsholm er et beboet naturreservat på 15 ha og Græsholm er på 22 ha, hvor til der ikke er adgang. Hirsholmene rummer en tejskoloni ved stenmolerne på ca. 1200 par, en splitternekoloni på ca. 1100 par, fem mågearter fordelt på øerne, skarvkoloni på ca. 1000 par og ynglende Skærpiber, Vandrikse, Huldue m.fl. Under trækket raster en række arter på og omkring øerne.

Mandag den 15. marts startede jeg en uges ophold på øen, netop som Hirsholmbåden "Seadog" begyndte at sejle igen efter vinteroplægning. Jeg blev ved indsejlingen modtaget af Tejsterne, der fyldte godt i havnebassinet, og Hættemågerne var også på vingerne. På Søndre Mole, rastede nogle Hulduer og på Nordre Mole et par Skærpibere.

Tirsdag morgen kl. 06:00 var der 1200 Tejt i havnen og en flok Ederfugle, hanner og hunner, fouragerede et par hundrede meter uden for Nordre mole. I flokken af Ederfugle spottede jeg en mindre and med orange-brune flanker, en sort plet på siden og et kantet hoved. Den var jeg usikker på og tog et foto, og bestemte den efterfølgende til at være en Stellersand adult han. Jeg sendte fotoet til Knud Pedersen, der kort efter bekræftede fundet, og fuglen blev herefter meldt ud på DOFbasen med et foto og forkyndt på Zello.

Stellersanden var der hele dagen sammen med Eder-

fuglene, tæt på land mellem tang og sten i nærheden af "Torskerevet" ved øens vestkyst. Vejret var fint med god sigtbarhed. Den dykkede ivrigt og lavede "parringsspil", idet den strakte hals og hævede brystet over vandet. Senere på dagen blev jeg kontaktet af interesserede fuglefolk, der ville besøge Hirsholm og tage fotos af fuglen. Seadog havde kun en ugentlig sejlads til øen i det tidlige forår, og derfor blev båden hyret privat, torsdag, fredag og lørdag i ugen. Trods corona-restriktioner nåede en del frem og fik nogle gode "skud", idet Stellersanden var ret tæt på kysten i fint lys. Da sidste hold ankom lørdag, var den desværre ikke at finde i flokken. Det var blæst op fra sydøst, og den lå sandsynligvis med et par tusinde rastende Ederfugle langt fra øen. Det var en fin oplevelse, de dage den var på plads. Stellersand er en yderst sjælden vintergæst i Nordjylland, den blev set i 2002 i Skagen Havn, og på Læsø i 2000 og 1995. Knud Pedersen sendte et foto af et par, som han tog i Præstebugten på Hirsholm i 1990, det er 32 år siden!

Arten er på landsplan blevet væsentligt mere fåtallig. Efter at den i årene 1980 til 2000 forekom med flere årlige fund i landet, er der siden 2006 færre end ti fund. Stellersand yngler i det østlige Sibirien og er i klar tilbagegang, som nok skyldes klimaforandringer, herom har Jan Skriver skrevet en artikel af ældre dato, se mere her: https://www.dof.dk/om-dof/nyheder?nyhed_id=12

Grøn Sanger i Ellekrattet

Tekst og fotos: Alex Sand Frich

Dette er beretningen om et fund af Grøn Sanger (*Phylloscopus nitidus*) den 7. september 2021 i Ellekrattet, Skagen. Fundet er det andet i Ellekrattet og det tredje i Danmark.

Fuglen blev i første omgang fejlbestemt til en Lundsanger (*P. trochiloides*, ssp. *viridianus*). Først en måned senere opdagede jeg fejlen efter at have kigget nærmere på mine fotos og lydoptagelser.

Om natten til den 7. september havde det været fint trækvejr, 13° C., SV 5 m/s og skyfrit. Fra kl. 6 om morgenen og frem til kl. 12 var vinden langsomt tiltagende til 8-10 m/s fra vest med vekslende skydække og stigende temperatur til 19° C.

Jeg startede dagen helt alene på Grenen kl. 6:27 og fortsatte indtil lidt før kl. 9, hvor jeg besluttede mig for at begive mig hjemad efter en småkedelig morgen uden nævneværdigt fugletræk. Bedste fugle havde været en rastende Storkjove og en Dværgfalk. Ved 9-tiden nåede jeg frem til P-pladsen på Grenen, og det var først da, at jeg besluttede mig for at gå en tur gennem Ellekrattet inden hjemturen. Det skulle vise sig at være en god beslutning.

Der var en hel del småfugle i trækroneerne og det var i sig selv opmuntrende. Kl. 9:12 var jeg nået omtrent 30 meter ind ad vejen i Ellekrattet. Da hører jeg i et blandet fuglekor flere tydelige Hvid Vipstjert-lignende kald, der straks får mig til at tænke på Lundsanger.

Jeg finder hurtigt fuglen i det tætte løv over mig, hvor jeg ser den ganske godt, men kortvarigt. Jeg hæftede mig særligt ved at den havde et meget tydeligt vingebånd og min endelige bestemmelse til Lundsanger faldt da prompte.

Jeg ser dog også, at den virker meget gullig på strube/øvre bryst a la ung Løvsanger, men det slår jeg hen som "optisk bedrag", der må skyldes, at lyset i trækroneerne snyder mig. Vingebåndet og fuglens kald havde jo fortalt mig nok til at bestemme den til Lundsanger, og på grund af den gullige farve gættede jeg på, at det måtte være en ungfugl. Det var så min første efterårs-Lundsanger nogensinde, men deri tog jeg altså fejl.

Jeg fik optaget nogle kald med min mobiltelefon og meldt fuglen ud som Lundsanger på Skagen Birding (Zello) og Bird Alarm. Herefter hastede jeg tilbage til bilen for at få hentet mit kamera og bedre optageudstyr. Da jeg kom tilbage til åstedet var fuglen som sunket i jorden, og jeg blev faktisk lidt træt af mig selv over, at jeg ikke havde taget fotoudstyr med i første omgang. Jeg forsøgte mig et par gange med playback af Lundsangers kald og sang, men det fik jeg ikke nogen respons på.

Jeg så dog stadig en del "phyller" i trækroneerne, men ingen med vingebånd. Men heldigvis, lidt mere end 20 minutter efter jeg sidst havde kontakt med fuglen, hørte jeg den igen kalde fra trækroneerne, og i løbet af de næste 10-15 minutter fik jeg taget nogle få fotos samt optaget flere og bedre kald og to korte sangstrofer. Selv om jeg var meget glad over at finde og se min første efterårs-Lundsanger nogensinde, var der blot fire

Grøn Sanger, Ellekrattet, 7. september 2021.

andre i Skagen, som lagde vejen forbi Ellekrattet for at se og høre fuglen. Det havde nok forholdt sig meget anderledes, hvis jeg havde bestemt fuglen korrekt fra start.

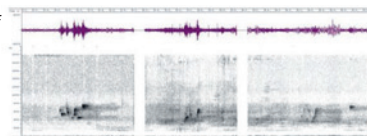
Senere samme dag blev fotos og lydoptagelser af kald og sang lagt på DOFbasen som Lundsanger, og her lå det så upåagtet i over en måned. I det tidsrum tog en nagende tvivl i mig til i styrke, men først den 10. oktober fik jeg taget mig sammen til at gennemgå hele min 42 minutter lange lydoptagelse fra Ellekrattet.

Jeg fik lavet nogle spektrogrammer i programmet Audacity og kunne konstatere, at der var så meget sammenfald med Grøn Sanger, at jeg ikke bare kunne gemme sagen væk.

Jeg bad derfor Jens Kirkeby og Thomas W. Johansen (som begge var involveret i Skagens første fund af Grøn Sanger) om at kigge på mine optagelser, og da de var enige i min fortolkning, valgte jeg at offentliggøre fundet som Grøn Sanger på 'Friggelses Blog'.

Som et afsluttende kuriosum kan jeg fortælle, at fuglen opholdt sig i den samme gruppe af træer i Ellekrattet som det var tilfældet med Skagens første Grøn Sanger, fundet af Rolf Christensen den 27. maj 2020.

Spektrogram af stemmeoptagelsen.

Lille spurvefugl fik ornitologer fra hele landet til Nordjylland – om første nordjyske fund af Hvidkindet Værling

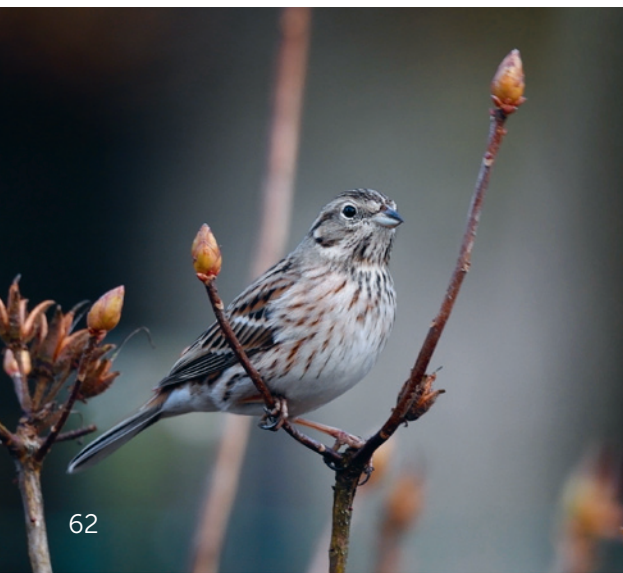
Tekst og foto: Karsten Bach og Kari Ganeser

Det var en tidlig søndag morgen, den 14. marts 2021, at foderbrættet i vores have i Rødhus første gang fik besøg af den lille blege spurvefugl. Vi er selv ivrige fugleentusiaster, men havde ingen ide om hvilken fugl det kunne være. Det lignede mest en farveløs Gulspurv, men den var mere reserveret og holdt altid afstand til de andre Gulspurve. Kameraet kom hurtigt frem, og de første billeder blev med det samme genkendt af app'en "Merlin Bird ID" som en Hvidkindet Værling (*Emberiza leucocephalos*). Da den lignede fuldstændig, burde der ikke være tvivl, men den var ikke at finde i fuglebøgerne over europæiske fugle, og på nettet stod der, at den hørte hjemme i Asien, så tvivlen nagede alligevel efter morgenkaffen...

Hurtigt blev billederne delt på Dansk Ornitologisk Forenings facebookside i håb om, at nogle af de mange fugleentusiaster kunne af- eller bekræfte fundet. Det blev starten på en lavine, vi ikke havde forestillet os konsekvensen af. Der var hurtigt enighed om, at det var

en Hvidkindet Værling, vi havde besøg af, og allerede en time efter opslaget ankom de første fugleinteresserede til Rødhus. Herefter valfartede ornitologer og twitchere til fra nær og fjern. Trods coronarestriktioner og forsamlingsforbud blev det en uge med besøg af over 200 fugleentusiaster fra solopgang til sen aften, hvor mange fik et nyt kryds på artslisten. Vi havde fornøjelsen af fuglen i 14 dage, hvor den poserede flittigt for fotograferne, indtil den fløj videre den 28. marts 2021. Den blev ikke set siden. Fundet er efterfølgende på baggrund af foto- og videodokumentation godkendt af et enigt sjældenhedsudvalg som det første fund af Hvidkindet Værling hun i Danmark.

Der foreligger tidligere fem fund af hanner fra perioden 1973 til 2020 – ingen af dem fra Nordjylland. Arten er som nævnt udbredt i Asien øst for Ural. Den er trækfugl og overvintrer i to, delte områder – henholdsvis Kina og Korea samt i Kazakhstan og områder syd herfor.

Rødstrubet Sanger *Curruca cantillans* ved Nørre Rubjerg i maj

Af Per Christensen

Den 11. maj, inden jeg skulle hjem fra sommerhuset på Rådyrvej i Nørre Rubjerg, ville jeg lige gå en tur ad Nord-søstien fra Rådyrvej til Harevej og retur.

Da jeg næsten var ud for Harevej kom der en lille fugl med grå overside flyvende tværs over stien. Den satte sig i en busk med front imod mig. Fuglen havde hvid skægstribe og rødlig strube og bryst. Hvidskægget Sanger havde jeg tidligere set to gange i Danmark, og min første indskydelse var, at det kunne være denne art.

Fuglen fløj dog hurtigt ned i vegetationen på jorden, og jeg nåede ikke at få nogle fotos af den. Jeg kunne ikke finde den igen, og efter en halv times tid opgav jeg og fortsatte hjemad. Så kom den pludselig igen flyvende lavt over stien fra nord. Den satte sig igen i nogle buske, og nu nåede jeg at få nogle fotos af den.

Men den hedder jo ikke Hvidskægget Sanger mere. Den er splittet op i flere arter, men de er ikke med i de fuglebøger, jeg har. Jeg sendte nu foto videre til min søn Daniel. Han har nyere fuglebøger end jeg, men her var der også kun Hvidskægget Sanger. Han sendte fotoet videre til Feltornitologen på Facebook. Her kom der straks flere svar og der var enighed om at det var Rødstrubet Sanger.

Samme aften var de første fuglefolk fremme for at genfinde den, men de fandt den først næste formiddag. Der kom nu flere fuglefolk for at se den, og den blev set af mange både den 12. og 13. maj.

Den blev beskrevet til DOF's Sjældenhedsudvalg (SU) og er efterfølgende blevet godkendt.

Som nævnt er 'Hvidskægget Sanger' blev opdelt i tre arter. Makisanger (*Curruca subalpina*), Iberisk Sanger (*Curruca iberiae*) og Rødstrubet Sanger (*Curruca cantillans*). Efter opdelingen er dette fund det fjerde af

Rødstrubet Sanger i Nordjylland. De øvrige er fra Skagen i 2014 og 2015 samt fra Tversted i 2018. Desuden foreligger et fund af Iberisk Sanger fra Skagen i 2014 samt ti fund af ubestemt 'Hvidskægget Sanger' fra perioden 1987 til 2007. Se endvidere rapport fra DOF's Sjældenhedsudvalg i 'Fugleåret 2000' samt artiklen på netfugl.dk: 'Hvidskægget Sangerkomplekset er mere komplekst: Genbehandling af fund i Danmark' af H.H. Nielsen, A.B. Kristensen, S.S. Christiansen og S. Kaupinen.

Rødstrubet Sanger, Nørre Rubjerg, 12. maj 2021.
Foto: Lars Grøn.

'Asiatisk Rødrygget Svale' (*Cecropis daurica daurica/japonica*) – første fund i Skagen og Danmark

Af Claus Brostrøm Nielsen & Simon Christiansen

Claus beretter fra morgenen 2/6 2021: Kl. 5:00 ankom jeg til Grenen og parkerede bilen ved Sandormsporet. Det var min første af i alt fem dage i Skagen og forventningerne var selvfølgelig høje med den gode vejrudsigt. Inden morgen-obsen på Grenen kunne starte, skulle jeg lige have klaret betalingen for parkering. Da jeg står og forsøger at finde ud af betalingsautomaten, får jeg kigget op på nogle svaler, som ligger lige over mig. Uden kikkert ser jeg at en af fuglene har sort underhale. Hvad!? Var det virkelig en Rødrygget Svale (*Cecropis daurica*)? Jeg får sat kikkerten på fuglen, som stadig ligger næsten lige over mit hoved. I kikkert ser jeg nu sorte underhaledekfjer og rød overgump. Sagen er klar – Rødrygget Svale!

Fuglen meldes ud på Zello kl. 05:05 og efterfølgende på Bird Alarm. Den ligger nu sammen med Landsvaler og Bysvaler over kiosken ved Grenens P-plads. Alex Sand Frich er lige ankommet til parkeringen og bliver den næste birder, der ser fuglen. Svalen bliver nu efterfølgende set af folk som står på Grenen, og et par af dem twitcheer fuglen. Vi lægger mærke til at fuglen er temmelig stribet på brystet, men er ikke klar over om det er inden for variationen for Rødrygget Svale. Fuglen forsøger et par gange at sætte sig på taget af kiosken, men bliver jaget væk af de lokale Landsvaler. Flere folk kommer til for at se fuglen og ca. 20 personer når at se fuglen inden den kl. 05:45 ses sidste gang flyve ud mod Grenen. Efter at have set på billeder bliver vi klar over, at det formentlig er en af de østlige underarter af Rødrygget Svale. Kl. 08:50 genfindes fuglen ved Kabeltromlen, og den raster herefter de næste par timer, indtil den ses sidste gang kl. 10:37.

Som så mange andre morgener stod Simon ved Kabeltromlen og var i gang med ringmærkningen. Han be-

retter om situationen herfra: Der var frisk østenvind, og få fugle i nettene. En Skovhornugle var kort forinden desværre trillet ud af nettet, men en Skovskade var blevet hængende, og den kunne ringmærkerne muntre sig med at sætte ring på – uden for mange bidemærker i hænderne. Omkring kl. 5 melder Claus Brostrøm Nielsen om Rødrygget Svale på Grenens P-plads ved kiosken. Jeg havde ellers lige spejdet og tjekket svaler i den retning. Men det ville være fedt at se en alligevel. Resten af ringmærkningsteamet denne morgen (Jonas Pedersen, Rasmus Matthiesen og Michaela Berdougou) fik lov at cykle hen og se den. Jeg blev tilbage i tilfælde af, at det trak ud inden næste ringmærkningsrunde. Det lykkedes mig dog alligevel at se den i teleskop fra Kabeltromlen, hvor den fløj rundt med hovedsageligt Bysvaler omkring Kunstmuseet.

Da det var blevet tid til næsterunde, kom mine folk tilbage. Rasmus viste mig billeder af fuglen. Den virkede meget stribet på undersiden, og så ringede en klokke for mig. Det pegede på en af de asiatiske underarter ssp. *daurica/japonica*, som jeg godt havde i erindringen kunne dukke op, specielt sent på foråret eller om sommeren er det med at være opmærksomme på dem. Jeg huskede i hvert fald et fund fra Øland, Sverige i juni for nogle år tilbage. Jeg har dog aldrig selv set én af de asiatiske racer og har ikke helt styr på alle karaktererne, men der var vist også et eller andet med farverne på oversiden... Jeg meldte derfor på Zello, Skagen Birding, om andre på P-pladsen havde noteret sig, at det kunne dreje sig om en af de asiatiske, fordi den var så stribet og opfordrede til at der blev taget billeder af oversiden. Alex Sand Frich svarede, at han også havde spekuleret i dette. Mikkel Friborg Mortensen var tilbage på stationen, efter at han havde set svalen, og jeg bad ham

'Asiatisk Rødrygget svale' ssp. *daurica/japonica*, Skagen, 2. juni 2021.
Foto: Erik Christophersen. Billede taget i varmt medlys.

'Asiatisk Rødrygget svale' ssp. *daurica/japonica*, Skagen, 2. juni 2021. Foto: Jens Kirkeby. Notér blå fjer i nakken, der skaber en 'bro' over nakkebåndet og overgumpen som er ensfarvet med smalle mørke striber.

'Asiatisk Rødrygget svale' ssp. *daurica/japonica*, Skagen, 2. juni 2021. Foto: Jens Kirkeby. Notér den kraftigt stribede og hvidlige underside og mørkere ansigt. Billede taget i modlys.

derfor om at sende os billeder/tekst fra "Handbook of Western Palearctic Birds", så vi kunne blive lidt klogere på bestemmelsen. Desuden havde Erik Christophersen været hurtig til at lægge billeder op på sin blog. Udover distinkt stribet underside på hvidlig bug kunne der på billederne ses mørkeblåt midt i nakken, så kalotten på issen har kontakt med nakke/ryg. Den var intens rødlig bag øjet og overgumpen virkede ret ensfarvet rød-orange. Jeg var nu overbevist om at det måtte være en *daurica/japonica*.

Fuglen var imidlertid ikke længere at se, indtil Jørgen Hulbæk Christiansen genfandt den omkring 8:50. Til at starte med kunne vi ikke se, om det var samme fugl eller en ny fugl. Indtrykket af gumpens farve varierede en del alt efter lyset på fuglen. Men efter noget tid blev det klart for os, at det var den samme, specielt efter at den var kommet helt tæt på os ved Kabeltromlen. I de næste par timer rastede den frem og tilbage mellem Grenens P-plads, Verdens Ende og Kabeltromlen, hvor vi ved sidstnævnte fik rigtig gode observationer af den, når den med de andre svaler dykkede ned til de våde mudderbaner lige nord for Kabeltromlen ad flere omgange. Det lykkedes mig endda at få stemmen optaget en af gangene.

Sjovt nok var der for få dage forinden, om aftenen den 30. maj også fundet og fotograferet en Rødrygget Svale

af Torben Andersen samme sted på Grenens P-plads. Denne var dog tegnet som de normalt plejer at være, tilhørende den sydeuropæiske underart ssp. *rufula*.

Norsk fugl

23/5 blev der observeret en 'Asiatisk Rødrygget Svale' i Nevlungstranda Naturreservat ved Larvik. Det kunne potentielt omhandle samme fugl som i Skagen, men på billeder kan det ses, at fuglen ved Larvik bl.a. havde små distinkte hakker i håndsvingfjerene i begge vinger, som fuglen fra Skagen ikke har. Omvendt har Skagenfuglen to tydelige hakker i halen, som Larvikfuglen ikke har. Der er derfor med sikkerhed tale om to forskellige individer.

Norge har i alt godkendt seks fund af 'Asiatisk Rødrygget Svale' i landet (inklusive fuglen fra 23/5 2021). Sverige har to fund af ssp. *daurica/japonica* til og med 2020, mens der også er godkendte europæiske fund i bl.a. Finland og Storbritannien.

Tak

Tak til Tor A. Olsen for information om de norske fund samt til Erik Christophersen, Jens Kirkeby og Torben Andersen for lån af billeder.

Til sammenligning Rødrygget Svale ssp. *rufula* fra den sydeuropæiske bestand, Skagen 31. maj 2021. Foto: Torben Andersen. Denne fugl holdt til samme sted som den asiatiske fugl.

The Story of the Yellow-billed Kite that Took Denmark by Surprise

By Michaëla Berdougou

On Sunday the 2nd of May 2021, at the time when I was volunteering at Skagen Fuglestation, I went for a casual walk in the afternoon where I observed a kettle of raptors above western Ellekrattet with buzzards (våger), kites (glenter) and a young Hen Harrier (Blå Kærhøg). As I was still yet to identify a Black Kite (Sort Glente) by myself, I took many pictures of what I was pretty sure was a Black Kite so I could get my identification confirmed back at the station. The raptors went northeast, and I continued my walk. I stopped on a hill near 'Kap Gadagung' and observed deer foraging for a while. Half an hour later, a kite flew back from the sea and soared

above me, this time heading south. I was pretty sure it was the same Black Kite I had seen before but just to make sure I took more pictures. After dinner, I showed my pictures to Jonas Pedersen, another volunteer, who became quite quiet when seeing the pictures of the kite. The silence that was supposed to be a joke at first, turned into screams of excitement.

A **Yellow-billed Kite** was found a month earlier in the Netherlands, more precisely in Groningen, on April 11th. Pictures were taken and word had spread. Yellow-billed Kites are commonly found in the Sub-Saharan region and Northeast Africa. But in Europe? This first

Gulnæbbet Glente, Skagen, 3. maj 2021.
Foto: Jørgen Kabel (alle tre fotos).

record was a huge deal! The individual was seen again on April 15th on Wangerooge, a German island in the Wadden Sea. Three weeks later in Skagen, Jonas and I compared the pictures I took to the picture taken in the Netherlands and with the help of Frederik Johansen who pointed out a broken primary, we came to the conclusion that the "black kite" I saw was actually the same Yellow-billed Kite seen in the Netherlands in April! Not only had I taken pictures on its way out but also on its way back half an hour later. As raptors were flying pretty high that day, other people mistook it for a Black

Kite as well. Luckily, the kite stayed in the area overnight and many keen birders got to see it the following morning. The bird was followed migrating out from Grenen for about five km, after which it disappeared in the distance.

It was later identified as belonging to the *Milvus aegyptius parasitus* subspecies, distributed across Africa south of the Sahara, on the Comoros and in Madagascar. Interestingly, the other subspecies *M. a. aegyptius* is found closer to Denmark, breeding in Egypt, Northeast Africa and Southwestern Arabia.

DANSK RESUME:

Den 2. maj fotograferede Michaëla Berdougou en Sort Glente ved Skagen. Studier af billederne viste imidlertid, at det drejede sig om en Gulnæbbet Glente – en afrikansk art, der ikke tidligere er iagttaget i Danmark. Fuglen gjorde trækforsøg, hvilket betød, at den overnattede i området. Mange ornitologer havde derfor muligheden for at se den dagen efter, da den valgte at forlade Grenen i retning af Sverige. Sammenligninger af fotos viser, at det er samme fugl, der den 11. april var set ved Groningen i Holland og fire dage senere på den tyske vadehavsø Wangerooge. Fundet er ved deadline under behandling af SU.

Rosenterne på Grenen

Tekst og fotos: Jens Kirkeby

*Rosenterne, Grenen, 26. juni 2021.
Rosenternen viser her sine ret korte
vinger og en lang hale. Når fuglen står
i hvile, rager den forholdsvis lange hale
derfor noget længere bagud i forhold
til vingespidserne end hos de andre to
ternearter. Det fine, rosa anstrøg anes
desuden her på kroppens renhvide
bugside.*

Lørdag den 26. juni 2021 kl. 09:09 fik vi meddelelsen fra Rolf over Grenen Fuglestations Zellokanal "Rosenterne, Sandormsvinget, adult Rosenterne, stående" og nogle øjeblikke senere, inden for samme minut "Rosenterne, Grenen, fotograferet, set fem minutter." Rolf Christensen havde gjort det igen-igen.

Det var en meget længe ventet meddelelse. For mange af os bedagede fuglekiggere kunne dette omsider blive mødet med fantomfuglen Dougallsternen, som den så flot hed, dengang vi tit og ofte checkede ternerne i det nørrejyske. Den har altid været tæt på os derovre på Englands kyst, men det er kun blevet til ganske få lynvisitter i Danmark.

Nu havde Rolf en Rosenterne stående i terneflokken ude på Grenen. Sådan, ud ad Sandormsporet og lidt til højre. Klokken var blevet lidt over halv ti. Der stod allerede en halv snes birdere bag de nye frontklitter. Vejret var ret mulet med høj gus.

Rosenternen var en gammel fugl med sort næb og fuld sort hætte. Den stod forrest i terneflokken og lyste op mellem Fjordterneerne i sin hvidlige dragt. Den var på størrelse med Havterneerne men med et Fjordterne-langt næb, og der var noget spinkelt og sart over dens bygning i forhold til de robuste Fjordterner.

Den renhvide underside lyste op, og den helt sorte hætte rakte længere ned ad nakken end hos Fjordterneerne. Ryggen havde et lysere sølvskær end hos de andre terner, og på den kridhvide underside sås i visse be-lysninger et tydeligt rosa skær.

I flugten var vingernes underside lysende hvide, næsten helt ud til vingespidserne. Det gjorde det muligt at følge fuglen, når hele terneflokken fra tid til anden tog til vin-gerne for at lande igen skiftende steder på fladen. Ben

og fødder var smukt rødorange, og lyste op i sandet. Næbbet var en sort og slank udgave af Fjordternens lange dolk, og det viste endnu ikke orange omkring næbroden. Det er normalt for Rosenterne, at der i juli under ungefodringen begynder at brede sig en gul-orange basis inderst på det normalt helt sorte næb. I august er omkring halvdelen af næbbet blevet gulorange med sort næbspids, og nu ligner farvningen ret meget en voksen Fjordternes næb. Men herefter skifter næbbet til sort igen.

I august har Rosenternen stadig helt sort kalot, mens de andre terner på det tidspunkt har fædlet til hvid pandeblis.

Rosenternen var mærket med en metalring, som ikke kunne tydes via teleskop eller fotos.

Vi var nok 70-80 tilløbere i den yderste klitrække, og alle fik godt syn for sagn. Audiensen hos fantomfuglen varede indtil kl. 20:35 jf. sidste melding på BirdCall.

Ruger i redekasser

Rosenternen er vidt udbredt på kloden og yngler hovedsageligt i troperne og subtroperne. I Europa har Rosenternen sin nordligste udbredelse med lidt spredt ynglen på øer omkring Irske Hav og tre faste kolonier – 100 par i Frankrig ved spidsen af Bretagne, 1.700 par på dobbeltøen Rockabill i Irland ved Dublin, og godt 100 par på Coquet Island på den engelske Nordsøskyst. Kolonien ved Dublin er bemandet i fire måneder, og intensiv naturpleje og 700 lukkede redekasser med hul i den ene side har øget bestanden af Rosenterner med 1.000 par efter årtiers nedgang. Også på Coquet Island hjælpes nu med redekasser. Mange af de nordeuropæiske ynglefugle er ringmærkede.

Rosenternen er en udpræget marin kystfugl, som holder sig fra brak- og ferskvand. Den flyver ligesom Splitternen i en flad, stiv ligeud-flugt uden Hav- og Fjordternernes fjedrende vingeslag. Den fisker desuden ved pludselige, lodrette dyk ned imod vandoverfladen i stil med Dværgmåger og fisker aldrig ved at "muse" over vandet.

Det er en vims og sej terne, der ikke går af vejen for at trække fisk ud af næbbet på Splitternen, alkefugle og andre sindige naboer. De irske og engelske Rosenterner trækker – desværre – ikke forbi Danmark, men søger måltøttet direkte ud til Europas atlantisk kyst, som følges nedover til vinterophold på Guineagolfens fladvandede tropekyster i Vestafrika.

Se efter Rosenterner i ugerne efter Sct. Hans

At spotte Rosenterner kunne blive en ny daseoplevelse på de danske sommerstrande. Hidtil er ternerne blevet set mellem 26. juni og 19. juli. Skagenfundet er Danmarks femte fund.

26/6 2021 - 1 ad. rast (med ring) Grenen, Skagen (NJ).

19/7 2013 - 1 3K rast (med ring) Hanstholm Havn (NJ)

(mærket som redeunge 13/7 2011, Rockabill, Irland).

21/6 2003 - 1 ad. trak Kikhavn, Hundested og Nødebohuse Strand (S).

03/07 2002 - 1 ad. rast (med ring) Agger Tange og Thyborøn Havn (NJ, RK).

1900-tallet - 1 ad. han skudt (udstoppet), Lillebælt (VE).

(Til venstre) Flyvende mellem Fjordternerne ses Rosenternens lidt mindre størrelse og sølvhvide vingeoverside med kun lidt mørkt på vingespiden.

(Herunder) Den hvidlige Rosenterne med det sorte, slanke dolknæb letter her midt mellem de lidt større Fjordternen. Vingens hvide underside når næsten helt ud til vingespiden, og en del af Fjordternernes mørke bagkant på hånden er hvid hos Rosenternen. Hos begge arter når hætten længere ned ad nakken end hos Havternen.

Bjergtaget i Skagen

Af Sebastian Klein og Jonas Pedersen

Sebastian beretter fra morgenen den 3. juni: Jeg ankom ved Kabeltromlen på Grenen lidt i 7 og fortsatte videre af Sylviastien mod Verdens Ende. Kort før obsbakken blev jeg opmærksom på en kort skovsanger-agtig trille, der umiskendeligt lød som en syngende Bjergløvsanger fra et tæt krat på stien foran mig.

Jeg ringede straks til Henrik Højholm, som stod på obs-posten på den anden side af busken og fortalte, at der muligvis var en syngende Bjergløvsanger mellem os. Folkene på bakken kom straks ned til busken og det lykkedes snart at få optaget lyden fra fuglen, men dog uden at nogen af os fik set fuglen i andet end glimt. En lydoptagelse blev efterfølgende sendt til Rune Sø Neergaard, som kort efter gjorde os opmærksom på, at fuglen rent faktisk ikke bare sang på optagelsen. Den kunne også høres kalde, hvilket vi ikke hørte i felten. Optagelsen af kaldet pegede på Vestlig Bjergløvsanger, og vi meldte derefter fuglen ud på Zello. Flere folk kom hurtigt til, og fuglen blev efterfølgende set i yderst korte glimt af få personer. Dog uden at konstatere andet end at det var en tilsyneladende bleg *Phylloscopus*.

Jonas fra Skagen Fuglestation meddelte, at de ville åbne nettene, og efter halvanden time var der bingo! Fuglen sad i nettet og kunne snart vises frem til hele 70 tili-lende fuglekiggere og alle var glade (ikke mindst under-tegnede, som fik både ny ædelart og minsandten også ny Danmarksart på denne skønne dag!).

Jonas Pedersen fortæller om oplevelsen: Michaëla Berdougou og jeg sad og talte morgentrækket med Simon S. Christiansen og Anders O. W. Nielsen lige øst for Sandormsvinget. Det var en stabil morgenobs med He-dehøg, Biæder og Pirol. Men pludselig kom en melding på Zello-kanalen "Skagen Birding" fra Sebastian Klein, om at de havde haft en sandsynlig Bjergløvsanger, der sang ved Verdens Ende. Først tog vi det stille og roligt og diskuterede stemmen på fuglen. Den bliver derefter meldt igen som syngende. Vi rykker øjeblikkeligt og når at høre den synge et par gange fra Verdens Ende. Det går op for mig, at den sidder ufatteligt tæt på et af de net, vi har stående nord for Verdens Ende. Nettene ved Jennes Sø var lige blevet lukket af det andet hold fra fuglestationen, og jeg besluttede sammen med Simon, at vi godt kunne åbne nettene omkring Kabeltromlen i stedet.

Da vi åbnede, gik Michaëla og jeg på første runde... ingen Bjergløvsanger, faktisk ingen fugle overhovedet. Det tegner umiddelbart ikke godt, men vi er besluttet på at give det flere chancer. Fuglen bliver stadig meldt syngende her og der, men da vi går på den efterføl-gende runde, har den været stille i noget tid. I et af de sidste net sidder der en kernebider, og det er vi ret glade for. Den første i mærkningen dette forår. Men stadig... ingen Bjergløvsanger. Men så kommer vi til det allersidste net på runden. Jeg runder hjørnet og ser Michaëla pille en fugl ud af nettet. Hun siger til mig: "Det kan måske være den, men du skal slappe af". En generelt meget bleg fugl, meget lys på undersiden, gul-lig overgump og gullig kanter på armsvingsfjererne...

det er den!

Vi fragter fuglen til vores telt og begynder ringmærk-ningsprocessen. Vi noterer og måler vigtige karakterer i hånden: Bl.a. at P6 har en tydelig emargination og at spidsen af P2 flugter mellem P6 og P7, hvilket falder rig-tig godt i tråd med det forventede – en (vestlig) Bjerg-løvsanger.

Efter ringmærkningen bliver fuglen fremvist for en flok glade ornitologer, der stod pænt i en lang række ved Sandormsporet, og efterfølgende bliver fuglen sluppet i samme område, som den havde rastet hele morgenen. Efterskrift: I efteråret blev et lille dun sendt til DNA-ana-lyse hos Martin Collinsons team i Aberdeen. Som ven-tet bekræftede analysen af mitokondriegenet, at fuglen tilhørte arten **Vestlig Bjergløvsanger**, der normalt yng-ler på Den Iberiske Halvø gennem Frankrig til Italien. Fundet udgør det niende danske fund af arten og andet fund fra Skagen. Det første fund fra Skagen er fra den 31. maj 2005, hvor en fugl blev ringmærket i det samme område på Grenen.

Tak til Jørgen Kabel og Erik Christophersen for billeder og til J. Martin Collinsons team på University of Aber-deen for DNA-analyse samt til Simon S. Christiansen for input til artiklen, og ikke mindst tak til de mange fugle-kiggere der på dagen donerede en skærv til Fuglestatio-nens fortsatte arbejde.

Vestlig Bjergløvsanger, Skagen, 3. juni 2021.

Foto: Erik Christophersen.

RARETIES FORM Ring Number: U01443

Species: Vestlig bjergløvsanger Age/Sex: 2+ Date: 03/06-2021

Please describe here, where and when the bird was discovered, if it was seen and/or identified prior to being trapped, and suitable brief field notes on behaviour, calls etc. where relevant:

Please compare the overall size and shape of the bird with commonly trapped species:

MEASUREMENTS		Weight:	g	mm
Max wing chord (defright):	<u>65,0</u>	Tail:	<u>47</u>	mm
Tail difference:	mm	Tarsus:	mm	mm
Bill (to skull base) (defright):	<u>11,0</u>	Bill width at nostril:	<u>3,2</u>	mm
Other measurements (please specify):				

WING FORMULA (containing secondary)

Emarginated: P5-P6 Wing point: 6/14 Notches: 6/7

1st primary: 5,5 mm longer/shorter than primary coverts.

Length of notch on 2nd primary: mm falling between primaries and

Wing shape relative to wing point:

2nd - 7 3rd - 1 4th WP 5th - 0,3 6th - 4

7th - 8 8th - 10 9th - 11,5 10th - 12

WAP 11 - 12,5

Primary 11 - 12,5

2 - 11,5

3 - 11,5

4 - 9

Fuglestationens protokol med vingemål etc. på den aktuelle fugl, Vestlig Bjergløvsanger.

Simon S. Christiansen med Vestlig Bjergløvsanger, Skagen, 3. juni 2021.
Foto: Lars Paaby.

Sebastian Klein og andet godtfolk forsamlet ved Vestlig Bjergløvsanger, Skagen, 3. juni 2021.
Foto: Hans Christophersen.

Gorm Thyge Wæhrens

Tekst og fotos: Poul Erik Sperling

Allerede da jeg holder ved huset for at lave et interview med Gorm, er jeg klar over, at her bor en fuglemand. Der er masser af fuglekasser i træerne og et velbesøgt foderbræt med blandt andet Spætmejer.

Det er mange år siden jeg har mødt Gorm, så det bliver en spændende eftermiddag. Gorm kom med i redaktionen i 1976, da NOK (nu Nordjyllands Fugle) var ganske ung, og var med i hele 26 år frem til 2002. Blandt andet kommer til gæst blev i mange år behandlet af ham.

Gorm overtog også foreningens adresse efter undertegnede fra 1983 og frem til 1995. Det var jo på den tid hele arbejdet var baseret på indsendelse af kartotekskort med posten, så det indebar et meget stort arbejde at sortere de mange kort i artsgrupper til dem, der skulle skrive.

Vi fik i 1983 tilsendt ca. 21.000 kartotekskort fra i alt 140 ornitologer, så det var store mængder af papir, vi flyttede rundt med. Gorm viste mig den postsorteringsreol han dengang havde lavet med masser af hylder så kortene kunne sorteres løbende. Reolen er stadig i brug her 40 år efter, nu i hans værksted hvor den bruges til at holde orden på de eger, han laver til cykler, knallerter og motorcykler.

I mange år arbejdede Gorm også med at renskrive og opsætte rapporten til trykning.

Gorm er født i Viborg i 1956 og opvokset i himmerlandske Klejtrup, hvor sønen var dragende. Der var altid fugle og liv. Han fik sin første kikkert i konfirmationsgave.

Desværre var det en 12x50, så den var tung og svær at holde stille. Han fik dog købt et stativ til den og lavede en kasse så den kunne fragtes rundt på knallerten.

Efter første sommerjob i 1972 på Vindø Teglværk med 9½ kr. i timen blev der indkøbt en Mirador 8x40 og et teleskop. Det rykkede i kiggeriet. Det var især søerne, Lindum Skov og Hjarbæk Fjord, der trak.

Med mormor som base i Skive tog han med på fugleture med Svend Andersen. Den første punkttælling var i Lindum Skov, og siden masser af punkttællinger og også de nye nattællinger. I en periode var han lokalkoordinator på punkttællingerne og sørgede for, at resultater herfra indgik i NOK-rapporterne. En Kowa 10x50 blev erhvervet – en milepæl for os alle på den tid. Påskelejr i Skagen var en banebrydende oplevelse.

I 1979 afsluttede han lærereksamen fra Skive Seminarium, og efter et års tid ved Beredskabsstyrelsen i Thisted blev han lærer ved Ørsløvkloster skole. Det var vigtigt at forblive boende i NOK's område.

I 1985 skulle der ske noget nyt, og han fik arbejde som underviser/international salgstræner ved B&O i Struer. Her var han indtil 1992, hvor B&O røg ind i deres store sparerunde og fyrede hver fjerde mand, i alt 700!

Herefter valgte han skolen og lærerjobbet til igen, bl.a. som skoleleder i nogle år. Han var også koordinator på Atlas II undersøgelsen i Viborg Amt, talte fugle på Færøerne, var i DOF's bestyrelse i mange år samt den anden formand for DOF Viborg Amt efter Svend Andersen. Gorm skrev en hel del rapporter bl.a. om lokaliteter sammen med Holger Søndergård, og i 1981 skrev han

en hel bog om Fuglene ved Klejtrup sø, der også blev udgivet på BFN's Forlag (Biologisk Forening for Nordvestjylland).

I 1993 kommer hans anden fritids- og nuværende erhvervsinteresse frem. Han tager motorcykelkort, køber en Nimbus med sidevogn og kører en del. VeteranImporten overtages i 2006, og efter at skolevæsenet forlades i 2016, bliver det fuldtids mht. VeteranImporten. Det er et firma, der handler med stumper til veteranmotorcykler, samt laver eger og hjul til samme.

En anden fritidsinteresse i mange år er at samle på fir-mærker. Han samler Danmark, Færøerne, Grønland, klassisk Island – hvad Chr. X har haft under sine vinger. I øjeblikket stor fokus på stjernestempler og perfin (firmaperforerede).

Isfuglen er hans favoritfugl, hans gamle læremester Svend Andersen havde en stående udstoppet og den beundrede han meget. Senere fik han selv tre på et år, de var alle fløjet mod ruder forskellige steder i Salling. Gorm og Kirsten har tre børn og tog på ferierne sydpå med Camplet – gerne i nærheden af naturområder som f.eks. Camargue, Pyrenæerne og Provence.

Foderbræt og redekasser er også en interesse. Han har over 40 fuglekasser hængende i haven, og mange er beboede. Han har for eksempel fire mursejlerkasser på vestgavlen, der alle er beboede. Nogle gange bor mursejlerne også i stærekasserne. Det er meget imponerende at se dem flyve til og fra kasserne med høj fart og præcise landinger. Han har også lavet og ophængt en vandrefalkekasse på havnen i Skive samt planlagt 50 natuglekasser til kommunens arealer. De skal reducere antallet af rotter.

Gorm i sit værksted ved reolen som i sin tid blev brugt til sortering af NOK-kartotekskort.

En af de underligste oplevelser med fugle, var på en bustur til Skagen med en gymnasieklasse og Svend Bichel. Der var ekstremt tåget, så de kunne ikke se fuglene og endte med at gå langs stranden og samle oledøde fugle op, og da dagen var gået havde de set flere døde end levende fugle. En vildfaren hund blev fra en båd bragt til politistationen til betjentens irritation, for der røg madpakken.

Gorm kører ikke langt for at se nye arter. Det er glæden ved at være i naturen og se hvad der sker, der driver interessen og bestemmer hvor turen skal gå hen.

Ringmærkning er en ting der altid har imponeret Gorm, og han havde en stor oplevelse en efterårsdag i Blåvand, hvor der var rigtig mange småfugle i alle buskene. Da han kom ind på fuglestationen, blev han straks bedt om at føre journalen. Den israelske ringmærker var po-

sedamen der artsbestemte og ringmærkede fuglene – og der var overordentlig mange denne morgen. En af de sidste fugle var en Blåstjert, som de selvfølgelig var ude at fremvise inden den blev sluppet igen, så det blev både et nyt kryds og en formidabel oplevelse med ringmærkning.

Eftermiddagen er ved at være til ende, og vi går ud i haven for at tage nogle fotos ved de mange fuglekasser. Gorm står lige nu foran sin folkepensionsalder. Han vil fortsætte sit arbejde med firmaet og veteranmotorcyklerne, prioritere familien, frimærker, musikken og fuglene. Der er nok at beskæftige sig med, og vi er her kun én gang!

Knopsvane, Lille Vildmose, 25. april 2021.
Foto: Anders Brinkmann.

Her følger en oversigt over forekomsten af hovedparten af de fuglearter, der er iagttaget i Nordjylland i 2021. Som de senere år behandles ca. 2/3 af arterne, idet en række almindelige arter, hvor forekomst-billedet bedre illustreres via punkttællinger eller andet, ikke er medtaget. Behandlingen af arterne bygger hovedsagelig på observationer, der er indtastet i DOFbasen suppleret med materiale fra blandt andet Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen, ynglefugleregistreringer fra Vejlerne og Lille

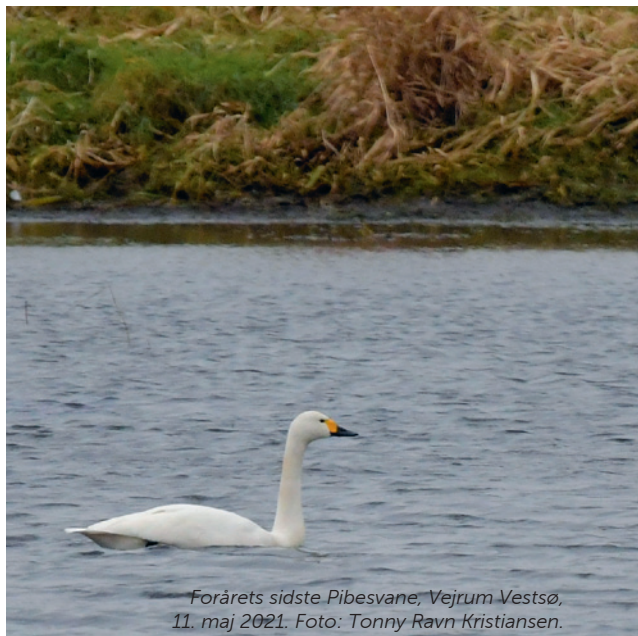
Vildmose med flere – foruden Jan Tøttrup Nielsens rovfugleundersøgelser og andre. Desuden bør nævnes et meget stort materiale fra Skagen, som for udvalgte arter er sammenstillet af Knud Pedersen for denne årbog og Skagen Fuglestation. Det gælder lommer, stormfugle, Sule og Topskarv, alkefugle, kjoer, Ride og Sabinemåge samt rovfugle og falke. Status for arter, der forelægges SU (DOFs Sjældenhedsudvalg), er modtaget af Rune Sø Neergaard. Alle takkes for bidrag.

ANDEFUGLE

Pibesvane *Cygnus colombianus*

Der er ikke registreret mange fugle i 2021 trods observationer fra mange lokaliteter. I januar og første halvdel af februar ses kun få Pibesvaner. De største antal nævnes, 14/1 28 Rønbjerg (SR), 16/1 46 Skals Ådal (STA) og 6/2 Hjarbæk Fjord 42 (UTE). Der ses nærmest ingen trækbevægelser, kun enkelte fugle er angivet trækende, og der ses heller ikke et stigende antal hen over marts måned. Eneste to cifrede trækobservation er 13/3 15 NØ Grenen (SKAF). De største antal i marts er således 2/3 42 Gårdbo Sø (SKAF mfl.), 15/3 46 Hvidding Skov-agre (TBR) samt 17/3 49 Præstesø (BKR). Der er blot en observation fra april, 3/4 1 Møllesø, Lille Vildmose (JD) og herefter blot en enkelt sen observation, 11/5 1 Vejrum Vest Sø, Nørre Ådal (TRK mfl.) I efterårsmånederne ses den første 22/9 1 SV Lund Fjord (SAN) og herefter 29/9 6 Bygholm Vejle (TVN). Det største antal og eneste trecifrede forekomst er 29/10 107 SV Ørnefener, Store Vildmose (PR). Dette er en af de klassiske lokaliteter. Derudover bliver de største 14/11 40 Bakholm (LAM) og 29/12 28 Agger Tange (TBR). Der ses Pibesvaner året ud.

Arten er indberettet fra 133 lokaliteter, hvilket meget godt understreger, at der er mange observationer af få fugle.

Forårets sidste Pibesvane, Vejrum Vestsø, 11. maj 2021. Foto: Tonny Ravn Kristiansen.

Sum: 2233. 1. halvår: 1358, 2. halvår: 875. Indsendere: 109.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	341	440	575	1	1	-	-	-	7	354	361	143

Sangsvane *Cygnus cygnus*

Efter flere års uafbrudt fremgang endte 2021 med ni ynglepar i landsdelen, hvilket er første gang siden 2018 med under ti par. Himmerland rummer stadig næsten hele den danske bestand med blot et ynglepar og et yngleforsøg uden for landsdelen. Arten er eftersøgt uden succes i Vendsyssel (AØ personlig meddelelse). De enkelte ynglepar beskrives herunder med de nye lokaliteter først:

Juelstrup Sø

Efter adskillige års tilløb, hvor Sangsvaner har holdt til i søen om sommeren, blev det endeligt til redebygning og yngel. Fire pulli klækkede, men desværre blev ingen af ungerne flyvefærdige (TSE mfl.).

Sø øst for Lille Hjeds

Efter to år uden tegn på yngel var der igen Sangsvaner ved søen, hvor der blev udruget tre unger (HMT).

Skørbæk Gadekær og Søer

Redesøen er nu lokaliseret. Det er uvist, om det også var i denne sø, at parret yngede i fjor. Syv pulli klækkede, og tre unger blev flyveklare. Parret flyttede i løbet af sommeren til selve Skørbæk Gadekær, hvor der også i fjor lå et par (HMT ASH).

Bredmose ved Millosevej, sydvest for Astrup

Et par etablerer sig på lokaliteten. Ynglesucces er ukendt (GHO).

Øster Doense

Et par etablerer sig med en ny rede i søen, hvor de første gang blev fundet under Atlaslejren i 2014. Parret får fem pulli, hvoraf en forsvinder i løbet af sommeren. Den sidste unge er på lokaliteten indtil slutningen af september, hvilket normalt kun ses i Lille Vildmose (via GHO HMT).

Lovns sø

En juvenil ses ved søen. Lokaliteten er dog besøgt sent, og parret blev ikke fundet ved første besøg, så der kan have været flere.

Lille Vildmose

I 2021 yngler kun et par. Der er fem pulli, men desværre forsvinder ungerne som sædvanligt hen over sommeren, så ingen fugle når flyveklar alder. Der er ingen tegn på to par i 2021 (DFS mfl.).

Veggerby

Det nye par ved Veggerby fortsætter med at yngle. Der registreres dog blot en enkelt unge i 2021 (HMT mfl.).

Nogle af de gamle klassiske lokaliteter skuffede i 2021 med opgivet yngel, således ingen registreringer fra hverken Siem Udflyttere, vest for Terndrup eller Lyngsø ved Veggerby. Der foreligger ingen meldinger fra Moser ved Hedegaarde.

Lysbuget Knortegås *Branta bernicla hrota*

En flot årssum, den næsthøjeste siden 2009, om end væsentligt lavere end den rekordhøje årssum i 2020 på 153.974. Fordelingen på de to halvår med 68% forårsfugle og 32% efterårsfugle er noget mere skæv end de gennemsnitlige 52/48 for tiåret 2011-2020. Igen i år er der indkommet et stort materiale fra Egholm ved Ålborg, som vil blive kraftigt berørt af den planlagte, nye Limfjordsforbindelse. Observationer fra Egholm udgør 18% af årssummen.

De største indberetninger i første halvår er 11/2 1200

Hals Havn (HAC), 9/3 3600 Nibe Havn og Nibe Bredning (PES), 19/4 2200 Gjør Bredning (HHB), 26/4 1600 Egholm ved Ålborg (HMC) samt 11/5 1130 Agerø (VF). De største i andet halvår er 11/9 1752 Limfjorden ved Isbakkeholm (JHC, LPA), 26/11 2740 Gjør (EFJ), 8/12 3000 Egholm ved Ålborg (AK) og endelig 30/12 2200 Nibe Havn og Nibe Bredning (PES).

Hovedtabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Sum: 118.629. 1. halvår: 80.154, 2. halvår: 38.475. Indsendere: 149.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
28806	14098	12291	16545	8412	2	1	201	8340	6586	9669	13678

Lysbuget Knortegås, Skagen,
21. januar 2021. Foto: Erik Christophersen.

Mørkbuget og Sortbuget Knortegås, Agger Tange, 6. april 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Mørkbuget Knortegås *Branta bernicla bernicla*

En årssum væsentligt over middel og som i 2020 med en usædvanligt skæv fordeling på de to halvår. Forårsfugle tegner sig således for hele 95% af årets sum. Den meget skæve sæsonfordeling er dog næppe repræsentativ for den reelt tilstedeværende bestand. Af de få nordjyske lokaliteter for racen er kun Agger Tange regelmæssigt dækket – og Agger Tange er netop en udpræget forårslokalitet. Derimod er der en meget mere sporadisk dækning af Læsø, hvor der traditionelt er en god bestand i begge halvår.

De største meldinger fra første halvår er 12/2 600 Holt-

emmen, Læsø (RBA), 18/4 115 Jerup Strand (FJ), 19/4 220 Dråby Vig (JKK), 30/4 513 Agger Tange (SVP) og endelig 22/5 150 Vester Nyland, Læsø (FHK).

Største indberetning fra andet halvår er 12/9 185 på træk ved Stensnæs (MLU), mens halvårets største rasttal er 21/9 33 Ulvedybet (VAG) samt 25/12 30 Danzigmand, Læsø (FHK).

Hovedtabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Sum: 10.507. 1. halvår: 9950, 2. halvår: 556. Indsendere: 126.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Agger Tange max.	320	1639	1059	3126	3785	21	2	-	349	81	58	66

-

-

110

513

487

4

-

-

-

2

-

6

Sortbuget Knortegås *Branta bernicla nigricans*

To forekomster, nemlig 18-20/3 1 ad. Hirsholmene (LNP CMG JL m.fl.) og 30/3-26/5 1 ad. Agger Tange (ALPA HHN TRK m.fl.). Begge er tilbagevendende fugle fra tid-

ligere år og begge er dokumenteret med gode fotografier.

Bramgås *Branta leucopsis*

En rekordstor årssum, der for første gang runder en million. Fordelingen på de to halvår svarer stort set til gennemsnittet for det seneste tiår, 79% forårsfugle og 21% efterårsfugle. Vejlerne er stadig det klart mest dominerende lokalområde og tegner sig for 52% af årssummen. Og sæsonfordelingen i Vejlerne er stort set den samme som i hele det nordjyske område, 81% forårsfugle og 19% efterårsfugle.

Hovedtabellen nedenfor viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog rensat for dobbeltregistreringer på dagsbasis. Desuden ses månedssummer for Vejlerne opgjort efter samme princip som hovedtabellen. I tabellens nederste seks linjer ses månedsmaksima for en række af de mest dominerende lokalområder.

Sum: 1.106.031. 1. halvår: 875.869, 2. halvår: 230.162. Indsendere: 314.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	122839	123685	244896	280336	104035	78	7	156	2848	54309	130903	41939
Vejlerne sum	31837	50030	69267	219921	96736	52	4	5	2534	36888	63531	9016
Vejlerne	11000	8000	12525	14000	16150	11	2	2	800	4350	10000	3260
Store Vildmose	5000	500	320	137	-	-	-	-	-	250	350	-
Ulvedyb/Nibe Bred	2800	6720	7100	2340	250	1	1	-	31	80	2500	1500
Lille Vildmose	3300	2000	550	100	70	1	-	-	5	260	510	3580
Vilsted Sø	-	3300	2700	3500	300	-	-	-	-	300	-	430
Agerø, Glomstrup V	80	4200	2000	3000	-	-	-	-	40	980	-	850

Bramgås og Blisgås, AggerTange,
12. februar 2021. Foto: Søren Skov.

Rødhalset Gås *Branta ruficollis*

I første halvår ses 9/3 1 Selbjerg Vejle med tilstødende områder (FRO m.fl.) samt 14-15/3 1 Haverslev Kær (OA m.fl.). I andet halvår ses 27-29/9 2 ad. Gøttrup Hede og Bygholmengen (JPK m.fl.) samt 5-6/10 2 ad. Ulvedybet

(BKR m.fl.). Det er sandsynligt, at observationerne i første halvår drejer sig om samme individ, og at observationerne i andet halvår drejer sig om de samme to individer.

Snegås *Chen caerulescens*

Arten er meldt fra tolv forskellige lokaliteter i første halvår og fra blot tre i andet halvår. De fleste meldinger drejer sig om enkelte individer i blandede gåseflokk. Iagttagelser af mere end et individ er 22/2 4 Ny Spøttrup Enge (KDP), 16/4 2 Spøttrup Sø (GM m.fl.), 17/4 2 Vilsted Sø (MHR), 2/5 2 Bygholmengen (TRK m.fl.) og

endelig 4-7/6 2 Arup Vejle og Østerild Fjord (RSN TRK HHN).

Tabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Sum: 42. 1. halvår: 38, 2. halvår: 4. Indsendere: 48.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	5	15	4	4	9	1	-	1	2	-	-

Dværgsnegås *Chen rossii*

Et dokumenteret fund, 17/11-1/12 1 Bygholmengen med flere tilstødende områder.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendt af SU.

Indisk Gås *Anser indicus*

Arten er i perioden 7/5-10/8 meldt fra fire delokaliteter i Vejlerne, og iagttagelserne drejer sig sandsynligvis om 2-3 forskellige individer (VF JJ HHN m.fl.). Årets øvrige, få iagttagelser er i første halvår 10/4 3 Erslev Kær på Mors (HKSØ) og i andet halvår 11-15/8 1 Ulvedybet (RSN

m.fl.), 19/9 3 Agger Tange (JKK) og endelig 16/12 1 Glindvad Hede (PR).

Tabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Sum: 33. 1. halvår: 14, 2. halvår: 19. Indsendere: 31.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	4	1	10	8	7	3	-	-	1

Kortnæbbet Gås *Anser brachyrhynchus*

Som sædvanlig en meget betydelig årssum; siden 2012 har årssummerne generelt ligget på mindst 700.000. Men fordelingen på de to halvår med 78% forårsfugle og 22% efterårsfugle er usædvanligt skæv. Efter en lang årrække med klar overvægt af fugle i første halvår, var sæsonfordelingen i tiåret 2010-2019 meget mere lige (gennemsnitligt 57/43). Imidlertid sås i 2020 med 68/32

igen en relativt skæv sæsonfordeling, og denne tendens er altså fortsat i 2021 – endda understreget ved, at årets forårssum faktisk er ny rekord.

Hovedtabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis. I tabellens nederste linjer ses månedsmaksima for en række af de mest dominerende lokalområder.

Kortnæbbet Gås, Ballerum, 11. februar 2021.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen.

Sum: 870.562. 1. halvår: 678.703, 2. halvår: 191.859. Indsendere: 228.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	117965	216333	320505	18965	4926	9	-	1	16962	100617	62192	12087
Vejlerne	800	3700	3000	950	575	3	-	-	2000	14300	10000	3920
Store Vildmose	14200	8000	4800	158	-	-	-	-	120	3200	2800	150
Ulvedybet/Nibe Bred	6000	7750	8500	4200	1000	-	-	1	95	2150	28	878

Tajgasædgås *Anser fabalis*

Årssummen ligger noget under middel. Fordelingen på året med 74% af fuglene i første halvår og 26% i andet halvår er lidt mere skæv end normalt, idet den halvårige fordeling i perioden 2011-2020 i gennemsnit har været på 66/34.

Der er den sædvanlige stabile dækning i Lille Vildmose og Nørreådal og den samlede bestand for disse tæt forbundne områder når i første halvår helt op på 2475 individer, mens den i andet halvår udgør omkring 1450. Der er god dækning i Thy først på året og januar-tallet på 1100 omfatter sandsynligvis det meste af bestanden. Materialet for de øvrige måneder er mere spredt. I de bedste måneder antages Thy-bestanden stadig at tælle 1000-1500 individer.

Lille Vildmose

I første halvår ses stabilt store forekomster frem til ultimo februar, største januar-tal er 9+12/1 1200, mens største februar-tal er 13/2 1325 (DFS TL TBR LG). Seneste 3-cifrede tal er 27/2 184 (KJ). I den følgende måned stadig enkelte efternølere, allersidste melding er 2/4 3 (MSJ).

Den første i andet halvår er 30/9 1 (DFS). Næste iagttagelse falder først 31/10 med 270 (DFS TS). Herefter regelmæssige forekomster resten af året. Månedsmaksima bliver 23/11 900 (TL) samt 22/12 og 26/12 1250 (TBR WJ).

Tjele og Nørreådal

I første halvår regelmæssige forekomster fra nytår og frem til 1/3. Primo januar er der tale om et par hundrede individer, men med vintervejrl midt i måneden mange flere, maksimum for januar bliver 20-22/1 1000 og for februar 15/2 1155 (TBR). Den sidste store forekomst er 20/2 975 (TBR), og de allersidste er 1/3 17 Sønder Onsild Enge. Senderfugl No. 1 indgår i denne flok og ved middagstid samme dag lander de ved Östen, den store rasteplads for Sædgås mellem Väneren og Vättern. I andet halvår regelmæssige forekomster fra 29/11. Tallene varierer noget, og det skyldes utvivlsomt trækbevægelser fra og til Lille Vildmose. Første større forekomst er 3/12 320, mens den største bliver 27/12 485 (TBR).

Vejlerne

Kun få meldinger fra dette tidligere nøgleområde, og tilmed kun fra første halvår. Den største i januar er 10/1 14 Tømmerby Kær (HHN), mens den største i februar er 16/2 200 Østerild (MAKR).

Øvrige Thy

I første halvår er der indberetninger fra tolv lokaliteter. På seks af disse ses flere end 300 individer. De største meldinger er 10/1 695 Sjørring Sø (HHN), 31/1 355 Borup ved Hanstholm (JVI), 1/2 340 Korsø Plantage samt ligeledes 1/2 345 Kåstrup (begge JPK). Seneste melding bliver 9/3 9 Sønderby ved Tved (TBR). Reelt er der dog nok stadig fugle på plads i landsdelen mindst et par uger senere – afrejsen fra Thy falder traditionelt noget senere end afrejsen fra Lille Vildmose.

De første, der ses i andet halvår, er 24/9 102 Sjørring Sø (TBR). Herefter er der meldinger fra syv forskellige lokaliteter og de største forekomster bliver 20/10 500 Rosvang og Sjørring (FF GGU), 29/11 466 Råstrup ved Hundborg (JHC, JES) samt endelig 26/12 730 Hjarde-mål (HHN).

Andre områder

I første halvår 1-8/1 op til 29 Gårdbogård Plantage (SWJ), 6-8/1 op til 40 Gøgsig Mark (CHJ CFM), 1-24/1 op til 65 Troldkær (FJ m.fl.), 19/1 7 Halkær Ådal (PES), 21/1 12 Melholt Enge (SØP) samt endelig 22/2-23/3 5 Sønder Lem Vig (GM m.fl.).

I andet halvår ingen iagttagelser udenfor kerneområderne i Lille Vildmose, Tjele/Nørreå og Thy.

Træk

Fra første halvår et par iagttagelser, der utvivlsomt drejer sig om pendling mellem Lille Vildmose og Tjele/Nørreå, nemlig 9/1 55 SV Glenstrup Sø samt 10/1 30 NØ Bramslev Bakker (begge CSS). I andet halvår tilsvarende 18/12 flok på mindst 10 hørt Hald Tøstrup (CSS). Endelig skal nævnes 24/3 71 NØ Grenen (LOU).

Hovedtabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog rensat for dobbeltregistreringer på dagsbasis. I tabellens nederste linjer ses månedsmaksima for en række af de mest dominerende lokaliteter.

Sum: 58.692. 1. halvår: 42.699, 2. halvår: 15.993. Indsendere: 90.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	21360	21197	137	5	-	-	-	-	269	1680	3592	10452
Lille Vildmose	1200	1325	5	3	-	-	-	-	1	270	900	1250
Tjele + Nørreådal	1000	1155	17	-	-	-	-	-	-	-	2	485
Vejlerne	14	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øvrige Thy	1100	750	9	-	-	-	-	-	114	500	628	730

Tundrasædgås *Anser fabalis rossicus*

Et år på det jævne med en usædvanligt skæv fordeling på de to halvår. I perioden 2011-2020 har årssummen i gennemsnit udgjort 206 med en halvårlig fordeling på 154/52. I perioden har der dog været store årlige udsving, den største årssum var således 634 i 2013, mens den laveste var 42 i 2011.

De største forekomster i første halvår er 15/1 6 Vinge

Sum: 150. 1. halvår: 143, 2. halvår: 7. Indsendere: 48.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	67	22	38	13	3	-	-	-	3	3	1	-

ved Tjele (TBR), 26/1 11 Lille Vildmose (LOU) samt 10/4 8 Lund Fjord (HHN). Den største i andet halvår er 2/10 2 Sjørring Sø i Thy (AKV).

Tabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Blisgås *Anser albifrons* / Almindelig Blisgås *Anser albifrons albifrons*

Endnu en gang en rekordstor årssum. Fremgangen i forhold til det tidligere rekordår, 2020, er på 17%. Og igen er der voldsom dominans af forårsfugle, de udgør 98% af årssummen. Marts er med 66% af årssummen som vanligt den helt store måned. Den lave april-sum viser, at forårstrækket stort set er overstået i Nordjylland inden udgangen af marts.

De største forekomster i første halvår er 27/2 2000 Sigs-gård Mark ved Lille Vildmose (TL), 3/3 2350 Sjørring Sø

i Thy (JPK), 4/3 4250 på fem dellokaliter i og omkring Store Vildmose (PR) og endelig 14/3 1170 Rettrup Kær (HK) – mens de langt mindre maksimumforekomster i andet halvår er 25/10 63 trækkende Skagen By (LOU), 8/12 55 Rettrup Kær (GM) og endelig 27/12 200 Lille Vildmose (TL).

Tabellen viser en opsummering af alle indsendte observationer, dog renset for dobbeltregistreringer på dagsbasis.

Sum: 95.339. 1. halvår: 93.165, 2. halvår: 2174. Indsendere: 222.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	8809	21255	62873	196	17	15	17	6	23	223	456	1449

Dværgegås *Anser erythropus*

Et fund, 6/9 1 Ulvedybet (BKR), fundet i en flok Grågæs.

Kongeederfugl *Somateria spectabilis*

En enkelt observation 22/3 1 adult han Græsholmen, Hirsholmene (SØP). Der er i alt syv fund i området i de

sidste ti år.

Stellersand *Polysticta stelleri*

En adult han ses 16/3-19/3 på Hirsholmene (FJ m.fl.). Fundet er godkendt af SU. Læs mere om fundet i en særskilt artikel i denne årbog. Arten er blevet sjælden

og er senest set i Nordjylland ved Skagen i 2002 og i øvrigt på Hirsholmene – for 32 år siden. Arten er SU-art.

Brilleand *Melanitta perspicillata*

Efter nogle år med pænt mange observationer er der i år blot en enkelt observation, 12/7 1 han Grenen (ROC

FRJ JP OSZ).

Amerikansk Sortand *Melanitta americana*

Året byder på hele fire fund af arten, hvor af 14/12 1 han Kysten mellem Øster Hurup og Tofte Skov (RSN) er godkendt af SU. Der foreligger endvidere disse dokumenterede fund, 31/3 1 han Kjul Strand og måske samme 11/4 Hirtshals Havn og 14/4 Hirtshals Øststrand.

Desuden 16/10 – 20/10 1 han kysten ud for Hulsig. Der er tidligere gjort 22 fund af nok ni forskellige fugle i Nordjylland.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

Lille Skallesluger *Mergus albellus*

En stor årssum, der dog trækkes op af rigtigt mange observationer fra især Lille Vildmose og Vejlerne, hvorfra der i perioder næsten er daglige indtastninger af Lille Skallesluger. Dette ændrer dog ikke på, at der ses flokke i antal, der for 10-15 år siden var uhørte i Nordjylland. Der er fund gennem hele vinteren. De største nævnes: 2/1 38 Birkesø (HMS MMR), 22/1 38 Jordbro Engsø (CBS), 12/2 44 Lønnerup Fjord (HHN) og første halvårs største observation 27/2 86 Jordbro Engsø (TRK TF). Fra forårsmånederne ses i marts mindre forekomster med max. 6/3 54 Jordbro Engsø (TRK), 14/3 42 Ulvedybet (BKR), 16/3 45 Birkesø (HAC) og 18/5 26 Nors Sø (JV). Sidste observation er 9/5 1 hun Gravlev Sø (TSE).

Sommeren byder på en usædvanlig oversomring i Birkesø, hvor der observeres en hun på flere datoer fra 16/6-28/8 (mange indsendere). Herudover er der et par observationer, der også kan dreje sig om oversommende fugle: 15/8 1 hunfarvet Grynderup Sø (BHO GJA) samt 15-16/9 2 hunfarvede Gravlev Sø (TSE). Observationen 1-2/10 2 Birkesø (ANB HAC) kan også dreje sig om oversommende, mens 17/10 1 Gravlev Sø (TSE) og 18/10 1 Tissing Vig (ASB) snarere er reel ankomst. Største antal i november og december er 26/11 35 Jordbro Engsø (TRK LM), 29/11 29 Østerild Fjord (BKR), 18/12 32 Kogleaks (HHN), 24/12 49 Ulvedybet (BKR) og 30/12 33 Nors Sø (JJK).

Sum: 4885. 1. halvår: 3814, 2. halvår: 1071 Antal indsendere: 178.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1014	850	1380	550	18	2	1	5	4	15	397	649

Rustand *Tadorna ferruginea*

En del observationer fra den vestlige del af Limfjorden af en enkelt fugl. Da der ikke er datasammenfald, tyder meget på, at det er samme fugl, der bevæger sig rundt i området. Alle observationer nævnes: 29/5-30/5 Selde

Vig (VJU mfl.), 19/6 Elkær, Salling (AABK), 12/7-17/7 Skive Fjord ved Stårup Enge (mange indsendere), 2/8-3/8 Bygholm Vejle (VFL JPM JC) og 10/9 Limfjorden ud for Bygholm Vejle (VFL).

Rødhovedet And *Netta rufina*

Et par ses 29/5-30/5 Østsøen, Bygholm Vejle (mange indsendere). Parring er fotodokumenteret. Arten er

knap nok årligt forekommende i Nordjylland.

Trold- x Halsbåndstroldand *Aythya fuligula* x *A. collaris*

Formentlig samme fugl ses ved to forskellige lokaliteter ved og nær Nibe Bredning. 4/2 og 6/2 1 han Nibe Bredning (RSN) og fra Halkær Sø i perioden 28/2-8/3 (RSN

HMT). Fundet er godkendt af SU. Arten er SU-art.

Lille Bjergand *Aythya affinis*

Et dokumenteret fund af en han, der ses af mange observatører fra 15/5-17/5 ved Kogleaks og Han Vejle og 19/5 og 24/5 Selbjerg Vejle samt 24/5, 25/5 og 29/5 Bygholm Vejle. Der er tale om blot fjerde fund i Nord-

jylland, og første fund siden 18/4-24/4 2003 1 han Tvo-rup Hul. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

Lille Bjergand, Bygholm Vejle, 24. maj 2021. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Knarand *Mareca strepera*

Der er indberettet følgende yngletal, 13/5 35 par Bygholm Vejle fra gennemgangen af engen (HHN JFA). Desuden 15/5 1 par Onsild Ådal (MKK), 22/5 2 par Vilsted Sø (JMU) samt fra Birkesø i Lille Vildmose observationer på tre datoer: 30/6 1 hun med 8 pulli, 30/6 2 hunner med pulli samt 16/7 1 hun med 7 unger (HAC

m.fl.). Endelig 23/7 1 par med 6 unger Fyrkat Engsø (CSS). Arten er voldsomt underregistreret, der blev således fundet ynglende Knarand i 53 nord- og nordvestjyske kvadrater under Atlas III (Vikstrøm og Mosbæk 2020).

Amerikansk Pibeand *Mareca americana*

Et dokumenteret fund af en oversomrende han i Vejlerne. Fuglen ses 1/6 og 2/6 Arup Vejle og 16/6, 29/6, 30/6 samt 2/8 Bygholm Vejle. Der foreligger 17 tidligere fund for Nordjylland. Seneste fund er 5/5-14/5 samt 18/6 2019 1 2K han fra Ulvedybet.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

Amerikansk Pibeand, Bygholm Vejle, 29. juni 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Atlingand *Spatula querquedula*

De første fugle af denne afrikatrækker ses 28/3 med 1 par i Fyrkat Engsø (CSS), 1 par i Vesløs Vejle (HRC), og 1 han i Lille Vildmose (MCH). Sidste fugl ses 28/8 1 Bygholm Vejle (HHN), mens et fund fra oktober bør dokumenteres nærmere. Der ses ingen unger. Alle lokaliteter med mindst seks fugle nævnes: 2/4 6 Østerild Fjord

(HL), 4/4 og 6/4 6 Nørreådal, Øby-Løvskal (LM TBR), 19/4 6 Vandplasken NV for Hjørring (BRØN), 19/4 7 Sønder Lem Vig i Salling (GM), 2/5 og 25/5 6 Erslev Kær på Mors (JKK VRJ), 14/5 og 17/5 7 hanner Birkesø (RSN HAC), 1/6 6 Kjølsten-Skals Engsø (BEJE) og 29/7 8 Agger Tange (TK).

Spidsand *Anas acuta*

Kun ynglefund medtages. På Bygholm Vejle findes 13/5 1 YF (HHN). Fra Birkesø meldes 15/7 1 hun med 6 store

unger (TL). Ved Agger Tange findes 1/8 3 hunner med 8 pulli, heraf 1 hun med 5 unger og 1 med 3 unger (SN).

Krikand *Anas crecca*

Der nævnes kun ynglefugle: 18/4 2 Råbjerg Mose (CP), 1/5 10, heraf 4-5 på rede, Lund Fjord (LBJ), 20/5 2 Kæ-

rene på Læsø (FHK) og 30/6 1 hun med 6 pulli Birkesø (HAC).

Amerikansk Krikand *Anas carolinensis*

I perioden 10/3-16/3 gøres 13 obs af en han i Ulvedybets vestlige del, specielt Perlen. Den første dag er observatørerne MON, SGN og JJE.

7/4-1/5 opholder en han sig stationært i Bygholm Vejles Østsø (ved hovedvejen). Der gøres 108 observationer af denne fugl, der meldes ud af HHN. 11/4 ses en han vest for Ulvedybet i Knudegårde Bugt, Ålested (BKR). Samme dag (11/4) er der ingen observationer af den meget stationære fugl i Bygholm Vejle, så den kan i princippet have taget en større afstikker. Men der er sandsynligvis tale om 2-3 fugle. Det bør i øvrigt bemærkes, at stort set alle de store fuglelister, herunder DOFs navnegruppes liste for Vestpalæarktis, nu opfatter Amerikansk Krikand som en underart (*Anas crecca carolinensis*).

Amerikansk Krikand og Krikand, Bygholm Vejle, 9. april 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Vagtel *Coturnix coturnix*

Efter at gennemsnittet i både 2019 og 2020 har ligget relativt højt, dvs. omkring 500 registreringer, er 2021 et gennemsnitligt år.

Første fugl høres kaldende i Volsted Kær 13/5 (TSE). Specielt gode lokaliteter for Vagtel, dvs. hvor mere end tre fugle kan høres, skal nævnes: 16/5 5 Sørig Enge (VHL), 21/6 7 Damfæner, Store Vildmose (PR) og 5/7 14

Bolle og Try Enge (SØP). Sidste fugl høres i Oksenbøl ved Agger 29/8 (SN).

I hele landet har Vagtel været i fremgang de senere år og ifølge en polsk undersøgelse har den i modsætning til andre af agerlandets fugle haft gavn af det intensive landbrug (Atlas III).

Sum: 331. 1. halvår: 152, 2. halvår: 179. Indsendere: 116.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2021	-	-	-	-	39	113	142	37	-	-	-	-
Gns. 2011-2020	-	-	-	-	40	144	124	58	-	-	-	-

LAPPEDYKKERE

Gråstrubet Lappedykker *Podiceps grisegena*

Kun ynglefugle behandles. Der meldes om yngleadfærd på 42 lokaliteter.

Der laves systematiske yngleopgørelser for to IBA-områder, Vejlerne og Lille Vildmose. I Vejlerne er der 35 ynglepar, hvoraf kun to er i De Vestlige Vejler (HHN). De Østlige Vejlers 33 par er et kraftigt fald i forhold til sidste års 54, men det ligger over gennemsnittet for de senere år. Den vigtigste lokalitet er Bygholms Nordlige Rørskov (HHN mfl.). I Lille Vildmose-området er der 51 ynglepar, mod 68 i 2020 og 96 i 2019 (AB TL HAC). Hovedlokaliteterne findes i Mellemområdet, specielt De

Vandfyldte Gravebaner. Derimod ses kun op til ti ynglefugle i Birkesø (17/5 HAC), og det er en meget kraftig tilbagegang i forhold til 2019, hvor der var 40-45 par. Til gengæld er Toppet Lappedykker begyndt at yngle i Birkesø.

Øvrige lokaliteter med mindst seks observerede fugle med yngleadfærd er: Skarvsøen, Skagen 30/5 14 (SKAF), Reservatet, Skagen 26/5 6 (ETH), Haverslev ved Bonderup 11/4 8 (HHN), Erslev Kær, Mors 23/5 34 (JKK), Gravlev Sø 6/6 6, par med fire unger (TSE), Volsted By og Gadekær 2/4 8 (PBA) og Fyrkat Engsø 6/6 8 (CSS).

Nordisk Lappedykker *Podiceps auritus*

Nordisk Lappedykker, Hanstholm, 9. november 2021.

Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Den på dagsbasis rensede årssum er 102 mod 59 sidste år. Antallet af lokaliteter er 23 mod 14 i 2020 og ni i 2019.

Første halvår havde sidste år kun observationer fra to lokaliteter, men i år er tallet mindst 12: Ulvedybet 1-9/1 op til 3 (MOC mfl.) og 20/4-2/5 1 (BKR), Nors Sø 5/1 5 samt 8/1 1 og 31/1 4 (BLK mfl.), Hanstholm Havn 29/1 1 (BKR JJA LRJ), Ove Sø 6/2 2 (HOC), Hirtshals Havn 27/2-1/3 1 (PHP CSS JMP mfl.), Karred ved Hulsig 21/3 1 (MHH), Selbjerg Vejle 25/3 4 og 19/5 1 (HHN), Østerild Fjord 25/3-23/4 1 (JPK HAC ET mfl.), Juelstrup Sø 28/3-19/4 (TSE AB mfl.), Nordstrand og Grenen, Skagen 17/4 2 T (AEC ASF JHC MHP PHJ SKAF), Havet ud for Flade

Sø og Agger By 19/4 og 24/4 op til 3 (RQ), Skalborg, Aalborg/Hasseris Enge 23-25/5 1 (ATL GRA mfl.) og Lund Fjord 17/6 1 (ALPA AO CAHE MAKR).

Forekomsten i andet halvår er til gengæld lidt mindre end normalt med observationer fra ni lokaliteter: Klejtrup Sø 17/7 1 (TBR), Han Vejle 13/9 1 og 16/12 2 (HHN VFL), Grenen 13/9 og 21-28/10 1 (SKAF mfl.), Hamborg ved Hanstholm 22/9 1 (GGU), Nors Sø 17/10-14/11 op til 3 (GGU MS mfl.), Mårup Kirke 18-20/10 1 (IMP), Hanstholm Havn 9-15/11 1 (SVP MAKR mfl.), Østerild Fjord 16-23/11 1 (MAKR mfl.), Selbjerg Vejle 29/11 1 og 14/12 3 (HHN).

Sorthalset Lappedykker *Podiceps nigricollis*

Artsbehandlingen er i år i en ny stil. Det skyldes delvist, at årsrapporten rummer en artikel om arten, og at forfatteren i 2022 publicerer en stor artikel i DOFT. Men fokuseringen på de centrale lokaliteter og de helt nye vil formentlig blive fortsat.

Årets første fugle observeres 24/3 2 Juelstrup Sø (TSE) og den sidste 11/9 1 Birkesø (JAE HBJ).

Næsten alle observationer gøres i fire ynglesøer og i et rasteområde (se tabellen). Birkesø har siden 2018 været den talmæssigt dominerende ynglesø. I år skønnes der at være 40 YP (HAC), men tallet er usikkert fordi der optræder en anden bølge af redebygning. Det medfører en langvarig forekomst, men i forhold til tabellen bør det bemærkes, at de første fugle kommer 31/3, og at de forlader søen 11/9. Forekomsten i øvrige dele af Lille Vildmose er dårligt dokumenteret, men den er værd at kigge på. Fra et vådområde i den ellers udtørrede Møllesø findes 29/5 10 YF (DBC) og 15/6 15 ad. og 17 pull. (LG). Desuden findes 30/5 syv par, heraf tre på rede,

ved knækket på Grønvej (AB). Juelstrup Sø ved Støvring er meget ældre end Birkesø, men den holder sig ung og næringsrig. På mågeøen er der ynglesucces fra et stort antal reder. Det noget uoverskuelige Erslev Kær, der blev taget i brug af arten sidste år, har måske ti par. Udenfor ynglesæsonen opholder arten sig midlertidigt i brakvand, og Hjarbæk Fjord er det klassiske område.

Alle øvrige lokaliteter nævnes i tidsmæssig rækkefølge: Tissing Vig, Sydvestmors 28/3 1 og 9/8 1 (ASB), Østerild Fjord 31/3-17/4 op til 6 (AVJF mfl.), Selbjerg Vejle 14/4-13/5 op til 9 (HHN mfl.), Nørresø, Viborg 15/4 1 (KMHA), Ulvedybet 15/4-7/5 op til 4 (BJ BKR mfl.), Lund Fjord 16/4-2/5 op til 2 (HHN mfl.), Vilsted Sø 25/4 2 (TOH), Klejtrup Sø 30/4 2 (TBR), Bygholms Nordlige Rørskov 2/5 2 (GGU), Glømbak 26/5 8 (VFL), Fyrkat Engsø 26/5 2 (CSS), Søndersø, Viborg 28/5 4 YF (GRAN), Kølsen-Skals Engsø 17/7 1 (HMT) og Grynderup Sø, nordenden 27/7 2 (BJA).

Månedsvise maksimumstal for Sorthalset Lappedykker fra de centrale lokaliteter:

	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	Unger
Birkesø (ny sø)	9	10	70	115	80	14	1	+
Juelstrup Sø (ny sø)	10	30	35	24	5	-	-	+
Erslev Kær på Mors (ny sø)	2	13	20	8	1	-	-	+
Kogleaks ved Kærup Holme	-	24	18	33	9	-	-	+
Hjarbæk Fjord	5	2	-	-	25	12	-	-

DUER

Turteldue *Streptopelia turtur*

Et enkelt fund er hvad 2021 kan byde på. Det er samtidig bemærkelsesværdigt, at fundet ikke er fra Skagen, hvor der normalt er observationer fra foråret. Eneste observation er 1/6 1 Gårdene, Læsø (Carl-Johan Junge

på Naturbasen.dk via HHB).

Der skal henvises til artiklen om Turtelduens vigende forekomst i Nordjylland andetsteds i årbogen.

NATRAVNE

Natrávn *Caprimulgus europaeus*

Der er i år i alt 397 observationer, hvilket svarer godt til gennemsnittet for de seneste ti år. Den første fugl observeres 5/5 ved Storsig, Skagen (ROC via JC), men først fra omkring midten af maj er der jævnlige observationer. Indtil midten af juli bliver der hørt "snurrede" Natravne på de kendte lokaliteter. Bl.a. skal nævnes

Sum: 397. 1. halvår: 280, 2. halvår: 117. Indsendere 119.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2021	-	-	-	-	65	215	88	21	8	-	-	-
Gns. 2011-2020	-	-	-	1	98	149	101	34	5	-	-	-

31/5 10 Vester Thorup Klitplantage (HRC), 2/6 32 Rabis (PBA), 4/6 15 Ellidsbøl Strand (CKP) og 4/6 14 og 19/6 13 Ålbæk Klitplantage (HSC) og 15 Ellidsbøl Strand (CKP) samt 22/6 12 Tofte Skov (HAC).

Årets sidste ses 4/9 3 R Råbjerg (AWN IBJ), 5/9 1 ringm. Lild Klitplantage (JASA) og 12/9 1 R Hansholm Fyr (JJA).

SEJLERE

Alpesejler *Apus melba*

Ét fund, idet en fugl trak mod nordøst over Storklit/Pælebakke Klit ved Skagen 10/5 (HAC KNP MHR TSK). Fuglen blev efterfølgende set kortvarigt nord for byen, inden den forsvandt. lagttagelsen er godkendt af SU, og

der foreligger nu 12 nordjyske fund siden det første i 1804. Syv af fundene er fra Skagen. Arten er SU-art.

Gråsejler *Apus pallidus*

To fund fra 2020 er blevet godkendt af SU. Det gælder 28-29/10 1 1K og 29/10 1 1K Grenen (ASJ JOK KNP Martin Grienberger). Således blev to fugle set 29/10.

Der foreligger nu seks fund i Nordjylland, hvoraf de fem er fra Skagen. Arten er SU-art.

GØGEFUGLE

Gøg *Cuculus canorus*

Antallet af indrapporterede Gøge er lidt lavere end for rekordåret 2020 (1897), men højere end for tidligere år (2018: 1050 og 2019: 1036).

De første Gøge ankommer normalt i de sidste dage i april eller første dage i maj. I år bliver de første syngende fugle hørt 2/5 Viskum (CSS) og 4/5 Tindbæk (TBR).

Dette er noget senere end sidste år, hvor de første fugle hørtes allerede 7/4 og 13/4 ved Lodskovvad (PBA) og i Store Vildmose (ASJ). Det skyldes sandsynligvis det kolde forår herhjemme og i Alperregionen, der i en periode forsinkede forårstrækket fra Afrika.

Flest Gøge bliver registreret i maj måned med 749, hvilket er på niveau med 2018 (713), men flere end i 2019

(555). Observationerne er spredt bredt ud på mange lokaliteter i området, men naturligt er der mange rapporter fra Skagen, Vejlerne og Lille Vildmose.

De største enkeltobservationer er 16/5 17 Lille Vildmose (AB), 24/5 8 Fyrkat Engsø (KNII), 28/5 6 Halkær Sø og Ådal (PES) og 25/5 7 Lille Vildmose (MLA). Også i juni måned bliver der registreret mange fugle (652), hvilket dog er færre end sidste år (729), men højere end årene før (2018: 289 fugle og 2019: 404 fugle). Største enkeltobservationer er 4/6 6 Grenen (JBR), 5/6 17 Tofte Skov (ATL), 6/6 8 Rødhus (RWR) og 7/6 15 Tofte Skov (HAC). Årets sidste fugle bliver observeret 4/9 Brøndum ved Løgstør (TSE) og 9/9 Skårup, Hannæs (JFA).

Sum: 1571. 1.halvår: 1401, 2. halvår: 170. Indsendere: 309.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	749	652	129	39	2	-	-	-

Blishøne, Haverslev, 28. april 2021. Foto: Albert Steen-Hansen.

Plettet Rørvagtel *Porzana porzana*

En lav årssum i forhold til middelsommen for de foregående ti år på 144. Kun summerne fra 2013 på 78 og 2017 på 71 er lavere.

Årets første fugle høres 31/3 1 Selbjerg Vejle (HHN), 7/4 1 Lille Vildmose (KNP), 17/4 1 Bygholms Nordlige Rørskov (EE) og 20/4 1 Han Vejle (HHN). Herefter er der et spring til de næste med 17/5 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN) og fra 21/5 en række observationer fra Skagen. Derefter bliver der indsendt flere observationer i løbet af sommeren indtil de sidste 30/7 til 2/8 1 Simested Ådal (EM) og 3/8 1 Vesløs Vejle (HEC).

Der er i alt indsendt 28 syngende fugle fordelt på 17 lokaliteter. Flest er rapporteret fra Vejlerne, hvor bestan-

den er opgjort til samlet 22 territoriehævdende fordelt med 15 i de østlige og syv i de vestlige Vejler (AVJF HHN). Det markerer en klar nedgang fra 61 i 2020.

Fra Skagen er rapporteret mindst fem syngende fugle i perioden 21/5 til 3/6, heraf 2-3 fra Reservatet (HRC) og enkeltfugle fra Grenen (SKAF), Ellekrattet (flere observationer) og Grenen Camping (TN). Fra Lille Vildmose er der i Mellemområdet registreret 2-3 territorier (AB MST mfl.).

Derudover foreligger følgende observationer 18-20/6 2 Sønder Lem Vig (GM BLK CBS LN), 30/6 og 11-14/7 1 fra Nørreådal (LM MHH TBR TRK).

Sum: 150. 1. halvår 143, 2. halvår 7. Indsendere 34.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	1	7	19	30	33	2	-	-	-	-

Dværgrørvagtel *Porzana pusilla*

I 2021 er der et dokumenteret fund af Dværgrørvagtel hørt 5/6 fra De vandfyldte gravebaner syd for brandvagtårnet i Lille Vildmose. Fuglen blev hørt af flere observatører frem til 7/6. Arten er efterhånden næsten årlig i Nordjylland, især i Lille Vildmose. Der er således

fund fra syv af årene siden 2011, heraf de fem fra Lille Vildmose. Der er 12 fund for Nordjylland. Arten er udbredt i det sydøstlige Europa og overvintrer i Afrika. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Engsnarre *Crex crex*

Oven på den høje årssum i 2020 på 117 er summen nu nede på 46, hvilket er et godt stykke under middelsommen for de foregående ti år på 73. Kun 2017 har en lavere sum på 14.

Årets første Engsnarre høres 15/5 1 Birkesø, Lille Vildmose (JDU) og 28/5 1 Bedelund (TLO).

Der er i alt indsendt observationer af 29 syngende fugle fordelt på 22 lokaliteter. Der blev hørt Engsnarre på betydeligt flere lokaliteter i rekordåret 2020. Det fremgår ikke af resultaterne om de samme lokaliteter er blevet besøgt i 2021 uden resultat. Flest syngende fugle er optalt i Vendsyssel med 20 syngende på 14 lokaliteter med flest 25/6-17/7 6 Bolle og Try Enge (SØP PMA MHH MON) og næstflest 25/6 3 Ryå (Toftøgårdsbro-Aaby Bro) (PR) og 16/6-27/6 2 Ølands Vejle (BKR). De øvrige

lokaliteter med hver én fugl er 4/6 Dvergetved Enge (JD), 12/6 Børklumkloster (TLO), 25/6 Stavad Enge (PR), 25/6 Stagsted Enge (MON) og 25/6 Nørhalne Vildmose (PR). Fra Thy er der 18/6 1 Hørsted Å, Ove sø, Harring Hede (SVP), 21/6-24/6 1 Selbjerg Vejle (HHN) og 9/7-10/7 1 fra Tøttrup (HPD LRJ). Fra Himmerland er der med hver én fugl 5/6 Halkær Sø og Ådal (HMT), 15/6 Birkesø, Lille Vildmose (JDU), 10/6 Skalborg (GRA) og 6/6 Romdrup Ådal (HHB). Fra Viborgegnen 12/7-13/7 1 fra Nørreådal, Øby-Løvskaal (TBR) og endelig fra Salting 5/6 1 Vejby (OA GM).

Årets sidste bliver hørt 10/7 Tøttrup (LRJ), 13/7 Nørreådal, Øby-Løvskaal (TBR) og 17/7 på følgende to lokaliteter: Bolle og Try Enge (SØP) og Kornum Bro, Rakkeby Bro og Sejlstrup (KJO).

Sum: 50. 1. halvår: 30, 2. halvår: 20. Indsendere: 25.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	3	27	20	-	-	-	-	-

Vandrikse, Selbjerg Vejle, 10. februar 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Trane *Grus grus*

Tranen fortsætter med at sætte rekorder, i år således med de hidtil højeste noteringer både i Vejlerne og Lille Vildmose. Trane observeres i alle årets måneder og de største antal fra de væsentligste lokaliteter fremgår af skemaet. Det er vanskeligt at opgøre forårstrækket ved Skagen, da en stor del af fuglene ses som trækforsøgende. Største antal udtrækkende på en dag er således 1/4 26 (EC m.fl.). Her skal også nævnes 8/5, hvor en Trane fandt sammen med en Prærietrane (se denne) og trak stik nord mod Norge.

Miljøstyrelsen har optalt Trane på en lang række loka-

liteter og har i den forbindelse registreret 87 par. Disse fordeler sig med Læsø 6 par, Skagen Odde 19 par, Lille Vildmose 14 par, Vejlerne 13 par og fra Thy hele 35 par. I efteråret ses de største koncentrationer af Traner, og både 23/8 226 Damfener i Store Vildmose (PR), 12/9 380 Lille Vildmose (FLF) og 19/9 528 til overnatning Bygholm Vejle (HHN) er rekorder fra de respektive områder. Fra andre lokaliteter skal nævnes 7/10 112 udflyvende fra overnatning Hanstholmreservatet (SAL) og ikke mindst 9/10 minimum 400 trækkende SØ ud for Aalbæk Havn (LMN).

Indsendere 557. Månedsmax. for udvalgte lokaliteter:

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Vejlerne	3	7	45	85	148	70	70	431	528	375	161	3
Lille Vildmose	2	6	36	96	160	74	65	147	380	140	16	0
Store Vildmose	3	3	16	14	31	29	2	226	195	114	0	0
Gårdbo / Råbjerg	8	6	46	18	14	22	38	44	14	3	6	0

Prærietrane *Grus canadensis*

Første nordjyske iagttagelse, idet en fugl på en større udflugt til Sverige og derfra via Sjælland dukker op i Gravlev Ådal, hvor den opholder sig i perioden 14-19/2. Herefter forsvinder den en måneds tid for at dukke op i Nørreådal, hvor den ses 20/3. Næste stop bliver Lille Vildmose, hvor tranen ses i perioden 27/3 til 9/4. Tre dage efter – 12/4 – dukker den op i Vejlerne, og den ses her og i tilstødende områder en lang periode frem

til 2/5. 8/5 dukker den op på Råbjerg Enge, hvorfra den senere letter og flyver over Skagen for at trække stik nord sammen med en almindelig Trane. Den ses efterfølgende i løbet af sommeren i både Norge og Sverige. Læs mange flere detaljer om Præietranens besøg i Danmark og Nordjylland i en artikel andetsteds i denne årbog. Fundet er godkendt af SU (HAC MCH TRK mfl.). Arten er SU-art.

Prærietrane og Trane, Hulsig Hede, 8. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Rødstrubet Lom, Hanstholm Havn,
15. november 2021. Foto: Jørgen Peter Kjeldsen.

Rødstrubet Lom *Gavia stellata*

Årets sum ligger højere end gennemsnittet for de seneste ti år på 30.994.

I årets første to vintermåneder er de største indrapporteringer af trækkende fugle ved Skagen, 22/1 172 (SKAF KNP), 24/1 139 (SKAF KNP) og 27/2 95 (ASF SKAF). Eneste større ansamling af rastende fugle er 9/1 35 Agger By (TRK TBR). Fra marts stiger træktallene ved Skagen støt, før de kulminerer omkring månedsskiftet april/maj med de største dage, 20/4 995 (JM SKR SKAF JHC HO), 27/4 1260 (HO LSN SKAF JHC CHJ) og 7/5 919 (LNP ASF HO LSN m.fl.). Største observationer uden for Ska-

gen er 16/3 531 Stensnæs (RSN), 24/4 514 Havet ud for Flade Sø (RQ) og 27/4 570 Hirtshals Fyr (KJF). Der gøres flere større observationer af oversomrende fugle, hvoraf de største er 8/6 68 (SKAF), 13/6 84 (SKAF), 27/6 74 (JAE) – alle Grenen – samt 19/7 65 Lild Strand (HLÆ). I andet halvår gøres de største observationer 21/10 312 Ørhage (ARO), 20/11 446 Roshage (EM), 11/12 330 Agger Tange (JKK). Desuden bør årets eneste indlandsobservation nævnes 8/12 1 trækkende Bouet, Aalborg (PR).

Sum: 33.214. 1. halvår: 26.357, 2. halvår: 6857. Indsendere: 252.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen, sum	407	226	3964	9176	5049	728	96	81	372	1351	770	431
Roshage, sum	78	4	40	53	15	22	58	26	462	1230	1531	289
Agger Tange, sum	77	58	63	2710	18	-	13	11	279	359	17	344
Skagen, max.	172	95	616	1260	919	84	19	12	87	154	146	106
Roshage, max.	37	3	30	18	13	18	22	11	178	282	446	281
Agger Tange, max.	60	29	26	514	18	-	9	7	124	129	8	330

Sortstrubet Lom *Gavia arctica*

Årets sum ligger lidt over gennemsnittet for de seneste ti år på 427.

Største forekomster i første halvår er 13/5 8 Ålbæk Bugt (JHC), 23/5 10 Grenen (MKP JAE m.fl.), 27/5 8 Grenen (SAN) og 13/6 7 Roshage (JSP m.fl.). Fra sommermå-

nederne ses de største ansamlinger i Ålbæk Bugt 3/7 9, 13/7 8 og 14/7 7 (alle MHH).

Fra andet halvår er de største observationer, 19/8 4 Lild Strand (CKP), 23/9 4 Grenen (ASF) og 24/9 4 Ørhage (SA JJA HHN).

Sum: 466. 1. halvår: 273, 2. halvår: 193. Indsendere: 148.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	9	22	24	49	137	32	43	16	49	56	20	9
Skagen, sum	2	12	10	24	118	19	16	9	28	19	6	8

Islom ad. (herover) og 2K (herunder), Hanstholm Havn, 9. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Islom *Gavia immer*

Årets sum er meget høj. Det høje tal skal dog ses i lyset af to fugle, der rapporteres på daglig basis i Hanstholm Havn i november og december. Renses dette materiale for gengangere, er årets sum 102. Det er stadig et tal i den høje ende, på niveau med sidste år (106) og ca. dobbelt så stort som de seneste ti års gennemsnit på 64.

I årets første vintermåneder gøres tre observationer, 21/1 1 Hanstholm Havn (FB), 23/1 1 Roshage (JJA AO) og 28/2 1 vdr. Ø Roshage (JJA ELH). Foruden disse observationer er eneste observation uden for Skagen i første halvår 1/4 1 Stenbjerg (EMK). I Skagen registreres 64 fugle i første halvår, hvilket er det største antal nogensinde. Næsthøjeste år er 2018 (58). De største dage er 13/5 6 (mange indsendere), 18/5 5 (ASF KW AWN FAJ

LOU m.fl.) og 22/5 6 (ASF MKP CHJ JAE SKAF m.fl.) – alle Grenen. De sidste ses 23/5 1 ad. (SKAF MKP JAE ASF RSN m.fl.), 24/5 2 ad. (SKAF ASF JAE MKP RT m.fl.) og 1/6 1 ad. (SKAF AS JHC OA CHJ) – alle trækkende ved Grenen.

I andet halvår ses de første 18/8 1 ad. Ørhage (KNM), 6/9 1 2K+ Agger Tange (HHN) og 8/9 1 2K Grenen (ASF). Eneste observation på mere end to er 10/11 4 Grenen (SKAF). I Thy-området ses der syv trækkende fugle i perioden 18/8-7/11 (HHN KBC JJA m.fl.). Eneste observation uden for Skagen og Thy-området er 18/10 1 vdr. Lønstrup Strand (IMP). 6-7/11 ses 1 ad. Hanstholm Havn (HMT HHN JJA). 8/11 får fuglen følgeskab af en 2K (VF). De bliver liggende året ud.

Sum: 155. 1. halvår: 68, 2. halvår: 87. Indsendere: 220.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	2	3	10	50	1	-	1	2	13	49	22
Skagen, sum	-	1	3	9	50	1	-	-	1	10	12	6

Hvidnæbbet Lom *Gavia adamsii*

Årets sum på 12 ligger lavt sammenlignet med de seneste ti års gennemsnit på 19. Der observeres kun fugle i Skagen. Alle observationer nævnes.

To usædvanlige vinterfund, 14/1 1 ad. Grenen (SKAF) og 22/1 1 2K+ SØ Grenen (ROC). Herefter ses de næste til sædvanlig tid, 20/4 1 ad. sdr. Ø Nordstrand/Grenen (mange indsendere), 29/4 1 3K+ odr. Ø Nordstrand/Grenen

(mange indsendere), 2/5 1 ad. sdr. Ø Nordstrand/Grenen (mange indsendere), 6/5 1 ad. sdr. Ø Grenen (ASF JJ VJU), 9/5 1 ad. sdr. Ø Højen (MKP BK LSN) og 26/5 1 3K+ odr. Ø Nordstrand/Grenen (ASF JHC JAE RT SKAF m.fl.). I andet halvår ses fire fugle, 2/10 2 2K SØ Grenen (SKAF) – heraf raster den ene frem til 5/10 – og 13/10 1 ad. sdr. SØ + 1 2K SØ Grenen (SKAF MTK).

Mallemuk, Skagen, 23. oktober 2021. Foto: Erik Christophersen.

Mallemuk *Fulmarus glacialis*

Et ringe år for arten med en årssum på ca. 3000. Årsummen har ikke været lavere siden 1999-2001, hvor totalerne lå på hhv. 2565, 2668 og 3814. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 15.401. Månedsum og -maksimum for Skagen og Roshage fremgår af skemaet nedenfor.

Årets største observation og tilmed eneste nævneværdige uden for Skagen og Roshage er 23/6 250 Skagerrak (JVS).

De største observationer uden for Grenen og Roshage gøres også på åbent hav i andet halvår, 16/7 245 Jammerbugten (KW), 21/7 100 (LAN) og 4/9 100 (AWM) – begge Skagerrak.

Indsendere 92. Månedssum og månedsmax for udvalgte lokaliteter:

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen, sum	-	-	29	194	130	189	45	101	284	172	6	2
Skagen, max.	-	-	16	68	80	145	12	193	162	155	1	1
Roshage, sum	-	-	-	33	-	2	23	146	35	30	1	-
Roshage, max.	-	-	-	31	-	2	11	56	35	15	1	-

Mallemuk, Skagen, 23. oktober 2021. Foto: Erik Christophersen.

Stor Stormsval *Oceanodroma leucorhoa*

En lav årssum på syv fugle sammenlignet med de seneste ti års gennemsnit på 20. Gennemsnittet bærer dog præg af store udsving fra år til år, hvor årstotalerne har varieret mellem 1 og 75.

Alle observationer nævnes: 23/9 1 Ørhage (HHN JKK),

24/9 1 Ørhage (SA PMA FRO), 25/9 1 Agger Tange (JKK), 1 Ørhage (CBS) og 1 Roshage (RSN SA EM LBS TRK) – de to sidstnævnte kan være en og samme fugl, 26/9 1 Grenen (ASF ABB MER ROC m.fl.) og 22/10 1 Rødhus Strand (BKR).

Lille Stormsval *Hydrobates pelagicus*

Årets sum på otte er høj sammenlignet med de seneste ti år, hvor der er set 0-2 fugle per år – i 2011 dog fire. Alle observationer nævnes.

Fem ses på træk, 23/8 1 Nordstrand, Skagen (RT), 26/8 1 Roshage (JJA), 24/9 1 Ørhage (FRO), 22/10 1 Roshage (HLÆ) og 23/10 1 Roshage (SA HHN). Skagen Fuglestation formår at fange og ringmærke hele tre,

22/8 1 ad. han, 3/9 1 ad. han og 5/9 1 ad. han – alle Det Grå Fyr (SKAF m.fl.). Sidstnævnte bærer sågar en norsk ring. Det er første gang nogensinde, at der er fanget Lille Stormsval med spejlnet i Danmark. Der er dog tidligere ringmærket seks fugle fundet på skibe eller til lands i forbindelse med kraftige storme andre steder i landet. Se særskilt artikel.

Sodfarvet Skråpe *Puffinus griseus*

Årets sum er højere end gennemsnittet for de seneste ti år på 31. Der gøres kun observationer i andet halvår. De første ses tidligt, 30/7 2 Stenbjerg (JKK) og 3/8 1 Roshage (HHN NT). I Thy-området ses der i perioden 30/7-19/11 27 (HHN HK JJA KM m.fl.) med de største dage 19/8 6 Roshage og Febbersted (HK JJA m.fl.) og 23/9 5 Ørhage (HHN JKK MAKR). Fra september

kommer Grenen med, hvor der i perioden 13/9-8/11 ses 16 (SKAF ASF m.fl.), og de eneste dage med mere end én fugl er 24/9 2 (ASF m.fl.), 26/9 5 (SKAF JWS JWB ASF CHJ) og 23/10 3 (EC). Uden for disse områder ses 21/10 1 Lønstrup Strand (IMP). De sidste observationer gøres 6/11 1 Nørre Vorupør (JKK), 8/11 1 Grenen (ASF) og 19/11 1 Roshage (TRK).

Sum: 44. 1. halvår: 0, 2. halvår: 44. Indsendere: 28.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	-	2	9	22	7	4	-

Almindelig Skråpe *Puffinus p. puffinus*

Årets sum ligger noget højere end de seneste 10 års gennemsnit på 30.

I første halvår gøres et usædvanligt tidligt fund 22/4 1 Roshage (JJA). Herefter indledes efterårstrækket 13/6 1 Grenen (SKAF), 1 Lild Strand (RQ) og 8 Roshage (JSP). Sidstnævnte udgør årets klart største observation.

Sum: 48. 1. halvår: 13, 2. halvår: 35. Indsendere: 20.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	-	12	23	11	1	-	-	-

Skagen, sum

-	-	-	-	-	1	6	8	1	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Balearskråpe *Puffinus mauretanicus*

Der foreligger et godkendt fund af denne art, 14/8 1 havet ud for Vangså Hede (KMO) samt yderligere to dokumenterede fund, 14/8 1 Ørhage og 20/8 1 Roshage.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendt af SU.

Atlantisk Skråpe/Scopolis Skråpe *Calonectris borealis/C. diomedea*

Der foreligger et godkendt fund af denne "art", 17/8 1 Skagen Rev (Per Gustavsson). Der foreligger yderligere tre dokumenterede fund, alle fra Grenen, 15/6 1 NV, 18/7 1 og 23/9 1 SØ.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Sortbrynet Albatros *Thalassarche melanophris*

Der foreligger et godkendt fund, 17/4 1 5K+ NV Grenen (ASF ROC). Der foreligger 12 iagttagelser af nok fem forskellige fugle i Nordjylland siden den første godkendte i 1991.

Arten er SU-art.

STORKE

Sort Stork *Ciconia nigra*

Et år i den bedre ende, med vel nok 7-8 fugle og fire datoer med besøg i Skagen. Alle årets observationer nævnes. 30/4 1 Blegsø (EOZ), 8/5 1 Høstemark Skov (TL WJ), 17/5 1 Sårup (JASA PNC EMKN SBJ) og nok samme 18/5 Tved Plantage (PHP). Samme dag 1 Skagen (13 indsendere) fulgt af 29/5 1 Moser ved Lyngdrup Bæk (MHH) og 5-7/6 1 Skagen, som samlet er indtastet af 55 indsendere. Første halvårs sidste ses 10/6 1 Østerild Fjord og (måske samme) Hannæs (AVJ BLK). Årets sidste og eneste fra andet halvår bliver set 18/7 1 2K Øster Hurup (Rene Klitgaard via HAC).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fugle	2-3	2	8	10	5-9	4	3-4	4	8-9	1	4	7-8

Hvid Stork *Ciconia ciconia*

Materialet er forsøgt rensat for gengangere på enkelt-dage, men den enkelte stork vil være talt med på flere datoer. Året starter med en ret usædvanlig observation i februar, 14/2 2 S Tofte Mose (NCN). Siden 1990 har der tidligere kun været to observationer i februar, 27/2 1996 1 Hagebro ved Vridsted (LN) og 24/2 2003 1 Brønder-slev (PLA). Årets næste observationer er til normal tid, 2/4 2 Gammelstrup ved Stoholm (JSF), 9/4 1 Brønden (KES) og 24/4 2 Skagen (SKAF HAC JC HO +8). Årets største observationer er vel nok af de samme fire fugle, som følger, 9/5 Mygdal Kirke (HHL), 10/5 Skarndal (MCH AO), 12/5 Astrup ved Hjørring (JLE), 14/5 Støvring (AO). Ligeledes kan følgende være samme, 22/5 5 Skagen (KB CMM GM MSJ mfl.), 23/5 5 Sindal (KB) og 23/5 5 Dorf (DOF). Årets mest stationære holder til på Vestbjerg Enge 13-16/5 2 (CBN AHO ATL AB MHH m.fl.). Skagen har besøg af Hvid Stork på fire datoer 24/4 2, 1/5 1, 18/5 1 og 22/5 5. Årets sidste observationer er 3/6 1 Damgårde (OA), 10/6 1 Bindslev (SWJ), 10/6 2 Tapdrup (GEJA) og 18/6 1 Almind ved Hald Sø (JLE). At der ikke er gjort ob-servationer i andet halvår, er ikke helt usædvanligt. I DOF-Nordjylland er det sket seks år siden 1990 og i DOF-Nordvestjylland er det sket ni år siden 1990. Kig-ger man på de to områder samlet, er det dog kun i åre-ne 1993 og 2011 at der ikke har været observationer i andet halvår.

Sum: 102. 1. halvår: 102, 2. halvår: 0, Indsendere: 68.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	2	-	12	81	7	-	-	-	-	-	-

Rørdrum, Lund Fjord, 25. marts 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Rørdrum *Botaurus stellaris*

Igen et år med observationer alle årets måneder. Næsten alle indtastninger er af syngende/paukende fugle. Lokalfdeling Nordjylland har 942 indtastninger. Her kommer ikke mindre end 655 af indtastningerne fra Skagen, hvilket nok snarere er et udtryk for, hvor ornitologerne befinder sig. Af skemaet med maxtal fremgår således tydeligt, at det nok drejer sig om stort set de samme fugle. Lille Vildmose har 164 indtastninger. Lokalfdeling Nordvestjylland har 660 indtastninger. Her kommer de 395 fra Vejlerne. Der er kun to lokaliteter

uden for Vejlerne, Skagen og Lille Vildmose med indtastning af mere end to fugle. 26/4 3 Rærup Slambassin (BCS) og på flere datoer Sønder Lem Vig 3 (GM ALPA BJA).

Miljøstyrelsen har i 2021 optalt syngende/paukende Rørdrummer i EU-fuglebeskyttelsesområder i Nordjylland. Det samlede tal for syngende fugle blev 146. Eneste lokalitet med en lidt større forekomst, som ikke er nævnt i ovenstående, er Glomstrup Vig med seks syngende fugle.

Maxtal for lokaliteter:

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	-	-	2	4	6	3	1	1	-	-	-	-
Lille Vildmose	1	1	8	23	19	6	1	1	-	-	1	-

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Paukende Østlige Vejler	49	35	71	56	75	67	100	74	59	87	99	77
Paukende Vestlige Vejler	12	22	20	16	24	28	33	23	29	30	29	27

Kohejre *Bubulcus ibis*

Der bliver i 2021 set Kohejre på tre forskellige lokaliteter, hvoraf de to er godkendte af SU, 15/4 1 Thorup Holme (RSN) og 21–22/5 1 Lille Vildmose (FLP). Desuden foreligger et dokumenteret fund, 10–19/11 1 Rakkeby, Mors.

Der foreligger hidtil fire nordjyske fund, senest i 2020. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Kohejre, Rakkeby, Mors, 13. november 2021. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Sølvhejre *Egretta alba*

Et år på højde med rekordåret 2020, som havde en sum på 6517. Sølvhejren er for femte år i træk set alle årets måneder og den er faktisk indtastet på 360 af årets 365 dage. I område Nordvestjylland er der 1840 indtastninger og område Nordjylland har 863, så Sølvhejren er en art, der kommer i bogen. Første halvårs største observationer er alle fra Vejlerne. Størst her er 24/3 40 (HRC) og 1/4 86 (SB). Andre udvalgte lokaliteters største forårsobservationer er 3/1 7 Ulvedybet (AB), 9/1 6 Birkesø (FB) og 31/1 12 Erslev Kær (JKK HKSØ). I Aage V. Jensen Naturfonds "Vores 2021 status for året der gik" er der følgende omtale af Sølvhejre i Vejlerne af HHN: *Der er*

en lille nedgang på ét par fra 2020, så antallet af ynglepar nu er 22 par. For sjette år i træk er der ynglefugle i Glombakskoven, resten er fordelt på fem steder i Tømmerby Fjords Rørskove. Der bliver også omtalt en overnatningsplads i pilebuskene i Bygholm Nord. Her fløj fx 19/9 73 fugle ud inden solopgang. Andet halvårs største observationer er alle fra Vejlerne 19/9 73 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN) og 5/10 53 Bygholm Vejle (SAL). Andre udvalgte lokaliteter med store observationer er 8/9 12 Erslev Kær (JKK), 5/11 14 Lille Vildmose (HAC CR) og 21-22/12 15 Skalle Sø (ELMQ).

Sum: 6514. 1. halvår: 2528, 2. halvår: 3986. Indsendere: 397.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	420	221	764	492	333	298	470	628	1180	946	561	201
Vejlerne max	24	9	40	86	32	23	44	41	73	53	15	6
Lille Vildmose max	6	1	2	2	1	2	1	2	12	11	14	-
Erslev Kær max	12	7	4	1	1	-	3	1	12	4	5	5
Kølsen-Skals Engsø max	1	-	1	-	1	4	2	2	3	4	1	-

Silkehejre *Egretta garzetta*

Et år med mange indtastede observationer, flere ret stationære fugle og hele 88 forskellige indsendere. 2020 sluttede med en Silkehejre ved kysten mellem Mulbjerg og Øster Hurup. Samme fugl bliver i 2021 set 2/1 1 Kysten ud for Tofte Skov (WJ RSN CSJ). Fuglen bliver set på fem datoer frem til 12/1 (SA). Årets næste Silkehejre bliver en af de stationære. Første observation er 8/3 1 Spøttrup Sø (KDP GM AO VJU CBS). Fuglen kommer op på 59 indtastninger på 30 forskellige datoer. Sidste observation på denne lokalitet er 17/4 1 (AO AWM MAKR). Det kan være samme fugl, der ses 19/4 1 Grynderup SØ (HAB), og måske også 20/4 1 Agger Tange (POHP JKK CHJ). Næste observation er 11/5 1 Ny Spøttrup Enge (KDP GM CAP). Denne fugl ses på fire datoer frem til 15/5 1 (NT). Året har to observationer i Skagen 15/5 1

Buttervej Industriområde (MG) og 5/6 2 trækkende Grenen (20 indsendere). Lille Vildmose har kun én observation 23/5 2 (JJM SBP MOC). Årets første i Vejlerne er 29/5 1 Bygholm Vejle (FB) og 2/6 2 Østerild Fjord (AF). Samme dato er der også en observation af en Silkehejre fra Gravlev Sø (AHO GAH PJOR LSV HAC). Måske er det de to fugle fra Østerild Fjord, der 3/6 ses ved Elling Strandeng (JKA), og 5/6 dukker op i Skagen. Fra 4/6 1 Vejlerne (JJ FB MOC RSN) og frem til 14/8 1 (KMO) er der 13 datoer med observation af en fugl i Vejlerne. I samme periode er der observationer 21–22/6 1 Biskær (JKK GM KDP) og 25/6 1 Hovsør Havn (HK). Reelt kan de mange registreringer dreje sig om ganske få forskellige fugle.

Skestork *Platalea leucorodia*

Materialet er forsøgt rensat for gengangere på enkelt-dage. Året byder på den hidtil højeste sum, der dog ikke er langt over den tidligere rekordsum fra 2018 på 19.121. Den danske bestand tæller 585 par/reder, hvilket er en pæn stigning på 133 siden 2020. Årets første Skestork er tidlig, 22/2 1 Birkesø (HEA). Det er ikke mange fugle der ses i februar, men observationer er ikke usædvanlige. Siden 2000 har der været 11 år med observationer i februar. Det eneste januarfund er fra 2005. Næste fugle ses 1/3 6 Bygholm Vejle (HHN) og 5/3 4 Haverslev ved Bonderup (JGH). Af første halvårs største observationer på udvalgte lokaliteter bør nævnes 10/4 75 Bygholm Vejle (UK), 10/4 30 Grynderup Sø (AO

JOCL), 10/5 30 Ulvedybet (SAR), 29/5 72 Erslev Kær (EDY) og 16/6 36 Lille Vildmose (GGU). Årets ynglefugle fremgår af skemaet. I det område, rapporten dækker, er der kun ynglefugle på Vårholm, men heldigvis et rekordstort antal. Andet halvårs største observationer på udvalgte lokaliteter bliver 14/7 162 Bygholm Vejle (CS TSE), 27/7 34 Skive Fjord enge ved Åmund (TBR), 2/8 86 Birkesø (FINJ) og 13/8 199 Agger Tange (HNN HLÆ). Årets sidste observationer er alle fra Bygholm Vejle 22/10 7 (FAD), 23/10 4 (HHS) og 28/11 4 (MBO). Der er siden 2000 kun gjort novemberfund i 2004, 2011, 2012, 2019, 2020 og 2021. Der er dog også gjort decemberfund i 2014 og 2019.

Sum: 20.025 1. halvår: 4885, 2. halvår: 15.140 Indsendere: 438.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	1	650	1458	1209	1567	6125	5875	3019	117	4	-

Skestork (og Gråand), Bygholm Vejle, 2. juli 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Koloni / år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Langli	44	25	36	26	19	5	47	41	22	0	0
Mandø Nordvestfener						3	1	0	0	0	0
Høje Sande	0	38	67	90	108	145	118	114	213	249	377
Klægbanken	0	0	0	0	18	0	8	0	4	15	0
Djævløen, Ringkøbing Fjord	15	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sandøen, Nissum Fjord									6	0	0
Venø, Bradser Odde			0	3	12	19	22	43	48	19	16
Melsig, Vejlerne	8	0	2	7	4	2	10	44	3	0	0
Borreholm	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rotholmene, Hvalpsund						2	3	6	13		0
Ejerslev Røn										6-8	0
Vår Holm	33	35	45	76	50	35	29	0	73	128	192
Hornsgård Holm			15	11	42	55	57	6	0	0	0
Troldholme, Limfjorden							57	129	47	26	0
Fruens Holm									22	3	0
Muddermarens Ø	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Treskelbakkeholm	0	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0
Hov Røn							2	0	0	2	0
Hjarnø							2	0	0	2	0
Bogø, Hindsholm, Nordfyn										1	0
Slivsø syd for Haderslev				1				0	0	0	0
I alt	103	103	167	215	254	266	356	383	451	452	585
Stigning i reder	9	0	64	48	39	12	90	27	68	1	133
Antal lok. med yngleforekomst	5	5	6	7	8	8	12	7	10	10	3

Udviklingen 2011-2021 i antallet af reder i danske kolonier med ynglende Skestorke.

Kilde: Thomas Bregnballe, Jacob Sterup, Jan Skriver samt DCE (Institut for Bioscience, Aarhus Universitet) & Miljøstyrelsen.

Sort Ibis *Plegadis falcinellus*

I 2021 er der to kortvarige observationer af Sort Ibis i Nordjylland. Det drejer sig med stor sandsynlighed om samme fugl, 17/10 1 R Birkesø (HHL FLP) og 18/10 1 T

Grenen (EC HTR ROC). Sort Ibis er tidligere set i Skagen, men det var helt tilbage i 1971. Sidst der blev set Sort Ibis i Nordjylland var i 2015.

SULER & SKARVER

Sule *Sula bassanus*

Med mere end 107.000 Suler blev 2021 et meget fint år. Årets sum er i rapportens historie kun overgået i 2013 og 2018 og er pænt højere end de seneste ti års gennemsnit på 83.879. Skagen bidrager som sædvanligt med en væsentlig del af observationerne. En måneds-oversigt over hvordan fuglene er fordelt ud på året kan ses nedenfor. Skagen-tallene er sammenstillet af KNP/SKAF.

Første firecifrede antal i foråret bliver 11/4 4659 Skagen (SKAF ASF). Det er det næsthøjeste antal nogensinde ved Skagen og er også årets største forekomst i Nordjylland. Fuglene blev set efter et par dage med hård vind til stiv kuling fra vest. Første større antal uden for Skagen er fra samme periode 10/4 450 Roshage (HLÆ). I perioden 19-24/4 ses igen mange Suler, og forårets

største antal uden for Skagen observeres således 22/4 683 Havet ud for Flade Sø og Agger By (RQ). I sommer-månederne juni og juli er største forekomst 30/7 245 Roshage (TRK).

Efterårets første firecifrede antal ses allerede 2/8 1001 Skagen (SKAF EC). I sidste halvdel af september topper trækket med en del observationer på mere end 1000 og med disse lokalitetsmax: 19/9 1062 Hirtshals Fyr (AØ), 25/9 1400 Agger By (HAC), samme dag 2622 Roshage (SA FRO m.fl.) og 2506 Skagen (SKAF m.fl.) og dagen efter en meget stor observation fra østkysten: Stensnæs 26/9 2724 (AB). Fuglene ved Stensnæs blev set mellem klokken 7:30 og 11:00, og observatøren giver denne beskrivelse: "Du milde makaroni! Intenst træk hele morgenen, dog med et par seriøse peaks

omkring 8:45 og 9:45. Trak stort set alle op langs kysten, de fleste inden for 500 meter fra kysten. Kun ganske få længere ude. Trækket var stadig i gang, da jeg

forlod lokaliteten". Skagen kunne således kun med nød og næppe holde efterårets største antal på 2769.

Sum: 107.410. 1. halvår: 40.749, 2. halvår: 66.661. Indsendere: 293.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	308	362	11253	24763	3953	110	2020	12896	33079	15818	2470	378
Udenfor Skagen	25	67	915	3971	643	26	1473	5375	15546	3484	478	30
Skagen, sum	283	295	10338	20792	3310	84	547	7521	15480	12334	1992	348
Skagen, månedsmax.	123	189	617	4659	478	30	136	1001	2506	1691	430	100
Skagen, dato for max.	22/1	27/2	18/3	11/4	6/5	2/6	31/7	2/8	25/9	7/10	2/11	5/12

Topskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Igen i år er der en stor forekomst af Topskarv i Nordjylland. Materialet er præget af de mange observationer, som gøres ved Skagen, og materialet derfra er sammenstillet af KNP/SKAF. Materialet er så vidt muligt rensat for gengangere.

Året starter med en overvintrende fugl fra Læsø 15/1 1 ad. Østerby Havn (POH). Første trækkende Topskarv bliver 24/2 1 SØ Grenen (PR) efterfulgt af 28/2 2 Grenen (ASF). I marts er der fra Skagen observationer af i alt 102 fugle fordelt på 12 observationsdage med tre topdage: 8/3 35 NV Grenen (SKAF PR), 16/3 25 NV Grenen (SKAF) og 21/3 17 NV Grenen (SKAF ASF LNP). I april ses Topskarv ved Skagen på fire datoer med flest 1/4 6 NV Grenen (SKAF HBØ m.fl.). I maj er der en enkelt indberetning: 21/5 2 NV Grenen (SKAF m.fl.), som dermed slutter foråret i Skagen. Med samlet 118 fugle ved Skagen er der tale om det næststørste forår, kun overgået af 196 i 2019.

Fra Hirsholmene er der i foråret flere observationer af 1-3 rastende fugle 17-22/3, 3/4, 12/4 og 1/5, flest 20/3 med 1 ad. og 2 2K (FJ m.fl.).

Fra efteråret er der fra Skagen Havn meldt om rastende Topskarv i perioden 10-28/9 med største dag 11/9 6 1K (EC JCH). Der er desuden fra Grenen observeret i

alt 6 fugle på fem datoer i oktober. Sidste Topskarv ved Skagen ses 4/12, hvor en 1K fugl trækker mod SØ ved Grenen (ROC). I alt en årssum fra Skagen på flotte 130! I efteråret ses desuden flere langtidsstationære fugle i Hanstholm Havn og ved Roshage på hele 48 observationsdage mellem 15/9 og 25/11. Der er flere datoer, hvor der ses to fugle, og følgende observationer er af mere end to: 17+18/10 3 (JJE GGU m.fl.) og 13/11 4 (1 ad. og 3 juv.) (FB m.fl.). Fuglene i Hanstholm Havn er set af rigtig mange indsendere og medvirkende til at antallet af indsendere sætter rekord. Der er ikke observationer fra andre lokaliteter i efteråret.

På den svenske vestkyst fra den norske grænse ned til det nordlige Skåne er der i de senere år set et betragteligt antal Topskarver, især overvintrende fugle. Arten yngler desuden på skærgårdsøer i Bohuslän og ved Norges sydkyst ud mod Skagerrak. Med den stigende bestand kan vi forvente en stigning i antallet af Topskarver i Nordjylland også de kommende år. Fra det østlige Læsø til den Hallandske ø, Nidingen, er der ca. 40 km, og her toppede forekomsten i 2021 7/10 ifølge artportalen.se med hele 1000 fugle trækkende mod SV! Fra 2020 er Topskarv ikke længere SU-art langs kysterne i Nordjylland undtaget fjordene.

Topskarv, Grenen, 8. marts 2021. Foto: Knud Pedersen.

Sum: 148. 1. halvår: 125, 2. halvår: 23. Indsendere: 132.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	3	105	13	3	-	-	-	8	10	4	1
Skagen	-	3	102	11	2	-	-	-	6	5	-	1

Skarv *Phalacrocorax carbo*

Kun ynglefuglene af Skarv bliver behandlet her. Danmarks samlede bestand oplever en tilbagegang fra 2020 til 2021 på i alt 1493 par, fra 32.525 til 31.032 par. Størstedelen af tilbagegangen kan henføres til Nordjylland, hvor antallet af ynglepar falder fra 5225 par i 2020 til 4245 i 2021. Det er en tilbagegang på hele 980 par eller 19%. I forhold til sidste år er tre kolonier forsvundet i Nordjylland: Ejerslev Røn, Agger Tange og Vidstrup ved Liver Å. Der er ikke registreret nye kolonier i 2021. Nordjyllands største koloni er ikke længere Hirsholmene, idet kolonien på Melsig nu har overhalet Hirsholmene. Kolonien på Melsig er optalt til 816 par i 2021, hvilket er en fremgang på 134, mens kolonien på Hirsholmene er optalt til 750 par, en tilbagegang på 334. Dette betyder så også, at alle kolonier i landsdelen nu er på under 1000 par. Den største negative udvikling har kolonien ved Tofte Sø oplevet, idet den i starten af dette årtusind var landets største koloni med over 4000 par, og nu er på sølle 118 par og måske er på vej til helt at forsvinde i løbet af få år. Ligesom i mange andre kolonier af Skarv har Havørnen sikkert spillet en rolle for den kraftige nedgang i antallet af ynglepar. Et havørnepar har de senere år haft rede få kilometer fra Tofte Sø, hvor også Kongeørnen af og til jager. Ynglebestanden reguleres ved oliering på Rotholmene, Nordre Rønner og Knogen ved Læsø, ligesom en del af bestanden på Hirsholmene. Beskydning har de seneste år bl.a. fundet sted ved Kielstrup Sø, ligeledes for at regulere bestanden.

Rettelse til rapporten for 2020: På Søndre Rønner ved Læsø var antallet af reder angivet til 50, men på senere offentliggjorte luftfotos fra 2020 kunne der tælles ca. 261 reder på lokaliteten.

	2019	2020	2021	+/-
Danmark – TOTAL	30511	32525	31032	-1493
Antal kolonier	75	91	83	-8
Nordjylland – total	4724	5225	4245	-980
Antal kolonier NJ	18	20	17	-3
Melsig	829	682	816	134
Hirsholmene	1105	1084	750	-334
Rørdal Lergrave	567	471	608	137
Flyndersø	425	356	374	18
Rotholmene	303	338	282	-56
Rønholm	277	322	276	-46
Søndre Rønner	50	261	250	-11
Hald Sø	191	210	214	4
Nordre Rønner	425	700	190	-510
Kielstrup Sø	193	70	133	63
Toftesø	199	186	118	-68
Skagen Nordstrand	0	35	89	54
Lund Fjord	0	140	59	-81
Spøttrup Sø	10	24	35	11
Knogen, Læsø	38	17	26	9
Ouegård, Mariagerfj.	0	30	20	-10
Sindal, Uggerby Å	10	100	5	-95
Ejerslev Røn	11	165	0	-165
Agger Tange	15	19	0	-19
Vidstrup, Liver Å	16	15	0	-15
Hirtshals	60	0	0	0

Antal reder i nordjyske skarvkolonier 2019-2021. Kilde: Sterup, J. & Bregnballe, T. 2021. Danmarks ynglebestand af skarver i 2021. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 40 s. – Teknisk rapport nr. 226.

Klyde *Recurvirostra avosetta*

Klyde bliver kun behandlet i forhold til ynglefugle. Ynglende Klyde er indtastet på 22 forskellige lokaliteter og med 41 indsendere. Størst er 6/5 155 Krik Sandø (HHN), 8/6 60 Als Odde (SSK), 24/4 41 Grynderup Sø (VVH) og 9/7 40 Gerå Enge og Strand (HAC). Miljøstyrelsen har i 2021 optalt ynglende Klyde i EU-fuglebeskyttelsesområder i Nordjylland. Det samlede tal for ynglepar i disse områder kommer op på 493. Af lokaliteter, der

ikke er nævnt i ovenstående, bør følgende nævnes: Agger Tange 160 par, Knogen og Knobgrund, Læsø 15 par, Vårholm og Kyøholm 39 par, Klosterholm og Startøterne 34 par og Lindholm 17 par. Ynglende Klyde er i mange år blevet optalt i Vejlerne (HHN). Tallene viser stor variation fra år til år og også for det enkelte år, hvor tallet kan stige i øst og falde i vest eller omvendt.

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ynglepar Østlige Vejler	15	25	109	52	39	63	70	38	171	44	64	56
Ynglepar Vestlige Vejler	0	32	15	0	8	9	0	2	2	9	30	47

Sibirisk Hjejle *Pluvialis fulva*

Et fund af Sibirisk Hjejle fra 2020, 2-18/8 1 Bygholm Vejle (HHN og mange andre), er blevet godkendt af SU siden omtalen af fundet i "Nordjyllands Fugle 2020". Dermed foreligger der 12 fund af nok otte forskellige

fugle i Nordjylland. Alle på nær ét fund er fra området omkring Vejlerne. Det seneste fund af Sibirisk Hjejle i Nordjylland før fundet i 2020 er fra Vesløs Vejle i 2012. Arten er SU-art.

Lille Præstekrave *Charadrius dubius*

Årssummen er næsten halveret i forhold til sidste års rekordsum på 1236. Summen har været stigende hvert år siden 2016, hvor den daværende rekordsum var 636. Det er også bemærkelsesværdigt, at året mangler to-cifrede observationer. I 2020 er der flere observationer

af mere end 20 fugle. Årets første Lille Præstekrave ankommer til normal tid 27/3 2 Hjarbæk Fjord (TRK), 31/3 2 Tange Å (FIA) og 1/4 1 Tange (CAHE BMH). Første halvårs største observationer er 16/4 9 Nørreådal, Øby-Løvskal (TRK LM), 22/4 6 Viskum (TBR TRK) og

Lille Præstekrave, Spritten, Aalborg Havn, 2. juli 2021. Foto: Anders Brinkmann.

14/6 7 Juelstrup Sø (TSE). Der er indberettet ynglefugle fra 19 lokaliteter. Kun på tre af lokaliteterne meldes der om ungeførendende fugle: 24/6 4 Vindelsbæk (MHH), 11/8 5 Ulvedybet (BKR) og 4/8 2 Juelstrup Sø (MHH). Andet halvårs største observationer er 15/7 8 Viskum (TBR)

Sum: 696. 1. halvår: 566, 2. halvår: 130. Indsendere: 141.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	4	223	203	136	70	57	3	-	-	-

Hvidbrystet Præstekrave *Charadrius alexandrinus*

Et år med tre fugle er, som det fremgår af nedenstående oversigt, et ret normalt år. Første fugl bliver set 25/4 1 hun Ulvedybet (BKR RSN MON). Det er sandsynligvis den samme, der bliver set på syv forskellige datoer på

og 3/8 8 Nørreådal, Øby-Løvskaal (TBR). Årets sidste ses til normal tid i september, 11/9 1 Ulvedybet (LPA JAE JHC HBJ HHØ), 13/9 1 Vilsted Sø (KNM) og 29/9 1 Ulvedybet (BKR).

lokaliteten, sidste gang 13/5 (AB PHK BKR). Samme dag 1 hun Agger Tange (JJA) og 19/5 1 han Bygholm Vejle (HHN JHC JB MMR HMS).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fugle observeret	2	5	-	1	1	1	3	-	4	1	4	3

Pomeransfugl *Charadrius morinellus*

Et år i den lave ende både hvad angår forårslokaliteter, antal fugle og observationsdatoer. Første halvår har observationer på seks forskellige lokaliteter. I lokalafdeling Nordjylland er der tre forskellige lokaliteter. Ølands Vejle: Første observation er 7/5 11 (BKR MOC). Der er 11 observationsdatoer, størst er 13/5 38 (AB) og sidste er 17/5 3 (MMH). Jerup Strand: 3/5 2 (KMO). Grenen: 21/6 1 (SKAF ASF AOWN LPA MMH). Observationer i juni sker ikke årligt. Seneste observation i juni er fra 2015, 27/6

1 Grenen (ROC). I lokalafdeling Nordvestjylland er der observationer på tre lokaliteter, Ræhr: 3/5 2 (OZ MOC). Sjørring Sø: 7/5 8 (ERIJ). Revlbuske: Tre observationsdatoer, 8/5 1 (KNS), 9/5 17 (SVP) og 10/5 2 (ALPA). Efterårsobservationer er ikke almindelige og tre observationer er fint, 6/8 1 R Agger By (KECL), 27/8 1 hørt på nat-træk Aalborg (PR) og 14/9 1 NØ Hanstholm Fyrhaver (SEK).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal lokaliteter forår	10	12	9	8	10	15	17	11	6	10	8	6
Antal lokaliteter efterår	2	3	1	-	2	1	-	1	3	1	2	3

Stor Kobbersnepe *Limosa limosa*

Årets samlede sum ligger tæt på gennemsnittet for de seneste 10 år. Årets første observation af Stor Kobbersnepe er 23/3 1 Bygholm Vejle (CSS). Dagen efter ses tre fugle trækkende øst ved Roshage (JJA). Som vanligt stammer langt de fleste observationer fra Vejlerne og Agger Tange. Her bliver de maksimale forekomster for det tidlige forår 7/4 29 Agger Tange (AKV) og 16/4 31 Bygholm Vejle (HHN). Optællingen af ynglefugle i Vejlerne gav 46 par, hvilket er en lille tilbagegang fra 51 par i 2020. Desuden gjorde et enkelt par yngleforsøg i Vesløs Vejle (HHN). Set i et lidt længere tidsperspektiv er årets antal ynglepar dog del af en fortsat støt tilbagegang for arten som yngle-

fugl i Vejlerne. I 2011 var der 116 ynglepar i Vejlerne. På Agger Tange er der rapporteret op til ni ynglefugle. I efteråret er forekomsten af Stor Kobbersnepe spredt ud over flere lokaliteter, her nævnes udvalgte maksimale forekomster: 21/7 7 Kytterne (JD), 22/8 12 Skive Fjord ved Stårup Enge (BJA GM), 28/8 12 Kølsen-Skals Engsø (MHH CAP), 5/10 8 Lille Vildmose (DFS), 3/11 5 Apholmen, Frederikshavn (HJ). Da nominatformen af Stor Kobbersnepe trækker sydpå fra ynglepladserne allerede i sensommeren, er en del af efterårets sene observationer sandsynligvis af racen *islandica*, se også denne.

Sum: 1603. 1. halvår: 976, 2. halvår: 627. Indsendere 184.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	39	313	317	307	207	142	211	59	7	1
Vejlerne, sum	-	-	30	161	242	273	122	56	99	5	-	-
Agger Tange, sum	-	-	6	151	67	28	72	34	98	36	-	-

Islandsk Stor Kobbersnepe & Brushane, Agger Tange, 5. september 2021. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Islandsk Stor Kobbersnepe *Limosa limosa islandica*

Årsummen på 1174 repræsenterer den største forekomst nogensinde. Langt de fleste fugle er observeret i løbet af september, hvor en stor forekomst af Islandsk Stor Kobbersnepe på Agger Tange er rapporteret af flere observatører (JKK TRK HHN HAC). Tallet for denne måned indeholder derfor givetvis mange gengangere. Den største forekomst, der også er det hidtil største antal set i Danmark, er 14/9 153 Agger Tange (HHN). Der er tre fund i første halvår, det første 28/4 1 Nørreådaalen (TBR TRK). Denne fugl ses igen 30/4 1 Kølsen-Skals

Engsø (EM TRK). Det næste er 8/5 1 Bygholm Vejle (JJE) og fra juni, 18/6 3 Bygholm Vejle (VFL). I efteråret er der udover den nævnte store forekomst på Agger Tange følgende maksimale forekomster fra udvalgte lokaliteter: 26/8 9 Nørreådaalen, Øby-Løvskaal (TBR), 29/8 14 Kølsen-Skals Engsø (EM TRK), 3/9 21 Skive Fjord (TBR) og 5/9 26 Bygholm Vejle (HLÆ). Årets sidste fund er 27/12 1 Mølholm Søerne, Aalborg (RWR) og 30/12 4 Agger Tange (NRA).

Sum: 1177. 1. halvår: 5, 2. halvår: 1172. Indsendere: 43.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	1	3	-	81	1021	64	1	5

Stenvender *Arenaria interpres*

Der observeres Stenvender i Nordjylland hele året rundt. Gennemgangen fokuserer på ynglefugle og maksimale forekomster for udvalgte lokaliteter i løbet af året. I vintermånederne observeres de største forekomster omkring Frederikshavn: 12/1 40 Strandby (HUP), 16/1 49 Frydenstrand, Frederikshavn (FJ), 19/1 36 Sæby Havn (ABHJ) foruden 21/1 43 Hanstholm Havn (FB). Årets største forekomst bliver 13/2 130 Bratten Strand (HET). Samme dag observeres 13/2 72 Strandby (SKAF), og her ringmærkes desuden en Stenvender af Skagen Fuglestation. I foråret er de største forekomster 17/3 31 Hirschholmene (FJ), 18/3 30 Græsholm (CMG), 20/3 40 Store Rotholm, Hvalpsund (VJU), 27/3 27 Roshage (SGN), 30/3 Rugholm Stene, Strandby 30 (CKJE) og 5/4 20 Agger Tange (VJU). Største observation i foråret bliver dog 13/5 42 Hirschholmene (FJ).

Der er ingen sikre oplysninger om ynglefund i 2021, men der er observationer af ynglefugle 24/5 + 29/5 2 Hirschholm (FJ JEG), hvor yngleforsøget blev opgivet og eneste fra Læsø, angivet som ynglefugle, er 1/6 3 Als Dyb Revler (JHP).

I løbet af sommeren er der kun få spredte observationer, men fra sidst i juli ses igen større antal fugle med følgende maksimale forekomster på udvalgte lokaliteter: 13/8 82 Agger Tange (HHN), 17/8 43 Roshage (ALPA) samt 23/8 57 Skive Fjord ved Stårup Enge (TBR). I efteråret ses de største antal fugle omkring Hanstholm med 25/9 45 Roshage (RSN) som største forekomst, inden cirklen sluttes og året sluttes af med 29/11 40 Bratten Strand (TBC), 17/12 45 Frydenstrand, Frederikshavn (JOKR), 20/12 37 Sæby (HJ) og 30/12 35 Sundsøre (VVH).

Stenvender månedsmax. på udvalgte lokaliteter:

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
IBA Agger Tange		7	13	20	13	5	26	82	23	10	2	8
Roshage/Hanstholm	43	35	28	12	7		28	43	45	32	13	23
IBA Løgstør Bredning	9	2						14	10	15		
Strandby	44	72	1	5	2			4	4	6		7
IBA Skagen	2				7	3	1	23	2	1		11
IBA Hirsholmene		4	31	20	42		6	9	6			
Frydenstrand, Frh.	49	11										58

Brushane *Calidris pugnax*

Der observeres Brushane i Nordjylland i alle årets måneder, på nær januar og december. Gennemgangen fokuserer på ynglefugle og maksimale forekomster for udvalgte lokaliteter i løbet af året.

Årets første Brushane observeres 21/2 1 Bygholm Vejle (OL). Man skal normalt hen i midten af marts for at finde de første observationer af Brushane, men der er dog både i 2019 og 2014 tilsvarende vinterobservationer. Langt hen i marts måned er der få og mindre observationer, først omkring månedsskiftet til april kommer der hul igennem for forårstrækket: 27/3 14 Rettrup Kær (JEAL), 31/3 37 Agger Tange (JSTJ), 31/3 25 Birkesø, Lille Vildmose (GGU), 1/4 450 Arup Vejle (PHM) og 1/4 200 Østerild Fjord (PHM). Herefter er der mange observationer af store flokke af Brushane fra Vejlerne i resten af april: 3/4 310 Bygholm Vejle (HHN), 13/4 570 Lønnerup Fjord (RSN), 13/4 380 Thorup Fjordholme (RSN), 17/4 420 Østerild Fjord (HHN) og 19/4 550 Arup Vejle (PHM). Årets største observation bliver 1/5 740 Østerild Fjord (JPK). Uden for Vejlerne nævnes følgende observationer fra foråret: 3/4 60 Agger Tange (TBR TRK), 29/4 75 Holmen, Ilsig Kær (AMY), 2/5 94 Erslev Kær (JJK), 1/5 100 Nørresø ved Virksund (CHS).

Observationerne af Brushane tynder ud fra midten af maj, men fra midten af juni starter efterårstrækket: 16/6 40 Agerø (HHB), 12/7 29 Bygholm Vejle (JFA) og 12/8 40 Agger Tange (AKV). I slutningen af august og første halvdel af september ses de største forekomster i andet halvår: 24/8 57 Skive Fjord ved Stårup Enge (TBR), 26/8 65 Nørreådal, Øby-Løvskal (TBR), 30/8 320 Bjergby, Nordmors (JJK), 30/8 114 Lønnerup Fjord (BLK), 1/9 Kølsen-Skals Engsø 100 (JEG), 4/9 124 Rettrup Kær (GM), 9/9 118 Grishøjgårds Krat (PR), 12/9 250 Birkesø, Lille Vildmose (FLF) og 12/9 95 Ulvedyb (BKR). Fra oktober er der kun enkelte større forekomster: 2/10 106 Birkesø, Lille Vildmose (HAC), 6/10 40 Årup ved Kvorning (TBR), 10/10 16 Sønder Lem Vig (GM) og årets sidste observation bliver 3/11 5 Bygholm Vejle (EM). I 2021 blev der fundet ni ynglehunner af Brushane på Bygholm Vejle (Aage V. Jensen Naturfond, HHN). Antallet af ynglefugle har fluktueret mellem 1 og 18 i de seneste ti år og årets antal er tæt på gennemsnittet. Der er ingen observationer af ynglefugle på Agger Tange i år; der blev senest meldt om ynglende Brushane fra denne lokalitet i 2017.

Brushane 1K, Skagen, 18. august 2021.

Foto: Erik Christophersen.

Kærløber *Limicola falcinellus*

Årets forekomst af Kærløber er den laveste siden 2004 med en årssum på kun 15 fugle. Årsagen skal givet findes i det dårlige vejr, der prægede ultimo maj, tidspunktet hvor arten normalt ses rastende på trækket nordpå. Den første Kærløber blev observeret 23/5 1 Stensnæs (JHC), hvilket er ca. en uge senere end normalt. Dagen efter ses årets største observation 24/5 3(!) Stensnæs (CHJ) på samme lokalitet. Ligeledes er der observationer

ner fra 24/5 1 og 25/5 2 Gerå Enge og Strand (HAC SØP) og 26/5 2 Ulvedybet (BKR). I juni er der ingen observationer, mens der i juli er observationer af op til to fugle: 14/7 1 Jerup Strand og Enge (LAM SWJ) og 18/7 2 Agger Tange (SVP HLÆ). I august ses en enkelt fugl 20-22/8 på Bygholm Vejle (HHN TBR VFL HRC). Endelig rundes året af med en forholdsvis sen observation 5/9 1 Gerå Enge og Strand (SEK).

Sum: 15. 1. halvår: 9, 2. halvår: 6. Indsendere: 14.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	9	-	4	1	1	-	-	-

Krumnæbbet Ryle *Calidris ferruginea*

Årssummen på 785 fugle er tæt på gennemsnittet for de foregående 10 år. Noget usædvanligt gøres der kun én observation af Krumnæbbet Ryle i foråret: 13/5 1 Ulvedybet (AB BKR). Det samme var dog tilfældet i 2019. De første observationer fra andet halvår er 7/7 1 SØ Grenen (SKAF), 9/7 1 Bygholm Vejle (HHN) og 9/7 1 Gerå Enge og Strand (HAC). Årets største forekomst er 6/8 83 Ulvedybet (BKR). Det er den største observation af Krumnæbbet Ryle udenfor Agger Tange siden årtu-

sindeskiftet. Andre lokaliteter med større forekomster er 14/7 11 Agger Tange (SVP), 30/7 18 Bygholm Vejle (TRK), 30/7 22 Gerå Enge og Strand (ARA), 21/8 14 Skiveren Strand (SWJ), 24/8 11 Stensnæs (MLU), 25/8 50 Hovsør Røn (AS). Fra ultimo august er der kun mindre observationer, og de sidste fugle ses i oktober 2/10 1 Nordmandshage (PR), 4/10 1 Egholm (GJA) og 10/10 1 Lovns Bredning (BEJE).

Sum: 785. 1. halvår: 1, 2. halvår: 784. Indsendere: 94.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	1	-	327	416	38	3	-	-

Temmincksryle *Calidris temminckii*

Årssummen på 569 er i den lave ende set over en tiårsperiode, men er på niveau med årssummerne fra 2017 og frem. Der har ikke været en årssum på over 1000 fugle siden 2015 (1285), og det er specielt antallet af observationer i første halvår, der er faldet i perioden. Sæsonen for Temmincksryle var kort i 2021, idet der ikke er observationer i hverken april eller september.

Årets første observation er 2/5 1 Juelstrup Sø (TSE). Dernæst følger 8/5 1 Arup Vejle (HHN), 1 Grynderup Sø (GM VJU KDP JEAL) og 1 Sønder Lem Vig (GM). De fleste observationer sker i maj, og her ses også de største forekomster. Her er maksimumstal for udvalgte lokaliteter: 10/5 16 T Nordstrand, Skagen (SSK), 11/5 24

Sønder Lem Vig (GM), 13/5 27 Bygholm Vejle (HHN), 13/5 22 Juelstrup Sø (TSE), 16/5 24 Ulvedybet (BKR) og årets største observation 20/5 30 Torup Holme (NBA). De sidste observationer i første halvår sker primo juni, 1/6 1 Arup Vejle (HHN) og 2/6 1 Gravlev Sø (HAC). Returtrækket af Temmincksryle starter med 21/7 1 Bygholm Vejle (HRC). I andet halvår registreres kun mindre forekomster på højst en håndfuld fugle, således fra Bygholm Vejle 27/7 5 (HLÆ) og 4/8 5 (RSN). Største forekomst bliver 6/8 6 Ulvedybet (KOL VAG). Desuden nævnes 2/8 3 Vester Nyland, Læsø (BL) og 12/8 4 Sønder Lem Vig (HMS). Årets sidste observation af Temmincksryle er 23/8 1 Hirtshals Øststrand (SWJ).

Sum: 569. 1. halvår: 474, 2. halvår: 95. Indsendere: 89

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	472	2	34	61	-	-	-	-

Engryle *Calidris alpina schinzii*

Optællinger af ynglefugle de seneste ti år fremgår af nedenstående skema. I 2021 er der kun foretaget optællinger i Vejlerne, hvor der i Bygholm Vejle var 43-45 ynglepar af Engryle. I de Vestlige Vejle var der et enkelt ynglepar i Arup Vejle. Antallet af ynglepar ligger dermed på niveau med det hidtil dårligste år for arten som ynglefugl i Vejlerne (2017). Der er ikke opdaterede

tal for Læsø og Agger Tange, hvor der ved seneste optælling i 2020 var hhv. 8 og 10 ynglepar. De sporadiske yngleforekomster i Nørholm Enge og Ulvedybet ligger nu mindst fem år tilbage. På landsplan anslås antallet af ynglepar til 92-94, hvilket er en nedgang på ca. ti par i forhold til 2020. Der foretages atter totaltælling i 2022.

Optællinger af ynglende Engryle i Nordjylland:

År	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Læsø	15	16-18	15-19	?	15-17	8-9	9	?	8	?
Nørholm Enge	1	1	0-1	0	0-1	0?	0	0	0	0
Ulvedybet	0-2	2	0	0-1	0?	0?	0	0	0	0
Bygholm Vejle	56	58	66	58	53	43	48	56	56	43-45
Vestlige Vejler	2	4	2	8	3	1	2	3	2	1
Agger Tange	14-16	21	12	18	5	18	5	?	10	?

Sortgrå Ryle *Calidris maritima*

Årsummen på 1043 fugle er den højeste i den seneste tiårsperiode, og man skal tilbage til 2010 for at finde en højere sum (1268). Det er især antallet af fugle i første halvår, der er højere end normalt. Desuden udmærker 2021 sig ved, at der er observationer af Sortgrå Ryle i alle årets måneder, på nær juni.

I vintermånederne i starten af året er de største observationer 12/1 14 Frederikshavn Havn (BKR), 3/2 12 Skagen Havn (FKH), 14/2 15 Roshage (JJA) og 27/2 14 Agger Tange (TKR). Årets største observationer af Sortgrå Ryle er fra foråret i Frederikshavn: 3/3 35 Nordre Skanse (LOU), 12/4 95 Frederikshavn Havn (SØP HAC ESA) og desuden 10/5 28 Hirsholm (FJ). Observationen af 95

fugle fra Frederikshavn Havn overgås i Nordjylland kun af følgende fra 2016: 26/12 170 Østerby Havn, Læsø. Første halvår rundes af med 17/5 1 Havet ud for Bulbjerg (JJE), 1 Ø Nordstrand, Skagen (SKAF GM) og 1 R Grenen (ASF), som kan være den samme. Første observationer af Sortgrå Ryle i andet halvår kommer allerede i juli: 30/7 1 Roshage (TKR) og 31/7 1 Grenen (SKAF). I august gøres det kun fjerde fund fra Vejlerne, 28/8 1 Bygholm Vejle (HHN) og 9/9 ringmærkes en Sortgrå Ryle af Skagen Fuglestation ved Det Grå Fyr, Skagen. I andet halvår er lokaliteterne med de største observationer 23/8 11 Saltum Strand (VAG) og 28/11 20 Agger Tange (MAKR).

Sum: 1035. 1. halvår: 584, 2. halvår: 451. Indsendere: 131.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	119	165	104	134	62	-	2	25	20	133	149	122
Roshage max.	10	15	5	2	-	-	1	2	3	9	9	-
Agger Tange max.	5	14	2	6	-	-	-	-	1	19	20	17
Frederikshavn max.	14	1	35	95	-	-	-	-	-	8	1	2

Sortgrå Ryle, Hanstholm, 22. oktober 2021.
Foto: Frits Rost.

Dværgryle 1K, Skagen, 20. august 2021. Foto: Erik Christophersen.

Dværgryle *Calidris minuta*

Der var mange observationer af Dværgryle i 2021 og årssummen på 1086 er den højeste siden 2016 (1500). Sædvanen tro er næsten alle observationer fra andet halvår.

Årets første observation af Dværgryle er 19/5 4 Ulvedyb (BKR) og derefter 31/5 1 Gerå Enge og Strand (HAC). I juni ses kun yderligere fire fugle, sidste observation er 13/6 1 Jerup Strand og Enge (SWJ). Efterårstrækket indledes med 13/7 2 Bygholm Vejle (HL/E). Fra ultimo juli og gennem august og september er der mange observationer af Dværgryle. Her er udvalgte større observationer: 27/7 21 Jerup Strand og

Enge (AWN), 12/8 32 Agger Tange (AKV), 21/8 23 Østerild Fjord (AO) og 23/8 17 Ulvedyb (BKR). Årets største observationer ses primo september: 3/9 76 Limfjorden ved Bygholmengen (VFL) og 3/9 58 Skive Fjord ved Stårup Enge (TBR). Herefter følger 8/9 20 Limfjorden ud for Østerkær (RSN), 11/9 18 Isbakkeholm (JHC LPA) og sidste større observation bliver 15/9 24 Bygholm Vejle (HHN). Efteråret rundes af med 15/10 1 Hirtshals Øststrand (HUP) og 17-18/10 1 Sønder Lem Vig (GM). I gennemgangen er der set bort fra to tidlige, større og udokumenterede observationer af Dværgryle fra maj måned.

Sum: 1086. 1. halvår: 9, 2. halvår 1077. Indsendere: 115

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	5	4	63	433	563	18	-	-

Prærieløber *Tryngites subruficollis*

Et fund af Prærieløber fra 2020, 14/9 1 Bygholm Vejle (HHN m.fl.), er blevet godkendt af SU siden omtalen af fundet i "Nordjyllands Fugle 2020". Fundet er nr. 15 i Nordjylland af denne nordamerikanske vadefugl. Det

seneste fund af Prærieløber i Nordjylland før fundet i 2020 er fra Jerup Strand og Enge i 2017. Arten er SU-art.

Stribet Ryle *Calidris melanotos*

Efter at årene 2016-2020 har budt på mindst ét årligt fund af arten, bliver der ikke observeret Stribet Ryle i

Nordjylland i 2021.

Skovsneppe *Scolopax rusticola*

Årssummen slår rekorden fra 2019 på 607. Det skyldes en lang kuldeperiode fra sidst i januar til midt i februar, hvor frosten har tvunget flere Skovsneppe til at fouragere om dagen ved kilder og langs vandløb. Summen for februar var således 445 mod 49 i 2019 og 41 i 2020. Bortset fra en enkelt observation fra januar 16/1 9 Skagen Klitplantage (SWJ) stammer de største antal således også fra februar med 8/2 12 Ellekrattet, Skagen (FQU), 6/2 7 Lien (JVI), 6/2 7 Højris Mølle (JGH) og 16/2 7 Nors Sø (PHA).

Der er i alt optalt mindst 16 territoriehævdende Skovsneppe fordelt på 11 lokaliteter. Flest er der fra Tofte Skov og Mose med min. 3 (HAC) og Jægersborg Skov 3 (AHO).

Fra efteråret er der ikke nogen væsentlig forskel i summerne fra november og december i forhold til de foregående år. Her er de største antal 13/11 24 Villerup (SWJ), 28/11 16 Baggesvogn (SWJ), 12/11 13 Hanstholm Fyrhaver (JJA), 17/11 7 Lilleheden Klitplantage (SWJ) og 12/11 6 Bankes Marker, Skagen, observeret med termisk kikkert (SKAF).

Skovsneppe, Ravnkilde,
Rold Skov, 11. februar 2021.
Foto: Søren Skov

Sum: 985. 1. halvår: 710, 2. halvår: 275. Indsendere: 188.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	140	445	77	25	12	11	6	1	-	27	160	81

Tredækker *Gallinago media*

Der er tale om den hidtil næsthøjeste årssum, kun 2016 med en sum på 89 er større. De seneste år har givet to-cifrede summer, bortset fra 2019 med måske blot to forskellige fugle. Udsvinget i summerne kan forklares ved svingende eftersøgning på egnede lokaliteter. Det bemærkes, at arten er blevet ringmærket i år, hvilket der kan læses om i en særskilt artikel.

Fra første halvår er der to observationer af hver en fugl fra Grenen 10/5 (ASF) og 16/5 (flere indsendere).

Lokaliteten med de største antal Tredækker i andet halvår er Enge øst for Lindensborg 22/8-11/9 40 med de største observationer 22/8 8 (RSN), 23/8 12 (RSN) og

25/8 7 (KUH). Fire af fuglene ringmærkes (SKAF).

De hidtil største fund stammer fra Ringfener med op til ni fugle i 2016 og Volsted Kær med op til otte fugle i både 2017 og 2018.

Derudover er der følgende fra andet halvår, 12/8 1 Tøtterne (DOFNJYL), 17/8 2 Volsted Kær (CSS), 23/8 1 Sønder Lem Vig (LN), 24/8 1 Nørreådal, Øby-Løvskaal (LM), 27/8 4 Volsted Kær (JBE), 28/8 1 Uggerby Å (MCH), 29-30/8 1 Skals Enge (AO), 31/8 1 Lindensborg Ås Udløb (KL), 1/9 1 Volsted Kær (PMA), 2/9 1 Buttervej Industriområde, Skagen (SKAF), 3/9 1 Uggerby Å (PHP JC) og 8/9 1 Vilsted Sø (JPK).

Sum: 74. 1. halvår: 3, 2. halvår: 71. Indsendere: 40.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	2	-	-	57	14	-	-	-

Tredækker, Skals Ådal, 29. august 2021.
Foto: Tonny Ravn Kristiansen

Enkeltebekkasin *Lymnocyptes minimus*

Årsummen er næsten på størrelse med summen fra 2020 (200), og dermed næststørste sum i de foregående ti år.

Fra første halvår nævnes følgende observationer fra vestkysten, Tversted Strand 5/1-26/4 26 med de største 11/1 3 og 22/1 5 (begge SWJ) samt 29/1 6 og 30/1 5 (begge MCH), Uggerby Strand 25/1-28/3 7 med de største 25/1 2 (ET) og 3/2 3 (PHP) og Hirtshals Øststrand 1/1-6/1 8 med de største 1/1 2 (PHP) og 4/1 2 (KUP). Derudover kan nævnes fra Vejlerne, Lønnerup Fjord 3/2-15/2 16 med de største 11/2 3 (JVI) og 13/2 2 (MAKR), fra Aalborgegnen 12/2 3 Hasseris Enge (RSN) og fra Viborgegnen Skals Enge 6/2-14/2 9 med den største 14/2 2 (LN). Forårets sidste fugle ses 16/4 1 Ellekrattet (SKAF), 26/4 1 Tversted Strand (SWJ) og 27/4 1 Lille Vildmose (TBR). Efterårets første Enkeltebekkasin ses 15/9 1 Agger Tange (STEJ), 18/9 1 Grenen (SKAF) og 29/9 1 Nors Sø (TRK).

Fra efteråret nævnes fra Grenen 18/9-15/11 22 med to fugle 30/9 (SKAF), 28/10 (ASF), 29/10 (SKAF), 3/11 (SKAF) og 5/11 (ASF). Fra vestkysten endvidere 14/11 3 Uggerby Strand (PHP) og Agger Tange 15/9-17/10 7 med den største observation 9/10 3 (RSN) og endelig Nors Sø 29/9-24/10 32 med den største observation 17/10 14 (MS GGU), som også er årets største.

Sum: 191. 1. halvår: 117, 2. halvår: 74. Indsendere: 70.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	44	62	3	8	-	-	-	-	5	49	11	9

Enkeltebekkasin,
Skals Enge, 12. februar 2021.
Foto: Tonny Ravn Kristiansen.

Lille Gulben *Tringa flavipes*

Et fund af Lille Gulben fra 2020, 27/5 1 *Vandet Sø* (ALM JJA JJE) blev ikke nævnt i "Nordjyllands Fugle 2020". Fundet er godkendt af SU og er det femte fund af arten i Nordjylland. I 2019-udgaven af årbogen blev der omtalt tre dokumenterede fund af Lille Gulben i Nordjyl-

land, alle af samme fugl (2K+). Disse er nu behandlet af SU, der har godkendt følgende: 27/4-8/5 1 *Ulvedybet* (BKR m.fl.), 31/5 1 *Bygholm Vejle* (HHN) og 23/6 1 *Bygholm Vejle* (HHN JFA).

Arten er SU-art.

Sortklire *Tringa erythropus*

Årsummen på 690 fugle er den næstlaveste i den seneste tiårsperiode. Det skyldes især, at antallet af registrerede fugle i første halvår (89) er det laveste i perioden.

I slutningen af 2020 raster en Sortklire på flere lokaliteter omkring Frederikshavn, og denne fugl ender med at tilbringe hele vinteren på stedet. Der er således mange indtastninger af én Sortklire på Nordre Skanse og Frydenstrand i Frederikshavn i januar (mange indsendere). Dog ses en enkelt dag to fugle: 6/1 2 Nordre Skanse (HJ JSTE). Sidste observation er 3/2 1 Frederikshavn Havn (BKR). Der er desuden ét andet vinterfund 10/2 1 Glomstrup Vig (ASB) og givet samme 12-16/2 1 Porsmark Sø (JJP).

De første Sortklirer i foråret ses forholdsvis tidligt 26/3 3 Bygholms Nordlige Rørskov (MTT) og 2-3/4 1 Bygholm

Vejle (VFL HHN). Dernæst er der spredte observationer af én til to fugle fra flere lokaliteter i resten af foråret med følgende undtagelser: 7/5 3 *Ulvedybet* (BKR), 17/5 3 *Lille Vildmose* (HAC) og 7/6 5 *Stensnæs* (MLU). Sidstnævnte observation runder forårstrækket af.

Returtrækket starter kort tid efter med 16/6 3 *Bygholm Vejle* (HHN), 17/6 4 *Birkese*, *Lille Vildmose* (HAC) og 19/6 4 *Kølsen-Skals Engsø* (RTG). Den største observation i andet halvår er 29/7 41 *Agger Tange* (TK). Andre større observationer er følgende: 12/7 9 *Bygholm Vejle* (UTE), 30/7 12 *Gerå Enge* og *Strand* (ARA), 30/8 17 *Skive Fjord ved Stårup Enge* (GM), 12/9 20 *Birkese*, *Lille Vildmose* (FLF), 18/9 9 *Sønder Lem Vig* (GM) og 10/10 19 *Lille Vildmose* (HAC). Årets sidste observationer er fra november: 6/11 3 *Hovsør Indtørring* (HRC) og 10/11 1 *Ulvedybet*, *Perlen* (BKR).

Sum: 690. 1. halvår: 89, 2. halvår: 601. Indsendere: 136.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	2	3	12	25	45	143	199	179	76	4	-
Bygholm Vejle max.			3	1	1	3	5	7	3	1		
Agger Tange max.				2			41	4	14	1		
Skive Fjord max.							1	17	9			
Ulvedybet max.				2	3	1	2	5	7		1	
Lille Vildmose max.					3	4	1	5	20	19		

Sortklire,
Bygholm Vejle, 22. august 2021.
Foto: Tonny Ravn Kristiansen.

Tinksmed *Tringa glareola*

Gennemgangen fokuserer på ynglefugle og maksimale forekomster for udvalgte lokaliteter i løbet af året. Årets første Tinksmed i Nordjylland ses 15/4 1 Nørreådal, Øby-Løvskaal (TBR). Dagen efter ses to fugle på samme lokalitet (TKR LM). Andre tidlige observationer er 17/4 1 Vesløs Vejle (HRC) og 18/4 1 Bygholm Vejle (VFL). De største observationer i 2021 gøres i maj måned i Nørreådal, Øby-Løvskaal, der topper med 6/5 410 (LM). Andre maksimale forekomster fra foråret er 7/5 67 Kølsen-Skals Engsø (FB), 7/5 94 Viskum (TKR), 8/5 60 Juelstrup Sø (TSE), 10/5 150 Vesløs Vejle (HRC), 13/5 189 Bygholm Vejle (HHN). Den sidste større forekomst i foråret er 18/5 15 Østerild Fjord (HHN).

Miljøstyrelsen har i 2021 optalt 208 ynglepar i Nordjylland, der alle findes på lokaliteter i Thy. Den samlede danske bestand er optalt til 222 ynglepar. Den fremgang i antallet af ynglepar, der fremgår af skemaet her-

under, skyldes ifølge Miljøstyrelsen nok primært en mere grundig overvågning. Derudover var 2021 et ekstremt vådt år med mange ynglepar, hvorimod 2019 var et ekstremt tørt år med få ynglepar (SSL). Udover Miljøstyrelsens optælling er der kun to observationer af fugle med yngleadfærd, 8/5 1 Reservatet, Skagen (AØ) og 27/6 1 Glæde (JMU).

Returtrækket for Tinksmed starter med 16/6 26 Bygholm Vejle (HHN). Maksimale forekomster for udvalgte lokaliteter er følgende: 25/6 42 Nørreådal, Øby-Løvskaal (LM), 6/7 160 Birkesø, Lille Vildmose (HAC), 5/7 118 Kølsen-Skals Engsø (TRK), 19/7 45 Bygholm Vejle (MBG), 19/7 33 Ulvedybet (BKR). Fra den vestlige del af området nævnes 29/7 21 Sindrup Vejle (AKV) og 12/8 23 Agger Tange (AKV). Fra september registreres kun mindre forekomster og efterårets sidste Tinksmed ses 17/9 1 Spøttrup Sø (GM) og 19/9 1 Bygholm Vejle (RSN).

Ynglepar for lokaliteter optalt af Miljøstyrelsen:

År	Ynglepar	Hanstholm Reservatet	Ålvand	Vangså Hede	Lyngby Hede	Stenbjerg Hede	Vang Sø	Kokkær Vand
2021	208	90	36	29	19	25		9
2019	121	59	26	13	10	10		3
2017	115	65	18	10	11	10	1	
2015	100	47	19	7	13	12	2	
2013	114	53	22	12	18	9		

Damklire *Tringa stagnatilis*

Der er et enkelt fund af Damklire i Nordjylland i 2021, 4/5 1 Ulvedybet (BKR m.fl.). Fuglen ses muligvis også dagen efter, men dette er ikke dokumenteret. Seneste

fund i Nordjylland er fra 2018 og 2007. Der foreligger i alt 20 forekomster siden 1984 og halvdelen af disse er fra maj måned.

Odinshane *Phalaropus lobatus*

Der er ingen observationer af Odinshane i første halvår. Andet halvår har 124 indtastninger fra 69 forskellige personer. Samlet drejer det sig nok om 11-13 forskellige fugle, hvilket er normalt. Ulvedybet har årets første observation 28/7 1 (BKR MOC). Der bliver observeret Odinshane her på seks forskellige datoer. Sidst dag er 17/8 1 (KHK). Agger Tange har fem datoer med observatio-

ner. Første er 1/8 1 (VJU KKC JJA GM), og sidste er 24/8 2 (BJA). Ved Skive Fjord ses en Odinshane i dagene 7-9/8 1 (mange indsendere). Bygholm Vejle har hele 19 forskellige datoer, hvor der er indtastet observation af 1-2 fugle. Første observation er 5/8 1 (SA), og sidste observation i Vejlerne er 12/9 2 (MBO FB JOKR). Gerå leverer eneste observation fra østkysten, 1/9 1 (HAC).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fugle observeret	38	14	10	7	18	4	7	11	10	9	10-12	11-13

Thorshane *Phalaropus fulicarius*

Et ret normalt år med ni fugle. Årets første observation falder på årets første dag, 1/1 1 Skive Fjord (DLP). Næste observation er også en vinterobservation, 13/2 1 Hanstholm Havn (FB). Rigtigt mange får set årets næste fugl, 10/5 1 ad. hun Grenen (ASF og mange andre). Fuglen

følger Grenen rundt og flyver ned i Kattegat. Efteråret har seks observationer, 11/10 1 Ejstrup Strand (PHK), 12/10 1 Grenen (SKAF AS KNP), 22/10 1 Roshage (ARO), 27/10 1 Hanstholm Havn (JJA), 11/11 1 Hanstholm Havn (ELO BLP) og 28/11 1 Roshage (CSK).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fugle observeret	6	22	6	5	21	8-10	3	1	5-7	2	8	9

Rødvinget Braksvale *Glareola pratincola*

Der foreligger ét godkendt fund i Nordjylland i 2021, 17-20/5 1 Vilsted Sø (TSK mfl.). Læs en finderartikel

andetsteds i årbogen. Der foreligger hidtil tre nordjyske fund, det seneste fra Grenen i 1995. Arten er SU-art.

Rødvinget Braksvale,
Vilsted Sø, 19. maj 2021.
Foto: Lars Grøn.

Sortvinget Braksvale *Glareola nordmanni*

Der foreligger ét fotodokumenteret fund, 21/6 1 2K+ Bygholm Vejle. Der foreligger hidtil fem nordjyske fund, senest på Bygholm Vejle i 1999.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

Sortvinget Braksvale,
Bygholm Vejle, 21. juni 2021.
Foto: Henrik Haaning Nielsen.

*Søkonge, Hulsig Strand,
23.oktober 2021.
Foto: Knud Pedersen.*

Søkonge Alle alle

Årssummen svarer nogenlunde til gennemsnittet for de foregående ti år. For at finde større antal skal vi tilbage til 2011 med 1002 og 2006 med 1575. Renset for gengangere på dags- og lokalitetsbasis har vi summeret tallene således: Skagen 38, Vendsyssels Vestkyst 30 og Thys Vestkyst 233. Eneste fra første halvår er 12/1 2 Grenen og 25/2 1 Flade Sø (HAT).

Sum: 301. 1. halvår: 3, 2. halvår: 298. Indsendere: 45.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	1	-	-	-	-	-	-	-	249	45	4

Ultimo oktober er der en koncentreret forekomst over få dage, der resulterer i de følgende maksimale forekomster for lokaliteterne: 21/10 23 Roshage (KBC HLÆ), 22/10 24 Rødhus Strand (BKR), 47 Roshage (ARO), 29 Ørhage (JKK) samt 19 Lild Strand (AB), 23/10 17 Roshage (SA m.fl.) og 16 Grenen (EC ROC HTR).

*Tejst, Hirsholmene, 21. juni 2021.
Foto: Jens Kirkeby.*

Tejst *Cepphus grylle*

Kun yngleforekomster behandles. Med forbehold for ikke optalte lokaliteter er der i alt 1091-1120 ynglepar af Tejst i Nordjylland i 2021. I de seneste år er der tale om en svagt nedadgående tendens. Yngleparrene fordeler sig således blandt andet baseret på opgørelse fra Sten Asbirk: Hirsholmene 980 par (JG Thomas Bregnballe), Deget 60 par? (ikke optalt), Ndr. Rønner 26 par (Carl Johan Junge FHK), Østerby Havn 20-32 par (flere ind-

sendere), Vesterø Havn 3 par (flere indsendere), Skagen Havn 0-2 par (ikke optalt), Aalbæk Havn 0 par? (ikke optalt), Strandby Havn 1-2 par? (ikke optalt), Frederikshavn Havn 0-8 par? (MCH m.fl.) og Frederikshavn vindmøllefundamenter 0-3 par? (ikke optalt). Ud over ovennævnte tal har vi følgende observationer, der ikke er egentlige ynglefugleoptællinger: 22/3 41 Deget (SØP) og 5/4 20 Deget (SØP).

Alk *Alca torda*

Summen er den laveste siden 2005 (2015-2016 ikke behandlet i denne årbog) – på trods af øget observationsaktivitet. Tallene for Skagen er sammenstillet af KNP.

De største dage i Skagen i foråret er 27/2 898 (ASF EC ROC), 16/3 133 (SKAF m.fl.) og 17/3 391 (THE ROC m.fl.).

Efteråret domineres totalt af tal fra Skagen, hvor de største dage er: 16/10 1880 (ASF), 21/10 6184 (SKAF

m.fl.), 22/10 1211 (SKAF m.fl.), 23/10 12.085 (EC ROC HR CHJ), 24/10 1700 (SKAF m.fl.) og 5/11 1695 (SKAF m.fl.). Største træktal udenfor Skagen er alle fra Roshage ved Hanstholm: 11/10 40 (TBR m.fl.), 15/10 73 (JSH), 4/11 65 (HHN), 5/11 23 (JKK) og 17/11 94 (AKV).

Eneste observationer fra ferskvand er 12/1 Tjele Langsø (TRK), 8/6 1 Flyndersø (foto) (LN) og 27/10 1 overflyvende Mølholm Søerne, Aalborg (RWR).

Sum: 27.236. 1. halvår: 929, 2. halvår: 26.307. Indsendere: 143.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	653	455	1244	111	25	16	45	47	250	18799	5539	52
Skagen sum	591	425	1229	94	24	9	33	29	132	18406	5289	46
NJ udenfor Skagen	62	30	15	17	1	7	12	18	118	393	250	6

Lomvie *Uria aalge*

Summen er noget lavere end de foregående fire års gennemsnit på ca. 25.000. Tallene for Skagen er sammenstillet af KNP. De største dage i Skagen i første halvår er 12/1 426 (SKAF m.fl.), 22/1 2437 (SKAF m.fl.) og 17/3 869 (THE ROC m.fl.). Største træktal uden for Skagen er alle fra Thy: 25/9 420 Agger By (HAC m.fl.), 5/11

1034 Roshage (JKK), 6/11 116 Roshage (HMT), 11/11 300 Roshage (ERJ m.fl.), 12/11 150 Roshage (TBR) og 17/11 152 Roshage (AKV).

I andet halvår er største dag i Skagen 28/10 448 (SKAF m.fl.). Fra Thy er største dage 5/11 1043 Roshage (JKK) og 11/11 300 Roshage (EBJ AKV m.fl.).

Sum: 14.518. 1. halvår: 5527, 2. halvår: 8991. Indsendere: 235.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3645	162	1065	608	34	13	59	213	1226	2604	4542	347
Skagen sum	3622	147	1043	537	24	6	28	150	214	1887	2270	265
NJ udenfor Skagen	23	15	22	71	10	7	31	63	1012	717	2272	82

Polarlomvie *Uria lomvia*

Der foreligger to dokumenterede fund af Polarlomvie fra 2021: 24/10 1 vdr. Frederikshavn og 13/11 1 1K+ Grenen. Beskrivelser for begge er tilsendt SU. Ingen af fundene er fotodokumenterede. Der foreligger hidtil fire

godkendte fund fra Nordjylland.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendt af SU.

Lunde *Fratercula arctica*

En sum på 13 fugle, hvoraf de fem er døde eller svækkede. Hvis man kun regner med levende fugle, er de otte fugle tæt på årsgennemsnittet for foregående år. Alle nævnes: 1/3 1 Syrodde, Læsø (SØP), 2/3 1 2K død Nordstrand, Skagen (SKAF), 8/3 2 2K død Nordstrand, Skagen (SKAF), 14/3 1 2K svækket

Nordstrand, Skagen, ført til fugleplejecentral (SKAF), 17/3 1 2K Grenen (SKAF), 19/4 1 Grenen (SKAF), 5/6 1 ad. Grenen (LAM m.fl.) og fra andet halvår 17/9 1 Grenen (SKAF m.fl.), 18/10 1 Grenen (EC m.fl.), 22/10 1 døende Blokhuis Strand (MOC), 22/10 1 Roshage (HL/E m.fl.) og 28/10 1 Fyrvej, Skagen (HBØ).

Mellemkjove *Stercorarius pomarinus*

Årets sum er på seks, hvilket er den laveste nogensinde i rapportens historie. De seneste ti års gennemsnit ligger på 63. Der skal dog tages højde for, at årsummerne svinger fra 8 til 313. Alle observationer nævnes.

I første halvår indrapporteres kun en enkelt, 9/5 1 3K+

Nordstrand og Højen, Skagen (JHC JSP KJN).

I andet halvår ses 1/8 1 ad. Gerå (ARA), 2/10 1 ad. Hanstholm Havn (SAL), 4/10 1 ad. Grenen (SKAF), 16/10 1 1K Lønstrup Strand (IMP) og 18/10 1 ad. Grenen (EC).

Almindelig Kjove *Stercorarius parasiticus*

Efter sidste års meget lave sum på 395, ligger dette års sum kun lidt under gennemsnittet for de seneste 10 år på 762.

De første dukker op 28/3 1 usp. (SKAF), 28/3 2 ad. (ROC) og 31/3 1 usp. (ROC) – alle Grenen. De største dage er 19/4 23 (SKAF JM JHC SKR m.fl.), 20/4 17 (SKAF JM SKR JHC m.fl.), 17/5 20 (KDP HO LSN ASF m.fl.) – alle Nord-

strand/Grenen. Udenfor Skagen er de største observationer 18/4 12 og 21/4 5 – begge Havet ud for Flade Sø (RQ).

Andet halvårs største observationer er alle fra Agger Tange, 6/8 17 (JKK m.fl.), 12/8 13 (AKV JJA EM) og 13/8 14 (KMO HHN FM). De sidste ses 18/10 1 Grenen (EC), 20/10 2 Roshage (MAKR) og 12/11 1 Grenen (SKAF FJ).

Sum: 659. 1. halvår: 340, 2. halvår: 319. Indsendere: 215.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen, sum	-	-	-	167	149	20	27	167	83	41	1	-
Skagen, max.	-	-	4	128	123	17	7	17	18	3	1	-
	-	-	1	23	20	7	1	4	5	1	1	-

Lille Kjove *Stercorarius longicaudus*

Årets sum er på 12. Udelades den rekordhøje sum i 2012 på 254, er gennemsnittet for de seneste 10 år på 23. Alle observationer nævnes.

17/8 1 ad. Roshage (TBR KW FRJ PLO JJA), 19/8 3 1K Grenen (SKAF), 1K Roshage (HK JJ JJA LPJ), 20/8 1 1K

Grenen (SKAF), 25/8 1 1K Roshage (JB), 24/9 1 1K Grenen (SKAF), 24/9 1 ad. Ørhage (TB), 25/9 1 1K Roshage (RSN SA EM TRK), 28/9 1 1K Ørhage (TRK) og 15/10 1 1K Roshage (JSH).

Storkjove, Skagen, 22. august 2021.
Foto: Erik Christophersen.

Storkjove *Stercorarius skua*

Årets sum er betydeligt højere end sidste års sum på 953 og over gennemsnittet for de seneste ti år på 1411. De første ankommer 13/3 1 (EC), 30/3 1 (SKAF) og 31/3 2 (AWN MGL) – alle Grenen. De eneste observationer på mere end to er 11/4 3 Grenen (ASF) og 21/4 5 Havet ud for Flade Sø (RQ).

Andet halvårs klart største observation er 2/8 213 Grenen (EC SKAF m.fl.). Herefter følger 17/8 76 (SKAF),

19/8 69 (HK MCH JBE JJ) og 24/9 78 (ASF SKAF m.fl.) – alle Grenen. Den store dag i Thy er 19/8 med 58 Roshage (HK MOC JJ JBE) og 48 Febbersted (FRO JPJ). Største observationer uden for Skagen og Thy er 18/7 5 Ejstrup Strand (KBC), 1/8 4 Hvorup Strand (FRO) og 4/9 8 Skagerrak (AWM). De sidste observationer gøres 7/11 1 Grenen (ASF) og 1 Roshage (HHN MAKR), 18/11 1 Højen (SBP) og 23/11 1 Grenen (SKAF).

Sum: 1621. 1. halvår: 41, 2. halvår: 1580. Indsendere: 111.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	4	22	10	5	46	1143	282	100	9	-
Skagen, sum	-	-	4	14	10	2	17	907	155	65	8	-
Skagen, max.	-	-	2	3	2	1	9	213	78	11	1	-
Roshage, sum	-	-	-	-	-	2	13	130	51	17	1	-
Roshage, max.	-	-	-	-	-	1	8	58	48	7	1	-

MÅGER

Sabinemåge *Xema sabini*

11 observationer af Sabinemåge – med mulighed for enkelte gengangere – er flere end de seneste par år. 26/9 ses to forskellige fugle i Skagen. Alle observationer nævnes: 23/9 1 1K Grenen (ASF m.fl.), 23/9 1 ad. Ørhage (JKK), 24/9 1 1K Roshage (ALPA m.fl.), 24/9 1 1K Stenbjerg (TB), 25/9 1 1K Roshage (FRO m.fl.), 25/9 1 ad. Nørre Vorupør (JKK), 25/9 1 ad. Agger By – måske

samme som forrige (HAC m.fl.), 26/9 1 1K (kl. 7:45-8:40) Grenen (SKAF m.fl.), 26/9 1 1K (kl. 15:13 – ny fugl) Grenen (SKAF m.fl.), 3/10 1 1K Stenbjerg (SAL) og 22/10 1 1K Roshage (KBC m.fl.).

De seneste fem år er der set følgende antal: 3 i 2016, 5 i 2017, 14-16 i 2018, 1 i 2019 og 5 i 2020.

Sabinemåge, Grenen, 29. september 2021.

Foto: Erik Christophersen (begge fotos).

Bonapartemåge, Skagen, 18. juni 2021.
Foto: Erik Christophersen.

Bonapartemåge *Chroicocephalus philadelphia*

Et fotodokumenteret fund: 18/6-29/6 1 2K Skagen (Sønderstrand, Skagen Havn og Grenen). Det er fund nr. otte i Danmark og nr. tre i Skagen.

Fundet fra 2020, som blev nævnt i forrige rapport, er godkendt af SU: 1-3/12 2020 1 ad. Hirtshals Øststrand og Hirtshals Havn (KUP PHP).

Det er fund nr. syv i landet og nr. fire i Hirtshals. Det første danske og nordjyske fund var 13/8 1988 Skagen Havn.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendt af SU.

Ride *Rissa tridactyla*

Vi omtaler yngleforekomst og forarbejdede sammen-tællinger fra Skagen.

Yngleforekomst: På Bulbjerg er der foretaget optælling af ynglepar ved hjælp af drone. Resultatet viser 447 besatte reder (MST). Se også særskilt artikel i denne årbog. På Hanstholm Havn viser en optælling 37 reder og mindst 37 pull./juv. (JBE). På Hirtshals Havn har Riderne stadigt svære kår. I maj ses op til 55 territoriehævdende fugle på en hylde på nordsiden af flydedokken hos Hirtshals Yard på Østhavnen. Mange af dem bygger rede på hyl-den. Det viser sig at være en dårlig idé, for når der skal

et nyt skib ind i dokken, sænkes den midlertidigt, og rederne skylles i vandet. På Østmole-hovedet bygger 3-5 par rede, og der bliver set dununger i maj. Fuglene bliver ikke fulgt grundigt gennem hele sommeren, men der kommer nok højst tre unger på vingerne (mange indsendere).

Årsummen for Skagen er 9075 med 2095 fra første halvår og 6980 fra andet halvår. Største dag i foråret er 4/1 400 og fra efteråret 23/10 1093. I 2020 var årsummen for Skagen 16.779, og dette bekræfter de senere års nedadgående antal for arten (KNP SKAF).

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen - sum	744	22	500	281	448	100	74	550	260	3874	1767	455

Dværgmåge *Hydrocoloeus minutus*

Årsummen er på højde med de senere år. Ud af de 892 Dværgmåger er de 652 fra Vejlerne, primært fra august-oktober. Største antal herfra er alle fra Lund Fjord: 8/8 22 (JPK), 18/8 20 (LG) og 22/8 21 (VFL). Eneste tegn på yngleforsøg er 27/5 2 ad. afløser hinanden i hættemågekoloni i Bygholm Vejles Nordlige Rørskov (HHN MST). Seneste år med ynglesucces var 2004, hvor en flyvefærdig unge blev observeret (HHN). I de mellemlygende år

har Dværgmågerne gjort talrige tilløb til yngel i form af redebygning, kurtisering m.v., men uden at det er blevet til udføjne unger.

Ved Skagen ses 34 fugle i første halvår og 38 i andet. Største antal er 13/3 4, 5/5 4 og 9/5 4 (SKAF JHC m.fl.). Fra efteråret nævnes nogle større træktal fra Thy: 11/10 4 Roshage (OA), 15/10 4 Roshage (JSH), 21/10 38 Ørhage (ARO) og 26/10 8 Roshage (TBR).

Sum: 892. 1. halvår: 120, 2. halvår: 772. Indsendere: 128.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	1	6	14	8	89	85	236	316	108	27	-

Sorthovedet Måge, Hanstholm Havn, 22. september 2021.
Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Sorthovedet Måge *Larus melanocephalus*

For fjerde år i træk er der tale om en årssum over 1000. Også denne gang er langt de fleste observationer fra Hanstholm-området. Som noget nyt er der i år en del fund fra både januar, februar og juni, hvor der i de foregående år primært er set Sorthovedet Måge i andet halvår. Der er ret få fund uden for Hanstholm. De store forekomster af Sorthovedet Måge i Hanstholm er ifølge en artikel fra 2020 på Netfugl.dk (HHN) fældende fugle, formodentlig primært fra vesteuropæiske ynglepladser. Der er aflæst ringe af fugle fra Belgien og Tyskland.

De største dagstal fra Hanstholm er 13/8 35 (JJA), 15/8 41-45 (HHN) og 24/9 34 (10 3K+, 8 2K og 6 1K) (HHN). Fundene uden for Hanstholm-området er: 10/5-20/6 på fire datoer 4 2K Skagen (SKAF ASF m.fl.), 24/5 1 2K Hirsholm (JG KTP), 5/8 1 2K Birkesø (KOL), 11/9-14/9 1 2K Hirtshals Øststrand (LPA m.fl.), 13/9 1 ad. Hirtshals Øststrand (AØ), 20/9 1 2K Grenen (SKAF m.fl.), 23/9 2 2K Grenen (SKAF m.fl.), 25/9 1 1K og 1 2K (SKAF m.fl.) samt 18/10 1 ad. Mårup Kirke (IMP). Fund uden aldersangivelse eller kommentarer er udeladt.

Sum: 1185. 1. halvår: 105, 2. halvår: 1080. Indsendere: 85.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	49	25	-	6	4	21	217	401	255	185	19	3
Hanstholm - sum	49	25	-	6	1	19	216	400	247	184	19	3
NJ udenfor Hanstholm	-	-	-	-	3	2	1	1	8	1	-	-

Middelhavsmåge *Larus michahellis*

I 2021 gøres der fund af formodentlig tre fugle: 9/2 1 ad. Hirtshals Havn (GRØN), 1/8 1 ad. Hanstholm Havn (TRK) og 26/9, 5/10, 29/10 og 2/11 1 ad. Hanstholm

Havn (flere indsendere). De foregående fem år har antallet af individer ligget på et gennemsnit på godt fem.

Kaspisk Måge *Larus cachinnans*

Den største årssum hidtil. Af observationerne er 54 fra Skagen og 33 fra Hanstholm. De største dagstal er 15/9 3 1K og 1 2K Hanstholm (HHN), 24/9 1 ad. og 2 1K Hanstholm (HHN FRO), 6/10 3 1K, 1 3K og 3 ad. Grenen (SKAF) samt endelig 13/10 5 fugle (2 1K, 1 2K, 1 3K, 1 4K) Grenen (SKAF).

Observationer uden for Skagen og Hanstholm er Hirtshals

hals 11/9 1 1K (JHC LPA), 5/10 1 2K (RSN) og 30/10 1 1K (MCH) samt Ørhage 14/8 2 1K (HHN HLÆ), 22/9 2 1K (HHN) og 23/9 1 1K (HHN JKK). Dertil kommer fem spredte observationer: 14/6 1 ad. Ulvedyb (RSN), 20/7 1 4K Sindrup Vejle (AKV), 28/7 1 2K Syrodde, Læsø (RSN), 6/8 1 1K Hirsholm (KTP) samt 2/9 1 1K Stensnæs (RSN).

Sum: 100. 1. halvår: 8, 2. halvår: 92. Indsendere: 36.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3	2	1	-	-	2	9	9	30	34	10	-

Britisk Sildemåge *Larus fuscus graellsii*

Året byder på fem fund af denne race af Sildemåge, der alle nævnes: 25/1 1 4K Kvorning (TRK), 21/3 1 ad. Lundager (RSN), 7/5 1 3K+ Skagen By (LOU), 27/10 1 ad.

Hirtshals Øststrand (RSN) og 19/12 1 ad. Kvorning (TRK). De foregående fem år har antallet af individer pr. år været gennemsnitligt tre.

Gråmåge *Larus hyperboreus*

Årets sum hører til i den lavere ende og det på trods af stadigt stigende antal indsendere gennem årene. Vi skønner antallet af individer til ca.15. Summen er rensat for gengangere på dagsbasis. Vi har denne gang lavet en sammentælling af aldersangivelser på de indberettede fugle: 5 1 K, 49 2K, 1 3K+, 1 imm. og 2 ad. I den forbindelse gør vi opmærksom på, at for alle

fåttallige eller sjældne mågearter gælder, at alder skal angives. Ved 54 observationer af Gråmåge er ikke angivet alder, og disse medtages som hovedregel ikke i sammentællinger (der er dog i høj grad tale om indberetninger fra steder, hvor fuglene bliver indberettet af andre med alder).

Sum: 58. 1. halvår: 51, 2. halvår: 7. Indsendere: 103.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	2	6	13	18	12	-	-	-	-	-	3	4

Hvidvinget Måge *Larus glaucoideus*

Med kun fire fund kan vi godt overkomme at nævne alle: 12/1 1 2K Rødhuse Strand (HHN), 21/3 og 29/3 1 3K Grenen (ASF SKAF m.fl.), 9/4 1 3K Agger Tange (HHN) og 23/11 1 1K Grenen (SKAF). Observationer uden al-

dersangivelse eller kommentarer er ikke medtaget. Antallet er i den lave ende, idet gennemsnittet for de foregående fem år ligger omkring 10.

Hættemåge *Chiroicocephalus ridibundus*

Stormmåge *Larus canus*

Sildemåge *Larus fuscus*

Sølvmåge *Larus argentatus*

Svartbag *Larus marinus*

De fem mest almindelige mågearter behandles samlet i forhold til ynglefund. Der nævnes primært egentlige ynglefugleoptællinger fra de større lokaliteter og områder. Der gives ikke bud på samlede bestandsstørrelser. Ved indberetninger til DOFbasen bedes man være opmærksom på forskellen mellem ynglepar og ynglefugle. Ynglepar er egentligt registrerede par med rede, mens betegnelsen ynglefugle (YF) typisk bruges ved optælling af antal fugle i en koloni. For kolonirugende terner og måger kan man nogenlunde regne med, at 1000 ynglefugle svarer til 700 ynglepar.

Hættemåge yngler i flere store kolonier: 5000 YF Hirschholmene (JG), 2802 par i Østlige Vejler (HHN), 783 par i Vestlige Vejler (HHN), 5050 YF Ørum Sø (HHN), 2000 YF Erslev Kær, Mors (HKSØ), 2400 YF Juelstrup Sø (TSE) og 3000 par i Lille Vildmose (AVJF). **Stormmåge** yngler på Hirschholmene, hvor der er angivet antal på 75 YF (JG), 180 YF (FJ) og 250 YF (HMS). Fra Læsø er der tal fra Mosen 24 YF (BK) og fra Bouet 20 YF (MCH). Endelig yng-

ler arten også på den nye Krik Sandø med 10 YF (PHM). **Sildemåge** yngler på Hirschholmene med 500 ynglefugle (JG), og her konstateres en god ynglesæson: 13/8 366 ad. og 155 1K (FJ). Øvrige yngletal er Fruens Holm 13 par (HHN), Melsig, Arup Vejle 9 par (PHM HHN) samt Skagen Havn med 1 par (JDA). **Sølvmåge** har en stor koloni på Fruens Holm ved Egholm med 5880 YF (HHN). Øvrige flercifrede antal er Hirschholmene 100 YF (JG), Arup Vejle 700 YF (HHN PHM), Selbjerg Vejle 22 YF (HHN), Aggersborg Vildtreservat 50 YF (PHM) og Middelgrund ved Fur 59 YF (GTW). De kommende år må vise, hvilken betydning lukningen af minkfarme får for mågebestandene, herunder den store Sølvmågekoloni på Fruens Holm, der ligger tæt på mange nu lukkede minkfarme på Gjøl. Se artikel på dof.dk/om-dof/nyheder fra 2. juli 2021: "Sølvmågen er på retur efter lukningen af minkindustrien". **Svartbag** tælles på øen Melsig i Arup Vejle med fem par (HHN) og på Fruens Holm ved Egholm med to par (HHN).

Rovterne *Hydroprogne caspia*

Med anslået 23 fugle endnu et godt år for denne art. Når ikke andet angives, er der nedenfor tale om adulte fugle. Vi opsummerer for de vigtigste lokaliteter:

Skagen: 4/6 3 SØ, 17/6 2 R, 18/6 1 NØ, 21/7 1 2K V (SKAF JHC m.fl.).

Bygholm Vejle og nærmeste omegn: 20/5-5/9 1-7 fugle ses på 67 datoer. Største antal ses 7/8 6 ad. og 1 juv. (HRC FB). Der kan naturligvis have været udskiftning i "flokken" i løbet af perioden.

Sønder Lem Vig: 23/7-20/8 1-2 fugle ses på 19 datoer

(GM m.fl.). 7/8 og 8/8 ses 1 ad. og 1 juv. (GM).

Da der ikke er indberetning om yngleadfærd i løbet af sæsonen, må man formode, at de to årsunger nævnt ovenfor er kommet til udefra.

Til sidst nævner vi enkeltfundene: 4/6 Ræhr Grusgrav (RSN), 18/6 Hjarbæk Fjord (MIWI), 28/6 Havet ud for Flade Sø (JFA), 4/7 Krik Vig Vest (SVP CBS), 9/7 Krik Sandø (HHN), 4/8 Agger Tange (OA LEA) og 22/8 Juelstrup Sø (TSE). Sidste er 5/9 Bygholm Vejle (JFA BCS).

Sandterne *Gelochelidon nilotica*

Efter at arten ikke blev observeret i Nordjylland i perioden 2015-2019, er der nu iagttagelser fra både 2020 og 2021. Årets enlige forekomst var 11/7 1 Kølsen-Skals Engso. Fuglen besøger også den nærliggende Hjarbæk Fjord (Ole Kristjansen, mange indsendere).

I 2020-rapporten nævnte vi et fund af to fugle iagttaget og fotodokumenteret på Agger Tange 5/8 (Jan Bolding og Jes Gravgaard). Fuglene blev også indrapporteret af Steen Carstensen. Vi skrev, at arten er SU-art. Vi er blevet informeret om, at fund vest for Storebælt ikke skal godkendes af SU.

Sandterne, Kølsen-Skals Engso, 11. juli 2021. Foto: Tonny Ravn Kristiansen.

Sortterne *Chlidonias niger*

For første gang i seks år har arten ynglesucces i Vejlerne, idet 20 par får 13 unger på vingerne. Det er første gang siden 2014 med 19 unger og 2015 med én unge. Ifølge Fugleatlas (2020) yngler Sortternen udover i Vejlerne kun to steder i landet, nemlig ved Vest Stadil Fjord og i Tøndermarsken.

Første Sortterne ses til normal tid 29/4 Kogleaks, Vejlerne (HHN). Fuglene holder sig generelt pænt indenfor Vejlerne, men der er dog disse fund fra andre lokaliteter – med 1 ex. hvis ikke andet nævnes: Skagen: 1-2 fugle på 5 datoer 4/5-26/5 (VJU SKAF m.fl.). Lille Vildmose: 6/5 (JG), 23/7 (HAC) og 21/8 (flere indsendere). Agger Tange: 26/6 (ERIJ), 28/6 (JAS), 6/8 (JJK) og 10/8 (GråmejerNord-tur). Hirtshals: 12/7 og 8/8 (SRS AJHN). Endelig 13/5 Juelstrup Sø (TSE) og 26/7 Mølholm Søerne (RWR).

Sidste fugl ses en måned efter næstsidste og er eneste fund fra september, 22/9 1 Grenen (ASF m.fl.).

Sortterne 1K, Ørhage, 14. august 2021.

Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Sum: 1236. 1. halvår: 822, 2. halvår: 414. Indsendere: 142

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	6	407	409	292	121	1	-	-	-

Hvidvinget Terne *Chlidonias leucopterus*

To fund af tre fugle: 13/5-16/5 1-2 ad. sdr. Lille Vildmose (mange indsendere) og 11/6 1 ad. sdr. Agger Tange

(HAT). Det må betragtes som meget normalt uden for invasionsår (som vi sidst havde i 2014).

Splitterne *Sterna sandvicensis*

Kun yngleforekomster behandles. Ynglefuglene er nu koncentreret på to lokaliteter i Nordjylland, nemlig Hirsholm og Krik Sandø ved Agger Tange. I 2020 var der også mindre kolonier ved Ørum Sø og på Agger Tange, men fuglene herfra synes flyttet til den nye Krik Sandø. Tallene for de to lokaliteter er Hirsholmene 1605 ynglepar og Krik Sandø 1942 reder (MST). Sidstnævnte antal er talt med brug af drone. Fuglene er på begge lokaliteter fordelt på flere kolonier. Det giver en ynglebestand på 3547 par. Det er væsentligt flere end de estimerede bestandstal fra tidligere år. Der meldes om god ungeproduktion i Krik-kolonien, men det nævnes også, at mange unger præderes af Sølvmåger.

I ynglekolonien på Krik Sandø ses 4/8 en terne, der formodes at være en hybrid mellem Splitterne og Aztekerterne (mange indsendere). Man kan læse mere om dette fund i artiklen "Den elegante hybrid?" på netfugl.dk. Fuglen skulle også være set på Hirsholmene 28/7.

Splitterne x Aztekerterne (?), Agger Tange, 4. august 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Fjordterne *Sterna hirundo*

Kun yngleforekomster behandles. Yngleforekomster nævnt fra nordøst til sydvest: Hirsholm 40 par (MST), 17/6 90 YF og 17/7 40 YF (FJ), Nordre Rønner 16 par (MST), 9/7 15 YF (FHK), 9/7 Nørre Halne Grusgrav 2 YF (PR), 9/6 Aalborg Havn på tag på Gasværksvej 40 YF – var forsvundet den 29/6 (HHNØ), Østlige Vejler 19 par, Vestlige Vejler 38 par (HHN m.fl.), 24/5 Vilsted Sø 2 reder (JMU), 30/5 Halkær Sø og Ådal 30 YF (HMT), 14/6 2 YF Juelstrup Sø (TSE), Als Odde 5 par (MST). Endelig nogle tal fra det nye terne-hotspot Krik Sandø, som

øjensynligt har trukket fugle fra mindre kolonier til sig: 107 par (MST – optalt med drone), 6/5 380 R (HHN), 8/5 135 YF (SN), 19/5 251 YF (GJA) og 26/5 200 YF (GM). Ved den ret grundige optælling i 2019 blev antallet af ynglepar sat til 217 par. Vi anslår antallet af ynglepar i 2021 til 244 par, hvoraf 225 par er fra Miljøstyrelsens NOVANA-optællinger. Øgningen kan evt. skyldes to forhold: At fugle, som tidligere yngede på ukendte lokaliteter, er flyttet til større kolonier som Krik Sandø, samt brug af drone på særligt uoverskuelige lokaliteter.

Havterne *Sterna paradisaea*

Kun yngleforekomster behandles. Yngleforekomster nævnt fra nordøst til sydvest: Hirsholm 10 par (MST), 24/5 27 YF (JG KTP), Frederikshavn Havn 14/5 2 YF (JOKR), Knogen og Knotterne, Læsø 90 par (MST), Stokken, Læsø 19 par (MST), Als Dyb Revler, Læsø 3 par (MST), Aså 2 par (MST), Hou Nord 2 par (MST), Bisnap 2 par (MST), Skindsækken, Hals 3 par (MST), Nordmandshage 1 par (MST), Korsholm med revler, Limfjorden 22 par (MST), Klosterholm og Startøtterne 15 par (MST), Aalborg Lufthavn 2 par (MST), Als Odde 281 par (MST),

8/6 420 YF – 210 reder med æg eller unger (SSK), 2/7 315 ad og 62 1 K (SSK), Østlige Vejler 17 par (HHN m.fl.), Krik Sandø 83 par (MST), 6/5 120 YF (HHN). Ved den ret grundige optælling af ynglende ternere i 2019 blev antallet af ynglepar sat til 773 par. Miljøstyrelsens optællinger for 2021 viser 551 par, og vi kan så tilføje parret nævnt ovenfor i Frederikshavn Havn, så tallet er 552 par i 2021. Ser man tilbage på tidligere år, så bemærkes, hvordan Als Odde og Krik Sandø tilsyneladende har "opslugt" mange mindre kolonier.

Rosenterne *Sterna dougalii*

26/6 1 ad. (fotodokumenteret) Grenen (ROC m.fl.). Der foreligger et tidligere fund af arten i Nordjylland, nemlig 3/7 2002 1 ad. Agger Tange og Thyborøn Havn. Se særskilt artikel her i årbogen (side 68) om fundet. Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, der ikke er godkendt af SU.

Rosenterne, Grenen, 26. juni 2021. Foto: Erik Christophersen.

Dværgterne *Sternula albifrons*

Efter sidste års meget høje sum er vi nærmere normale tilstande. Yngletal fra Miljøstyrelsens optællinger (MST) er ikke medtaget i sumtallene. Yngletallet anslås til 95 par (hvoraf de 85 er fra Miljøstyrelsens NOVANA optællinger), hvilket ganske godt svarer til 93-95 par ved optællingen i 2019.

Første Dværgterner ses til normal tid 20/4 2 havet ud for Flade Sø (RQ) og 3 Krik Sandø (CHJ). Vi nævner alle yngleforekomster:

Læsø: 6/7 3 par Holtemmen (NKD). 3/8 1 par Als Dyb Revler (KOL MST), Stokken 12 par (MST) og 11/8 25 R (KJNI). Herudover fund af enkelte fugle fra øen.

Østkysten: Tidligere år har der været yngleforekomster

på forskellige lokaliteter ved Vendsyssels østlige strande, som Jerup, Stensnæs, Gerå m.fl. Herfra er der ikke meldt om yngel i år. En undtagelse er Nordmandshage med et par (MST). Måske er østkyst-fuglene flyttet til Als Odde? Tal fra Als Odde er 26 par (MST), 8/6 30 reder med æg eller unger (SSK) og 2/7 23 ad., 5 pull. og 7 1K (SSK).

Hanherred og Thy: 11/5 3 YF Ellidsbøl Strand, Bulbjerg (JFA), 6/7 5 YF Slettestrand (IZN), 11/7 6 YF Hjardemål Klit (HLÆ), Krik Sandø 41 par (MST), 15/5 26 YF (ALM), 25/5 43 YF (AKV) og 9/7 38 YF (HHN Jes Gravgaard) og Agger Tange færgeleje 2 par (MST).

Fra flere observatører bemærkes forstyrrelser på ynglestederne af badegæster, løse hunde, ryttere, surfer m.m.

Sum: 891. 1. halvår: 607, 2. halvår: 284. Indsendere: 111.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	81	313	213	335	143	6	-	-	-

Rovfuglene er en af de mest rapporterede fuglegrupper. Således er Havørn den mest rapporterede art. Som andre steder i landet breder den sig også som ynglefugl og i Nordjylland er der nu 14 par. Men både den og arter som Duehøg, Rød Glente og Fiskeørn har dog ret dårlig succes i år, hvilket primært skyldes et meget køligt og til tider vådt forår. For sidstnævnte spiller forstyrrelse af Havørn givet også en rolle. Flere sjældne arter gæster som vanligt landsdelen. Mest uventet er en Gulnæbbet Glente, som ikke tidligere er set i landet. To franske Høgeørne (med gps) er atter på turné i landsdelen og den første Kejserørn i tyve år ses i Skagen. Materialet fra Skagen i artsgennemgangen og i skemaerne er sammensat af Knud Pedersen (KNP).

Blå Kærhøg,
Højen Fyr, 21. april 2021.
Foto: Jens Kirkeby.

	Marts	April	Maj	Juni	Total	Største dag	Median-dato
Fiskeørn	1	220	148	20	389	19/4 (33)	29/4
Hvepsevåge	0	0	340	739	1079	5/6 (231)	4/6
Gåsegrib	0	0	0	1	1	5-6/6 (1)	
Lille Skrigeørn	0	0	1	3	3	5/6 (3)	
Kejserørn	0	0	0	1	1	16-17/6 (1)	
Kongeørn	2	2	2	1	3	26/3 og 30/5 (2)	
Høgeørn	0	1	1	1	2	20/4, 10/5 + 5-6/6 (1)	
Rørhøg	3	182	253	77	515	22/5 (23)	9/5
Blå Kærhøg	13	343	64	8	428	19/4 (69)	20/4
Steppehøg	0	28	7	2	37	19/4 (6)	25/4
Hedehøg	0	3	11	8	22	4/6 (4)	20/5
Spurvehøg	92	2043	850	153	3138	19/4 (402)	24/4
Duehøg	9	5	3	2	19	4/3 (2)	2/4
Havørn	24	67	51	52	194	28/4 (14)	1/5
Rød Glente	43	162	87	110	402	19/4 og 20/4 (15)	29/4
Sort Glente	0	19	46	15	80	2/5 (6)	17/5
Gulnæbbet Gl	0	0	1	0	1	2-3/5 (1)	
Fjeldvåge	22	110	18	7	157	19/4 (18)	19/4
Musvåge	468	962	3880	844	6154	16/5 og 18/5 (450)	17/5
Tårnfalk	22	508	340	168	1038	29/4 (100)	30/4
Aftenfalk	0	0	3	17	20	4/6 (8)	4/6
Dværgfalk	3	208	137	3	351	25/4 (40)	29/4
Lærkefalk	0	50	126	95	271	3/6(37)	16/5
Vandrefalk	4	100	42	3	149	25/4 (11)	26/4
Sum	706	5013	6411	2330	14454		

Rovfugletrækket ved Skagen i foråret 2021 fordelt på måneder, samt totalen, største dag(e) og mediandato for de enkelte arter.

Art/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Gns.	2021	Pct.
Fiskeørn	336	307	172	393	150	384	285	499	687	455	367	389	+6%
Blå Glente	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	-	0	-
Hvæpsevåge	614	668	1084	1049	134	1518	419	3635	845	1400	1137	1079	-5%
Slangeørn	1	0	1	0	0	0	0	1	1	2	-	0	-
Gåsegrib	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-	1	-
Lille Skrigeørn	2	2	4	1	0	1	1	1	0	4	-	3	-
Stor Skrigeørn	3	0	0	0	0	0	2	0	1	0	-	0	-
Kejserørn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-
Steppeørn	0	0	0	1	0	0	0	0	0	3	-	0	-
Kongeørn	5	2	0	5	1	4	2	0	3	5	3	3	0%
Høgeørn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-	2	-
Dværgørn	1	1	1	2	0	0	0	0	0	1	-	0	-
Rørhøg	395	291	284	280	195	619	456	416	468	364	377	515	+37%
Blå Kærhøg	158	356	169	187	152	480	304	222	430	387	285	428	+50%
Steppehøg	26	44	31	22	5	95	56	38	45	39	40	37	-8%
Hedehøg	36	10	15	17	11	30	14	19	11	14	18	22	+22%
Spurvehøg	2387	3120	1427	1957	2563	2749	2905	3134	4676	2533	2745	3138	+14%
Duehøg	39	42	36	39	30	17	14	23	30	36	31	19	-39%
Havørn	55	30	72	44	28	67	76	135	81	149	74	194	+162%
Rød Glente	209	174	252	171	157	294	304	385	333	452	273	402	+47%
Sort Glente	54	52	54	40	34	64	64	107	79	99	65	80	+23%
Gulnæbbet Glente		0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	1	-
Fjeldvåge	377	592	254	414	161	378	135	334	426	275	335	157	-53%
Musvåge	7356	5081	4343	2599	2213	3880	4350	5682	2884	2542	4093	6154	+50%
Ørnevåge	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	-	0	-
Tårnfalk	827	1216	357	911	495	1687	1175	1348	1481	917	1041	1038	0%
Aftenfalk	43	20	2	14	3	37	4	72	40	17	25	20	-20%
Dværgfalk	267	374	150	281	187	414	317	262	427	258	294	351	+19%
Lærkefalk	215	248	196	253	81	378	348	341	348	261	267	271	+1%
Jagtfalk	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	-
Vandrefalk	185	194	96	150	129	201	193	201	216	167	173	149	-14%
Alle arter	13593	12825	9002	8830	6729	13299	11424	16855	13515	10383	11646	14454	+24%

Sum af rovfugletræk ved Skagen i forårene 2011-2021, med gennemsnit (Gns.) for årene 2011-2020 og procentafvigelse (Pct.) 2021 i forhold til 10-års gennemsnittet 2011-2020.

Statistik:

Træktallene fra Skagen 2021 sammenlignes i disse tabeller med tiårs-gennemsnittet for årene 2011-2020.

2021 over gennemsnit (>10% afvigelse)

Rørhøg	+37%
Blå Kærhøg	+50%
Hedehøg	+22%
Spurvehøg	+14%
Havørn	+162%
Rød Glente	+47%
Sort Glente	+23%
Musvåge	+50%

2021 tæt på gennemsnit (<10% afvigelse)

Fiskeørn	+6%
Hvæpsevåge	-5%
Kongeørn	0%
Steppehøg	-8%
Tårnfalk	0%
Lærkefalk	+1%

2021 under gennemsnit (>10% afvigelse)

Duehøg	-39%
Fjeldvåge	-53%
Aftenfalk	-20%
Vandrefalk	-14%

Alle arter samlet

Alle arter	+24%
------------	------

Blå Kærhøg,
Nordstrand, 30. april 2021.
Foto: Anders Brinkmann.

Fiskeørn *Pandion haliaëtus*

Årsummen er ret høj, dog knap så stor som i 2020. Da forårstrækket ved Skagen kun er nær gennemsnittet, skyldes det i højere grad mange spredte observationer samt en stor forekomst i andet halvår. Områdets to ynglepar får ingen unger på vingerne i 2021. Årets første Fiskeørn ses trækkende ret tidligt 25/3 1 Frederikshavn (LBRJ), fulgt af 28/3 1 Tversted Ås Udløb (RWR) og den første ved Skagen 30/3 (CSS). Først fra 16/4 ses antal over fem ved Skagen med 13 trækkende (SKAF mfl.) og i de følgende dage ses et fint gennemtræk med største dag 19/4 33 (SKAF mfl.). 28/4 24 bliver sidste dag med mere end tyve fugle. I maj bliver trækket som vanligt mere fåtalligt, og sidste dag med mere end ti fugle er 10/5 13 (SKAF mfl.). Samlet ses 389 trækkende Fiskeørne ved Skagen. Fra andre lokaliteter er der i år ret få og små træktal. Således er eneste observation af mere end to fugle 19/4 3 Tranum Klitplantage (BKR). Bestanden af ynglepar i Nordjylland er som sidste år på to par, der desværre ikke får held med ynglen. JJA og LN rapporterer fra de to par.

Estvadgård Plantage (LN): Hannen ankommer 25/3 – samme dato som sidste år. Hunnen ankommer 30/3, og begge Fiskeørne bliver set på reden. Hannen flyver i guirlandeflugt med sin pibende stemme og parrer sig med hende på reden, som er den samme som sidste år i toppen af en rødgran. Reden er godt gemt bag grønne grene. Som nævnt sidste år er det ikke et særligt velegnet træ. 28/4 ligger hunnen på reden og ruger. 19/5 ses hunnen vende æggene i reden, og 25/5

Sum: 859. 1. halvår: 564, 2. halvår: 295. Indsendere: 335.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC	
	-	-	-	8	315	210	31	23	161	96	15	-	-
Skagen	-	-	1	220	148	20	3	3	-	-	-	-	

Hvepsevåge *Pernis apivorus*

En årssum på det jævne. Summen står og falder med forårstrækket ved Skagen, der er antalsmæssigt nær middel for de seneste ti år. Bemærkes skal også et pænt antal trækforsøgende fugle ved Skagen i juli. Samlet set stammer 93% af første halvårs fugle og 74% af andet halvårs fugle fra Skagen. Rapporteringer af ynglefugle er som vanligt få for denne art. Årets første Hvepsevåge ses halvsent 9/5 ved Skagen (SKAF JHC FN). Første dag med et tocifret antal er 14/5 13 (SKAF). I den kølige maj måned skal der ventes længe på større antal. Først med 26/5 83 og 27/5 85 (SKAF og mange andre) kommer der lidt gang i trækket. Hovedtrækket ses i begyndelsen af juni med de største dage 4/6 183, 5/6 231 og 6/6 109 (SKAF og mange andre). Samlet ses 1079 Hvepsevåger, hvilket er en smule under middel. Noteringerne fra andre områder under

Sum: 1449. 1. halvår: 1159, 2. halvår: 290. Indsendere: 218.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	363	796	242	43	5	-	-	-
Skagen	-	-	-	-	340	739	203	12	-	-	-	-

ligger hun stadig og ruger, men er meget våd, da det har regnet meget dagene inden – over 55 mm. 29/5 har Fiskeørnene opgivet rugningen, sikkert på grund af den megen regn. De er dog stadig i området og jager en Havørn på porten, og senere flyver en Fiskeørn bort fra reden med en lang gren. De er i gang med at udbygge en gammel ravnerede i skarvkolonien. Her blev de begge set for sidste gang sidde sammen i frustrationsreden 10/6.

Nationalpark Thy (JJA): Hannen ankommer i starten af april, hvor den med det samme udbedrer reden og ses dagligt ved redetræet, indtil hunnen meget sent ankommer i starten af maj. Parring ses ret hurtigt derefter, men fuglene bliver kraftigt forstyrret af et lokalt Havørnepar. Dette står på over en længere periode, og Fiskeørnene opgiver at yngle. Begge bliver i området hele sommeren og helt frem til sidst i september ses de i området omkring Vandet Sø. Men desværre ingen yngel i 2021.

Forekomsten i andet halvår er på højde med året før. Iagttagelserne er spredt over landsdelen med flest rapporteringer fra Sønder Lem Vig, Kølsen-Skals Engsø og Hjarbæk Fjord. De største observationer er 28/8 7 Hjarbæk Fjords østlige del (MHH) og 29/8 8 Kølsen-Skals Engsø (BJA). Der er de senere år set stadig flere Fiskeørne i oktober, og årets sidste og sene bliver 20/10 1 Vesløs Vejle (HRC), 20/10 og 22/10 1 Nors Sø (GGU) og den sidste 23/10 1 Egholm (FINJ).

forårstrækket er ret fåtallige, dog med følgende iagttagelser af mindst fem fugle, 4/6 9 Bulbjerg (HHN) og samme dag 9 Sønder Kettrup (PBE) – det kunne være de samme fugle. Der er blot oplysninger om mulige/sandsynlige ynglefugle fra Viskum og Nørreådal (TRK TBR LAM), Hals Nørreskov (HAC), Skørping/Rebild-området (JVI HAC), Sebberkloster Skov og Kyø Skov (SLGI) og Hals Mose (ATL). I sommerperioden ses som nævnt flere trækforsøgende ved Skagen med største noteringer 3/7 28, 9/7 24 og 14/7 33 (EC DB SKAF). Fra andre lokaliteter skal nævnes 24/8 4 Skørping (HAC) og 31/8 5 Portlandsmosen, Lille Vildmose (TNI) foruden en del iagttagelser af tre fugle. Årets sidste ses til normal tid, 19/9 1 Kølsen (MHH) og 21/9 1 Viskum (TBR).

Gåsegrib *Gyps fulvus*

Skagens tredje Gåsegrib (G) blev set på trækforsøg 5-6/6. Den gav begge dage fornem opvisning og sås flere gange boltre sig i luften i selskab med Havørne. Fuglen rastede også i grantræ ved Storsig om eftermiddagen 5/6. Det første fund af Gåsegrib i Skagen var 24-25/5 1985 og det andet fund fra 23-25/5 2019. Fuglen fra 2021 blev efterfølgende set på Langeland 8/6 og derefter under et længere ophold på Samsø i perioden 16/6-22/7. Arten er SU-art.

Gåsegrib, Skagen, 5. juni 2021.
Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Lille Skrigeørn *Clanga pomarina*

I alt fire fugle, hvor af de tre ses ved Skagen i de lune dage omkring månedsskiftet maj/juni fulgt af et usædvanligt fund om efteråret. Ved Skagen ses 1 3K 30-31/5 og 5/6. Desuden 5-6/6 1 3K+ og 5/6 ses yderligere en fugl uden sikker alder (SKAF og mange andre). Det er første gang med tre fugle på samme dag. Fundet fra efteråret drejer sig om en adult fugl 2/9 ved Læsø Golfbane (SP). Det er det første fund fra Læsø og det første fra efteråret i Nordjylland.

Lille Skrigeørn, Skagen,
30. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Kejserørn *Aquila heliaca*

Det første fund siden 2005, 16-18/6 1 3K Skagen, Hulsig og Råbjerg Hede. Tidligere foreligger syv fund, de seks fra Skagen.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendte af SU.

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Med fem ynglepar et år på velkendt niveau. Ørnene får samlet set fem unger. Læs en detaljeret gennemgang af status for de nordjyske Kongeørne i en artikel andetsteds i årbogen. Der er desuden fint med iagttagelser af ørne både ved Skagen og andre steder i landsdelen.

De nordjyske ynglefugle (JTN TC HAC TL EFJ):

I Tofte Skov yngler atter to par i 2021. De får begge en unge på vingerne. Både i Hals Nørreskov og Hals Sønderdalen er der succes med en unge i Sønderdalen og to i Nørreskov. I Høstemark Skov er der heller ikke succes i år. I Store Vildmose hævder en enlig han fortsat territorie. Mange flere detaljer som sagt i omtalte artikel.

Øvrige iagttagelser

Ved Skagen ses forårets første 3/3 (SKAF LOU JPIP CFM) og 26/3 ses to fugle (SKAF LOU EC). Herefter ses Kongeørn på en lang række datoer frem til 5/6 og igen 25-26/6. Alle iagttagelser drejer sig om 2-3K fugle, og det formodes at dreje sig om samlet tre forskellige

Kongeørne.

Der foreligger som sagt også mange iagttagelser af Kongeørn ud over disse. Det gælder følgende, 28/1 1 3K+ Bolle Enge (PR), 2/3 1 2K Rørholt (HAC), 17-18/3 og 2/4 1 2K Nørreådal (TBR LAM KBN), 3/4 1 imm. Vilsbøl Plantage (LJN), 15/4 1 imm. Ulvedybet (BKR), 9/5 1 imm. Dronninglund Storskov (SØP), 28/5 1 2K Bolle og Try Enge (SØP). Fra andet halvår følgende, 9/7 1 imm. Livø (BW), 20/7 1 ad. Eskær Hede (PHP), 24/7 1 2K Skagen (SKAF EC), 31/7-1/8 1 imm. Gerå (ARA MHR RMJ), 3/9 1 imm. Skagen (JPIP) og 25/12 1 usp. Bolle og Try Enge (SØP). Endelig en meget usædvanlig observation af 1 ad. + 2 juv./imm. 3/9 ved Skindbjerglund (PHAH mfl.). Efterfølgende er der dog ikke set Kongeørn i området.

Enkelte observationer udenfor yngleområderne, hvortil der ikke foreligger angivelse af alder eller andre kommentarer, er ikke medtaget. Samlet har 261 personer indsendt iagttagelser af Kongeørn i året.

Høgeørn *Aquila fasciata*

GPS-mærkede Høgeørne huserer stadig i Nordjylland. I år var der besøg af to fugle. KNP har lavet følgende overblik: Foråret blev også til et gensyn med sidste års fransk GPS-mærkede 2K hun Høgeørn med farveringskoden "26". På nøjagtigt samme dato som i 2020 (20/4)

dukkede den nu to år gamle (3K) fugl op over Skagen. Den gjorde et behersket trækforsøg sent om eftermiddagen og returnerede mod Hulsig Hede. Endnu en fransk GPS-mærket Høgeørn blev opdaget fra Storklit hen på eftermiddagen 10/5. Fuglen – som var en 3K

hun med farveringskode "3C" – nåede aldrig længere end til Skagen Klitplantage før den vendte om og tilsyneladende gik til overnatning i bevoksninger på den sydlige del af Hulsig Hede. Denne fugl var også observeret flere steder i Jylland fra 27/4 til 3/5 2020 og igen fra slutningen af juni til slutningen af februar 2021. Selvsamme fugl dukkede igen op i Skagen 5-6/6, hvor den begge dage gjorde trækforsøg. Et tilbagevendende individ af Høgeørn i Skagen, kendetegnet med farvering, er også konstateret i april 2007 (2K), 2008 (3K) og 2010 (5K). Der er nu truffet fem forskellige individer af Høgeørn i Skagen. Fundene fordeler sig således: 17-18/5 1974 (4K+), 2/5 1995 (2K), 30/4 2007 (2K) og samme fugl 10-11/4 2008 (3K) og 7-9/4 2010 (5K), 20/4 2020 (2K) og samme 20/4 2021 (3K) og seneste 10/5 og 5-6/6 2021 (3K).

Sidste nyt: Høgeørnen '3C' er 28/2 2022 fundet død nær Perpignan i Frankrig. Den havde været død noget tid – sikkert ved en kollision med en elmast. Fuglen blev i dens to og et halvt år lange liv registreret fra Skagen i nord til Mauretanien i syd.

Flere informationer om det franske projekt kan findes på <http://www.aigledebonelli.fr/>
Arten er SU-art.

Høgeørn, Skagen, 5. juni 2021. Foto: Erik Christophersen.

Rørhøg *Circus aeruginosus*

Kun yngleforekomst behandles. Resultatet af egentlige optællinger af ynglepar af Rørhøg er: Vejlerne øst 29 par (HHN MST), Vejlerne vest 15 par (HHN MST), Lille Vildmose 8 par (AVJF MST), Ulvedyb 1 par (MST), Haldager Vejle 2 par (MST), Attrup Dæmningen 1 par (MST), Gravlev Enge 1 par (MST), Halkær Bredning 1 par (MST) og Vandet Sø 1 par (MST). Ud fra markeringer i DOFbasen med YF (= ynglefugle), kan konstateres mindst 36 par udenfor ovennævnte områder. Det giver samlet mindst 92 sikre eller sandsynlige ynglepar i området. I 2020 taltes tilsvarende 90 par. Det er naturligvis afgørende for opgørelsen, om der kommer folk ud i yngleområderne for at registrere yngel. Lokaltiteterne med sikker/sandsynlig yngel er således ikke helt de samme i 2020 og 2021. I 2021 er der ikke så mange yngle-

tinger fra Thy, som der var i 2020. Til gengæld er der fundet ynglepar på følgende lokaliteter i 2021, som ikke er nævnt i 2020-årbogen: Liver Å's udløb (AØ) – her har fuglene ynglet i mange år, Uggerby Strand (AØ), Mose ved Sejlstrupgård – sågar 1 han med to hunner med hver sin rede (HHLA), Ilbro Enge (MSCO), Grishøjgårds Krat (PR), Nørre Halne Grusgrav (SEM), Vester Hassing Slamdepot nok 2 par (PR), Udholm Mose (BHJ), Bolle og Try Enge (SØP), Fyrkat Engsø (BBM), Gravlev Sø (HAC), Hale Sø (SUT), Engestør Odde (ANIS), Skyum Øre (JMU), Viskum (TBR TRK) og Vejrum Vestsø (TBR TRK).

Sammensætter man tallene fra 2020 og 2021, vurderes antallet af ynglepar i Nordjylland at ligge på mindst 110.

Blå Kærhøg *Circus cyaneus*

Summen er lavere end i 2020, men højere end de fire foregående år. Tallene for Skagen er sammenstillet af KNP.

I forhold til 2020 er der lavere tal fra overnatningspladserne. Vi nævner de største antal: 16/1 6 Lille Vildmose (WJ), 2/2 8 Lille Vildmose (PR), 7/2 4 Vester Hassing Slamdepot (ARE), 31/10 7 Damfenner, Store Vildmose (PR) og 24/11 6 Tofte Sø (BKR).

Træktallet for Skagen i marts-juni er på 428. Det er pænt over gennemsnittet for de foregående ti år på

260, og kun to år i denne periode har der været større årstotaler ved Skagen. Trækket af Blå Kærhøg ved Skagen er meget koncentreret til april. Især medio april og igen i slutningen af måneden er trækket intenst: 17-20/4 179, 25/4 30 og 28-30/4 58 (SKAF og mange indsendere). De største enkelt dage er 18/4 63 og 19/4 med 69 – usædvanligt at cirka halvdelen af fuglene disse dage var adulte hanner. Sidste fugl på forårstrækket er 9/6 1 brun (SKAF).

Større træktal uden for Skagen er 14-19/4 7 Ø Bulbjerg

(JFR TRK HHN EM) og 18-19/4 8 NØ Klitmøller (JJA JASA).

Tre juli-fund er usædvanligt, og tilmed er alle udfarvede hanner: 5/7 Viskum (TBR), 9/7 Ørnefenner, Store Vild-

mose (PR) og 29/7 Kærup Holme (TBR).

Summen for andet halvår på 709 er lidt over de senere års gennemsnit, men der er et stykke op til den høje sum i 2020 på 1077.

Sum: 2330. 1. halvår: 1621, 2. halvår: 709. Indsendere: 392.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	303	239	316	628	118	17	3	15	79	211	215	186
Lille Vildmose – sum	49	46	48	46	13	-	-	4	11	36	40	19
Vejlerne – sum	88	54	55	30	14	7	1	2	9	75	77	62
Skagen	1	5	13	343	64	8	-	-	4	4	3	2

Steppehøg *Circus macrourus*

Summen på 47 ligger lidt under gennemsnittet for de seneste fire år, mens der er langt op til rekordåret 2016 med 130 fugle.

De første Steppenhøge er alle adulte hanner: 12/4 1 Lille Vildmose (TL), 15/4 2 Skagen (SKAF m.fl.) og 15/4 1 Munkens Klit, Løkken (BHJ). Øvrige fund uden for Skagen er 17/4 1 han Hyllebjerg Bakker (TSK), 19/4 1 2K Bulbjerg (EM HHN m.fl.), 19/4 1 han Tofte Mose (JLR), 24/4 1 han Klitten, Kjøl (PHP), 9/5 1 2K Lille Vildmose (CSJ), 16/5 1

2K Tornby Klit (BHJ) og 29/5 1 ad. han Uggerby Strand (AØ).

37 af fuglene er fra Skagen, hvor største dage er 19/4 6 og 29/4 3 (SKAF m.fl.). Man kan endnu en gang konstatere, at Steppenhøg er en april-trækker, mens Hedehøg er en maj-trækker. Sidste fugle fra Skagen er 4/6 1 3K+ hun og 6/6 1 ad. han (SKAF m.fl.).

Sidste og eneste fra andet halvår er 2/10 1 1K Halkær Sø (HMT).

Sum: 47. 1. halvår: 46, 2. halvår: 1. Indsendere: 94.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	34	10	2	-	-	-	1	-	-
Skagen	-	-	-	28	7	2	-	-	-	-	-	-

Hedehøg *Circus pygargus*

Summen på 25 ligger på samme niveau som de fire foregående år. Året begynder med tre fugle i april ved Skagen, 19/4 1 1K han og hunfarvede fugle 25/4 og 28/4 (SKAF m.fl.). Største tal i Skagen er 10/5 3 og 4/6 4 (SKAF m.fl.). Totalen for Skagen er 22, hvilket er lidt over de foregående 10 års gennemsnit på 18. Alle uden for

Skagen nævnes: 10/5 1 han Jerup Strand (MER), 13/5 1 han Børghlum Kloster (MOC), 31/5 1 han Lille Vildmose (TL), 3/6 1 brun Tranum Klit (PR) og 8/6 1 brun Lille Vildmose (JHC). Eneste fra andet halvår er 23/8 1 1K Haldager Vejle (PHK).

Sum: 28. 1. halvår: 27, 2. halvår: 1. Indsendere: 96.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	3	14	10	-	1	-	-	-	-
Skagen	-	-	-	3	11	8	-	-	-	-	-	-

Duehøg *Accipiter gentilis*

Som udgangspunkt behandles kun ynglefund i denne gennemgang. Det bemærkes dog, at årssummen er meget lav, hvilket givet til en vis grad kan tilskrives en dårlig ynglesæson. Forekomsten ved Skagen er også væsentligt mere fåtallig end normalt – se oversigten. Fra JTNs undersøgelser rapporteres følgende: I et 2417 km² undersøgelsesområde i Vendsyssel er der 41 par og 41 udføjne unger. Det giver 1,00 unge/par og 2,05 unge/par med unger. Det er den dårligste ungeprodukt-

tion i de 45 år undersøgelsen har varet. Næsten halvdelen (48,8%) af yngleparrene får ingen unger. Et koldt forår og få byttedyr det meste af yngleperioden er hovedårsagen til den ringe ynglesucces. Der er ingen 1-årige fugle i ynglebestanden. Fra andre dele af Nordjylland foreligger iagttagelser, der tyder på sikre ynglepar fra Nørreådal (TBR TRK LAM) og Tjele Langesø (TBR TRK).

Sum: 195. 1. halvår: 112, 2. halvår: 83. Indsendere: 94.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	12	19	27	30	20	4	9	12	11	27	20	4
Skagen – sum	1	2	9	5	3	2	4	4	1	1	1	1

Havørn *Haliaeetus albicilla*

Havørn er med godt 4700 indtastninger fra 550 personer igen den fugleart, som er indtastet flest gange af alle de arter, som behandles i Nordjyllands Fugle. Bestanden af Havørn i hele landet er oppe på godt 150 par, og arten breder sig også i Nordjylland, hvor der nu er 14 par. Også ved Skagen ses der med 194 fugle rekordmange Havørne. Det skal ses i relation til et årligt gennemsnit på 74 Havørne over de seneste ti år – se skemaet fra Skagen ved indledningen til rovfuglene. Udover ynglefuglene behandles arten denne gang summarisk og de største tal for de enkelte måneder fra de væsentligste lokaliteter Vejlerne og Lille Vildmose fremgår af skemaet.

Indsendere 550.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Vejlerne – max	19	9	9	7	7	5	5	3	4	8	16	18
Lille Vildmose – max	6	13	15	8	4	5	3	4	5	6	5	7

Rød Glente *Milvus milvus*

En rekordstor årssum, som især skal tilskrives mange overnattende glenter i vintermånederne primært omkring Nørreådal. Forekomsten ved Skagen i foråret er den hidtil næststørste og den suppleres med mange fugle i juli. Den nordjyske ynglebestand er givet voksende, men ynglesuccessen er lav.

Fra vintermånederne skal nævnes følgende store tal af fugle på overnatningspladsen ved Tindbæk, 19/1 38, 25/1 32, 31/1 34 og 5/2 39 (TBR MHH mfl.).

Ved Skagen ses et fåtalligt træk i marts, men fra primo april tiltager antallet med 2/4 13 og de højeste dagstotaler bliver 15 glenter 19/4 og 20/4. En total på 402 fugle er en anelse lavere end i rekordåret 2020. Fra andre lokaliteter kan fra foråret nævnes 18/4 7 Klitmøller (JASA), 21/4 8 Høstemark (HAC), 7/5 7 Damfenner, Store Vildmose (PR).

Fra JTNs optællingsområde, der dækker det meste af Vendsyssel meldes om 43 par og 40 unger – 0,93 unge/par og 1,79 unge/par med unger. 48% af parrene fik ingen unger. Årsagen til den lave succes kan bl.a. være et koldt forår. En del unger er præderet af Duehøg og Stor Hornugle. Rapporter fra andre egne er få og arten er givet underrapporteret som ynglefugl. Sikre par er blot meldt fra Nørreådal og Brøndum ved Hobro (PRA TN) foruden en håndfuld mulige ynglepar.

Som nævnt ses mange fugle ved Skagen i juli med blandt andet 8/7 35 (SKAF mfl.). Ellers skal fra efteråret nævnes 5/10 19 Skindbjerglund (ved døde grise) (HAC) og fra sidst i oktober er det atter Tindbæk, der dominerer antalsmæssigt. Første større tal er 29/10 32 (TBR). I sidste del af december vokser antallet af overnattende fugle dog markant med disse store antal, 18/12 62, 21/12 70 og 30/12 53 (TBR LM TRK).

Som sagt er der nu 14 par Havørne i området. De får dog kun ti unger. Den ret lave ungeproduktion svarer til resten af landet og skal ses i sammenhæng med et koldt og vådt forår i perioden, hvor ungerne er små. Alle par nævnes – antal unger angives: Langholt 0 (JTN), Tofte Skov 0 (TC mfl.), Høstemark Skov 2 (TL FA), Hal-kær 1 (HMT), Vilsted Sø 2 (GH), Øland Skov 2 (EFJ), Sødal Skov 0 (STA), Tange Sø 0 (KIS), Estvadgaard Plantage 0 (LN), Vejlerne 0 (HHN), Østerild Plantage 1 (VFL), Hjar-demål 1 (Preben Gøssing Hansen), Lodbjerg Klitplan-tage 2 (JJA) og Vilsbøl Plantage 0 (JJA). Det kan nævnes, at fuglene i Tofte Skov måtte overgive deres rede i en periode til et par Stor Hornugle.

Rød Glente, Øster Tversted, 10. august 2021.
Foto: Henrik Pedersen.

Sum: 4576. 1. halvår: 3001, 2. halvår: 1475. Indsendere: 419.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	470	411	524	716	412	368	360	134	124	212	175	490
	-	-	43	162	87	110	120	3	9	-	-	-

Sort Glente *Milvus migrans*

En årssum der er lidt højere end i 2020. Antallet står og falder med forekomsten ved Skagen, der som vanligt står for langt hovedparten af iagttagelserne.

Den første Sort Glente ses tidligt ved Hulsig, 2/4 1 NØ (KWO SKAF) med næste 13/4 2 Flagbakken (OLI SØP SKAF). Herefter er der næsten daglige iagttagelser i Skagen frem til 10/6 med enkelte efternølere 17-19/6. De højeste dagstotaler ses 2/5 6 og 22/5 5 (SKAF EC JHC

mfl.). Første uden for Skagen-området er 17/4 1 Skørping (HAC). Herefter foreligger der ca. 20 spredte iagttagelser af enkeltfugle frem til 19/6 1 Aalborg Øst (FINJ) og 30/6 1 Estvadgård (GM). Det er flere end normalt. Fra andet halvår foreligger fem fund, 4/7 1 Nedermoste, Skagen (EC), 7/7 1 Lille Vildmose (JSPE), 15/7 1 Skibsted Ådal (TN), 2/9 1 Portlandsmosen, Lille Vildmose (JML) og 24/9 1 Vester Børsting (AO).

Sum: 109. 1. halvår: 104, 2. halvår: 5. Indsendere: 195.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	30	53	21	3	1	1	-	-	-
Skagen	-	-	-	19	46	15	-	-	-	-	-	-

Gulnæbbet Glente *Milvus aegyptius*

Et højt overraskende dokumenteret fund af denne afrikanske art, der ikke tidligere er set i Europa. 2/5 og 3/5 ses glecten ved Skagen, hvor den til sidst forsvinder langt til havs. Fuglen er set i Holland og på Wangerooze i det tyske vadehav i dagene 11-15/4. Fugle kunne bestemmes til underarten *parasiticus*, der er en intra-afri-

kansk trækfugl, hvor en del af bestanden overvintrer i Sydafrika november-marts, inden den igen trækker nordpå. Læs meget mere om fundet i en finderberetning her i årbogen.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendte af SU.

Fjeldvåge *Buteo lagopus*

Det ser ikke godt ud for Fjeldvåge, der tilsyneladende har det svært på ynglepladserne nordpå. Der er tale om den laveste årstotal i mange år, som primært tilskrives et meget svagt forårstræk ved Skagen samt det laveste antal fugle 'nogensinde' i andet halvår, hvoraf mange endda er gengangere i form af rastende fugle i samme område vinteren igennem. Det gælder ikke mindst i Lille og Store Vildmose, hvorfra en del af iagttagelserne stammer.

I vintermånederne januar til marts ses Fjeldvåge spredt i landsdelen, som oftest enlige fugle. Flest ses i Store og Lille Vildmose. Eneste iagttagelser af mere end to fugle er 16/1 3 Lille Vildmose (MOC) og 19/3 4 Tolstrup ved Uggerby (KWO).

Ved Skagen ses enkelte Fjeldvåger rastende i årets første måneder med den første trækkende 22/3 (SKAF). Hovedtrækket, der falder midt i april, er meget fåtalligt, hvilket understreges af, at der kun i dagene 18-20/4 ses

mere end ti fugle/dag. Flest ses 19/4 18 (SKAF mfl.). Totalen ligger 53% lavere end gennemsnittet for de seneste ti år. I maj ses Fjeldvåge næsten dagligt frem til de sidste 5/6 3 (SKAF). Ingen lokaliteter uden for Skagen-området har observationer af mere end én fugl per dag. Arten har givet haft et dårligt yngleår, hvilket underbygges af, at trækket ved Falsterbo er det mest fåtallige i mange år (www.falsterbofagelstation.se). Det afspejles klart i andet halvårs forekomst, som er den laveste 'nogensinde'. Måske opholder der sig færre end tyve fugle i Nordjylland i årets sidste måneder!

Første fugl i efteråret ses 3/10 1 Lundergaard Mose (JJM) fulgt af 12-13/10 1 Egholm (RWR JOKR). Der er kun ganske få observationer af mere end én fugl bortset fra i Lille Vildmose, hvor 2-3 fugle ses flere dage, således 6/11 og 8/11 3 Birkesø (HAC TN FB).

Ukommenterede fund fra juni (uden for Skagen) til september er ikke medregnet.

Sum: 372. 1. halvår: 315, 2. halvår: 57. Indsendere: 193.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	62	43	63	124	19	7	-	-	-	9	24	25
Skagen	3	5	22	110	18	7	-	-	-	5	4	-
Store Vildmose	7	10	15	-	-	-	-	-	-	-	3	4
Lille Vildmose	16	13	11	3	-	-	-	-	-	2	4	2

Ørnevåge *Buteo rufinus*

Tre fund fra 2020 er blevet godkendt af SU, og der foreligger nu 12 nordjyske fund. Alle nævnes, 6/6 1 2K (HHN

TK mfl.), 29/6 1 2K (TK) og 17-18/7 1 2K (KK EC mfl.). Arten er SU-art.

Slørugle *Tyto alba*

Siden den markante tilbagegang i forbindelse med vintrene i begyndelse af 2010'erne er bestanden lige så stille ved at komme på fode igen. Der er således mange observationer fra Thy, Mors, Salling, Hanherred og Vendsyssel. Fra området ved Viborg er der kun enkelte observationer, mens Himmerland ikke har indrapporteret.

Der kan dog være tale om, at arten er overset, da der i det centrale Himmerland er oplysninger om gårde, hvor der er hvide ugler (personligt meddelt til HEN).

Den mest observerede Slørugle bliver set i Skagen Klitplantage, hvor den i perioden 2/1-28/1 holder til ved

Sum: 283. 1.halvår: 128, 2. halvår: 155. Indsendere: 64.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10	22	17	14	16	49	46	41	14	20	24	10

Kirkeugle *Athena noctua*

Om artens status i Nordjylland og Danmark rapporterer Lars Bo Jacobsen:

Den kendte danske ynglebestand af Kirkeugle er på 10 par. Desuden er der 2-3 enlige fugle, der ikke har en mæge for tiden.

Alle par, på nær et enligt par i Midtjylland, findes i Nordjylland, dvs. at den nordjyske bestand er på ni par. Parrene i Nordjylland er fordelt på det nordvestlige Vendsyssel 1 par, Vesthimmerland 1 par, Aalborg området 1 par og Østhimmerland 6 par.

Vi kender yngleresultatet for seks par. De fire sidste par ynglede under tag eller lignende, så reden var utilgængelig, og det nøjagtige yngleresultat er ikke kendt for dem.

De seks par, hvor vi kender det nøjagtige yngleresultat, fik 29 udflyjende unger ud af 32 æg (inkl. parret i Midtjylland).

For Nordjylland alene er tallene fem par, der fik 24 udflyjende unger ud af 27 æg.

Der var flere kuld på 6 æg, gennemsnittet for Nordjylland var 5,4 æg, og gennemsnittet af udflyjende unger i Nordjylland var 4,8 unger per par med ynglesucces. Det er mange år siden, at der har været et så godt yngleresultat. Det skyl-

Den tilsandede Kirke (SKAF JPIP CKJ LOU m.fl.).

Der er indrapporteret 20 ynglepar – koncentreret omkring den østlige del af Vendsyssel og Salling (CP FIM CAP AO m.fl.).

Der er indrapporteret et højt antal døde Slørugler – i alt 13 fugle – der hovedsageligt er fundet i forårsmånederne. Der er ved observationen af seks af de døde fugle angivet, at fuglen er trafikdræbt eller er fundet i umiddelbar tilknytning til vej.

Uglerne har forskellige farvevariationer og hvert år rapporteres også fugle angivet som den lyse type alba, således også i år, 22/1 R Tømmerby (JFA).

des dog alene, at de bliver kraftigt fodret med (døde) daggamle kyllinger. Uden det tilskuds-foder ville arten sandsynligt være uddød i Danmark i dag. De par, der ikke er blevet fodret, er igennem årene forsvundet. Selv steder, hvor de modtager supplerende føde, udgør dette kun 30-40% af alle byttedyr. Derfor er det nødvendigt at oprette gode fouragerings-områder, hvor Kirkeuglerne kan jage og have en selvopretholdende bestand. Der er planer om at begynde på det i 2022. Her vil "Projekt Kirkeugle" som er en gruppe nedsat af Vildtforvaltningsrådet arbejde med det mål at redde Kirkeuglen fra at uddø i Danmark. Gruppens medlemmer består af repræsentanter fra: Landbrug og Fødevarer, Dyrenes Beskyttelse, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Jægerforbund og Dansk Ornitologisk Forening. I juni 2021 gav miljøminister Lea Wermelin tilsagn om at støtte projektet med en million kroner, hvor pengene skal blandt andet gå til fors-

øget om at lave habitatforbedringer for Kirkeuglerne. I DOFbasen er der i 2021 samlet indtastet fem observationer, der alle er fra kerneområdet nord for Skørping. Alle observationer nævnes 2/3 2 (CSS), 9/4 1 (JJM), 16/4 1 (PMA), 14/7 1 (KHK) og 24/7 1 (CAP).

Kirkeugle, Skørping, 5. marts 2021. Foto: Lars Grøn.

Mosehornugle *Asio flammeus*

Antallet af Mosehornugler, der kommer til landsdelen som trækfugle varierer meget fra år til år. I perioden fra 2011 til 2020 har antallet varieret mellem 76 og 340 fugle. Gennemsnittet har været på 205 fugle, så med 207 indrapporterede i 2021 (efter fjernelse af formodede dobbeltregistreringer) er vi således meget tæt på dette gennemsnit.

Som vanligt er langt hovedparten observeret i første halvår, mens forekomsten i andet halvår er mere fåtallig end normalt.

Der observeres typisk kun 1-3 fugle ad gangen. Sønder Lem Vig har i perioden 26/1-17/4 18 observationsdage med Mosehornugle (GM GTA SL MHH m.fl.). De største

Sum: 207. 1.halvår: 190, 2. halvår: 17. Indsendere: 165.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10	6	43	60	49	22	2	1	-	4	4	6

dage er 8/3 (GTA), 9/3 (OP) og 10/4 (SL) alle med tre fugle.

Ved Skagen observeres i perioden 14/3-26/6 Mosehornugle på 38 dage (KJJ SKAF EC LRJ m.fl.). Med mange observationer og observationssteder er det vanskeligt at vurdere antallet af fugle i området. Største observation bliver 25/4 3 (SKAF) og 14/5 3 (CSS). Observationerne i Skagen er især fra Grenen og Nordstrand. Der er ingen indrapporteringer af mulige ynglefund. I andet halvår er der observationer af et meget begrænset antal fugle, og der er kun en enkelt observation, hvor der er tale om mere end én fugl, 2/12 2 Batum, Nordsalling (VJU).

Stor Hornugle *Bubo bubo*

Der er i løbet af året hørt syngende/territoriehævdende fugle en række steder i landsdelen. Det er vanskeligt på baggrund af det indsendte materiale at vurdere en ændring i ynglebestanden. Samlet er der registreret ynglefund/muligt ynglefund på 11 lokaliteter, hvortil kommer en række lokaliteter, hvor der er observeret enlige fugle. I Vendsyssel er registreret fire par (to par med en unge og to par uden unger). Der har måske været et femte par. Formodningen om et femte par skyldes, at der i Hals Sønderkov bliver taget en ad. Stor Hornugle af Kongeørn ultimo juli (JTN personligt meddelt). I Hanherred og Thy er registreret et par med en unge

(JTN personligt meddelt) samt en syngende fugl ved Ræhr/Sårup (HHN).

Syd for Limfjorden er registreret samlet fem lokaliteter med syngende eller ynglende fugle, ved Drastrup Skov (RSN HHNØ), to lokaliteter ved Nørreådal (MHH LM TRK ERA), Toftum ved Stoholm (AMLD) samt et yngleforsøg i havørnerede Tofte Skov/Mose (Lars Malmberg). Ved yngleforsøget i Tofte Skov/Mose var reden i brug af Havørne, men de blev smidt ud af de store hornugler. Efterfølgende kamp om reden betød, at ingen af fuglene fik ynglet.

Perleugle *Aegolius funereus*

Efter et år med pause blev der igen observeret Perleugle i Nordjylland. Eneste observation, 20/10 1 kal-

dende Bjergby, Nordmors (JKK).

HÆRFUGLE

Hærfugl *Upupa epops*

Der bliver i år set i alt seks fugle i området, hvilket er flere end normalt. Alle nævnes.

Den første, som er den eneste, der er stationær, bliver set i Lyngby i Thy 31/3 til 2/4 (SSL).

28/4 ses Hærfugl både på Fur (DOF) og samme dag i Skagen, både ved Nordstrand og på Grenen og igen samme sted 30/4 (SSC SKAF og mange andre). 2/5 ses sikkert samme fugl igen i Skagen-området (mange indsendere) samt ved Tuen (AR). Desuden ses i foråret endnu en fugl 7/5 ved Sønderhede ved Kås i Salling (AO GM). Efterårets eneste ses på Livø 10/10 (STN).

Hærfugl, Nordstrand, 2.maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Vendehals *Jynx torquilla*

Arten behandles i modsætning til sidste år mere kortfattet. Årssummen er 112, noget lavere end sidste år. Antal lokaliteter er 59, det samme som sidste år! I den kølige april er ankomsten senere end i 2020, første ses 20/4 1 Jennes Sø, Skagen (JCH) fulgt af 24/4 1 Katsig Bakker (BJ) og 26/4 1 Rebild Bakker (ESA). Ved Skagen blev der 20/4-2/6 set ca. 20 Vendehalse, flere end normalt – flest 30/4 og 8/5 med tre fugle (mange indsendere). Der forekommer en række mere eller mindre sikre ynglefund, hvoraf der fra Lille Vildmose kan nævnes mindst seks par Tofte Skov (HAC mfl.) og to par Høstemark Skov (TL FA). Desuden følgende lokaliteter med sikre/sandsynlige par: Tversted Rimmer (LGN JSTE), Pirupshvarre (AES), Grønhøj (PBA), Hjerminde Skov (JOKH), Store Arden Skov (ESA), Hellum Skov (ESA) og 1-2 par Dall Hede (mange indsendere). Årets sidste (levende) Vendehals ses 25/8 1 Damsted ved Skagen (RT). Herefter følger dog 21/11 1 død Nors Å opstrøms Nors Sø (UTE), men fuglen har ramt et vindue og har formentlig ligget i nogen tid.

Sum: 112. 1. halvår: 93, 2. halvår: 19. Indsendere: 120.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	14	66	13	14	4	-	-	(1)	-

Vendehals, Grenen,
10.maj 2021. Foto:
Jørgen Kabel.

Grønspætte *Picus viridis*

Den på dagsbasis rensede årssum er med 1085 fugle lidt lavere end sidste års rekordhøjde 1143. Det kan være svært at få overblik over de 270 lokaliteter, hvor arten i år observeres. Derfor bringes et kort med en prik for hver af disse lokaliteter. Kortet viser, at arten er vidt udbredt, men den mangler på Læsø og Mors samt måske Salling og er fåtalig i Thy. Dens foretrukne habitat er lysåbne, parklignende terræner med klynger af træer og en myrevenlig undervegetation. Koncentrationen af prikker omkring Rold Skov er kun tilsyneladende en undtagelse. Arten findes ikke i de tætte dele af skoven, og den gik voldsomt tilbage, da lysåbenheden efter de store stormfald i 1990'erne og før efterhånden erstattedes af tættere skov. Tilgroning og intensivt landbrug er to trusler mod myrerne og Grønspætterne, og det kan måske forklare den af Atlasundersøgelserne påviste tilbagegang i den vestlige del af Nordvestjylland. Der er i år 128 lokaliteter med registreret yngleadfærd, overvejende som sang/territoriehævdelse; forbløffende få observationer rummer bedre ynglebeviser. Disse nævnes alle: 18/5 2 med rede Sønder Bindsløv N for Sindal (HOM), 14/6 ad. og 2 juv. Slotved Skov ved Sindal (HHLA), 18/6 1 ad. m. føde Fjelsted ved Sindal (SEM), 3/7 ad. m. udflyjne unger Toftum ved Stoholm (AML) og 26/7 1 ad. og 2 juv. Hessellund ved Flyvestation Karup (SA). Herudover nævnes alle observationer af mindst fire

Alle lokaliteter med Grønspætte
i Nordjylland 2021.

fugle: 22/4 5 Stenbjerg Klitplantage (FRA), 21/2 og 14-15/3 4 Lindum Skov (TKR TBR) og 15/4 4 Skindbjerglund og Rise Skov (AHO). Tidligere var Grønspætte ikke årlig i Skagen, men tendensen fra 2020 med flere observationer af arten i dette område fortsætter, således foreligger der i året otte fund, tre i første og fem i andet halvår.

Sum: 1085. 1. halvår: 691, 2. halvår: 394. Indsendere: 198.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	79	115	236	139	77	46	98	70	72	71	47	36

Sortspætte *Dryocopus martius*

Den dagsrensede årssum fortsætter stigningen til 375 fugle – mod 331 i 2020 og 225 i 2019. Fuglene observeres på 89 DOFbase-lokaliteter (mod 90 i 2020 og 74 i 2019).

Der observeres yngleadfærd på 35 lokaliteter. Yngle-fugleopgørelsen for Lille Vildmose viser to par i Tofte Skov og et i Høstemark Skov (HAC TC ATL TL FA). Der er ingen samlet opgørelse for den bredt definerede Rold Skov, men der er fire relevante rapporter: 16/3 2 med parringsadfærd Sønderkov (JVI), 13/5 1 flyver til/ fra rede Skindbjerglund og Rise Skov (AHO), 21/5 1 han fodrer unge i rede Hesselholt Skov (AHO) og 9/6 1 han

fodrer to synlige unger i redehul Bjergeskov (HPH). Fra Nørreådalens rapporteres om fem par (TBR mfl.) – samme niveau som tidligere år. Der er ikke andre oplysninger om sikker yngel, men friske huller og territoriehævdende Sortspætter antyder dog sandsynlig yngel på en hel del lokaliteter. Der er desuden indrapporteret mere end to fugle på følgende lokaliteter: 23/3 3 Sødal Skov (SA), 8/5 3 Rønhøj Plantage (JGH) og 5/9 3 Lindum Skov (TRK).

Som nævnt i rapporten fra sidste år kan arten forlade sine normalområder udenfor ynglesæsonen. Årets afvi- ger er 9/9 1 Vester Torup Klitplantage (LHS).

Sum: 375. 1. halvår: 281, 2. halvår: 94. Indsendere: 83.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	27	20	70	67	65	32	4	10	19	32	15	14

Lille Flagspætte *Dendrocopus minor*

Som året før ses tre fugle, hvoraf to er fra Hald Sø-området, hvor arten yngede indtil 2015: 8/3 1 hun Non Mølle (JOK) og 15/5 1 Dollerup Bakker (JANA). Den tredje er 7/2 1 Fiskbæk ved Løgstrup ved Viborg (JB).

Arten er for tiden så sjældent forekommende, at alle fremtidige nordjyske observationer bør kommenteres i DOFbasen.

BIÆDERE

Biæder *Merops apiaster*

Der er tale om en moderat årssum, hvilket sikkert skyldes en kølig maj måned. Første fugl i 2021 ses usædvanlig tidligt, 25/4 i Skagen (ASF mfl.). Dette er den hidtil tidligste observation af Biæder i Nordjylland og overgås ifølge DOFbasen kun af følgende fra 19/4 2011 i Heatherhill, Nordsjælland. Derefter går der over en måned før den næste observation, 27/5 2 Kirkeklit (ON) – også i Skagen området. Bortset fra to observationer fra Hansholm Fyrhaver 1/6 1 (JJA) og 4/6 1 (HHN) er alle fra Skagen området, hvor der 1/6 og 2/6 blev set tre eksemplarer (mange indsendere). Sidste fugl observeres i Skagen 29/6 (SKAF).

Gennemsnittet for 2011-2020 er ca. 15 individer. Dette dækker dog over store udsving fra fem fugle i 2019 til 36 i 2017. De fleste observationer er fra sidste del af maj og første del af juni. I rekordåret 2008 sås 61 fugle, og det var også dette år, der senest var ynglesucces for arten i området, hvor der blev opfostret tre unger i en grusgrav i Han Herred. Nordjyllands Fugle havde dette år en fin artikel herom. Senest, der blev gjort forsøg på at yngle, var i 2016 i en grusgrav i Himmerland. Forsøget blev forpurret af en bunke grus, der kom til at dække redehullet.

Sum: 21. 1. halvår 21, 2. halvår 0. Indsendere 44.

Biæder, Grenen, 21.juni 2021. Foto: Jens Kirkeby.

Isfugl *Alcedo atthis*

Efter rekordåret 2020 med 1373 indtastede fugle er vi stadig på et højt niveau.

Den generelle fremgang må først og fremmest tilskrives klimamildning (Grell 1998), men også forbedret vandkvalitet menes at have en indflydelse.

Generelt er fuglene i 2021 set udenfor ynglesæsonen. Skønt en del er rapporteret som ynglefugle, er der ikke rapporteret fugle med unger i området. Der er set max tre fugle pr. observation. Bl.a. er der op til tre meget publikumsvenlige fugle ved Nordre Skanse/Frydenstrand i Frederikshavn, som gennem januar og februar ses af et stort antal mennesker.

Isfugl, Mølholm, Aalborg,
13. februar 2021. Foto: Rune Sø Neergaard.

Sum: 959. 1. halvår: 574, 2. halvår: 385. Indsendere: 229

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	290	181	41	34	15	13	16	45	109	83	60	72

FALKE

Aftenfalk *Falco vespertinus*

En forekomst noget under normalen og laveste antal siden 2014. Det skyldes især de meget få efterårsfugle i 2021. Årets første Aftenfalk ses 30/4 1 han Vangså Hede (EOZ), men derefter går der to uger, inden den næste ses 14/5 1 han Grenen (SKAF MIWI PBA), som dermed bliver første Aftenfalk fra Skagen. Ved Skagen rapporteres der i maj yderligere blot 2 fugle – 25+26/5 (SKAF m.fl.). Efter en kølig maj måned giver et varmefremstød i starten af juni 16 fugle i dagene 3-6/6, med største forekomst 4/6 8 (SKAF m.fl.). Samlet ses 20 fugle i foråret ved Skagen, hvilket er lidt lavere end de seneste ti års gennemsnit på 25.

Uden for Skagen foreligger der flere iagttagelser i maj af rastende Aftenfalk: 18/5 1 2K Råbjerg Hede (WL),

22/5 1 han Lille Vildmose (MOK), 24/5 1 han Milesøerne (FM) og 27/5 1 2K hun Lundby og Ajstrup Heder (HHB). Trækkende fugle ses flere steder i juni: 3/6 1 2K hun Hanstholm (JJA), 4/6 1 2K hun Bulbjerg (HHN) og 4/6 1 hun Bunken (HBØ DMA).

Til forskel fra de seneste to år ses der ikke større influx af 1K-fugle i andet halvår. Ved Skagen er der således kun 23/8 1 (EC). Fra det øvrige Nordjylland foreligger disse observationer: 7/9 1 Lille Vildmose (CH), 10/9 1 Sønder Lem Vig (GM) og 21+22/9 1 Lille Vildmose (HAC TN HNI FLP).

Gengangere er så vidt muligt udeladt i skemaet. Iagttagelser, hvor alder eller andet ikke er oplyst, er udeladt.

Sum: 32. 1. halvår: 28, 2. halvår: 4. Indsendere: 76.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	7	20	-	1	3	-	-	-
Skagen	-	-	-	-	3	17	-	1	-	-	-	-

Dværgfalk, Lille Vildmose, 17. oktober 2021. Foto: Frans Ritter.

Årstotalen på 627 ligger pænt over de seneste ti års gennemsnit på 561. Det skyldes især et flot forårstræk ved Skagen.

Fra vintermånederne er der kun få iagttagelser, alle af enkeltfugle. Årets første Dværgfalke ses 9/1 på tre lokaliteter: Bygholm Vejle (VFL), Lille Vildmose (JCH) og Damfener (PR).

Ved Skagen ses de første to Dværgfalke 30/3 (SKAF AWN), men ellers ses hovedtrækket i april og maj. Første to cifrede dag er 16/4 11, men også de tre efterfølgende dage ses to cifrede antal. Næste kulmination ses i perioden 24-30/4 med 120 trækkende, heraf 25/4 40 som årets absolut bedste dag (SKAF HAC LSTN m.fl.). I maj ses en tredje kulmination 9-11/5 med 41 fugle. Sidste to cifrede dag er 16/5 11 (SKAF m.fl.). Herefter ebber trækket ud med tre Dværgfalke i juni, heraf sidste 8/6 (SKAF JVB). Samlet ses ved Skagen 351, hvilket er 19% over gennemsnittet på 294.

Uden for Skagen er der i foråret spredte observationer af træk og rastende fugle med følgende iagttagelser

af mere end én fugl: 9/4 2 Agger Tange (HHN), 18/4 2 Klitmøller (JASA), 2 Grønhøj Strand (DB) og 4 Vilsted Sø (TSK), 26/4 2 Viskum (TBR TRK), 30/4 2 Nørrekær Eng (HHN), 9/5 2 Dronninglund Storskov (SØP) og 13/5 2 Bygholm Vejle (HHN). Fra Bygholm Vejle og Lille Vildmose er der begge steder iagttagelser på 11 datoer i første halvår.

Første efterårsfugl dukker op i Skagen 25+26/8 (RT) og første udenfor Skagen bliver 31/8 1 Krik Vig vest (JJP). Denne fløj med bytte som lignede en Sandløber. Ved Skagen ses yderligere 21 Dværgfalke i efteråret, flest 22/9 4 (ASF). Fra øvrige Nordjylland er der disse iagttagelser af mere end én fugl: 26/9 2 Hanstholm Fyrhaver (JJA), 2/10 2 Nordmandshage (PR), 10/10 3 havet ud for Flade Sø og Agger By (RQ) og 22/10 2 Hamborg ved Hanstholm (GGU). Fra Lille Vildmose er der i andet halvår iagttagelser på i alt 14 datoer, fra Bygholm Vejle ti datoer og Sønder Lem Vig otte datoer. Året slutter med 30/12 1 Aggersund By (LBO). Samlet set er forekomsten i andet halvår af ret normal omfang.

Sum: 627. 1. halvår: 497, 2. halvår: 130. Indsendere: 225.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	6	8	20	281	179	3	-	3	62	48	8	9
	-	-	3	208	137	3	-	2	16	4	1	-

Lærkefalk *Falco subbuteo*

Trods rekord i antal indsendere af denne art er antallet af fugle lidt under gennemsnittet for de seneste ti år. Skagen leverer hovedparten af observationerne, og her var forårets træk tæt på gennemsnittet. De første fugle dukker op her 16/4 med 2 trækkende (SKAF SØP AL JSJØ), hvilket er tidligt. Vi skal helt tilbage til 2011 for at finde en tidligere ankomst i landsdelen, da en Lærkefalk helt ekstraordinært dukker op i Rold Vesterskov allerede 10/4. Også 19/4 og 20/4 ses arten ved Skagen (SKAF m.fl.). Første større antal ses 29/4, hvor der trækker 20 fugle og 11 dagen efter (SKAF og mange andre). Næste større antal er 11/5, hvor der noteres 19 trækkende (SKAF m.fl.). Bortset fra 10 Lærkefalk 16/5 er der relativt stille helt frem til 3/6, hvor der i forbindelse med et varmemefremstød ses ikke mindre end 37 trækkende (SKAF HAC SBP LPA JSJ JPPI m.fl.). Dagen efter ses 18 fugle, hvorefter forårstrækket langsomt ebber ud. Arten ses på mange dage i området indtil 9/7. Uden for Skagen ses første Lærkefalk 18/4 trækkende ved Sønder Kettrup (DB) efterfulgt af to rastende fugle

19/4 i Kastbjerg Ådal (HS). Ellers foreligger der en række observationer af primært enkeltfugle fra foråret. Flest indberetninger er der fra Lille Vildmose, hvor der i perioden 9/5-30/6 er set i alt 12 fugle (mange indsendere). Der foreligger enkelte sommerfund af enkeltfugle fra juli: 5/7 Aggersborg (HBA), 5+6/7 Viskum (TBR TRK), 12/7 Selbjerg Vejle (LBO) og Lille Vildmose (MCH). Der er ingen meldinger om ynglefugle i landsdelen. Efterårstrækket fra august og frem er på niveau med sidste år med i alt 17 fugle, hvilket dog stadig er noget under gennemsnittet for de seneste ti år. Der er kun et efterårsfund fra Skagen, 10/9 1 Ellekrattet (STM JHC LPA). Uden for Skagen er der spredte fund af enkeltfugle, bortset fra Lille Vildmose hvor der i perioden 21/8-14/9 ses op til tre Lærkefalk (FLF MAA KAG CSS AF m.fl.). Observationer fra oktober er ikke set i rapportens område siden 2012, men i år er der hele tre fund: 8/10 Katholm (MLU), 10/10 Stensnæs (MLU) og 13/10 Lynnerup Gårde (JGH), som er årets sidste.

Sum: 336. 1. halvår 315, 2. halvår 21. Indsendere 200.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	55	147	124	8	3	11	3	-	-
Skagen	-	-	-	50	126	95	3	-	1	-	-	-

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Et år på det jævne, hvor især efteråret skuffer. Årssummen på 987 er 15% under seneste ti år gennemsnit på 1156. Første halvår er med 610 fugle over gennemsnittet for de seneste ti år på 559, hvilket især skyldes mange observerede fugle i januar og februar. Andet halvår er derimod med kun 377 fugle en del under gennemsnittet på 597 og laveste antal siden 2008. I årets første måneder ses mange Vandrefalke på talrige lokaliteter. Største observation i denne periode er fra Als Odde 19/2 3 (SSK). Første trækkende ved Skagen er meldt allerede 27/2 (ASF), men det egentlige forårstræk indledes først 21/3 (SKAF ASF). Hovedtrækket ses som sædvanligt i april med første store dag 16/4 5 (SKAF m.fl.) og med 18/4 10, 25/4 11, 29/4 10 og 1/5 10 (SKAF SBP JL TLP m.fl.) som største dage. Maj giver fortsat en del fugle, og den sidste ses 5/6 1 (SKAF AOWN BCS JHC). Samlet ses der ved Skagen 149 Vandrefalke på forårstræk, hvilket er den laveste forårstotal siden 2015 og 14% under gennemsnittet for de seneste ti år. Registreringer på forårstrækket fra andre lokaliteter er meget sparsomme. Nordjylland rummer ikke længere noget ynglepar af

Vandrefalk. Siden 2018 havde der ynglet et par på Nordjyllandsværket som landsdelens eneste, men efter at de var set mange gange på lokaliteten i januar og februar, blev hannen 4/3 fundet død på toppen af kraftværkets Blok 3 (ATL). Herefter er der ingen observationer på lokaliteten. Sidste levende fugl, som også var hannen, blev set 23/2. Der er ikke tegn på etablering på andre lokaliteter, og der ses blot enlige fugle udenfor yngletiden på havnene i Frederikshavn, Nørresundby og Skive. I sommermånederne juli og august ses en del fugle på mange lokaliteter med størstedelen i Vejlerne, men ellers giver andet halvår mange spredte forekomster, hvoraf de største er 12/9 3 Ulvedybet (BKR), 5/10 5 Agger Tange (BIR), samme sted 9/10 3 (HHN m.fl.) og 29/10 3 Damfener (PR). Året igennem er Skagen, Vejlerne, Agger Tange og Lille Vildmose traditionelt lokaliteterne med flest observationer. Men også fra andre steder kommer en del indberetninger: Ulvedybet i alt 36, Skive Havn og Fjord 33, Nørreådal 20, Sønder Lem Vig 17, Jerup Strand og Enge 14, Rettrup Kær 13, Als Odde 10 og Frederikshavn Havn 10.

Sum: 987. 1. halvår: 610, 2. halvår: 377. Indsendere: 288.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	144	127	107	166	59	7	7	45	100	100	69	56
Skagen	1	3	4	100	42	3	1	2	6	4	-	1
Vejlerne	22	19	12	16	2	1	1	13	27	21	21	13
Agger Tange	6	6	4	4	-	-	-	3	15	12	-	6
Lille Vildmose	7	10	10	5	1	-	-	2	5	8	5	-

Jagtfalk *Falco rusticolus*

Et fotodokumenteret fund af en 1K fugl, der ses i Vejlerne fra 26/11 til 26/12.
Der er desuden meldt om en mulig falkonerfugl fra

Børglum Klosterskov i juni.
Arten er SU-art. Der må ikke refereres til iagttagelser, der ikke er godkendt af SU.

SPURVEFUGLE

Pirol *Oriolus oriolus*

Året byder på 42 fugle, som alle er set i foråret og langt de fleste er registreret i Skagen området.
Således er der kun tre observationer fra den øvrige del af området.
Årets første fugl er fra 9/5 fra Skagen (HD m.fl.). Frem til 6/7 og 7/7, hvor årets sidste ses på Grenen (SKAF), er der registreret 39 fugle i Skagen området. 10/5 bliver
Sum: 42, 1. halvår: 40, 2. halvår: 2. Indsendere: 76.

der registreret hele fem fugle på Grenen (MP SKAF m.fl.) og 4/6 ses fire (DMA m.fl.).
Fra øvrige lokaliteter foreligger følgende observationer af enlige fugle: 22/5 Frederikshavn (AAJN), 28/5 Nørrekær Enge ved Løgstør (HHN) og endelig 29/6 en synkende ved Bygholm øst for Øsløs (PHM).

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	22	18	2	-	-	-	-	-

Rødrygget Tornskade, Vorupør Klithede, 19. juni 2021. Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Rødrygget Tornskade *Lanius collurio*

Årssummen er den højeste siden 2007 (1482). De første ses ved Skagen 10/5 med syv fugle fordelt på flere lokaliteter i området (mange indsendere). De efterfølgende dage ses arten på nye lokaliteter, således 11/5 1 Skiveren (KSCH), 13/5 1 Liver ås udløb (BJ) og 1 Nørre Rubjerg (VD). I alt er der fra Skagen optalt 10/5-28/6 196 med de største observationer 26/5 7 Storsig (HLÆ), 27/5 13 Buttervej industriområde (RT), 28/5 6 Grenen (RT) og 30/5 6 Pælebakke Klit (STM) samt 5/6 8 Nedermoste (RSN). Næsten alle disse observationer drejer sig om rastende fugle, mens 11/6 19 Tofte Skov er lokale fugle (HAC). Der er i alt optalt 117 ynglepar af Rødrygget Tornskade fordelt på 77 lokaliteter med de største antal par fra Lille Vildmose: Tofte Skov 31 par, Mellemområdet 3 par og Høstemark Skov 4 par (HAC FA TL mfl.). Derudover er

der fra Hvideklit ved Aalbæk 6 par (PMA EO OO PMA TLO) og følgende på hver 4 par, Troldsting (HHN LB), Marienhøj Plantage (TN AHO) og Råbjerg Mose (JPRA AWN) og Finderup Øvelsesplads (AO JOK). Igen i år er der hverken yngletal fra Trantum Klitplantage eller Hulsig Hede, som sammen med Lille Vildmose er artens vigtigste yngleområder. Fra andet halvår er de største antal af rastende fugle 14/7 6 Finderup Øvelsesplads (AO), 29/7 5 Helberskov Udflyttere (SSK) og følgende observationer alle fra 4/8: 25 Tornby Klit (MLU), 11 Ormstrup Skov (FIA) og 5 Portlandsmosen (JSM). Flere af disse observationer udgøres givetvis af ynglende fugle og familieflokke. Årets sidste Rødrygget Tornskade ses 29/9 1 Grenen (FAD) samt et par sene 8/10 1 Lille Vildmose (KJN) og 9/10 1 Agger Tange (RSN).

Sum: 1268. 1. halvår: 741, 2. halvår: 527. Indsendere: 269.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	357	384	245	260	20	2	-	-

Stor Tornskade *Lanius excubitor*

En årssum næsten på størrelse med middelsummen for de foregående ti år på 410. De højeste årssummen for denne periode er fra 2015 på 565 og 2016 på 569 og den laveste fra 2018 på 282. Forekomsten i andet halvår er usædvanligt fåtallig. De højeste antal overvintrende fugle i første halvår stammer fra Lille Vildmose, 16/1 3 Birkesø (FB) og 9/1 2 De vandfyldte gravebaner (ET). 14/2 blev der optalt fem spredt ud over hele mosen (FB). På alle andre lokaliteter er der højest observeret to fugle. Fra Skagen er der føl-

gende observationer af trækkende fugle 1/4-9/5 18. Alle observationer er på hver en fugl. Forårets sidste ses 6/5 2 Rebild Bakker (HBU) og 9/5 1 Gyvelmarkerne, Skagen (RSN). Efterårets første ses 29/9 1 Bulbjerg (JFA), 2/10 1 Præstesø (Råbjerg Sø) (PHP) og 6/10 1 Råbjerg Mile (BHI). Forekomsten i andet halvår er som nævnt usædvanligt fåtallig. De største observationer er på hver to fugle, 17/10 Damfener, Store Vildmose (PR) og 22/11 Nørreådal (Øby-Løvsdal) (TBR).

Sum: 347. 1. halvår: 247, 2. halvår: 100. Indsendere: 150.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	77	54	60	53	3	-	-	-	1	22	52	25

Nøddekrige *Nucifraga caryocatactes*

Årets eneste observation er 12/10 1 Hvidbjerg Å (KIS). I 2020 var der to fugle og i 2019 én, mens der i 2018 var

en mindre invasion med 11 observationer af i alt 5-6 fugle.

Ravn *Corvus corax*

I 2021 nåede årssummen over 10.000, som næsten er en fordobling af middelsummen for de foregående ti år. Fra første halvår nævnes følgende observationer på over 100 rastende/overnattende fugle, 14/3 214 Børglumkloster (TLO), 22/4 329 Bedelund (TLO), 30/4 105 Hedegårde ved Vegger (HHB) og 6/6 130 Vegger Plantage (HMT). Der er optalt mindst 148 ynglepar i Nordjylland: Mindst 100 par i Vendsyssel (JTN), fire par i Thy på fire lokaliteter (KAV SN JFA), to par ved Hobro på to lokaliteter (BBM KNI), 29 par i Himmerland på 17 lokaliteter (mange indsendere), fem par på Viborgegnen på fem lokaliteter (mange indsendere) og endelig otte par i Salling fordelt på otte lokaliteter (VJU SR GTW). Fra andet halvår nævnes følgende antal på over 70 rastende/overnattende fugle, 24/7 75 Torsted Sø (TSE), 3/8 140 Vegger Plantage (HMT), 5/8 80 Veggerby (HHB) og 19/12 95 Tindbæk Hestehave (TRK).

teter (KAV SN JFA), to par ved Hobro på to lokaliteter (BBM KNI), 29 par i Himmerland på 17 lokaliteter (mange indsendere), fem par på Viborgegnen på fem lokaliteter (mange indsendere) og endelig otte par i Salling fordelt på otte lokaliteter (VJU SR GTW). Fra andet halvår nævnes følgende antal på over 70 rastende/overnattende fugle, 24/7 75 Torsted Sø (TSE), 3/8 140 Vegger Plantage (HMT), 5/8 80 Veggerby (HHB) og 19/12 95 Tindbæk Hestehave (TRK).

Sum: 11.462. 1. halvår: 7471, 2. halvår: 3991. Indsendere: 353.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1215	1557	1441	1621	1021	616	315	530	781	838	749	778

Pungmejse, Rærup Slambassiner,
22. maj 2021. Foto: Anders Brinkmann.

Pungmejse *Remiz pendulinus*

En lav årssum på 10, hvor arten endda ikke observeres i Vejlerne. Alle observationer nævnes.

I perioden 2/4-23/5 ses et par ved Lillesø i Lille Vildmose, der samler dunhammer og bygger rede (mange indsendere). I perioden 15/4-28/5 ses et redebyggende og rugende par ved Rærup Slambassiner (AB ATL RSN

ESB AKN). Rugningen fuldendes dog ikke, og reden findes forladt med et hul oveni. En enkelt trækkende observeres 4/6 1 TF Reservatet, Skagen (HBØ DMA). I andet halvår er der kun observationer af rastende/trækforsøgende fugle, 31/7 2, 14/9 2 og 28/9 1 – alle Grenen (SKAF mfl.).

Toplærke *Galerida cristata*

I Hirtshals, der er artens sidste bastion i Danmark, ses arten hele året – og et par yngler. I vintermånederne december og januar observeres kun en enkelt fugl. På andre tidspunkter af året registreres op til tre fugle. 20/3 ses og høres tre fugle, heraf er de to syngende hanner (FA).

I juni måned ses der fugle med føde i næbbet, der brin-

ges til rede på græsareal ved den nye autocamperplads ved Banegårdspladsen (CJ LPA). Det vides ikke hvor mange unger, der er i reden. Der er dog ikke meget, der tyder på ynglesucces. Der meldes ikke om ungfugle, og der ses aldrig mere end tre fugle samtidig.

Udover Hirtshals melder Grenen om en fugl i perioden 13/5 (TVH m.fl.) til 26/5 (RT m.fl.) samt 10/6 (SKAF LNP).

Toplærke, Grenen,
13. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Hedelærke *Lullula arborea*

Der er 533 indtastninger, som er noget over gennemsnittet for 2011-20 (350). Ifølge Atlas III er bestanden de senere år gået frem. Sidst i 1980'erne blev den opgjort til 3-400 par, mens den i Atlas III estimeres til 650-850 par i hele landet.

De første fugle ses trækkende ved Muldbjerger 27/2 4 (RWR) med fugle på tre lokaliteter den følgende dag. Herefter høres første fugl syngende 1/3 i Estvadgård Plantage (LN). I forårsmånederne er der pæn aktivitet

med syngende fugle på ynglelokaliteterne, største optælling af ynglepar er syv fra Lille Vildmose (HAC TL FA mfl.). Ved Skagen ses op til 12 trækkende fugle 20/4 (SKR JMA JHC m.fl.) og 30/4 10 (SVI mfl.). I andet halvår er der som vanligt stille omkring arten. Usædvanligt er dog 7/10 9 S Nordmandshage (PR) og i december ses en usædvanligt store forekomst ved Hanstholm med 3/12 12 (SGN) og 4/12 20 (CSK). Der er tale om den hidtil største december-forekomst i Nordjylland.

Sum: 533. 1. halvår: 427, 2. halvår: 106. Indsendere: 177.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2021	-	15	111	116	152	33	17	10	16	28	2	33
Gns. 2011-2020	-	1	96	93	89	34	9	4	11	12	3	-

Bjerglærke *Eremophila alpestris*

Med 5300 indtastede fugle i løbet af året er der næsten 2000 flere end sidste år, der også var rekord. Dette skyldes dels stor aktivitet blandt fuglefolket og dels store flokke. I perioden 2011-2017 rapporteres der under 1000 fugle årligt. I første halvår stammer de fleste store tal fra Ølands Vejle med max. 7/1 101 (BKR) og Hovsør

Røn med 17/1 74 (HHN). Vintersæsonens sidste fugl ses rastende i Skagen 1/6 1 (STP mfl.). Og efterårets første iagttages på Agger Tange 26/9, hvor 50 ses trækkende mod syd (HAC ARA mfl.). De største antal fra andet halvår ses ved Dråby Vig-Rejholm, Buksør Odde med op til 280 fugle 11/11 (JKK).

Sum: 5300 1. halvår: 2720, 2. halvår: 2580. Indsendere: 182.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2021	897	751	239	295	537	1	-	-	58	1040	940	542

Bjerglærke, Agger Tange, 9. oktober 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Skægmejse, Rærup, 16. januar 2021. Foto: Mette Berg Hansen.

Skægmejse *Panurus biarmicus*

Den lune start på vinteren giver mange Skægmejser i de første par måneder. Heraf er de største observationer, 9/1 35 Han Vejle (POHP), 16/1 35 Rærup Slambassiner (UK), 17/1 90 Rærup Slambassiner (FINJ) og 16/2 60 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN). I resten af første halvår er de største observationer 4/1 41 Nordstrand,

Skagen (KK), 14/4 33 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN) og 19/5 40 Lund Fjord (UTE).

I andet halvår gøres de største observationer som vanligt i oktober, 4/10 60 Halkær Sø og Ådal (HAC), 10/10 173 Lille Vildmose (HAC) og 13/10 110 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN).

Indsendere 253. Månedssum for udvalgte lokaliteter:

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen	3	3	4	41	2	2	-	-	4	50	20	-
Vejlerne	41	93	25	58	53	38	26	22	69	130	45	32
Rærup Slambassiner	90	36	14	5	10	12	7	-	30	30	40	28
Lille Vildmose	17	23	10	17	6	5	7	-	17	173	8	2

Græshoppesanger *Locustella naevia*

En nedgang i årssummen i forhold til i fjor med 10%. Arten ankommer lidt senere end normalt med kun tre fugle i april i modsætning til sytten i fjor. De første ses 29/4 2 Rærup Slambassiner (RSN) og 30/4 1 Onsild Ådal (CSS). Som sædvanlig observeres de fleste Græshoppesangere i maj og juni. Månedssummen for maj afviger med kun to fra samme sum fra i fjor. Summen for juni ligger dog noget lavere end i fjor, hvor der blev set

129 fugle, og repræsenterer en nedgang på 36%. Årets største observationer remses op her: 7/5 5 Tofte Skov (HAC), 11/5 4 Volsted Kær (KAH), 19/5 7 Nørreådal, Bruunshåb-Vejrum (LM), 19/5 6 Nørreådal, Vejrum-Viskum (LM), 4/6 4 Mølholm Søerne (RWR), 7/6 6 Tofte Skov (HAC), 28/6 4 Bolle og Try Enge (SØP), 5/7 4 Bolle og Try Enge (SØP). Den sidste fugl observeres ikke uventet primo august med 8/8 1 Mølholm Søerne (ALM).

Sum: 327. 1. halvår: 277, 2. halvår: 50. Indsendere: 138.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	3	191	83	46	4	-	-	-	-

Savisanger *Locustella luscinioides*

I år rapporteres der kun Savisanger fra den nordvestjyske lokalafdeling. Der anslås at have optrådt 4-5 individer i området, hvilket er på niveau med året før, hvor der blev observeret fire fugle. Alle observationer fra i år nævnes her: 7-8/5 1 Kølsen-Skals Engsø (TRK STA AP EM MHH), 20/5 Kølsen Skals-Engsø (FB), som måske er samme individ som tidligere på måneden, 20/5 1 Nørreådalen, Bruunshåb-Vejrum (TBR LM TRK), 9-23/7 1 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN HLÆ HHNØ). Højest overraskende findes der også en efterårsfugl 2/10 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN). Fuglen bliver observeret fra Kraptårnet. Først hørt kaldende og siden set i en pilebusk, hvor den kan dokumenteres med foto og lydoptagelser. Der er ingen tidligere fund i DOFbasen fra hverken september eller oktober.

Savisanger, Kraptårnet, 2. oktober 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Flodsanger *Locustella fluviatilis*

Et enkelt individ observeres i år 5/6 ved Bolle og Try Enge (SØP). Fuglen kan høres i en hel måned frem til sidste observation 8/7 (MHH). Det er meget normalt

med ét fund i området om året. Således ligger gennemsnittet for de sidste ti år på 0,8 fugle om året.

Gulbug *Hippolais icterina*

Efter sidste års imponerende årssum på 715 fugle, som slog rekorden fra 2015 med hele 57%, registreres der også i 2021 en årssum som slår den gamle rekord fra 2015, dog kun med beskedne 7%. De første ankommer måske en anelse senere end normalt med 12/5 1 Ferslev Enge (TBA) og 12/5 1 Oksholm Skov (BKR). Årets største observationer bliver: 17/5 4 Byfogedskoven, Skagen (LOU JPE), 17/5 4 ringm., 1 T og 1 R Grenen (SKAF AWN FAJ), 18/5 6 ringm. og 1 R Grenen (SKAF KNM), 24/5 4

ringm. og 1 R Grenen (SKAF), 26/5 6 Buttervej Industriområde, Skagen (RT), 28/5 5 Als Odde (SSK), 3/6 10 Hanstholm Fyrhaver (JBE), 5/6 4 Nørholm (RWR), 6/6 4 Lille Vildmose (KP LRL), 18/6 5 Klitmøller (TBA), 7/8 5 Bankes Marker, Skagen (EC) og 7/8 5 Grenen (LOU). Årets sidste observationer er overraskende fra september mod normalt august med 5/9 2 Hanstholm Fyrhaver (SVP) og 5/9 1 ringm. Lild Klitplantage (AU EFJ JASA).

Sum: 488. 1. halvår: 417, 2. halvår: 71. Indsendere: 180.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	193	224	48	20	3	-	-	-

Buskrørsanger *Acrocephalus dumetorum*

I år ses arten kun i DOF-Nordjylland. Der foreligger to godkendte fund, 21/5 1 ringm. Grenen (SKAF) og 5/6 1 Reservatet, Skagen (HBØ mfl.). Der er desuden dokumenterede fund fra 4/6 Fyrvej, Skagen og 5/6 1 Jennes

Sø, Skagen. Buskrørsanger er SU-art for sidste år i 2021 og ses nu så regelmæssigt, at gennemsnitsårssummen for 2011-2020 i Nordjylland ligger på 1,3 fugle. Arten er SU-art.

Drosselrørsanger *Acrocephalus arundinaceus*

Sidste års rekord med 11 fugle bliver ikke slået i år, men årssummen på syv er stadig højere end gennemsnittet for 2016-2020, som ligger på 4,6 fugle. Det virker som om det er en art i fremgang i området. Alle fund nævnes: 19-30/5 1 Kielstrup Sø og Skov (TN CSS), 23/5 1

Lillesø, Lille Vildmose (EI), 24/5 1 Uggerby Strand (AØ JC), 24/5 1 Grenen (CHJ FAJ KMLN), 2-19/6 1 Skarvsøen, Skagen (ABK IBJ), lige som i 2020 er der en fugl ved Ove Sø, dog kun set i tre dage fra 24/6-26/6 (SVP) og 26/6-10/7 1 Stensnæs (MLU).

Rødrygget Svale *Hirundo daurica*

Et godt år for arten, hvor der også ses en ny underart af Rødrygget Svale for Danmark i området. I alt fire eksemplarer bliver observeret i år, hvilket spæder tre fugle til antallet af fugle set i Skagen siden 1977, som dermed er oppe på 36. Året starter 10/5 kl. 11:21 med en fugl der observeres fra Løkken Strand trækkende i stabilt tempo mod NØ sammen med Dige- og Landsvaler (JHH). Klokken 13:37 trækker en fugl, som med stor sandsynlighed er den samme som fra Løkken, forbi Pælebakke Klit og bliver hørt kalde flere gange (HAC). 19/5 bliver der observeret en fugl ved Agger By, som afslører sig med kendetegnene: tydelig rødlig overgump og lysebrun nakke (SVP). 30/5 ses og fotograferes en fugl på

Grenen P-plads af Torben Andersen. 2/6, to dage senere, igen på Grenen P-plads sker det forunderlige, at endnu en fugl, men denne gang med udseende som en østlig underart, bliver spottet af CBN! Fuglen raster mellem P-pladsen og Kabeltromlen sammen med Landsvaler og Bysvaler. Der er konsensus om at fuglen tilhører en af de østlige underarter *daurica*, som yngler i det nordlige Mongoliet, det sydlige Sibirien og det vestlige Kina, eller *japonica* som yngler i Korea, det østlige og centrale Kina samt Japan og overvintrer i Australiens nordlige kystområder. Det er dermed en førstegangsobservation for Danmark. Læs meget mere om fundet i en artikel her i årbogen.

Skovsanger *Rhadina sibilatrix*

Der leves ikke op til den pæne årssum i fjor på 369 fugle. Det bliver et jævnt skuffende år for arten med en årssum som ligger under 35 års-gennemsnittet fra 1986-2020 på 213 fugle, under 10 års-gennemsnittet fra 2011-2020 på 308 men dog over 10 års-gennemsnittet fra 2001-2010 på 127. Den første Skovsanger, som bliver den eneste i april, ankommer sent, 28/4 1

Als Odde (SSK). Årets største observationer bliver 17/5 6 Byfogedskoven, Skagen (LOU JPE), 21/5 6 Tofte Skov (HAC), 24/5 5 Hald Ege (FAD), 27/5 6 Eskær Skov ved Mosbjerg (BKR), 30/5 4 Vester Lovnær (SSK) og fra efteråret 7/8 4 Grenen (LOU). Den sidste fugl observeres 29/8 1 Ellekrattet, Skagen (CKJ).

Sum: 192. 1. halvår: 183, 2. halvår: 9. Indsendere: 111.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	1	141	41	3	6	-	-	-	-

Hvidbrynet Løvsanger *Abrornis inornatus*

Efter rekordsummen i fjor på 54 fugle kommer årssummen i 2021 uventet helt ned og vende på niveauet fra for 2010 med sølle syv fugle observeret i det behandlede område. Alle fund nævnes: 22/9 1 Grenen (ASF ABB PLAF ROC), 29/9 1 Højen Fyr, Skagen (SKAF SSC LV EC

JOK), 2/10 1 Hanstholm Fyrhaver (JJA CSJ MOC JJM), 2/10 1 Tornby Klitplantage (AØ JC), 7/10 1 Grenen (SKAF SSC JOK), 10/10 1 Agger Tange (GRØN HHN RSN) og 12/10 1 Hanstholm Fyrhaver (PHK HHN).

Fuglekongesanger *Abrornis proregulus*

En fugl ses på Grenen 6-7/11 (SKAF ASF YF SKR). Der kan ikke spores nogen ændring af artens forekomst i området, da årssummen har været på omkring en fugl

pr. år siden 2001. Det største år for arten i rapportens historie er 2006, hvor der blev set fire fugle, to i Skagen og to i Hanstholm.

Fuglekongesanger, Grenen, 7. november 2021.
Foto: Erik Christophersen.

Brun Løvsanger, Bygholm Nord,
2. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Brun Løvsanger *Phylloscopus fuscatus*

Det andet fund af arten for Vejlerne bliver en realitet, da HHN 2/11 opdager en fugl siddende i en pilebusk i Bygholms Nordlige Rørskov. Der følges også op på sidste års nye art for Skagen med endnu en fugl i år på næsten samme sted, da AOWN 15/11 på Grenen opdager en Brun Løvsanger på dens karakteristiske kald. Fuglen ses også den efterfølgende dag 16/11. Fundet fra Vejlerne er dokumenteret, mens fuglen fra Skagen er godkendt af SU. Der er tre andre fund af arten i år fra andre lands-

dele med 31/10 1 Mandø, 2-6/11 1 Mandø samt 11/11 1 ringm. Christiansø. Tidspunkterne for fundene i Danmark i år er en smule atypiske, da 80% er fra november, hvor historisk set kun 11% er fra november og 82% fra oktober. Der er i alt 84 godkendte fund af Brun Løvsanger i Danmark, og der kan spores en stigning i antal inden for de sidste ti år, som står for 31% af fundene. Arten er SU-art.

Vestlig Bjergløvsanger *Phylloscopus bonelli bonelli*

Højest overraskende bliver der 3/6 på Grenen observeret en han af denne i Danmark ekstremt sjældne gæst (SEK SKAF mfl.). Fuglen bliver ringmærket og efterfølgende set af mange begejstrede tililende fuglekiggere og fuglen høres endda kalde og synge sin karakteristiske trille.

Fuglen er godkendt af SU og udgør det niende fund for Danmark og det tredje fund for Nordjylland. Arten er tidligere truffet i Nordjylland 23/5 1990 i Dollerup Bakker og senest 31/5 2005 på Grenen. Arten er SU-art.

Sibirisk Gransanger *Phylloscopus collybita tristis*

En årssum på 13 fugle er det næsthøjeste antal, siden underarten er taget med i rapporten fra og med 2017. Der skal en længere tidsserie til for at kunne sige noget om udviklingen af artens forekomst. Alle årets fund nævnes her: 7/6 1 ringm. Grenen (SKAF), 9/10 2 ringm. Grenen (SKAF), 25/10 1 ringm. Grenen (SKAF), 6/11 1 Grenen (SKAF), 15/11 1 Grenen (SKAF SBR CFM), 15/11 1 Buttervej Industriområde, Skagen (AOWN), 26/11 1 Grenen (SSC MER), 29/11 1 Frederikshavn (JPE), 31/12 2 Selbjerg Vejle (HHN) og 31/12 2 Bygholms Nordlige Rørskov (HHN).

Sibirisk Gransanger, Bygholm Nord,
31. december 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Grøn Sanger *Phylloscopus nitidus*

Sidste års nye art for området følges højest overraskende op i år med endnu et besøg fra Kaukasus-området, da ASF 7/9 finder en fugl i Ellekrattet, Skagen. Ellekrattet

dannede også rammen for sidste års fund. Se finderberetning blandt artiklerne i denne årbog. Arten er SU-art.

Lundsanger *Seicercus trochiloides*

Ingen fund af arten i området i år. Sidste gang det skete var i 2010. Gennemsnittet for 2016-2020 ligger på 3,4

fugle, så det er en smule overraskende at der ikke bliver set en eneste Lundsanger i år.

Rødstrubet Sanger *Sylvia cantillans*

En fugl ses 11-13/5 af mange twitchere ved Nørre Rubjerg (PEC). Siden Rødstrubet Sanger senest blev set i området er den nu blevet en del af et trefoldigt Hvidskægget Sanger-kompleks, hvoraf den selv er den østligste art. Rødstrubet Sanger er den art i komplekset der i overvejende grad ses i Danmark. Således er der i skrivende stund flg. fordeling af godkendte fund for de tre arter i Danmark (inklusiv årets to fund fra Nørre Rubjerg og Gedser): Rødstrubet Sanger 13, Iberisk Sanger 4 og Makisanger 0. Derudover er der en mulig Iberisk Sanger

fra 2021 fra Christiansø under behandling. Efter opsplitningen er der mange af de tidligere fund der pt. ikke kan artsbestemmes. Således er 15 havnet i kategorien Iberisk Sanger/Rødstrubet Sanger og 41 i Iberisk Sanger/Makisanger/Rødstrubet Sanger.

Se finderberetning blandt artiklerne i denne årbog. Arten er SU-art.

Kilde: <https://www.netfugl.dk/artikler/2015/hvidskaegget-sanger-komplekset-er-blevet-mere-komplekst>

Høgesanger *Sylvia nisoria*

Fire fugle i 2021 vidner om et år på linje med gennemsnittet for 2011-2020 på fem fugle. Alle fund er fra andet halvår og nævnes her: 13/8 1 1K ringm. Grenen

(SKAF), 24/9 1 ringm. Jennes Sø, Skagen (SKAF), 26/9 1 1K ringm. Agger Tange (AU HAC FRO JLA EHØ), 8/11 1 1K Øsløs Syd (HHN).

Høgesanger, Øsløs Syd,
8. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Rødtoppet Fuglekonge *Regulus ignicapillus*

Årssummen er 36 mod 52 sidste år, hvor arten blev behandlet grundigt. Årets første er 10-12/1 1 Højen/Gammel Skagen (AEC mfl.) og den sidste er 3/11 1 ringmærket Svankær ved Hvidbjerg Klitplantage (JJA). Der

rapporteres om syngende fugle fra Lindum Skov, Tofte Skov samt fire lokaliteter i Rold Skov (herunder Skindbjerglund). Arten er underrapporteret.

Sum: 36. 1. halvår: 30, 2. halvår: 6. Indsendere: 27.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3	2	6	13	6	1	-	1	2	2	1	-

Parktræløber (Korttået Træløber) *Certhia brachydactylos*

Årssummen er 66 mod 88 sidste år, hvor arten blev behandlet grundigt. Antallet af lokaliteter falder fra sidste års 27 til 24.

Vi har et særligt ansvar for denne europæiske og nordafrikanske art, der siden omkring 2000 på verdensplan har haft sin nordgrænse i Nordjylland. Arten gjorde længe holdt ved Limfjorden, men sidste år rapporteres den fra Dronninglund Slotspark. I år observeres den

i Frederikshavn! Det drejer sig om 8/4 1 syng. Købstrup Skov i udkanten af Frederikshavn (JMPJ). Den anden observation nord for fjorden er 3/5 1 syng. Oksholm Skov – V for Ulvedybet (BKR). Årets mest markante observation er 10/4 mindst 7 Tofte Skov (HAC), hvoraf 4-5 var syngende. Andre større observationer er 16/3 3 Non Mølle ved Hald Sø (TBR) og 13/4 3 syng. Skindbjerglund og Rise Skov (HAC).

Sum: 66. 1. halvår: 57, 2. halvår: 9. Indsendere: 27.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	3	6	18	18	6	6	-	2	3	4	-	-

Lysbuget Spætmejsse *Sitta europaea europaea*

Der er i år ingen fotodokumenterede observationer af denne underart. Fotokravet skyldes, at overgangen mellem lysbuget og mørkbuget Spætmejsse er glidende.

Den lysbugede underart hører primært til øst for Storebælt, men den kan også findes i Jylland, i Nordjylland dog sjældent.

Rosenstær *Sturnus roseus*

Rosenstær, Skagen,
6. juni 2021. Foto: Lars Grøn.

Et år med mange observationer, hvor hovedparten af fuglene ses i forbindelse med et varmemestød i begyndelsen af juni. 4/6-6/6 ses mindst tre og måske op til seks forskellige fugle af mange observatører i Skagen. 6/6 ses også en fugl ved Tornbakkerimmen, Hulsig (GBL) og 12/6 1 Grenen (SKAF). I juni ses Rosenstær også andre steder i Nordjylland, 5/6 1 Rærup Slambasiner (PEC), 5/6 1 Løgstør Bredning (SDJ), 16/6 1 Bygholm Vejle (HO), 20/6 1 Simested Ådal (MHH) og en syg og afkræftet fugl 26/6 ved Amtoft (JPK JJ GM NIVE LB). Fra andet halvår er der følgende to observationer, 23/8 1 1K Hanstholm Slamdepot (JJA) og 24/8 1 ad. Apholmen, Frederikshavn (LJ).

Silkehale *Bombycilla bombycilla*

Som invasionsart svinger forekomsten af Silkehale meget fra år til år, men det udsving, der er tale om i år, er nok det hidtil mest markante. Der er tale om den mest fåtallige forekomst 'nogensinde'. Var det ikke for et mindre influx i forbindelse med et kuldefremstød ved juletid, så havde årssummen endda været lavere end 500 fugle. Det reelle antal fugle i forekomsten er endda endnu lavere, da der i summen indgår flere småflokke, der har været på samme lokalitet i flere dage. For at sætte forekomsten lidt i relief, så er det årlige gennemsnit for de seneste ti år (2011-2020) 11.540 fugle med maksimum 27.133 i 2012 og minimum 3277 i 2020. Tidligere foreligger flere årssummer på mellem 30.000 og 40.000. Med en fåtallig optræden i andet halvår 2020

er det ikke uventet, at forekomsten i første halvår er fåtallig. De største tal fra vintermånederne er 7/1 30 Vodskov (ATL), 8/1 28 Ravnshøj (JD) og 3/2 46 Støvring (KAH). Marts byder på enkelte flokke med 3/3 17 Skagen (CFM) og 10/3 16 Viborg (VL) som de største. Enkelte ses i april og forårets sidste bliver 29/4 2 Grenen (DPE SKAF) og 18/5 1 Grenen (KW).

Andet halvårs første Silkehale ses 23/10 2 Aså (AØ) fulgt af meget få i november, således max. 6/11 19 Vilsund (FB). 14/12 ses 65 i Hadsund (TNI), hvilket er årets største forekomst og de resterende december-fugle ses i de sidste dage af året. Herfra kan nævnes 24/12 50 Skagen (ASJ) og 29/12 36 Skagen (CHJ).

Sum: 735. 1. halvår: 365, 2. halvår: 370. Indsendere: 50.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	161	144	53	6	1	-	-	-	-	2	65	303

Vandstær *Cinclus cinclus*

Årssummen på 468 er noget højere end sidste år (342) og 2019 (334) men lavere end 2018 (543).

Langt de fleste fugle ses som solitære fugle, dog observeres der på enkelte lokaliteter 3-4 fugle. Disse lokaliteter er 8/1 Slette Å 3 (VFL), 15/1 3 Guldbæk Ådal (AKN) og 15/2 4 Rindsholm (FIA). Forårets sidste Vandstær ses 3/4 Rindsholm (VL) og 13/4 Bindslev (PBN).

Der er et muligt ynglefund fra Frederikshavn-området,

og desuden foreligger fra sommeren to usædvanlige fund, 2/7 1 Skagen by (JOK) og 11/8 1 Gårdene, Læsø (KJNI). Førstnævnte overnattede blandt andet i en lokal carport. Efterårets første Vandstær ankommer som sædvanligt medio oktober med de første fugle 14-17/10 Bangsbo Å (AAJN m.fl.). Ellers er forekomsten spredt over en lang række lokaliteter – alle med 1-2 fugle/observation.

Sum: 468. 1. halvår: 297, 2. halvår: 271. Indsendere: 159.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	126	111	57	3	-	-	2	1	-	33	62	73

Vandstær 1K, Skagen, 2. juli 2021.
Foto: Erik Christophersen.

Nattergal *Luscinia luscinia*

Årsummen på 484 fugle er lidt lavere end resultaterne for de seneste to år (2019: 677 og 2020: 548). De første Nattergale bliver registreret 10/5 2 Onsild Ådal (CSS), Grenen 1 (SKAF) og 11/5 4 Nørreådal (TBR), hvilket er senere end normalt. Sidste år blev de første syngende registreret 1-2/5 ved Volsted Kær og Nørreå-

dalen og i 2019 hørtes første fugl 9/5. De største observationer er følgende: 19/5 9 Nørreådal (LM), 27/5 23 Skals Ådal (CSS), 5/6 14 Bolle og Try Enge (SØP) og 6/6 10 Tollestrup Mose (JS). Årets sidste fugle bliver registreret 4/8 1 1K ringmærket Grenen (SKAF) og 16/8 1 R Nørreådal (TBR).

Sum: 483. 1. halvår: 478, 2. halvår: 5. Indsendere: 107.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	284	194	3	2	-	-	-	-

Sydlig Blåhals *Luscinia svecica cyaneacula*

Sydlig Blåhals er under kraftig indvandring i det meste af området. Dog mangler den fortsat på Læsø og er fåtallig især i det nordlige Vendsyssel. Årsummen 1040 er den højeste, der er indrapporteret hidtil. De seneste år var årsummen 2018 (732), 2019 (500) og 2020 (975). Årets første syngende fugle bliver hørt 27/3 2 Lund Fjord (HHN), 1 Han Vejle (PHA m.fl.) og 28/3 1 Sønder Lem Vig (AO). Herefter ankommer flere fugle til de traditionelle lokaliteter Vejlerne og Lille Vildmose. I følge statusrapporten 2021 fra Aage V. Jensen Naturfond opgøres antallet af ynglepar fra Vejlerne til 33 par

(HHN m.fl.) og fra Lille Vildmose 17 par (AB HAC SSL m.fl.). For begge lokaliteter er det højeste antal ynglepar hidtil.

De største enkeltobservationer i øvrigt er 3/4 5 Fyrkat Engsø (CSS), 11/4 7 Lille Vildmose (AB), 26/5 5 Skals Ådal (LIFO) og endelig 29/4 6 Rærup Slambassiner (RSN). Sydlig Blåhals er sjælden i Skagen, men én fugl ringmærkes 8/5 (SKAF).

I andet halvår er den største forekomst 5/8 5 ringmærket Tømmerby Fjord (JASA), og årets sidste fugle ses 11/8 2 Han Vejle (EM).

Sum: 1040. 1. halvår: 955, 2. halvår: 85. Indsendere: 252.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	44	544	238	129	71	14	-	-	-	-

Nordlig Blåhals *Luscinia svecica svecica*

Antallet af registrerede Nordlig Blåhals blev i 2021 kun fire. De tre fra Skagen området og en fra Liver Å. Til sammenligning blev der sidste år registreret 11 fugle, ni om foråret og to om efteråret. Alle fund nævnes, både

13/5 og 14/5 bliver 1 han ringmærket ved Grenen (SKAF m.fl.) foruden 14/5 1 han Liver Ås udløb 1 (AØ). Fra efteråret 24/8 1 han ringmærket Grenen (SKAF m.fl.).

Nordlig Blåhals, Skagen, 13. maj 2021.
Foto: Erik Christophersen.

Lille Fluesnapper *Ficedula parva*

Årets sum er på 13, hvilket er lige under gennemsnittet for de seneste 10 år på 16. Alle observationer nævnes. I første halvår dukker de første op 12/5 1 sy. Ellekrattet (BHA), 14/5 1 han Poul Eeg Camping (mange indsendere) samt 17/5 2 ringm. Grenen (SKAF m.fl.) og 1 hun Nordstjernevej-Nordlysvej-kvarteret (PBA). Herefter følger 18/5 1-2 sy. Grenen/Ellekrattet (SKAF PLO KM PHJ), 24/5 1 han Ellekrattet (SKAF JHC), 1 han Byfogedskoven

(LOU), 27/5 1 sy. Grenen (LAA JAE SA RT) og 1 han Nordstjernevej-Nordlysvej-kvarteret (JJA) samt 30/5 1 Grenen (AWN JODK MKP JAE HST m.fl.). Eneste observation uden for Skagen og samtidig den sidste er 4-9/6 1 han sy. Høstemark Skov (TL BGO ATL). I andet halvår gøres kun en enkelt observation, 15/9 1 hun-farvet Hanstholm Fyrhaver (HHN).

Broget Fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Årets sum ligger 44% højere end de seneste 10 års gennemsnit på 285.

De første ankommer til sædvanlig tid 19/4 2 Liver Ås udløb (ET), 26/4 1 Børglumkloster Skov (JBP) og 1 Batterivej, Skagen (LOU). 82% af første halvårs materiale stammer fra Skagen, hvoraf de største observationer gøres 10/5 15 Reservatet (JSP) og 9 Buttervej Industriområde (JPIP) samt 11/5 10 Batteriskoven (SBL). Lægger man materialet sammen for alle lokaliteterne i Skagen bliver den klart største dag 10/5 67 (mange indsendere). Uden for Skagen er eneste observation på mere end to,

9/5 4 Egense Hage (ALM RWR). Første halvår afrundes 8/6 1 Hald Ege (TT), 14/6 1 Skindbjerglund (HAC) og 16/6 1 Troldeslugten og Niels Bugges Kro (SA). Der gøres ingen egentlige observationer af ynglefugle. I andet halvår trækker de første retur 12/8 1 Grenen og 1 Nederrmose (begge EC) samt 15/8 1 Nørre Tranders (TBA). Eneste observation på mere end to er 19/8 4 Byfogedskoven, Skagen (JPIP). De sidste ses 12/9 1 ringm. Jennes Sø, Skagen (SKAF), 15/9 1 ringm. Grenen (SKAF) og 30/9 1 Hanstholm Fyrhaver (HHN).

Sum: 409. 1. halvår: 383, 2. halvår: 26. Indsendere: 110.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	10	364	9	-	18	8	-	-	-

Hvidhalset Fluesnapper *Ficedula albicollis*

Et godt år med hele tre fund. Arten optræder ikke årligt. Alle observationer nævnes, 29/4 1 han Skagen By (Birger Larsen via KNP), 12/5 1 han Poul Eeg Camping

(mange indsendere) foruden et dokumenteret fund af en hun på Grenen 31/5.

Hvidhalset Fluesnapper, Poul Eeg Camping, Skagen, 12. maj 2021. Foto: Erik Christophersen.

Husrødstjert *Phoenicurus ochruros*

Årssummen 329 er noget lavere end sidste års (392) men kun marginalt lavere end årene inden (2018: 341 og 2019: 335). Årsgennemsnittet for de seneste ti år er på 355 fugle.

Årets første fugle ses 1/1 1 Årup ved Kvorning (TBR) og 12/1 1 Hirtshals Havn (PHP). De første syngende høres 31/3 1 Klitmøller (LS) og 1 Viborg (EO).

De største optællinger i første halvår er 2/4 6 Vigsø Klithede (FB), 23/4 3 Skagen By (JPIP), 1/6 4 Skagen Havn (JPIP) og 22/6 12 langs Østerå Aalborg (AKN). I sommerperioden ses følgende større antal: 23/7 5 Buttervej Industriområde, Skagen (LAM), 15/8 4 Hanstholm, minkfarmene (FRP). I efteråret er største observation 29/9 5 Agger (HAC).

Årets sidste ses 29/11 1 Roshage (MAKR) og 26/12 1 Arup Vejle (HHN).

Alle lokaliteter med
Husrødstjert
i Nordjylland 2021.

Sum: 329. 1. halvår: 213. 2. halvår: 116, Indsendere: 140.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	11	4	6	60	76	56	38	18	25	29	5	1

Bynkefugl *Saxicola rubetra*

Årssummen på 1109 er på niveau med sidste års 1162, men lavere end rekordåret 2019 med 1536. Årets første fugle ses 1/4 1 Agger Tange (JJA), hvilket er meget tidligt samt 16/4 1 Binderup Ådal (Veggerby) (HHB) og 16/4 1 Højen, Skagen (JSJ).

Herefter ankommer fugle på mange lokaliteter spredt ud over landsdelen. Forårets største observationer gøres i Skagen-området med 10/5 11 Reservatet (SSK) og 10/5 12 Buttervej Industriområde (SKAF).

De største enkeltobservationer hen over sommeren er 9/6 12 Skallerup Ferieby (CAHE), 22/6 12 Tofte Skov (HAC) og 25/6 14 sy. Damfener, Store Vildmose (PR). De største fund af ynglefugle er 5/7 26 Gravlev Ådal (HAC), 8/7 10 Stanghede (JANA), 9/7 9 Viskum (TBR) og 14/7 13 Tovgård (JOK). Oftest er der tale om familieflokke.

Årets sidste fugle ses sent, 17/10 1 Østerådalen N (JOKR) og 19/10 4 Agger Tange (ET).

Sum: 1109. 1. halvår: 655, 2. halvår: 454. Indsendere: 200.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	15	409	231	159	238	51	6	-	-

Bynkefugl, Stenbjerg Klithede, 22. juni 2021.

Foto: Jørgen Peter Kjeldsen.

Sortstrubet Bynkefugl *Saxicola torquata*

Sortstrubet Bynkefugl, Rærup, 25.april 2021. Foto: Mette Berg Hansen.

Atter fremgang for denne art og der er for første gang over 2000 observationer på ét år. Ser vi en snes år tilbage, så lå sumtallene i årene 2000 og 2001 på omkring 120, og siden da har der været fremgang år for år. Der ses også flere og flere fugle i vintermånederne, hvilket formodentlig må tilskrives de seneste års milde vintre. Største observationer er 21/5 10 og 7/6 10 Tofte Skov (HAC), 29/8 12 Ejstrup Klit (RWR), 7/9 14 Lodskovvad Mile (ASF), 19/9 og 30/9 12 Hanstholm Slamdepot (HLÆ TRK) og endelig Agger Tange 14/9 13 (HHN), 25/9 27 (HAC JLA) og 9/10 12 (RSN). Flere indsendere angiver, at der er tale om familieflokke.

Samtidig med fremgangen i antal individer og ynglepar, så sker der år for år flere fund uden for kerneområdet, som er en få km bred bræmme langs Vestkysten. Der er hovedsagelig stadig tale om kystnære lokaliteter på Læsø, i Østvendssyssel, Østhimmerland og omkring Limfjorden, men der er også fund fra udprægede indlandslokaliteter som Store Vildmose, Rold Skov og Ajstrup Hede.

Alle lokaliteter med Sortstrubet Bynkefugl i Nordjylland 2021.

Sum: 2157. 1. halvår: 1310, 2. halvår: 847. Indsendere: 289.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	55	124	190	395	337	209	106	195	315	158	51	22

Stenpikker *Oenanthe oenanthe*

En jævn forekomst tæt på gennemsnittet, hvor de to halvår er lige store. Ingen sikre ynglefremkomster. De første ses 1/4 med blandt andet to ved Lyngby (SVP) og otte ved Stenbjerg (EMK). Herefter foreligger der spredte fund gennem april med det største antal 30/4 10 Det Grå Fyr, Skagen (TVI m.fl.). Kulminationen ses som normalt medio maj med følgende større antal, 10/5 44 Troldkær (PMA), 33 Buttervej, Skagen (JJ) og 32 Råbjerg Hede (PAA), 15/5 30 Skagen Havn (MBS), 16/5 83 Febbersted – årets største (JKK) og 17/5 28 Troldkær (PMA).

Sum: 2453. 1. halvår: 1220, 2. halvår: 1233. Indsendere: 266.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	158	1048	14	9	678	446	100	-	-

Ret få ses i juni og juli, og det nærmeste vi kommer ynglefugle, er syngende fugle ved Lille Blåkilde og Lille Vildmose i juni (PJOR DFS). I forbindelse med Atlas III blev der registreret fire nordjyske par, men siden er der ikke rapporteret sikre ynglefund. Flest fugle i andet halvår ses ultimo august med 21/8 13 Nordmandshage (HAC), 23/8 60 Agger Tange (JB), 30/8 40 Rønnerne, Læsø (RBA) fulgt af 8/9 16 Grenen (ASF) og 13/9 17 Agger Tange (SVP). Årets sidste ses i oktober med de sidste 31/10 ved Stensnæs (MLU) og Vesløs Vejle (HRC).

Ringdrossel *Turdus torquatus*

Efter sidste års rekordhøje total, ligger dette års sum nærmere niveauet for de seneste 10 års gennemsnit på 1532.

En usædvanlig vintergæst ses 26/1 1 han Damfener, Store Vildmose (PHP). Herefter ankommer de første 31/3 2 Hanstholm (JJA) og 1 Mølklitten ved Aalbæk (MCH), 1/4 2 Frøstrup (CKP) og 5/4 1 Pandrup (MOC). De største observationer gøres 27/4 36 Grenen (ASF SAS AON DPE TVI m.fl.), 9/5 59 Ellekrattet (MF) og 36 Stald Grenen (TK) samt 7/5 36 Tofte Skov (HAC). De sid-

Sum: 3420. 1. halvår 3386, 2. halvår 34. Indsendere 152.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	1	-	3	671	715	1	-	-	-	62	3	-
Skagen, sum	-	-	-	341	419	1	-	-	-	1	1	-

ste i foråret ses 24/5 1 Grenen (CHJ), 25/5 1 Reservatet, Skagen (DBC) samt en efternøler 1/6 1 Grenen (OA). I andet halvår trækker de første sydpå 5/10 3 Skiveren (SWJ), 7/10 1 Sårup (SAL) og 8/10 1 Øby (LM). De største observationer er 19/10 10 Agger Tange (GGU), 20/10 13 Agger Tange og 21/10 5 Hanstholm Fyrhaver (begge RWR ALM). Årets sidste ses til sædvanlig tid, 2/11 1 Batteriskoven, Skagen (SKAF) samt 2/11 og 3/11 1 Agger Tange (MAKR HHN).

Sjagger *Turdus pilaris*

For fjerde år i træk gøres der ingen ynglefund af denne art. Siden Atlas II er Sjagger gået stærkt tilbage som ynglefugl i Nordjylland. Under Atlas II blev arten fundet

sikkert ynglende i 50 kvadrater, mens den under Atlas III kun blev fundet sikkert ynglende i seks kvadrater – primært i området omkring Store Vildmose.

Storpiber *Anthus richardi*

Efteråret er det normale tidspunkt for observationer af Storpiber. 2021 har tre, hvilket er ret normalt: 8/10 1 SV

Grenen (SKAF JOK SSC RLN ADP m.fl.), 8/10 1 S og 9/10 1 R Agger Tange (HHN SHN UEM).

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antal fugle observeret	2	11	5	15	4	-	3	1	14-15	5	3	3

Markpiber *Anthus campestris*

Markpiber er ikke længere årlig i Nordjylland. I år er der to fund, 7/7 1 ad. R Lille Vildmose (FINO) og 20/9 1 hørt trækkende Grenen (ASF ABB PLAF ROC). Sidstnævnte

fugl blev ikke set, men stemmen blev optaget og er efterfølgende analyseret via spektrogram (JKI).

Rødstrubet Piber *Anthus cervinus*

I 2021 bliver der kun observeret Rødstrubet Piber på Grenen. Tre fund i foråret, 9/5 1 TF (ROC JJ MKP), 17/5 1 TF (SKAF KW JP) og 22/5 1 TF (SKAF JP MIB ASF JC

m.fl.). Desuden en enkelt efterårsobservation, 7/10 1 (SKAF ROC mfl.).

Bjergpiber *Anthus spinoletta*

Årets materiale er forsøgt rensat for gengangere på dagsbasis. Årets sum sætter ny rekord, men er kun to fugle højere end den hidtidige rekord fra 2019. Den store årssum skyldes mange fugle i første halvår, mens der sidst på året ses væsentligt færre end i de senere år. Tidligere blev Bjergpiber betragtet som en underart af Skærpiber. I 1995-udgaven af Nordjyllands Fugle kan man under Bjergpiber læse: *En af årets store, nærmest revolutionerende nyheder, var store mængder af Bjergpibere set på fire lokaliteter: Vejlerne, Skagen, Nordmandshage og Gravlev Ådal. Sjældenhedsudvalget har i øjeblikket alle gamle fund af Bjergpibere oppe til genbehandling.* I 1996-udgaven af Fugle og Dyr i Nordjylland kan man så læse om SU's genbehandling: *Desuden er følgende ældre fund nu godkendt: 28/11 1994 1 Bygholm Vejle (HHN) – det første fund i Nordjylland.*

Første halvårs største observationer på udvalgte loka-

liteter er 12/2 104 Vestløs Vejle (HRC), 2/2 62 Lille Vildmose (PR), 2/2 45 Nørreådal (TBR), 10/1 37 Tømmerby Kær (HHN), 19/2 22 Ådal ved Skindbjerglund (HAC) og 6/1 20 Debel Enge (PR). Forårets sidste observationer er til normal tid, 13/4 2 Viskum (TRK MHH), 2 Arup Vejle (RSN) og 3 Bygholm Nordlige Rørskov (HHN) samt 14/4 2 Selbjerg Vejle (HHN) og 1 Bygholms Nordlige Rørskove (HHN).

Efterårets første fugle ankommer også til normal tid: 21/10 2 Nordmandshage (PR), 23/10 1 Nordstrand, Skagen (CKJ) og 23/10 1 Nørreådal, Øby-Løvskaal (LM). Andet halvårs største observationer på udvalgte lokaliteter er, 6/12 36 Nørreådal – omkring Skjern Hovedgård (TBR), 22/11 24 Nørreådal, Øby-Løvskaal (TBR), 29/10 20 Grenen (ASF), 25/12 16 Hjørdemål Klit (HLÆ) og 25/12 16 Skals Enge (FRO).

Sum: 1866. 1. halvår: 1456, 2. halvår: 410. Indsendere: 88.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	580	727	99	50	-	-	-	-	-	66	140	204

Bjergpiber, Selbjerg Vejle, 22. juni 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Skærpiber *Anthus petrosus*

Årets gennemgang af Skærpiber omhandler kun ynglefugle. Der er ikke foretaget optællinger på Hirsholmene i 2021. I DOFbasen er der indtastet følgende registreringer: 2/5 4 ynglefugle Frederikshavn Havn (MCH) og på samme lokalitet 30/5 1 sy. (BJH ÅGH JGH). Der er ikke

yderligere indtastninger om ynglefugle fra Frederikshavn Havn. Fra Hirsholmene er der følgende indtastninger: 30/5 6 territoriehævdende (FJ KTP), 12/7 2 ynglefugle Hirsholm (FJ), 17/7 4 ynglefugle Hirsholm (FJ) samt 22/8 11 Hirsholm (FJ).

Citronvipstjert *Motacilla citreola*

Alle årets fund stammer fra Skagen. Først en hun 1/5 overflyvende og derefter rastende ved Grenen (ARA HAC SKAF mfl.). Derefter følger 8/5 1 TF Grenen (ASF YF ROC MKP AWM). Næste observation er 1/6 1 han R Grenen (JP SKAF og mange flere). Endelig er der den sidste 5/6 1 hørt og lydoptaget Skarvsøen (AOWN). Dvs. i alt fire fugle, det samme antal som i 2020, hvor den ene var fra Ulvedybnet. Arten er nu udgået af SU listen.

Citronvipstjert, Grenen, 1. juni 2021. Foto: Jens Kirkeby.

Bjergvipstjert *Motacilla cinerea*

En årssum lavere end de foregående år, 2020 på 1051 og 2019 på 843, men stadig over middelværdien for de foregående ti år på 681.

I januar-februar er de største antal af overvintrende fugle 7/1 3 Kousbæk (TSE), 20/2 2 Gravlev Kildebæk (MOC) og 28/2 2 Onsild Ådal (CSS).

Fra Grenen er der følgende observationer af trækkende Bjergvipstjert i første halvår, 21/2-27/6 172 med de største 26/3 4, 27/3 4, 28/3 9, 17/5 6 og 10/6 7 (LOU SKAF mfl.).

Der er i alt optalt 18 ynglepar fordelt på 16 lokaliteter. Fra Vendsyssel er der rapporteret 11 par med det største antal tre par Uggerby Å (JD) og i Himmerland syv par.

Sum: 821. 1. halvår: 541, 2. halvår: 280. Indsendere: 190.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	36	33	141	123	131	77	32	26	76	103	28	15

Lokaliteterne for de optalte ynglepar ligger stort set indenfor det område, hvor der blev registreret ynglepar i Atlas III projektet.

Fra andet halvår er der indsendt trækobservationer fra Grenen i perioden 5/7-8/11 med 37 fugle med de største 26/9 4 og 7/10 5 (begge SKAF), Agger Tange 19/9-19/10 13 med de største 26/9 4 (HAC) og 9/10 4 (RSN) og Nordmandshage 25/9-21/10 29 med de største 25/9 9 (RWR) samt 2/10 7 og 7/10 10 (begge PR).

Af overvintrende Bjergvipstjert fra november-december er de største antal to fugle 28/11 Viskum (TRK), 6/12 Kousbæk (TTP) og 15/12 Rindsholm (VL).

Sortrygget Hvid Vipstjert *Motacilla alba yarrellii*

I alt 14 observationer er indsendt. De nævnes alle her. Fra Skagen foreligger følgende fund, 25-26/2 1 R Brovande og Stald Grenen (KK LKJ), 21/3 1 SV Grenen (EC), 27/3 1 R Stald Grenen, Skagen (KK), 5/9 1 R Skagen By (RSN), 17/5 1 R Stald Grenen, Skagen (KW), og 1/6

1 TF Grenen (SBP). Øvrige fund, 20/3 2 Hirtshals Havn (FAB), 22/3 1 Ilbjerg, Salling (VJU), 16/4 1 Ræhr (MAKR), 17/4 1 Bygholm Vejle (EE), 19/5 1 Bygholm Vejle (HHN), 28/5 1 Birkesø, Lille Vildmose – danner par med Hvid Vipstjert (BJH).

Kernebider *Coccothraustes coccothraustes*

Årets sum er høj og ligger over de seneste 10 års gennemsnit på 1806.

De tre største observationer stammer fra Grenen, 10/5 23 (SKAF MKP ASF JJ m.fl.), 25/5 35 (JAE AWN RT m.fl.) og 5/6 32 (OZG AB LOU m.fl.). Uden for Skagen bør følgende nævnes, 28/3 19 Kvissel (SHBV). Der sendes ikke så mange indrapporteringer fra Rebild-området som sædvanligt, og de største observationer er kun 26/1 11 Mastrup Bæk (TSE), 24/2 17 Skørping (HAC) og 21/3 14

Buderupholm (JDA). Der meldes om ynglefugle på fem lokaliteter, men kun om udflyjne unger på én lokalitet. Som sædvanlig er antallet af Kernebidere begrænset i andet halvår. De største observationer er alle fra Svenstrup, 10/11 17, 12/11 22 og 17/11 18 (alle TSE). Af øvrige observationer bør nævnes 30/10 10 Ø (TBR), 11/10 10 Stendal Plantage (SA) samt 12/12 14 og 24/12 15 – begge Skørping (HAC).

Sum: 2236. 1. halvår: 1874, 2. halvår: 362. Indsendere: 173.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
266	259	302	265	528	254	32	10	19	52	108	141

Karmindompap *Carpodacus erythrurus*

Efter sidste års lidt højere tal er vi igen inde i den nedadgående tendens, der har præget de senere år. Gængere på dagsbasis er udeladt i oversigten nedenfor, men eksempelvis i Skagen-området er der naturligvis mange gængere af fugle, der raster i flere dage.

De første fugle ankommer 19/5 og 21/5 Grenen (SKAF m.fl.). Fra Skagen-området er der 150 obs. af 52 fugle. Største tal i Skagen er 24/5 4, 30/5 5 og 5/6 6 (SKAF m.fl.). Ud over Skagen er der flest fund fra Tversted-området med 25/5 -1/7 i alt 20 ex. på 14 datoer med max. 6 ex. den 5/6 (PH HET). I Kjul-området ses 10 ex. på ni datoer i perioden 24/5 – 19/6 med max. 24/5 2 (AØ) og 19/6 2 (MCH).

Fra det øvrige Vendsyssel er eneste observation 4/8 2 Tornby Klit (MLU). Fra Hanherred og Thy ses 25/5 – 29/6 9 ex. på syv datoer. Eneste observationer på over 1

ex. er 26/5 2 Øsløs (HHN) og 28/5 2 Krik (SN). Sydligste fugl ses 29/6 Ejstrup ved Skals (GSM). Eneste fund fra Himmerland er 27/5 1 Kielstrup Sø (HAC) og 1/6 Birkesø (SAL).

Der foreligger ingen indberetninger om mulig yngel. Her skal vi tilbage til 2016 og 2019 med hver ét ynglepar. Dette kan ses i relation til, at der i midten af 1990'erne blev vurderet af være 50 ynglepar i området. Sidste fugle er 8/9 1 TF Skagen (ASF) og 8/10 1 1K ringmærket Agger Tange (Arne Urvang). Der blev også fanget og ringmærket 1K-fugle på Agger Tange i efterårene 2018 (2 fugle) og 2019. Fælles for disse sene fund af 1K-fugle er, at de ikke nødvendigvis er klækket i Nordjylland.

Vi henviser endnu en gang til oversigtsartiklen i 2016-udgaven af denne årbog.

Sum: 95. 1. halvår: 86, 2. halvår: 9. Indsendere: 75.

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
-	-	-	-	31	55	5	2	1	1	-	-

Krognæb *Pinicola enucleator*

Efter den rekordstore invasion i 2019, ser endnu et influks til at være under opsejling, da Krognæb i tusindtal trækker ned gennem Sverige. Fuglene når dog aldrig for alvor til Danmark, og ornitologerne får sig en lang

næse, da der kun foreligger et dokumenteret fund af en fugl hørt ved Hulsig 6/11.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til fund, der ikke er godkendt af SU.

Hvidsisken *Carduelis hornemanni*

Der gøres ingen observationer af denne art i år. Seneste år uden observationer var 2015. Gennemsnittet for de

seneste 10 år ligger på 56, hvoraf den største årssum var i 2017 med 218.

Hvidvinget Korsnæb *Loxia leucoptera*

Årets sum på fire er den laveste siden 2010, hvor der ingen sås. Det lave antal skyldes formentlig tilstrækkelig føde i forhold til ungeproduktionen i Nordskandinavien og Rusland, da det ellers kan ske, at arten optræder invasionsagtigt. Gennemsnittet for de seneste 10 år er på

401.

Alle observationer nævnes, 24/3 1 Napstjert (ESE), 28/3 1 Skagen Klitplantage (AO), 3/4 1 Grenen (HBØ SKAF) og 30/4 1 Bratten (LBRJ).

Stor Korsnæb *Loxia pytyopsittacus*

I lighed med sidste år er dette års sum i den lave ende. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 691. Arten ses kun i andet halvår.

Et usædvanligt sommerfund gøres 15/8 3 Ellektrattet (MHH). De første fugle i efteråret ankommer til sædvanlig tid, 7/10 5 Grenen (SKAF) og 2 Tved Klitplantage (SAL),

8/10 8 Skagen Klitplantage (WL) og 10/10 1 Grenen (EC). De største observationer er 24/10 19 Hanstholm Fyrhaver (JKK JJA), 30/10 15 Grenen (ASF) og 31/10 Hirtshals Fyr 14 (RSN). De sidste observationer gøres 14/11 13 Grenen (SBP), 16/11 2 Ellektrattet (AOWN) og 21/11 4 Børglumkloster Skov (TLO).

Sum: 156. 1. halvår: 0, 2. halvår: 156. Indsendere: 21.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	-	-	-	-	-	-	-	3	-	102	51	-

Gulirisk *Serinus serinus*

Årets sum på 12 er en halvering af gennemsnittet for de seneste 10 år på 24. Kun to ses uden for Skagen. Alle observationer nævnes.

Årets første ses relativt sent, 18/4 1 Ålvand Klithede (JKK). Herefter ses de første i Skagen, 27/4 1 Grenen (DPE ASF SKAF SV), 29/4 1 Grenen (SBP) og 30/4 1 Nordstrand (mange indsendere). Fra maj indrapporteres følgende, 8/5 1 Grenen Camping (mange indsendere), 9/5 1 Re-

servatet (JSP) og 14/5 2 Poul Eeg Camping (PBA). Den sidste Gulirisk i foråret ses uden for Skagen, 21/5 1 Tofte Skov (HAC).

To sommerfund gøres 13/7 1 og 16/8 1 – begge Skagen By (LOU). De senere år ses der oftere Gulirisk i november, hvilket også er tilfældet i år, 6/11 1 Grenen (ASF m.fl.).

Snespurv *Plectrophenax nivalis*

Snespurv, Grenen, 19. marts 2021. Foto: Erik Christophersen.

Årets sum er på niveau med de to foregående år og lidt højere end gennemsnittet for de seneste 10 år på 6927. Første halvårs største observationer gøres 17/1 90 Hovsør Røn (HHN), 13/2 100 Tagholm, Læsø (JHP) og 19/2 110 Bløden Hale, Læsø (EDY). De sidste ses i landsdelen 5/4 2 Agger Tange (VJU) samt 8/4 1 og 9/4 1 – begge Grenen (SKAF). Desuden ses et par sene efternølere 7/5 1 ad. han Sønder Vorupør (SN) og 11-14/5 1 hun Grenen

(mange indsendere).

I andet halvår dukker de første op 26/9 1 Hanstholm Havn (KAKR) og 1 Roshage (ALPA) samt 30/9 1 Grenen (SKAF). Den suverænt største observation gøres 3/11 250 Ejstrup Strand (FINJ). Herudover er der tre indrapporteringer på mere end 100, nemlig 29/10 190 og 30/10 150 – begge Nordstrand, Skagen (EC) – samt 11/11 140 Nordmandshage (RSN GRØN).

Sum: 7168. 1. halvår: 3458, 2. halvår: 3710. Indsendere: 141.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Skagen, max	908	1282	1250	13	5	-	-	-	3	1145	2271	291
	85	31	62	1	1	-	-	-	1	190	75	30

Lapværling *Calcarius lapponicus*

Årets sum er meget lav. Gennemsnittet for de seneste 10 år ligger på 234.

Fra første halvår nævnes alle observationer på mere end to, 10/1 7 Ø Harboslette (HHN), 26/2 og 27/2 2 Jerup (JS FB MD) og 18/4 3 N Ålvand Klithede (JKK). De sidste ses 30/4 1 Blegso (EOZ), 2/5 1 Nordstrand, Skagen (SKAF KMO JHC) og 1 Højen Fyr (LOU) samt 11/5 1

Gerå (ESCH).

I andet halvår ankommer de første 19-21/9 1 Slettestrand (IZN), 24/9 1 Grenen (EC), 25/9 1 Grenen (ASF) og 2 Hanstholm Fyrhaver (TRK). De eneste observationer på mere end to er 18/10 3 Grenen (SKAF) og 5/11 5 Sindrup Vejle (CHJ).

Sum: 66. 1. halvår: 32, 2. halvår: 34. Indsendere: 30.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
	10	9	3	7	3	-	-	-	13	13	8	-

Hortulan *Emberiza hortulana*

Der gøres et enkelt fund, 14/5 1 Poul Eeg Camping, Skagen (AO VVH m.fl.). Arten er gået støt tilbage over hele dens udbredelsesområde, hvilket afspejler forekomsten i Nordjylland, hvor den gennemsnitlige årssum de se-

neste 14 år har ligget på fire. I midten af 90'erne sås op mod 50-60 fugle om året, og i midten af 00'erne sås gerne 20-30 om året.

Dværgværling *Emberiza pusilla*

Årets sum er på tre, hvilket er på niveau med de seneste 10 års gennemsnit på netop tre.

Der gøres kun observationer på Grenen, 29/4 1 TF (ROC

ASF JSJ m.fl.), 10/5 1 han ringm. (SKAF m.fl.) og 25/9 1 R (ASF ROC).

Hætteværling *Emberiza melanocephala*

Der gøres hele to fund af denne art i år, 25/5 1 han Grenen (Sakari Kauppinen mfl.) og 6/6 1 han Grenen (GRØN mfl.). Begge er godkendt af SU. Det er niende

og tiende nordjyske fund. Arten er SU-art.

Hvidkindet Værling *Emberiza leucocephalos*

Første fund for Nordjylland samt sjette for Danmark. En hun Hvidkindet Værling dukker op på et foderbræt 14/3 ved Rødhus (Karsten Bach mfl.). Her bliver den set på daglig basis frem til 24/3. Der kan læses en særskilt artikel om dette fund andetsteds i årbogen. Fundet er

godkendt af SU.

Hvidkindet Værling har sit udbredelsesområde i det meste af Asien øst for Uralbjergene og det Kaspiske Hav og så sydligt som Pakistan og det nordlige Indien. Arten er SU-art.

Indsendere 2021

AAA	Asker	Aarkrog	2920AAA	ALM	Asger	Lykkegaard Møldrup	8210ALM
AB	Anders	Brinkmann	9310AB	ALPA	Allan	Pade	7700ALPA
ABB	Anders	Bojesen	8230ABB	AM	Arne	Møller	3740AM
ABEH	Ann Bellis	Hansen	8270ABH	AMA	Mette	Andersen	9700AMA
ABH	Absalon	Billehøj	2300ABH	AMAL	Anette	Malling	8270AM
ABHJ	Alex Bjarne	Høj Jensen	9300ABHJ	AMB	Anne-Marie	Bech	3480AMB
ABIN	Anne Birgitte	Nørgaard	7884ABIN	AML	Ann Maria Linnea	Dithmer	7850AML
ABK	Andreas	Bruun Kristensen	2100ABK	AMO	Anne Marie	Overgaard	9260AMO
ABU	Ursula Burmann	& Arne Bo Larsen	8550ABU	AMR	Anne-Marie	Rottbøll	9000AMR
ACL	Anne Cathrine	Linder	9000ACL	AMY	Anders	Myrtue	5210AMY
ACO	Andrea	Collinge	2000ACO	AN	Annalise	Nymand	9990AN
AD	Anders	Drejer	2800AD	ANHL	Anni	Høilund	9230ANHL
AEC	Andreas	Egelund Christensen	2100AEC	ANIS	Anni	Stub	7850ANIS
AEP	Axel	Pedersen	9510AEP	ANR	Anna	Rix	6900ANR
AES	Alex	Ståde	9492AES	ANS	Anders	Søgaard	2830ANS
AESØ	Anders	E. Sørensen	2400AES	AO	Anni	Oppelstrup	7840AO
AF	Annette	Friis	2990AF	AON	Anders Otto	Nielsen	6400AON
AFJ	Allan	Jensen	9900AFJ	AOWN	Anders	Odd Wulff Nielsen	5700AOWN
AGJ	Asger	Gotholdt Jacobsen	2400AGJ	AP	Anni	Pedersen	8464AP
AGLS	Anne Grethe	Lund Sørensen	8500AGLS	APB	Peter	Brodersen	2800APB
AGM	Anni	Guldborg Madsen	9700AGM	APE	Andreas	Petersen	2100AP
AH	Anders	Høgsholm	3050AH	APN	Anni	& Peter Nielsen	8382APN
AHA	Allan	Haagensen	2750AH	APR	Andreas Kristian	Pedersen	8900APR
AHE	Anne	Hermanns	2730AH	APRE	Anders	Prehn	4791APR
AHJ	Anders	Holm Jessen	2600AHJ	AR	Anette	Reinholdt	9881AR
AHO	Anders	Horsten	8220AHO	ARA	Anders	Rasmussen	8500ARA
AHU	Anders	Hundebøl	9900AH	ARAS	Asger	Rasmussen	5700ARA
AJAJ	Arnbjørn Jens	Jørgensen	5700AJAJ	ARE	Anders	Refstrup	9430ARE
AJØ	Alice	Jørgensen	3520AJØ	ARH	Anders	Riiber Høj	3500ARH
AK	Arne	Kiis	9260AK	ARHO	Arne	Højgaard	8270ARHO
AKA	Anne Kathrine	Axelsen	9000AK	ARO	Alex	Rosendal	2920ARO
AKIN	Anders	Kirkegaard	9220AKIN	AS	Albert	Schmidt	7741AS
AKJ	Aase	Kjærgaard	9300AK	ASB	Andreas	Svane Bech	7960ASB
AKN	Anders	Kjær Nielsen	9000AKN	ASF	Alex	Sand Frich	7300ASF
AKO	Allan	Olsen	8700AKO	ASH	Albert	Steen-Hansen	9240ASH
AKV	Allan	Kjær Villesen	7620AKV	ASJ	Anders	Sydney Jensen	3600ASJ
AL	Allan	Nielsen	3120AL	ASK	Anne Sofie	Kejser	9940ASK
ALA	Alberte	Laigaard Andersen	2400ALA	ASW	Anders	Svane Westenholz	3500ASW
ALIL	Arne	Lilhauge	7000AL	AT	Anders	Tøttrup	1422AT

Splitterne, Hirsholmene, 21. juni 2021.
Foto: Jens Kirkeby.

Indsendere 2021

ATL	Anton Thøger	Larsen	9310ATL	BK	Birthe	Karpfen	2660BK
ATP	Ankjær	Toftgaard Poulsen	7884ATP	BKR	Brian	Kristensen	0BKR
AUC	Arina	Ustiantceva	1953AUC	BL	Bo	Levesen	7080BL
AVJ	Anders	Vadstrup	7442AVJ	BLK	Bent	Lyngklip Kjeldgaard	7700BLK
AVJF	Aage V.	Jensen Naturfond		BLN	Brian	Lyngsøe Nilsson	9600BLN
AWM	Andreas	Winding Mønsted	8654AWM	BLP	Birthe	Lindholm Pedersen	7400BLP
AWN	Anders	Wiig Nielsen	4000AWN	BM	Brian	Martinsen	4640BM
AØ	Anders	Østerby	9800AO	BML	Britta	Merete Larsen	5260BML
				BMOE	Bjarke	Moe	2650BMOE
BBA	Bent	Bardtrum	4320BBA	BN	Bjarne	Nielsen	6440BN
BBE	Benjamin	Bech	5370BBE	BNM	Bjørn og Nancy	Møller	6950BNM
BBK	Bent	Birk Kristensen	7900BBK	BNP	Bjarne	Nørgaard Poulsen	6000BNP
BBM	Bent	Markussen	9500BBM	BOC	Bo	Christensen	8620BOC
BC	Bo	Christensen	9900BC	BON	Bo	Netterstrøm	2800BON
BCA	Bent	Carstensen	7000BCA	BR	Brian	Ravnborg	9800BR
BCS	Brian	Skræm	9300BCS	BRA	Birger	Rasmussen	8900BRA
BDA	Bjarne	Damgaard Andreassen	7100BDA	BRAU	Bøje	Rauff	7400BR
BEF	Bent	Karup Frederiksen	7330BEF	BR	Bo	Ryge Sørensen	8600BR
BEJE	Bent	Jensen	8800BEJE	BRØN	Bent	Rønsholdt	9800BRØN
BEKR	Benny	Kristensen	8900BEKR	BS	Bent	Silberg	7741BS
BEL	Bente	Levesen	7080BEL	BSC	Bo	Christensen	2620BSC
BELA	Bente	Larsen	4773BEL	BSØ	Børge	Søndergård	9000BSØ
BES	Bent	Sørensen	2000BES	BT	Birgitte	Tangaard	9690BT
BF	Berit	Foulum	7600BF	BTU	Bo	Tureby Hansen	4690BTU
BFA	Bo	Fabech	7430BFA	BVO	Bent	Odgaard	8270BVO
BFR	Bjørn	Frikke	6700BF	BW	Bjørn	Wahlsten	2400BW
BGO	Bjarne	Golles	8220BGO	BWE	Bart	Westgeest	8660BW
BH	Benny	Haahr	9500BH	BWI	Brian	Wielsoe	4100BWI
BHA	Bo	Hansen	4200BHA	BWJ	Bent	Møllmann Jürgensen	2970BJ
BHJ	Bjarke	Huus Jensen	9800BHJ	BWJE	Bjarne	W. Jensen	5259BWJ
BIBI	Janne	Kjær Larsen	2791BIBI				
BIR	Birger	Reibisch	7700BIR	CAHE	Carl Aage	Hesselberg	8830CAHE
BJ	Brian	Jensen	9881BJ	CAJE	Carsten	Jensen	9520CAJE
BJA	Brian	Jakobsen	7800BJA	CALU	Carsten	Lundberg	8240CALU
BJH	Bjarne	Holm	6823BJH	CAN	Carsten	Andersen	3790CAN
BJHØ	Britt	Høj	2750BJH	CAP	Casper	Pedersen	7470CAP
BJS	Bjarne	Boye Sørensen	8500BJS	CAS	Carsten	Sørensen	9900CAS
BJSØ	Bjarne	Sørensen	7741BJS	CB	Christian	Buhrmann	8382CB

Almindelig Kjøve, Agger Tange, 6. august 2021.
Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Indsendere 2021

CBA	Carsten	Birket Andersen	3140CBA
CBAN	Claus	Andersen	3400CBA
CBN	Claus	Brostrøm Nielsen	1815CBN
CBS	Carsten	Søndergaard	8240CBS
CBØS	Christian	Bøggild	8860CBS
CES	Carsten	Enggaard Stidsen	2860CES
CFM	Claus	Færch Madsen	9990CFM
CGL	Carsten	Gørges Laursen	7400CGL
CH	Christian	Hjorth	7830CH
CHE	Theo	Askov	4180CHE
CHJ	Christian	A. Jensen	8462CHJ
CHS	Claus	Havn Sørensen	3320CHS
CJ	Conny	Jensen	9800CJ
CJC	Carl Johan	Corneliussen	2300CJC
CJU	Carsten	Juhl	8000CJ
CKJ	Curt	Kollavik Jensen	4390CKJ
CKJE	Claus	Jensen	9900CKJ
CKP	Carsten	Krog Pedersen	7741CKP
CLD	Claus	Dalskov	5953CLD
CLGA	Claus	Gammelgaard	8850CLGA
CMG	Christian	Glahder	4200CMG
CMM	Christian Michael	Villadsen	8000CMM
CMN	Connie	Nielsen	9800CMN
COL	Conni	Lauritzen	2610COL
CP	Carlo	Pedersen	9881CP
CPE	Christina	Pedersen	9690CP
CR	Claus	Rømer	9520CR
CRN	Carl Emil	Riising Nielsen	1622CRN
CS	Carsten	Skou	5700CS
CSJ	Casper	Sylvester Jensen	8200CSJ
CSJO	Carl	Jochimsen	2800CSJ
CSKJ	Claus	Skjødt	2670CSK
CSK	Charlotte	Spanggaard Kristensen	7700CSK
CSKJ	Claus	Skjødt	2670CSK
CSOE	Claus	Søe	2300CSOE
CSP	Carsten	Spørring	3400CSP
CSS	Carsten	Svejstrup Sørensen	9500CSS
CT	Christian	Terp	1719CT
CVR	Carsten	Vest Rasmussen	4000CVR

DAR	Dan	Reichardt	4671DAR
DB	Dan	Blohm	8300DB
DBC	David	B. Collinge	4000DBC
DEP	Dennis	Pedersen	4681DEP
DFS	Dorte	F. Sørensen	9820DFS
DHKJ	Daniel	Kjølby	8700DHKJ
DHO	Dagny	Hededal Olesen	7800DHO
DLP	David	Lykke Pedersen	8000DLP
DMA	David	Manstrup	8305DMA
DMB	David	Boertmann	7800DMB
DOF	DOF	Fuglenes Hus	1620DOF
DOFNJYL		Nordjylland	DOFNJYL
DPE	Daniel	Palm Eskildsen	3500DPE
DRN	Dan	Rostgaard-Nielsen	3500DRN
EBA	Erik	Balle	8600EBA
EBJ	Erik	Bisballe Jensen	8600EBJ
EBS	Erling	Sevald	5700EBS
EC	Erik	Christophersen	9990EC
EDJ	Ejnar	Dahl Jensen	9870EDJ
EDY	Hans Erik	Dylmer	8600EDY
EE	Erik	Enevoldsen	6950EE
EEE	Erhardt	Edmund Ecklon	5700EEE
EFJ	Einar	Flensted-Jensen	9700EFJ
EGA	Erik	Groth-Andersen	3000EGA
EGJ	Erik	Gaden Jensen	9800EGJ
EGK	Erik	Gjørup Kristensen	7840EGK
EI	Egon	Iversen	6470EI
EIH	Malene & Eik	Herbsleb	8300EIH
EIL	Eigil	Larsen	4600EIL
EJA	Erik	Mandrup Jacobsen	3400EJA
EJNF	Eskil J.	Nielsen-Ferreira	7400EJNF
EJØ	Erik	Jørgensen	6230EJØ
EKM	Emil Kristian	Munkholm	8240EKM
EKMO	Elisabeth	Moe	2650EKMO
EKR	Erling	Krabbe	3490EKR
ELH	Elly	Hansen	7755ELH
ELMQ	Ingerid	Elmqvist	7830ELMQ
ELO	Erling	Lund Olesen	7400ELO

Alk, Grenen, 5. november 2021. Foto: Knud Pedersen.

Indsendere 2021

EM	Egon	Mogensen	8832EM	FOX	Tony	Fox	8581FOX
EMJ	Else Marie	Jespersen	4400EMJ	FQU	Flemming	Quist	2635FQU
EMJØ	Else-Marie	Jørgensen	7100EMJ	FRA	Frank	Andersen	7800FRA
EMK	Erik	Munch Kristiansen	9000EMK	FRJ	Frederik	Johansen	4660FRJ
EMN	Erik	Mørk Nielsen	3370EMN	FRO	Frits	Rost	8800FRO
EMSV	Emma	Sander Vincze	2400EMSV	FRP	Frank	Pedersen	8220FRP
EO	Erik	Overgaard	8462EO	FS	Finn	Sørensen	9500FS
EOA	Else	Østergaard Andersen	4840EOA	FSH	Freddy	Hansen	5600FSH
EOZ	Erik	Obelitz	4500EOZ	FSL	Flemming	Skovgaard Larsen	7884FSL
ER	Erik	Røjgaard	8723ER	FST	Flemming	Storgaard	7430FST
ERA	Erik	Vikkelsø Rasmussen	4500ERA	FSV	Fredrik	Sverenius	9000FS
ERBR	Erik	Bräuner	8800ERBR	FSW	Frederik	Svane Westenholz	3500FSW
ERE	Erland	Erlandsen	8800ERE	FT	Flemming	Thomassen	6933FT
ERIJ	Erik	R. Jespersen	7700ERIJ	FTO	Finn	Toftegaard	5450FTO
ESA	Esben	Sloth Andersen	9520ESA	FTT	Finn Thue	Torp	9900FT
ESAN	Erik	Søgaard-Andersen	9000ESAN	FWI	Finn	Wiesneck	9900FWI
ESB	Emil	Skovgaard Brandtoft	8230ESB				
ESCH	Eric	Schaumburg	3250ESCH	GA	Gitte	Andreasen	9440GA
ESE	Esben	Eriksen	1720ESE	GAH	Gitte	Holm	9510GAH
EST	Ejner	Korsgaard Stobberup	7752EST	GB	Liva Gerd	Bonnesen	2100GB
ESØ	Esben	Stubbe Østergaard	8330ESØ	GBL	Gerda	Bladt	6200GBL
ESØR	Ejgild	Sørensen	2450ESØ	GCP	Geoffrey Charles	Preston	7000GCP
ET	Erik	Thomsen	9800ET	GEJA	Gert	Jakobsen	8800GEJA
ETH	Eigil	Thomassen	6950ET	GF	Gert	Fahlberg	6400GF
EVH	Eva	Heering	2800EVH	GG	Gabor	Graehn	6400GG
EVL	Eva	Lauridsen	8900EVL	GGU	Georg	Guldvang	8600GGU
EØ	Egon	Østergaard	7490EO	GJA	Gøran	Jakobsen	7500GJA
				GK	Göran	Karlsson	4293GK
FA	Flemming	Ahlmann	9210FA	GKJ	Gitte & Kaj	Jensen	7800GKJ
FAB	Frank	Abrahamson	2300FA	GLJ	Gert	Lystrup Jørgensen	6470GLJ
FAD	Finn	Abildtrup Dalgaard	8800FAD	GM	Gerner	Majlandt	7600GM
FAJ	Finn	A. Jensen	8000FAJ	GN	Gustav	Nyberg	6000GN
FB	Finn	Bak	8800FB	GNI	Gitte	Nielsen	8270GN
FBA	Finn	Baggesen	2750FBA	GRA	Gert	Rasmussen	9000GRA
FBP	Frederik	Broch Pedersen	4000FBP	GRAN	Ole	Dahlgreen	8660GRAN
FC	Flemming	Clement	8600FC	GRØN	Lars	Grøn	9220GRØN
FD	Flemming	Damskov	7870FD	GSM	Georg	Spanggård Munch	8832GSM
FDE	Frank	Desting	2730FDE	GSS	Gunnar	Sigaard Simonsen	9400GSS
FG	Frederik	Grønfeldt	8600FG	GTA	Gert	Thorhauge Andersen	7490GTA
FGA	Flemming	G. Andersen	5462FGA	GTI	Gunnar	Tindborg	9560GTI
FHK	Folmer	Hjort Kristensen	9940FHK	GTW	Gorm Thyge	Wæhrens	7800GTW
FIA	Finn	Andersen	8840FIA	GVJ	Gorm	Vognsen Jensen	2765GVJ
FIM	Finn	Madsen	6700FIM				
FINJ	Finn	Jeppesen	9000FINJ	HA	Harry	Antonisen	6270HA
FINO	Finn	Olofsen	2300FINO	HAB	Hanne	Bavnsgaard	7870HAB
FINP	Finn	Papsø	8850FINP	HABL	Hanne	Bligaard	7800HABL
FJ	Frede	Jakobsen	9990FJ	HAC	Hans	Christophersen	9520HAC
FKH	Flemming	Kragh Hansen	2100FKH	HAN	Helle	Andersen	4171HAN
FKN	Finn	Kryger Nielsen	2605FKN	HANE	Henrik	Neubauer	8250HAN
FLF	Flemming	Falk	8000FLF	HANI	Hanne	Nielsen	8000HANI
FLJ	Flemming	Jensen	2820FLJ	HAPN	Henrik	Asbjørn Pedersen	9800HAPN
FLJE	Flemming	Jensen	7870FLJE	HAR	Henrik	Andersen	9300HA
FLL	Flemming	Lyng Larsen	9800FLL	HAS	Hans	Skov	8700HAS
FLP	Flemming	H. Pedersen	9220FLP	HAT	Tage	Holdgaard Andersen	8600HAT
FLPE	Flemming	Petersen	7200FLP	HAV	Halfdan	A. Vestergaard	8541HAV
FM	Flemming	Møller	2830FM	HBA	Henrik	Gerner Baark	4180HBA
FMJ	Frank	Johansen	9310FMJ	HBJ	Hjalte Benjamin	Johansen	2820HBJ
FMP	Freya	Mørup-Petersen	3450FMP	HBJE	Henriette	Bjerregaard	8240HBJE
FN	Frederik	Nyberg	8000FN	HBL	Henrik	Buus Larsen	1960HBL
FNI	Flemming	H. Nielsen	8541FNI	HBP	Hans Jørgen	Bruun Pedersen	8240HBP

Indsendere 2021

HBR	Heine	Birkebo Ravnholt	6880HBR	HHLA	Hans	Henrik Larsen	9800HHL
HBS	Henning	Beck Sørensen	7950HBS	HHN	Henrik	Haaning Nielsen	7742HHN
HBST	Hanne	Buus Steffensen	7700HBS	HHNØ	Henrik	Hald Nørgaard	2650HHN
HBU	Henny	Buhl	8361HBU	HHO	Henrik	Højholm	2840HHO
HBØ	Henrik	Böhmer	7150HBØ	HHZ	Helga	Hertz	7742HHZ
HCB	Heine Chr.	Bonnevie	8850HCB	HJ	Herluf	Johansen	9900HJ
HD	Holger	Daugaard	8721HD	HJE	Hans	Eising	8361HJE
HDA	Henrik	Damm	3450HDA	HJF	Hans Jørgen	Falk	8362HJF
HDI	Henrik	Dissing	2700HD	HK	Henrik	Rähr	7500HK
HE	Helge	Esager	6650HE	HKA	Hanne	Kapala	2400HKA
HEA	Helle Ena	Andersen	4050HEA	HKI	Henrik	Kisbye	2610HK
HEAN	Henrik	Kingo Andersen	5270HEA	HKJ	Hanne	Krogh Johansen	9560HKJ
HEH	Hans Ejnar	Hansen	9550HEH	HKN	Hans	Knakkegaard	8654HK
HEIM	Heine	Mølgaard	7860HEIM	HKSØ	Henning	Søndergaard	7950HKSØ
HEM	Henrik	Mikkelsen	3600HEM	HL	Henrik	Leth	4000HL
HEN	Henrik	Nyrup	9530HEN	HLC	Henrik	Kolsbjerg	7300HLC
HEP	Helge	Paulsen	9800HEP	HLL	Henning	Lykke Larsen	8240HLL
HES	Henning	Simonsen	6700HES	HLÆ	Henrik	Læssøe	8300HLÆ
HET	Henning	Ettrup	8471HET	HM	Henrik	Møller	9240HM
HF	Henrik	Friis	2820HF	HMA	Henrik	Madsen	8882HM
HFN	Henrik	F. Nielsen	7700HFN	HMAØ	Henrik	Madsen	8660HMA
HFP	Hans	Falk-Petersen	6670HFP	HMB	Helene	Bjørn	9530HMB
HFR	Henrik	Frier	7000HFR	HMC	Henrik	Mørch Christensen	9000HMC
HGR	Henrik	Gretoft	2920HGR	HME	Henrik	Meyer	8783HM
HH	Henrik	Henriksen	6400HH	HMPE	Hanne	Møller Pedersen	7700HMPE
HHA	Henrik	Hasle	8382HHA	HMS	Helge	Mølbach Sørensen	8370HMS
HHAN	Henrik	Kalckar Hansen	5260HHAN	HMT	Henrik	Møller Thomsen	9000HMT
HHB	John	Brask	9000HHB	HN	Henrik	Nissen	5874HN
HHH	Hans Henrik	Pinnerup	2605HHH	HNI	Hanna	Nielsen	9560HNI
HHHO	Heidi	Holm	9000HHO	HNIØ	Hanne	Nielsen	2450HNI
HHL	Hans	Henrik Larsen	7790HHL	HNM	Henrik	Mai	2830HNM

Indsendere 2021

HO	Bjarne	Hove-Jensen	8000HO
HOC	Hans Ole	Christensen	7752HOC
HOL	Henning	Olsen	4000HOL
HOM	Hans Olav	Møller	9881HOM
HP	Hans	Pinstrup	8700HP
HPD	Hans Peter	Dahlgard	7752HPD
HPEH	Hans	Petersen	7400HPH
HPH	Helene	Pilgaard Hejlskov	9520HPH
HPS	Hans-Peter	Svendsen	8740HPS
HQ	Heidi	Quist	2820HQ
HR	Helge	Riis	9800HR
HRB	Helle Regitze	Boesen	6100HRB
HRC	Helge	Røjle Christensen	7742HRC
HRH	Michael	Hultmann	2760HR
HRS	Henning	R. Sørensen	7830HRS
HS	Helle	Wendel Sørensen	8370HS
HSC	Henning	Schmidt	9981HSC
HSCH	Hans	Christensen	2620HSC
HSK	Henrik	Skovgaard	8300HSK
HST	Henrik	Stenholt	8600HST
HSTA	Hans	Staunstrup	7500HST
HT	Henrik	Toft	7400HT
HTH	Henrik	Therkildsen	8740HTH
HUP	Hans	Ullemose	9830HUP

IAP	Ingelise	Aarøe Petersen	2300IAP
IBJ	Ib	Jensen	2200IBJ
IG	Ib	Gundelach	7130IG
IH	Inge	Hanghøj	9900IH
IHP	Ivan	Pedersen	7470IHP
IKI	Inge	Kirk	7950IKI
IKL	Inger	Klit	8200IKL
ILD	Inger-Lisbeth	Damm	9900ILD
ILM	Inge-Lise	Mortensen	7800ILM
IMP	Ivo	Petersen	4340IMP
INS	Inger	Skov	7620INS
IOL	Ivan	Olsen	3000IOL
ISJ	Inge	Jensen	9000ISJ
ISN	Isabella	Smed Nyeng	9800ISN
IZN	Inger & Ivan	Zink-Nielsen	8270IZN

JAE	Jakob	Engelhard	3520JAE
JAJ	Jakob	Arkaluk Jakobsen	2630JAJ
JANA	Jan	A. Østergaard	8620JANA
JARO	Jakob	Røllum-Larsen	2700JARO
JAS	Jan	Sørensen	6682JAS
JASA	Jan	Salmonsens	7700JASA
JAV	Janne	Veller	7470JAV
JAX	Jette	Axelsen	6920JAX
JB	Jens	Ballegaard	6950JB
JBE	Jørgen	Bech	1953JBE
JBH	Jakob	Bendix Hansen	8210JBH
JBj	Jesper	Björn	6600JB
JBK	Jan	Bolding Kristensen	2100JBK
JBP	Jens	Bonde Poulsen	8950JBP
JBR	Jesper	Brodersen	2970JBR
JBØP	Jane	Bøgelund	9830JBP
JC	Johan Henrik	Funder Castenschiold	9460JC
JCH	Jannie	Smed Christensen	9800JC
JCHO	Jørgen	C. Hornum	7900JCH

JCN	Jacob	Coleman Nielsen	9670JCN
JD	John	David	9900JD
JDA	Jakob	Dall	2900JDA
JDAN	John	Dreyer Andersen	3550JDA
JDJ	Jens	Dejgaard Jensen	3300JDJ
JDU	Jan	Durinck	7730JDU
JDYH	Jonas	Dyhrberg	9500JD
JE	Jens	Eriksen	138JE
JEA	Jan Ejvind	Andersen	9430JEA
JEAL	Jens	Albrechtsen	7800JEAL
JEAX	Jens-Axel	Rasmussen	9330JEAX
JEB	Jens	Brandt	4872JEB
JEF	Emil	Førby	2800JEF
JEG	Jens	Gregersen	7840JEG
JEH	Joshua	Haahr	2450JEH
JEJ	Jørgen	Eng Jensen	2700JEJ
JEK	Jens Erik	Knudsen	8752JEK
JENI	Jens	Nielsen	3520JENI
JENY	Jens-Erik	Nygaard	7860JENY
JFA	Jens	Frimer Andersen	7742JFA
JFAN	Jørgen	Andersen	9900JFA
JFN	Jytte	Fuglsang Nissen	4791JFN
JFR	John	Frikke	6740JFR
JG	Jens	Gregersen	8700JG
JGH	Gunnar	Hansen	9670JGH

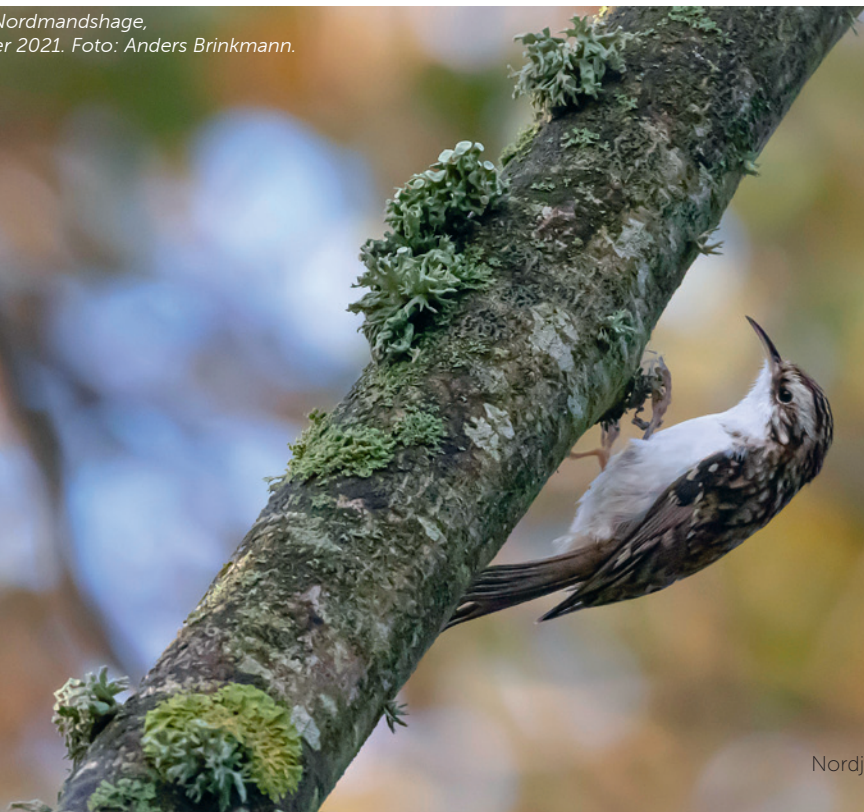

Sortgrå Ryle, Roshage, 14. februar 2021.
Foto: Jens Kristian Kjærgård.

Indsendere 2021

JGL	Jørn	Grønhøj Lausen	9280JGL	JLE	Jesper	Leegaard	6510JLE
JGLA	Jørn	Glad	9310JG	JLG	Jonna	Lindegård	9300JLG
JH	Jannik	Herskin	9500JH	JLH	Jimmy	Hoen	2765JLH
JH53	John	Frandsen	7400JH53	JLI	Jens	Lilleør	9000JLI
JHA	Jette	Hallig	4200JHA	JLJ	Jette	Lynge Jensen	7470JLJ
JHAN	Jim	Dalhoff Hansen	4700JHA	JLR	Jan	Lindgaard Rasmussen	4480JLR
JHC	Jørgen	Hulbæk Christiansen	2610JHC	JLU	Jannie	Lund	8930JL
JHH	Jonathan	Hemmer-Hansen	8260JHH	JLØ	Jan	Løvås	7089JLØ
JHME	Jacob	Meier	8600JHME	JM	Jens	Mølbak	9900JM
JHP	Jens Henrik	Petersen	8400JHP	JMA	Joakim	Matthiesen	4600JM
JJ	John	Jensen	8740JJ	JMAD	Jørgen	Madsen	4100JM
JJA	Jens Jørgen	Andersen	7700JJA	JMJ	Jesper	Mandrup Jensen	3400JMJ
JJE	Jens	Jensen	9800JJ	JMK	Jane	Mikkelsen	2660JMK
JJES	Jan	Jespersen	3450JJES	JML	Johnny	Meilvang Lawcock	7160JML
JJM	Jesper Johannes	Madsen	1770JJM	JMPJ	Jørgen	Munck	2800JMPJ
JJP	Jens Jørgen	Pedersen	7900JJP	JMT	Jonas	Morsing Thomasen	6950JMT
JJØ	Jonas	Jørgensen	6900JJ	JMU	Jens Muff	Hansen	8654JMU
JKA	Jepppe	Kajgaard	9970JKA	JNE	Jens	Ekelund	2000JNE
JKAL	Jens	Kalør	9310JKA	JNJ	Jørgen	Nørrevang Jensen	2500JNJ
JKC	Johnny	Krämer Christensen	8530JKC	JNS	John	Nielsen Schmidt	8462JNS
JKH	Jens Kristian	Holm	5000JKH	JO	Jan	Østerby Olesen	7430JO
JKI	Jens	Kirkeby	8680JKI	JOB	Jens Ole	Byskov	6705JOB
JKIE	Jan	Kiel	4180JKI	JOBR	John	Brandbyge	8270JOBR
JKK	Jens Kristian	Kjærgård	7950JKK	JOC	Jens	Overgaard Christensen	2100JOC
JKL	Jørgen	Klaris	8800JKL	JOCL	John	Clausen	8800JOCL
JKR	John	Kristensen	9480JKR	JODK	Jonas	Kjærgaard	8960JODK
JKRØ	Jan Kristian	Rømer	8200JKR	JOFL	John	Fjelsted Larsen	9200JOFL
JKS	Jan	Kahr Sørensen	8462JKS	JOKH	Johnny	Kahlert	8200JOK
JKSC	Jørgen	Schultz	3400JKS	JOK	Jørgen	Kabel	9400JOK
JL	Jens	Lind	3060JL	JOKR	John	Kristensen	9210JOKR
JLA	Johnny	Laursen	9520JLA	JOP	Jens	Ogstrup	8520JOP
JLAU	Joan	Laursen	7100JL	JOPE	Jørgen	Petersen	3060JOP

Træløber, Nordmandshage,
7. november 2021. Foto: Anders Brinkmann.

Indsendere 2021

JOSK	Jørn	Skeldahl	3000JO	JSTE	Jørgen	Steengaard	9900JS
JOV	Jeppe	Overgaard	5792JOV	JSTJ	John	Stokholm Jensen	4760JSJ
JP	Jonas	Pedersen	7171JP	JSTR	Jakob	Strand	4000JS
JPB	Jens Peter	Bech	5000JPB	JSV	Jacob	Salvig	5500JSV
JPE	Jonatan	Pedersen	4100JP	JT	Jesper	Tofft	6200JT
JPED	Jim	Pedersen	8700JPE	JTK	John	Toft Kristensen	7430JTK
JPFJ	Johan P.	F. Jørgensen	3770JPFJ	JTL	Jørgen	Terp Laursen	8220JTL
JPIP	John	Pedersen	9990JPIP	JTN	Jan	Tøttrup Nielsen	9870JTN
JPK	Jørgen Peter	Kjeldsen	7741JPK	JTS	Jakob Tobias	Sevelsted	9520JTS
JPM	Jørgen	Møller	9760JPM	JVB	Jan	Bihlet	8240JVB
JPO	Johan	Poll	1622JPO	JVI	Jens	Vinge	9520JVI
JPP	Jens Peter	Pedersen	4JPP	JVIG	Jørgen	Vigstrup	7700JVI
JPRA	J. P.	Ringved Andersen	8200JPRA	JVS	Jørn	Vinther Sørensen	6100JVS
JR	John	Rieland	1750JR	JWB	Julie	W. Broge	3400JWB
JRN	Jørn	Holm-Pedersen	9900JRN	JWBA	Jan	W. Badura	2680JWB
JRP	Jens Ryge	Petersen	6840JRP	JWI	Jens	Wiberg	2770JWI
JRS	Jann	Ribergaard	8800JRS	JY	Jacob	Yde	8230JY
JS	Jørgen	Stubgaard	9800JS	JYHA	Jytte	Hansen	7700JYHA
JSA	Jacob	Sterup	5854JSA	JZ	Jens	Zeeberg	7130JZ
JSB	Jakob	Buch	9370JSB	JØL	Jørn	Dyhrberg Larsen	2300JØL
JSCH	Jørgen	Scheel	4581JS	JØLA	Jørn	Ladegaard	6600JØLA
JSF	Jess	Sander Frederiksen	2630JSF	JAAB	Jane	Abrahamowitz	7860JAAB
JSH	Jens	Søgaard Hansen	3660JSH	KA	Kaj	Agerbæk	8270KA
JSJ	Jan	Svejgaard Jensen	4180JSJ	KAD	Kristian	A. Dalgaard	8800KAD
JSJØ	Jan	Stener Jørgensen	2800JSJ	KAG	Karin	Gustausen	6715KAG
JSK	Jan	Skjoldborg Kristensen	7730JSK	KAH	Klaus Anker	Hansen	9530KAH
JSKH	Jimmy	Skat Hansen	2770JSK	KAHA	Karsten	Hansen	8850KAHA
JSKI	Julie	Skiveren	9900JSK	KAKR	Karl	Kristensen	7752KAKR
JSM	Johanne	Skjold Mortensen	2200JSM	KAL	Kai	Lindgaard	8800KAL
JSP	Jan	Speiermann	1670JSP	KAMA	Karsten	Munch Andersen	8800KAMA
JSPE	Jens	Skovgaard Pedersen	7950JSP	KAN	Kirsten	Andersen	4100KA
JSPT	Steen	Petersen	9230JSP				

Natugle, Lille Vildmose,
2. maj 2021. Foto: Frans Ritter.

Indsendere 2021

KAP	Karsten	Pagh	3600KAP
KASI	Karenmarie	Simonsen	7950KASI
KAV	Kaj	Vobbe	5620KAV
KB	Karl Åge	Broen	9881KB
KBAC	Karsten	Bach	9490KB
KBC	Kenneth	Bach Christensen	9000KBC
KBEN	Kirsten	Bentsen	6893KB
KBG	Kis	Boel Guldmann	6000KBG
KBH	Kirsten	Henriksen	7500KBH
KBJ	Kristian	Birchvald Jensen	4000KBJ
KBJE	Kenneth	Bjerregaard	7752KBJ
KBM	Karin	Melbye	9330KBM
KBN	Kristian	Nielsen	8920KBN
KBOJ	Klaus Bo	Jensen	6400KBJ
KCAL	Keld	Christensen	7830KCAL
KDP	Keld	Dahl Pedersen	7860KDP
KEA	Knud-Erik	Andersen	4300KEA
KEAM	Kent	Amond Jørgensen	9610KEAM
KEB	Knud-Erik	Bornhardt	8800KEB
KECL	Kevin	Kuhlmann Clausen	8000KECL
KEG	Karin	Grønbæk	2820KEG
KEH	Keld	Henriksen	8230KEH
KEK	Karl Erik	Kristensen	6950KEK
KEN	Knud	Nielsen	4350KEN
KES	Knud Erik	Sørensen	9700KES
KEV	Knud Erik	Vinding	6400KEV
KG	Kari	Geneser	9490KG
KGC	Klaus	Christiansen	9620KGC
KGE	Kristian	Gerdas	2200KGE
KGH	Kurt	G. Holm	5462KGH
KGP	Karsten	Pedersen	8830KGP

KGR	Kirsten	Grønbæk	2000KGR
KH	Knud	Haugmark	2800KH
KHA	Kjeld	Hansen	4672KHA
KHK	Kennerth	Kristensen	9430KHK
KHL	Kirsten	Halkjær Lund	5290KHL
KHLA	Kent	Hammer Larsen	9330KHL
KHS	Kenneth	H. Sønderby	2300KHS
KIBM	Kirsten	Bruun Møller	8830KIBM
KIMH	Kirsten	Hansen	8000KIMH
KIRO	Kim	Rosing-Asvid	4330KIRO
KIS	Kim	Skelmose	6800KIS
KJ	Kurt	Jensen	8381KJ
KJA	Kirsten	Jutta Aarestrup	8270KJA
KJEN	Kurt	Jensen	6823KJ
KJF	Kim	Fogt	9800KJF
KJLJ	Karl Johan	Legaard Jensen	7870KJLJ
KJNI	Kjeld	Nielsen	9260KJNI
KJO	Kurt	Jørgensen	9800KJO
KJOL	Kjeld	Olsen	2730KJO
KK	Karsten	Klausen	9990KK
KKU	Karen	Kusk	5953KKU
KL	Kristian	Laustsen	9640KL
KLA	Kim	Larsen	2860KLA
KLHO	Klaus	Homøe	2670KLHO
KLU	Kirsten	Laursen	4180KLU
KMHA	Kirsten Marie	Haugstrup	8800KMHA
KMLN	Karen Marie	Leth-Nissen	2820KMLN
KMO	Klaus	Malling Olsen	2700KMO
KMOR	Klaus	Mortensen	8000KMO
KNI	Kaj	Nissen	9500KNI
KNJ	Kaj	Nørgård Jensen	7800KNJ

Tinksmed, Attrup Enge, 14. maj 2021.
Foto: Jørgen Peter Kjeldsen

Indsendere

*Dobbeltbekkasin, Lille Vildmose,
29. juni 2021. Foto: Mette Berg Hansen.*

KNK	Kjeld	Nyborg Kristensen	9500KNK	LA	Lene	Andersen	8000LA
KNM	Kim	Mouritsen	8420KNM	LABH	Lasse	Birch Højrup	4800LABH
KNP	Knud	Pedersen	9990KNP	LAM	Lars H.	Mortensen	9800LAM
KNPO	Kim	Nørgaard Poulsen	8361KNP	LAN	Lars	Andersen	2100LAN
KNS	Knud	Søndergaard	7950KNS	LB	Leo	Bøjlesen	7100LB
KOL	Kent	Olsen	8000KOL	LBA	Lars	Bardtrum	4000LBA
KOOL	Klint	Olsen	8000KOOL	LBE	Lars	Bendixen	9000LB
KOT	Karsten	Olsen	8541KOT	LBJ	Lars	Bech Jensen	2000LBJ
KP	Kaj	Petersen	9210KP	LBN	Leif	B. Nielsen	7800LBN
KPA	Kim	Papsø	8850KPA	LBO	Lars	Boesen	8961LB
KR	Kristian	Røge	9690KR	LBRJ	Lars	Breum Jeppesen	9900LBRJ
KRH	Karsten	Haug	8000KRH	LBS	Lars	Svith	8240LBS
KRM	Kresten	Madsen	5450KRM	LCW	Christian	Wig	9900LCW
KRN	Kenneth	Vegeberg Rude	9000KRN	LD	Lars	Dinesen	4470LD
KRP	Kristian	Pedersen	3400KRP	LE	Lars	Elverdam	4293LE
KS	Karsten	Stougaard	9800KS	LEA	Laurids Erik	Andreassen	6900LEA
KSA	Karen	Sander Jensen	8700KSA	LEL	Lars	Elvstrøm	2820LE
KSCH	Karl	Schlichter	6230KSCH	LFR	Leif	Frederiksen	2860LFR
KSL	Klaus	Laursen	5330KSL	LG	Lars	Gabrielsen	8330LG
KSS	Kurt	Schyts Stokholm	7130KSS	LGN	Laus	Gro-Nielsen	9800LGN
KTJ	Klaus	T. Jensen	2860KTJ	LH	Lars	Højbjerg	9690LH
KTO	Kristian	Tikjøb Olsen	7620KTO	LHA	Lise	Hammer	2860LHA
KTP	Kjeld Tommy	Pedersen	2635KTP	LHS	Lars	Heiring Sørensen	9690LHS
KTS	Klaus	Sørensen	8000KTS	LIB	Lene	Ib	7100LIB
KUH	Kurt	Kaack Hansen	5800KUH	LIFO	Lindy	Foulum	7700LIFO
KUP	Kurt	Prentow	9800KUP	LIN	Lise	Nielsen	3050LIN
KUVO	Kurt	Vogt	9700KUVO	LIS	Lilly	Sørensen	5762LIS
KVE	Karsten	Vestergaard	9370KVE	LJ	Lars	Jørgensen	9900LJ
KW	Kurt	Willumsen	7171KW	LJK	Lars	Jensen Kruse	3200LJK
KWO	Kurt	Olesen	9800KWO	LJN	Lars Jakob	Nielsen	2750LJN
KØJ	Keld	Ørum Jensen	7700KØJ	LJO	Lars	Johansen	3500LJO

Indsendere 2021

LK	Liselotte	Kahns	8000LK
LKE	Leif	Keller	6100LKE
LKJ	Leif	Jensen	9990LKJ
LLF	Louise	Lund Frandsen	2300LLF
LLH	Leo	L. Hansen	8270LLH
LLHA	Louise	Lindbørg Hansen	9490LLH
LM	Lars	Mogensen	8830LM
LMH	Laila	Hinrup	8832LMH
LMN	Lars	Max Nielsen	2840LMN
LMO	Lasse	Morgen	1955LM
LMU	Lars	Munk	4990LMU
LN	Lars	Nielsen	8700LN
LNA	Lars	Nørgaard Andersen	2700LNA
LNO	Leif	Novrup	7830LN
LNP	Laila	Neermann	4622LNP
LOEL	Lotte	Elvej	8500LOEL
LOU	Oluf	Lou	3700LOU
LPA	Lars	Paaby	2730LPA
LPH	Lars Peter	Hansen	6400LPH
LPJ	Lars P.	Johansson	8544LPJ
LPK	Lars Peter	Kvist	2200LPK
LR	Lillian	Røge	9690LR
LRI	Lisbeth	Rødbrø Jeppesen	7700LRI
LRL	Lisbeth	Ramsing Lund	9210LRL
LS	Leif	Sørensen	5750LS
LSA	Leo	Salmonsens	7700LS
LSC	Louise	Christoffersen	9300LSC
LSCH	Leif	Nørgaard Schmidt	8680LS
LSM	Lene	Smith	4180LSM
LSN	Leif	Shack-Nielsen	4791LSN
LSP	Lars	Spejlborg	9700LS
LSTN	Leif	Sturla Nielsen	2690LSN
LSV	Lise	Sverrild	8240LSV
LTP	Lars	Tom-Petersen	8900LTP
LV	Lisa	Vergin	9990LV
LW	Lars	Wildahl	2300LW
LXW	Lauritz	Xerxes Walter	3740LXW
LYT	Lars	Ytte	3050LYT
LAA	Lars	Andersen	5260LAA
LAAS	Lars	Askholm	4300LAAS

MA	Michael	Andersen	6040MA
MAH	Marianne	Hjortlund	3200MAH
MAKR	Martin	Kristensen	7950MAKR
MAL	Mikkel	Allerup	9900MA
MAP	Mads	Paulsen	2720MAP
MARB	Marianne	Bjerre	7100MARB
MAV	Martin	Vestergaard	4750MAV
MB	Marian	Bjerrum	6710MB
MBC	Mette	Bohn Christiansen	2700MBC
MBG	Michael	Borch Grell	2100MBG
MBH	Morten	Bentzon Hansen	2000MBH
MBI	Morten	Bindsløv	7870MB
MBO	Morten	Borup	8543MBO
MBS	Mads Bjarke	Salling	2930MBS
MCH	Morten	Christensen	9881MCH
MCL	Michael Christian	Linde	2400MCL
MCOS	Milton	Christensen	9800MCOS
MD	Mogens	Damm	9900MD
MDEH	Morten	Dehn	3400MDEH

MDS	Michael	Dalsgaard Sonne	8362MDS
MEJ	Mette	Jensen	6100MEJ
MEK	Mathias Emil	Kaae	8723MEK
MER	Mogens	Erlandsen	8600MER
MF	Michael	Fink Jørgensen	2610MF
MFM	Mikkel	Friberg Mortensen	2300MFM
MFMU	Marius	Munk	3700MFM
MFAA	Magnus	Aaser	6980MFAA
MG	Mathias	Glavind	2200MG
MGL	Michael L.J.	Glentetal	5000MGL
MHA	Mark	Hammond	8000MHA
MHB	Martin	Brandt	1150MHB
MHH	Martin	Høj Hansen	8210MHH
MHHH	Mette	Hesselholt H. Hansen	8830MHHH
MHJ	Morten	Høj Jensen	8600MHJ
MHL	Michael	Hasager Lauritsen	7330MHL
MHO	Margit	Hove	8382MHO
MHP	Mikkel	Høegh Post	2100MHP
MHR	Mikkel	Rasmussen	8500MHR
MHT	Mette	Hjort Thomsen	9990MHT
MI	Martin	Iversen	6270MI
MIAP	Mia	Petersen	9000MIAP
MIBH	Michael	Brunhøj Hansen	2000MIBH
MIK	Michael	Anchor	8230MIK
MIKK	John	Mikkelsen	7100MIK
MINI	Michael	Nielsen	3460MINI
MIWI	Michael	Winther	8831MIWI
MJ	Martin	R. Jessen	6300MJ
MJH	Morten	Jenrich Hansen	8260MJH
MJO	Mathias	Johannessen	1958MJO
MK	Martin	Kviesgaard	8800MK
MKK	Malgorzata	Kepler	9500MKK
MKN	Michael	Knudsen	8930MK
MKO	Mogens	T. Kofod	3740MKO
MKP	Michael	Køie Poulsen	3480MKP
MKR	Morten	Krog	2200MKR
MKRI	Mikael	Kristensen	3900MKRI
ML	Mogens	Larsen	6200ML
MLA	Mogens	Larsen	9000MLA
MLC	Morten	Lilleskov Christensen	3790MLC
MLE	Mette	Lautrup Esmann	2950MLE
MLM	Marco	Møller	8220MLM
MLU	Martin	Lundholm	9310MLU
MLV	Mathias	Lynge	9000MLV
MLY	Mogens	Lykkegaard	8860MLY
MM	Maria	Møller	8400MM
MMC	Mette	Møller Christensen	8000MMC
MMH	Morten	Mønnike-Hald	9210MMH
MMJ	Michael	Mosebo Jensen	5540MMJ
MMR	Margit	Mølbak Ringkjøbing	9800MMR
MN	Michael	Juul Nielsen	8270MN
MO	Mads	Olsen	8240MO
MOC	Morten	Christensen	9490MOC
MOF	Morten	Frederiksen	9000MOF
MOFO	Morten	Foli	8700MOF
MOJ	Mads	Jensen	8680MOJ
MOK	Morten	Kattenhøj	8220MOK
MOKI	Morten	Kirk	7742MOK
MOM	Morten	Müller	5953MOM
MON	Mogens	Neergaard	9320MON

Indsendere 2021

MOS	Morten	Schwennesen	3700MOS	NSS	Nicolaj	Schmucker	8920NSS
MRH	Martin	Rheinheimer	6710MRH	NT	Nikolaj	Thomsen	2200NT
MRHO	Marie	Riisager Holst	8600MRH	NVK	Niels V.	Knudsen	2900NVK
MRP	Mogens	Ribo Petersen	5290MRP				
MS	Michael	Schwalbe	6760MS	O.P	Ove	Pedersen	7400O.P
MSH	Marcus	Hansen	9530MSH	OA	Ole	Amstrup	6830OA
MSJ	Martin	Svinth Ebbesen	8000MSJ	OAX	Ove	Axelsen	9000OA
MSP	Maiken	S. Pedersen	8700MSP	OBJ	Oliver	Jensen	4700OBJ
MSR	Mogens	Schultz Ruhoff	9620MSR	OBV	Ole	Bøgh Vinther	8000OBV
MSS	Morten	Swayne Storgaard	7330MSS	OC	Olav	Christensen	6980OC
MSTO	Mogens	Stoustrup Jensen	8410MST	OCH	Ole	Christiansen	8660OCH
MST	Miljøstyrelsen			OFA	Ole	Frøstrup Andersen	2690OFA
MSTR	Mads	Strauss	9000MS	OFL	Ole	Friis Larsen	4900OFL
MSTØ	Mogens	Sørensen	9382MST	OGH	Ole	Garsdal Hansen	9400OGH
MSU	Marianne	Suhr	8831MSU	OGO	Ole	Grøndahl Olsen	7600OGO
MT	Morten	Thomsen	8370MT	OHG	Ole	Goldschmidt	5900OHG
MTO	Morten	Tønnesen	8210MTO	OJA	Orla	Jakobsen	4690OJA
MTSS	Maria	Scotwin	1169MTSS	OJE	Ole	F. Jensen	8361OJE
MTT	Mette	Sørensen	7100MTT	OK	Ole	Krogh	9800OK
MTU	Mikael	Tullesen	9800MT	OKN	Ole	Kjuel Nielsen	4100OKN
MAA	Marianne	Aamann	8270MAA	OKR	Orla	Kristensen	9500OKR
				OL	Ole	Lilleør	8800OL
N2H	Nils	Holsko	9982N2H	OLA	Oliver	Laursen	6310OLA
NAN	Niels	Andersen	8381NAN	OLM	Ole	Munk	3390OLM
NBA	Niels	Bahl Andersen	2300NBA	ON	Ove	Nielsen	9480ON
NBJ	Niels	Bomholt Jensen	5762NBJ	ONB	Ole	Nørgaard	9480ONB
NCK	Niclas	Kristensen	7500NCK	ONI	Ole	Nilsson	4291ONI
NCN	Niels Chr.	Nielsen	4673NCN	ONIL	Oskar	Nilsson	2200ON
NDR	Niels	Poul Dreyer	4291NDR	ONY	Ole	Nygaard	8654ON
NE	Niels	Eriksen	9210NE	OO	Ole	C. Olesen	7490OO
NEJ	Niels Evald	Jensen	9990NEJ	ORZ	Oskar	Zeeberg	4681ORZ
NES	Niels Erik	Simonsen	5690NES	OS	Ole	Sørensen	8300OS
NHJ	Niels	Hamborg Jensen	3500NHJ	OSK	Ole	Sanvig Knudsen	9900OSK
NIN	Niels	Imhoff Nielsen	8800NIN	OZG	Ole	Zoltan Gøller	6760OZG
NIVE	Niels	Vejsgaard	7830NIVE	OZIE	Ole	Zimmermann	8310OZIE
NJJ	Niels Jørgen	Jensen	6100NJJ	OZN	Oliver	Nielsen	2500OZN
NKBJ	Niels Kristian	Bech Jensen	8380NKBJ				
NKF	Nanna	Storm	4180NKF	PA	Peter	Andreasen	7500PA
NKK	Nils	Kruse	4180NKK	PALJ	Peter Andreas	Lund Jacobsen	9000PALJ
NKO	Niels	Munch Kofoed	4681NKO	PAN	Peter	Andersen	2100PA
NOD	Niels	Dideriksen	8600NOD	PB	Preben	Bach	8600PB
NPM	Niels Peter	Møller Jensen	6100NPM	PBA	Poul	Blicher Andersen	8800PBA
NRA	Nis	Rattenborg	5900NRA	PBE	Peter	Bonne Eriksen	3500PBE
NRL	Nina	Rosendahl Larsen	6052NRL	PBJ	Preben	Jensen	6400PBJ

Indsendere 2021

PBN	Poul	Bastholm Nørgaard	9850PB	PKH	Peter	Kjer Hansen	6270PKH
PBRA	Pia	Brandt Andersen	9520PBA	PKO	Peter	Kolbye	2765PKO
PCH	Per	Christensen	7755PCH	PKR	Poul	Krag	7830PKR
PDH	Paul	Dalholm Hansen	4400PDH	PL	Paul	Landsfeldt	7100PL
PEB	Peter	Breyen	9800PEB	PLA	Peter	Lange	8464PLA
PEC	Per	Christensen	9400PEC	PLAF	Peter	Lafranz	2600PLA
PECR	Peter	Christiansen	2000PEC	PLI	Peter	Lind	7800PLI
PEN	Peter	Enemark	2100PEN	PLO	Peter	Leth Olsen	6950PLO
PER	Peder	Rasmussen	5700PER	PLP	Poul	Præstgaard	7600PLP
PERO	Paul Erik	Rosenbaum	9800PERO	PMA	Peter	Manstrup	9000PMA
PES	Poul Erik	Sperling	9230PES	PMH	Peter	Mølholm Hejlesen	3400PMH
PET	Per	Tejsner	1749PET	PMJ	Per	Møller Jensen	5000PMJ
PETH	Peter	Thisted	8800PETH	POE	Peter	Østergaard	8660POE
PEØ	Poul Erik	Østergaard	8330PEØ	POH	Poul	Holm	4000POH
PFJ	Pernille	Fjeldgaard Jensen	9575PFJ	POHP	Poul	Holm Pedersen	7700POHP
PFK	Per	F. Kristensen	7100PFK	POK	Poul	Kodahl	2635POK
PFL	Per	Fibæk Laursen	4000PFL	POL	Poul	Larsen	2860POL
PGT	Per	Grove Thomsen	2970PGT	POW	Poul	Weje	7752POW
PH	Per	Hauge	8620PH	PP	Peter R.	Pedersen Derdau	7500PP
PHA	Poul	Hansen	4250PHA	PPO	Per	Poulsen	6710PPO
PHAH	Peter	Hahn	8320PHA	PR	Palle	A.F. Rasmussen	9000PR
PHAL	Peter	Halkier	7700PHA	PRA	Per	Rasmussen	5792PRA
PHJ	Peter	Hartoft-Jacobsen	3460PHJ	PRAS	Peter	Rasmussen	2100PRA
PHL	Patrick	Hasager Lauritsen	7330PHL	PRH	Per	Ring Henriksen	9300PRH
PHM	Poul	Hald-Mortensen	7742PHM	PRO	Peter	Roslev	9000PRO
PHO	Peter	Houlberg	3400PHO	PRP	Paw	Petersen	9760PRP
PHP	Poul Henrik	Pedersen	9800PHP	PS	Per	Steffensen	9280PS
PHPE	Philip	Hahn-Petersen	2450PHPE	PSC	Peter	Staarup Christensen	2600PSC
PHS	Peder-Henning	Søderstjerna	6880PHS	PSJ	Per Svend	Jensen	9900PSJ
PJOR	Poul	Jørgensen	8240PJOR	PSJE	Peter	Schwartz Jensen	6400PSJ
PJP	Peder	Pedersen	7830PJP	PSK	Peter	Koukoumis	8340PSK
PK	Per	Kristensen	8740PK	PTR	Peter	Markussen	7400PTR

Huldue, Bælum,
22. marts 2021.
Foto: Lars Grøn.

Indsendere 2021

PUL	Poul	Ulrik	2300PUL	SAR	Steen	Reimers	8000SAR
PUR	Poul Ulrich	Riis	7760PUR	SAS	Svend	Anker Schwebs	6372SAS
PUT	Peter	Toubøl	9550PUT	SB	Steen	Brølling	7741SB
PVR	Poul	Vestergård Rasmussen	5700PVR	SBJ	Steffen	Brøgger-Jensen	2740SBJ
PWJ	Peter	Werenberg Just	8600PWJ	SB�	Søren	Blanke	2100SBL
PAA	Per	Aarkrog	4100PAA	SBN	Steen	Birkedal Nielsen	9240SBN
				SBP	Søren	Brinch Pedersen	6720SBP
RAJ	Robert	Johansen	9034RAJ	SBPE	Stinne	Pedersen	8800SBP
RBA	Rasmus	Bomann Andersen	2200RBA	SBRE	Søren	Breiting	2970SB
RBI	Rolf	Bisgaard	3460RBI	SBRI	Stiig	Brix	2610SB
RFJ	Rasmus Fl.	Jørgensen	9210RFJ	SBØ	Søren	Bøgh	9510SBØ
RHA	Rune	Holmberg Andersen	4600RHA	SCA	Steen	Carstensen	2800SCA
RJ	Rie	Jensen	1852RJ	SD	Søren	Dietz	9000SD
RMJ	Rasmus	Matthiesen-Juhl	8500RMJ	SDA	Søren	Dalsgaard	8541SDA
RNL	Richard	Larsen	2840RNL	SDJ	Sanne	Jensen	6700SDJ
ROB	Roberto	Brunicardi	4800ROB	SDY	Svend	Dybkjær	2400SDY
ROC	Rolf	Christensen		SEF	Svend Erik	Frandsen	9900SEF
ROR	Ronni	Røjgaard	2200ROR	SEJN	Svend Erik	Jensen	8270SEJ
RQ	Ralph	Qwinten	2800RQ	SEJS	Svend Erik	Jessen	4900SEJ
RS	Rasmus	Strack	2700RS	SEK	Sebastian	Klein	2300SEK
RSN	Rune	Sø Neergaard	8220RSN	SEM	Svend Erik	Mikkelsen	9310SEM
RT	Rasmus	Turin	2700RT	SEP	Svend Erik	Petersen	6950SEP
RTG	Rikke	Thodberg	7800RTG	SFU	Anne Borgen &	Sven Fuglsig	8210SFU
RTKR	Randi	Thulstrup Kristensen	8930RTKR	SFX	Steen	Flex	4440SFX
RTM	Roy	Magnussen	9600RTM	SGN	Søren G.	Nielsen	5690SGN
RWR	René	Rørbæk	9000RWR	SH	Søren	Henze	8382SH
RYT	Hans	Rytter	5772RYT	SHAF	Søren	Hafstrøm	2000SHAF
				SHBV	Sander	Villumsen	9900SHBV
SA	Stinne	Aastrup	8800SA	SHJ	Steen	Højmark-Jensen	3600SHJ
SAL	Svend	Aage Linderstrøm	2680SAL	SHP	Sune	Holm Pedersen	2100SHP
SAN	Stefan	Andersen	2800SA	SHUL	Søren	Husted Larsen	3400SHUL
SAND	Steffan	Andersen	8700SA	SHØ	Søren	Højager	8381SHØ
				SIMU	Sigfred	Munk	7120SIMU
				SJ	Søren	Jessen	8240SJ
				SK	Steen	Knudsen	9493SK
				SKAF	Skagen	Fuglestation	9990SKAF
				SKJ	Søren	Kjær	9550SKJ
				SKR	Stig	Kjærgaard Rasmussen	2000SKR
				SKRY	Steen	Kryger	3500SKRY
				SL	Susanne	Lilholt	7620SL
				SLFE	Shanti	R. Ahrenhold	7752SLFE
				SLGI	Simon	Iversen	8230SLGI
				SLI	Stig	Linander	3520SLI
				SLN	Søren	Leth-Nissen	2820SLN
				SLR	Søren Louis	Rasmussen	5300SLR
				SLU	Søren	Lund	2300SL
				SMK	Søren	Michelsen Krag	7900SMK
				SMKR	Søren	M. Kristiansen	8600SMK
				SN	Sten	Nielsen	6040SN
				SNE	Søren	Nellemann	8700SNE
				SNI	Steffen	Nielsen	9000SN
				SNIE	Søren	Nielsen	2800SN
				SNO	Sørn	Nordhald	9370SN
				SOBN	Sonja	Nielsen	7860SOBN
				SOEP	Søren	Poulsen	8000SOEP
				SOHO	Søren	Øbro Højrup	8800SOHO
				SOT	Søren	Ottosen	2600SOT
				SPI	Stefan	Pihl	8410SPI
				SPL	Svend	Pilgaard Larsen	2830SPL
				SPP	Søren Peter	Pinnerup	4320SPP

Stær, Tømmerby,
27. maj 2021. Foto:
Jørgen Peter Kjeldsen.

Indsendere 2021

SPR	Susanne	Primdahl	7850SPR	TLY	Torben	Lyng	9900TLY
SR	Steen	Reinholdt	7860SR	TLÆ	Thomas	Læssøe	2650TL
SRO	Søren	Rosenberg	9440SR	TMH	Thomas	Henriksen	2750TMH
SRS	Sune	Riis Sørensen	2200SRS	TMOL	Tove	Mølgaard	7500TMOL
SS	Steen	Søgaard	7300SS	TN	Torben	Nielsen	9560TN
SSA	Signe	Skov Andersen	8800SSA	TNJ	Torben	Nilas Jensen	9520TNJ
SSAN	Sofie	Andersen	2450SSA	TO	Tony	Ottesen	5390TO
SSB	Sara Sofie	Bertelsen	9000SSB	TOH	Torsten	Hansen	9670TOH
SSC	Simon	S. Christiansen	9200SSC	TOKA	Torben	Kaas	8983TOKA
SSK	Søren	Skriver	8260SSK	TQA	Torben	Quist Andersen	9500TQA
SSL	Stephan	Skaarup Lund	8240SSL	TRF	Trygve	Funder	9240TRF
SSN	Stine	S. Nielsen	8800SSN	TRK	Tonny	Ravn Kristiansen	8830TRK
SST	Stefan	Stürup	2765SST	TS	Tinna	Selch	2300TS
SSW	Sven	Wemmelund	8270SSW	TSC	Thomas	Schytt	3070TSC
ST	Søren	Thøgersen	7830ST	TSE	Terje	Seidenfaden	9220TSE
STAN	Søren	Tanderup	9000ST	TSK	Thomas	Siig Kristensen	5000TSK
STBO	Stig	Torp Bodilsen	7800STBO	TT	Thomas	Thelle	8800TT
STEJ	Steen	Jensen	8370STEJ	TTP	Thomas	Tscherning Petersen	9520TTP
STG	Stewart	Grant	8600STG	TUJ	Tue	Jørgensen	8270TUJ
STM	Stig	Toft Madsen	1401STM	TUN	Tonny	Nielsen	8831TUN
STP	Sten	Petersen	3480STP	TVH	Thor Vincent	Hansen	2770TVH
STS	Steen	Skaadegaard	8410STS	TVI	Thomas	Vikstrøm	3520TVI
STW	Steen	Winkel	5700STW	TVN	Thomas	Varto Nielsen	4690TVN
SUS	Susanne	Bach	4100SUS	TWP	Thomas	Pohlentz	2500TWP
SUT	Søren	Ulrich Thomsen	9620SUT	UB	Ulla	Baslund	6000UB
SVB	Sven	Bødker	6710SVB	UEM	Ulf	Eschou Møller	6950UEM
SVI	Simon	Vikstrøm	4872SVI	UK	Ulf	Klemmetsby	9380UK
SVJ	Simon	Jensen	8000SVJ	UKJ	Ulrik	Kjærsgaard	9381UK
SVP	Steen	Vester Pedersen	7800SVP	UKS	Ulrik	Kjøller Skovenborg	8000UKS
SWJ	Svend	Wøjcik-Jonasson	9800SWJ	ULS	Ulrik	S. Sørensen	2860ULS
SØ	Søren	Østergaard	9500SØ	UM	Uffe	Mynster	4300UM
SØK	Søren	Kristoffersen	9000SØK	UMH	Ulla	Hasemann	4760UMH
TA	Tim	Andersen	2605TA	UPA	Ulla	Paulsen	9981UPA
TB	Torben	Bøgeskov	7160TB	UTE	Uffe	Terndrup	8250UTE
TBA	Tom Bak	Andersen	9200TBA	VAG	Vagn	Gjerløv	9700VAG
TBAS	Thorkild	Bastholm	2100TBAS	VD	Vagn	Donskov	7550VD
TBC	Thorkild	Bjerre Christensen	9900TBC	VDA	Vilhelm	Dalgaard	3400VD
TBH	Thomas	Hansen	8200TBH	VDD	Vibbe	Damm	8543VDD
TBK	Thomas	Boll Kristensen	8700TBK	VFL	Vagn	Freundlich	9400VFL
TBN	Thomas	Buus Nielsen	8800TBN	VHL	Vagn	Højkjær Larsen	2900VHL
TBR	Thorkil	Brandt	8300TBR	VIN	Vivian	Risør Neidel	5380VIN
TBRA	Tonie	Brabrand	4700TBR	VJU	Valdemar	Juul	7870VJU
TBS	Thomas	Borup Svendsen	7620TBS	VL	Villy	Lauritsen	8800VL
TC	Tscherning	Clausen	9270TC	VRJ	Vagn	Riis-Jensen	7950VRJ
TCH	Tonny	Christensen	3450TC	VSJ	Vibe	Søndegaard	8831VSJ
TG	Timon	Grove Sørensen	3500TG	VVH	Verner	Vangsgaard Hansen	7800VVH
TH	Torben	Hvid	8240TH	VWS	Vagn	Wendel Sørensen	4500VWS
THE	Thyge	Enevoldsen	2000THE	WE	Ove	Weiss	6100WE
THEN	Tonny	Henriksen	7000THE	WJ	Willy	Jørgensen	9280WJ
THH	Tim	Hesselballe Hansen	5000THH	WL	Werner	Larsson	9990WL
THJ	Thomas	Jensen	6870THJ	YF	Yvonne	Feldskov	7160YF
THJO	Tobias	Hjorth	2400TH	AABK	Aase	Busk Kristensen	7870AABK
TK	Tommy	Kaae	8723TK	AAE	Ågot	Elmqvist	8800AAE
TKA	Thomas	Kaae	2400TKA	ÅGH	Åge	Gejl Hansen	6823ÅGH
TKC	Thomas	Kjær Christensen	8410TKC	AAJN	Aase	Jensen	9900AAJN
TL	Thorkild	Lund	9280TL				
TLA	Thomas	Lillelund Andersen	9800TLA				
TLO	Thomas	Lomholt	9830TLO				
TLP	Troels	Leuenhagen Petersen	2300TLP				

Indeks arter (alfabetisk)

ALKEFUGLE	112	Dværgfalk	136	K Karmindompap	156
ANDEFUGLE	74	Dværggås	80	Kaspisk Måge	117
BIÆDERE	134	Dværgmåge	116	Kejserørn	126
DUER	84	Dværgryle	106	Kernebider	156
FALKE	135	Dværgrørvagtel	86	Kirkeugle	131
GØGEFUGLE	85	Dværgterne	121	Klyde	100
HEJRER & IBISSER	94	Dværgværling	158	Knarand	82
HØNSEFUGLE	83	Dværgsnegås	78	Knortegås	75
HÆRFUGLE	132	E Engryle	104	Kohejre	94
ISFUGLE	135	Engsnarre	87	Kongeederfugl	80
KJOVER	114	Enkeltbekkasin	108	Kongeørn	126
LAPPEDYKKERE	83	F Fiskeørn	124	Kortnæbbet Gås	78
LOMMER	89	Fjeldvåge	130	Korttået Træløber	147
MÅGER	115	Fjordterne	121	Krikand	82
NATRAVNE	85	Flodsanger	143	Krognæb	156
ROVFUGLE	122	Fuglekongesanger	144	Krumnæbbet Ryle	104
SEJLERE	85	G Gransanger	145	Kærløber	104
SPÆTTER	133	Græshoppesanger	142	L Lapværling	158
SPURVEFUGLE	138	Grøn Sanger	146	Lille Bjergand	81
STORKE	93	Grønspætte	133	Lille Flagspætte	134
STORMFUGLE	91	Gråmåge	118	Lille Fluesnapper	150
SULER & SKARVER	97	Gråsejler	85	Lille Gulben	108
TERNER	119	Gråstrubet Lappedykker	83	Lille Kjove	114
TRANER	88	Gulbug	143	Lille Præstekrave	100
UGLER	131	Gulirisk	157	Lille Skallesluger	81
VADEFUGLE	100	Gulnæbbet Glente	130	Lille Skrigeørn	125
VANDHØNS	86	Gøg	85	Lille Stormsvale	92
A Aftenfalk	135	Gåsegrib	125	Lomme	113
Alk	113	H Halsbåndstroland	81	Lunde	113
Almindelig Kjove	114	Havterne	121	Lundsanger	146
Almindelig Skræpe	92	Havørn	129	Lysbuget Knortegås	75
Alpesejler	85	Hedehøg	128	Lysbuget Spætmejse	147
Amerikansk Krikand	82	Hedelærke	141	Lærkefalk	137
Amerikansk Pibeand	82	Hortulan	158	M Mallemuk	91
Amerikansk Sortand	80	Husrødstjert	151	Markpiber	153
Atlantisk Skræpe	93	Hvpesevåge	124	Mellemkjove	114
Atlingand	82	Hvid Stork	93	Middelhavsmåge	117
B Balearskråpe	93	Hvidbrynet Løvsanger	144	Mosehornugle	132
Biæder	134	Hvidbrystet Præstekrave	101	Mørkbuget Knortegås	76
Bjerglærke	141	Hvidnæbbet Lom	86	N Natravn	85
Bjergpiber	154	Hvidhalset Fluesnapper	150	Nattergal	149
Bjergvipstjert	155	Hvidkindet Værling	158	Nordisk Lappedykker	83
Blisgås	80	Hvidsiken	156	Nordlig Blåhals	149
Blå Kærhøg	127	Hvidvinget Korsnæb	157	Nøddekrige	139
Blåhals	149	Hvidvinget Måge	118	O Odinsbane	110
Bonapartemåge	116	Hvidvinget Terne	120	P Parktræløber	147
Bramgås	77	Hærfugl	132	Pibesvane	74
Brilleand	80	Hættemåge	118	Perleugle	132
Britisk Sildemåge	118	Hætteværling	158	Pirol	138
Broget Fluesnapper	150	Høgesanger	146	Plettet Rørvagtel	86
Brun Løvsanger	145	Høgeørn	126	Polarlomme	113
Brushane	103	I Indisk Gås	78	Pomeransfugl	101
Buskrørsanger	143	Isfugl	135	Prærieløber	106
Bynkfugl	151	Islandsk Stor Kobbersnepe	102	Prærietrane	88
C Citronvipstjert	155	Islom	90	Pungmejse	140
D Damklire	110	J Jagtfalk	138		
Drosselrørsanger	143				
Duehøg	128				

Indeks arter

R

Ravn	139	Skovsanger	144	Stor Tornskade	139	
Ride	116	Skovsneppe	107	Storkjove	115	
Ringdrossel	153	Skægmejse	142	Stormmåge	118	
Rosenstær	147	Skærpiber	155	Storpiber	153	
Rosenterne	121	Slørugle	131	Stribet Ryle	106	
Rovterne	119	Snegås	78	Sule	97	
Rustand	81	Snespurv	157	Svartbag	118	
Rød Glente	129	Sodfarvet Skråpe	92	Sydlig Blåhals	149	
Rødhalset Gås	78	Sort Glente	130	Søkonge	112	
Rødhovedet And	81	Sort Ibis	97	Sølvhejre	95	
Rødrygget Svale	144	Sort Stork	83	Sølvmåge	118	
Rødrygget Tornskade	139	Sortbrynet Albatros	93			
Rødstrubet Lom	89	Sortbuget Knortegås	76	T	Tajgasædgås	79
Rødstrubet Piber	154	Sortgrå Ryle	105		Tejst	113
Rødstrubet Sanger	146	Sorthalset Lappedykker	84		Temmincksryle	104
Rødtoppet Fuglekonge	147	Sorthovedet Måge	117		Thorshane	110
Rødvinget Braksvale	110	Sortklire	108		Tinksmed	109
Rørdrum	94	Sortrygget Hvid Vipstjert	156		Toplærke	140
Rørhøg	127	Sortspætte	134		Topskarv	98
		Sortstrubet Bynkefugl	152		Trane	88
		Sortstrubet Lom	89		Tredækker	107
		Sortterne	120		Tundrasædgås	80
		Sortvinget Braksvale	111		Turteldue	84
		Spidsand	82			
		Splitterne	120	V	Vagtel	83
		Spætmejse	147		Vandrefalk	137
		Stenpikker	153		Vandstær	148
		Stenvender	102		Vendehals	133
		Steppehøg	128		Vestlig Bjergløvsanger	145
		Stor Hornugle	132			
		Stor Kobbersnepe	101	Ø	Ørnevåge	130
		Stor Korsnæb	157			
		Stor Stormsvale	92			

S

Sabinemåge	115		
Sandterne	119		
Sangsvane	75		
Savisanger	143		
Scopolis Skråpe	93		
Sibirisk Gransanger	145		
Sibirisk Hjejle	100		
Sildemåge	118		
Silkehale	148		
Silkehejre	96		
Sjagger	153		
Skarv	99		
Skestork	96		

Fuglekonge, Nors Sø, 4. november 2021. Foto: Henrik Haaning Nielsen.

Forkortelser

Følgende forkortelser anvendes i rapporten:

ad.	adult, voksendragt	sdr.	sommerdragt
imm.	immature, dragter mellem juv. og ad.	odr.	overgangsdragt
juv.	juvenil, den første fulde fjerdragt	vdr.	vinterdragt
pull.	pullus, dundragt		
2K	aldersangivelse i kalenderår (fuglen "fylder år" ved årsskiftet)	h	hørt
3K+	fuglen er mindst i sit 3. kalenderår	R	rast
		fou.	fouragerende
pri.	primo, de første 10 dage i måneden	sy.	syngende
med.	medio, den 11.-20. dag i måneden		
ult.	ultimo, fra den 21. og måneden ud	T	trækkende
		TF	trækforsøg
NNØ	trækretning, verdenshjørne (også S, Ø, SV osv.)	ringm.	ringmærket
SU	Dansk Ornitologisk Forenings Sjældenhedsudvalg		

Kategorier

For enkelte af arterne i rapporten er der nævnt, at den tilhører kategori C eller D. Alle øvrige arter behandlet i rapporten regnes for at tilhøre kategori A. Disse kategorier refererer til de af DOF's Sjældenhedsudvalg anvendte (AERC-standard), jvf. www.dof.dk.

Lokale SU-arter

Følgende arter er lokale SU-arter, hvilket vil sige, at fund af de pågældende arter skal godkendes af SU, inden de kan medtages i "Nordjyllands Fugle":

Hunfarvede individer af

- Kongeederfugl
- Hvidhalset Fluesnapper

Alle individer af

- Fyrremejse

Foreningen Nordjyllands Fugle har til formål at indsamle, registrere og videreformidle oplysninger om forekomsten af fugle i Nordjylland.

Foreningen samarbejder med Dansk Ornitologisk Forening samt andre grønne foreninger og myndigheder.

Kort over området dækket af Nordjyllands Fugle, med nogle af de mest benyttede lokaliteter nævnt

